

**Lakivaliokunnan mietintö 1/2021 kirkkohallituksen
esityksestä 10/2020 kirkolliskokoukselle uudeksi
kirkkolaiksi, laiksi evankelis-luterilaisen kirkon
viranhaltijasta, laiksi evankelis-luterilaisen kirkon
työmarkkinalaitoksesta ja laiksi tuomioistuimen
velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan
annetun lain 2 §:n muuttamisesta sekä laiksi
evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta sekä
kirkkohallituksen esityksestä 11/2020
kirkkojärjestyksen uudistaminen**

DKIR/907/00.08.00/2020

Sisällysluettelo

1	Kirkkohallituksen esitys.....	5
2	Kirkkohallituksen esityksen tausta	5
2.1	Kodifointiprosessi	5
2.2	Hallituksen esitykset 19/2019 vp ja 93/2019 vp.....	6
2.3	Eduskuntakäsittely	7
2.3.1	Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 4/2020 vp.....	7
2.3.1.1	Yleisiä huomioita	7
2.3.1.1.1	Säätämisyjärjestys.....	7
2.3.1.1.2	Perustuslain 76 §:n mukainen kirkkolain ala	8
2.3.1.1.3	Perustuslain 11 §:n mukainen uskonnonvapaus, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen suhde sekä tunnustuspykälä	9
2.3.1.2	Välttämättömiä muutostarpeita.....	9
2.3.1.2.1	Tuomioistuimen velvollisuus ilmoittaa tiettyjen asioiden vireille tulosta ja tietystä tuomituista rangaistuksista kirkon toimielimille	10
2.3.1.2.2	Muutoksenhaku terveystarkastukseen määräämisestä	10
2.3.1.2.3	Muutoksenhaku varoituksesta	10
2.3.1.2.4	Henkilötietojen suoja	11
2.3.1.2.5	Arkaluonteisten henkilötietojen käsittely diakoniatyössä.....	12
2.3.2	Eduskunnan hallintovaliokunnan kirje 1.4.2020.....	13
3	Lakivaliokunnalle toimitetut lausunnot	17
3.1	Piispainkokouksen lausunto 1/2021	17
3.1.1	Yleiset kysymykset uudessa lainsäädäntökokonaisuudessa	17
3.1.1.1	Kirkon järjestysmuoto ja hallinto.....	17
3.1.1.2	Vaikutukset kirkon ja valtion suhteeseen	18
3.1.2	Periaatteellisesti merkittävät kysymykset esityksessä	18
3.1.2.1	Kirkon tunnustus.....	18
3.1.2.2	Kirkollisten lakien käsittely	19
3.1.2.3	Rajaus kirkkolain ja viranhaltijalain välillä	19
3.1.3	Yksityiskohtiin liittyvät kysymykset kirkkolakiesityksessä	20
3.1.3.1	Kirkkolakiehdotuksessa olevien lainsäädäntötekniisten virheiden korjaaminen	20
3.1.3.2	Pappisviran hoitoa koskeva muistutus.....	20
3.1.4	Kirkkojärjestyksesitykseen liittyvät kysymykset.....	20
3.1.4.1	Kirkon tunnustus (KJ 1:1)	20
3.1.4.2	Piispainkokouksen tehtävät	21
3.1.4.3	Henkilöstö	21

3.1.5	Esitykset kirkollisiksi laeiksi	22
3.1.6	Muuta	22
3.1.6.1	Aikataulu	22
3.1.6.2	Lausuntojen ja kuulemisten tarve	22
3.1.7	Tiivistelmä piispainkokouksen huomioista	22
3.2	Kirkolliskokouksen perustevaliokunnan lausunto 2/2020	24
3.2.1	Aikaisempi keskustelu tunnustuspykälästä kirkkolaissa ja -järjestyksessä	24
3.2.2	Tunnustuksen merkitys kirkon ja valtion suhteen määrittelyssä	24
3.2.3	Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen suhde	24
3.2.4	Tunnustus sekä kirkon järjestysmuoto ja hallinto	25
3.2.5	Tunnustus ja kirkon autonomia	25
3.2.6	Tunnustus, pappisvirka ja kirkolliset juhlapäivät kirkkolaissa	25
3.2.7	Erillislait ja kirkon autonomia	25
3.2.8	Perustevaliokunnan kanta	26
3.3	Kirkon laintarkastustoimikunnan lausunto 1/2021	27
4	Lakivaliokunnan yleisperustelut	28
4.1	Yleistä	28
4.2	Lakiehdotuksen valmistelu ja vaikutusarviointi	29
4.3	Kirkkohallituksen esityksen perustelut	30
4.4	Kirkkolain säätämisyjärjestys	31
4.5	Kirkkolain säätämisaika	32
4.5.1	Aikaisempia selvityksiä kirkkolain säätämisaikan sisällöstä	33
4.5.2	Johtopäätökset kirkkolain alasta	38
4.5.2.1	Kysymys papin virkaa ja tuomiokapitulin toimivaltaa koskevista säännöksistä	40
4.5.2.2	Pappisvirkaa koskevat säännökset	43
4.5.2.3	Kelpoisuusvaatimukset	43
4.5.3	Kirkkohallituksen esityksen muut linjaukset kirkkolain alasta	44
4.6	Kirkkohallituksen esityksen vaikutukset kirkon säädösaautonomiaan	45
4.7	Kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja muiden lakien suhde	46
4.8	Kirkon tunnustus ja tehtävä	47
4.9	Kirkkolakiehdotuksen käsittelyjärjestys eduskunnassa	49
4.10	Muut eduskunnan perustuslakivaliokunnan huomautukset	50
4.10.1	Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus	50
4.10.2	Muutoksenhaku terveystarkastukseen määrittämisestä	50
4.10.3	Muutoksenhaku varoituksesta	51
4.10.4	Henkilötietojen suoja	52
4.11	Muut huomiot kirkkolain alasta suhteessa kirkkojärjestykseen	52

4.11.1	Juhlapyhät	52
4.11.2	Kirkolliset rakennukset.....	53
4.11.3	Kirkolliset kunniamerkit, arvonimet ja sinetit	53
4.12	Viranhaltijalaki.....	54
4.13	Muita huomioita	55
5	Lakivaliokunnan yksityiskohtaiset perustelut	56
5.1	Kirkkolaki	56
5.2	Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta	64
5.3	Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta	70
5.4	Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	72
5.5	Laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta	72
5.6	Kirkkojärjestys.....	74
6	Lakivaliokunnan ponsiesitys.....	79
	Eriävä mielipide lakivaliokunnan mietintöön 1/2021	303

Kirkolliskokous on täysistunnossaan 3 päivänä marraskuuta 2020 lähettänyt lakivaliokunnalle otsikossa mainitut asiat. Lakivaliokunnan työskentelyyn ovat asiantuntijoina osallistuneet OTT Timo Esko ja professori Juha Raitio. Lakivaliokunta on kuullut asiantuntijoina toiminnanjohtaja Paula Aaltosta (Kirkon alat ry), professori Mikael Hidéniä, sopimusasiantuntija Keijo Hiltusta (JHL), toiminnanjohtaja Jussi Junnia (AKI-liitot ry), johtava asiantuntija Miia Kannistoa (Akava), OTT, TT Pekka Leinoa, professori Olli Mäenpää, kirkkoneuvos Anna Kaarina Piepposta, kirkkoneuvos Pirjo Pihlajaa, oikeuskansleri Tuomas Pöystiä, tietosuojavaltuutettu Anu Talusta, kirkkoneuvos Juha Tuohimäkeä, työmarkkinalakimies Viivi Vidgreniä (JYTY), professori Veli-Pekka Viljasta, professori Tomi Voutilaista, eduskunnan hallintovaliokunnan valiokuntaneuvos Ossi Lanttoa ja perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvos Matti Marttusta sekä hiippakuntien lakimiesasessoreiden edustajina Jorma Juutilaista, Jyri Klemolaa ja Riikka Ryökästä.

1 Kirkkohallituksen esitys

Kirkkohallituksen esityksessä 10/2020 ehdotetaan säädettäväksi Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle uusi kirkkolaki, joka korvaisi vuonna 1993 annetun voimassa olevan kirkkolain. Samalla kirkkolaista ehdotetaan eriytettäväksi säännökset, jotka koskevat kirkon viranhaltijoita, kirkon työmarkkinalaitosta ja kirkon eläkerahastoa. Esitys korvaisi aikaisemman hallituksen esityksen kirkkolaiksi (19/2019 vp) sekä sitä täydentävän hallituksen esityksen (93/2019 vp).

Kirkkohallituksen esityksessä 11/2020 ehdotetaan uudistettavaksi kirkkojärjestys. Esitys muodostaa yhdessä uutta kirkkolakia ja siihen liittyviä erillislakeja koskevan esityksen kanssa kirkkolainsäädännön kokonaiskodifoinnin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti 1 päivänä tammikuuta 2022. Uusi kirkkojärjestys tulisi voimaan samanaikaisesti uuden kirkkolain kanssa.

2 Kirkkohallituksen esityksen tausta

2.1 Kodifointiprosessi

Tarve kirkkolainsäädännön kokonaiskodifoinnille on nähty jo vuonna 2005, jolloin kirkkohallitus asetti toimikunnan tutkimaan kirkkolainsäädännön perusteita ja

kirkkolain alaa. Toimikunnan ehdotuksen mukaisesti kodifiointityötä varten asetettiin kirkkolainsäädännön kodifiointitoimikunta, joka sai työnsä valmiiksi vuonna 2009. Toimikunnan mietinnön pohjalta ei kuitenkaan tehty kirkolliskokoukselle esitystä uuden kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säätämisestä, koska kirkolliskokous oli hylännyt kaksi laajahkoa erillistä uudistusesitystä, joihin toimikunnan kodifiointiesitys osaksi pohjautui.

Vuonna 2011 kirkkohallitus asetti kirkkolainsäädännön kodifiointityöryhmän jatkamaan kokonaiskodifiointia aiempien mietintöjen pohjalta. Kodifioinnissa tuli erityisesti kiinnittää huomiota kirkkolain ja kirkkojärjestyksen väliseen rajapintaan sekä säännösten rakenteeseen ja kielelliseen muotoiluun. Työryhmä jätti mietintönsä elokuussa 2014. Vireillä olleiden säädöshankkeiden vuoksi mietintöä ei lähetetty lausuntokierrokselle vaan valmistelua jatkettiin virkatyönä. Lausuntokierros toteutettiin kevään ja kesän 2016 aikana.

Kirkkohallituksen esitys kirkolliskokoukselle kirkkolain ja kirkkojärjestyksen uudistamisesta tehtiin keväällä 2017. Toukokuussa 2018 kirkolliskokous hyväksyi kirkkohallituksen esityksen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen uudistamisesta.

2.2 Hallituksen esitykset 19/2019 vp ja 93/2019 vp

Kirkolliskokouksen hyväksymä kirkkolakiehdotus saatettiin eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksenä 19/2019 vp. Kirkolliskokous käsitteli marraskuussa 2019 kirkkohallituksen esityksen kirkkolakiehdotuksen täydentämisestä sellaisten lainsäädäntö-tekniisten virheiden osalta, joiden katsottiin vaikuttavan kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Täydennys saatettiin eduskunnan käsittelyyn hallituksen esityksenä 93/2019 vp.

Eduskuntakäsittelyn aikana eduskunnan perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan (PeVL 4/2020 vp) huomiota kirkkolain säätämisyjärjestykseen, sääntelyvarauksen alaan sekä ehdotuksen suhteeseen perustuslain säännöksiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon ja asiantuntijakuulemisten perusteella eduskunnan hallintovaliokunta päätti keskeyttää kirkkolakiehdotuksen käsittelyn todeten, että kirkkolakiehdotus on aiheellista valmistella yhtenä kokonaisuutena uudestaan niin, että se täyttää perustuslakivaliokunnan säätämisyjärjestyshuomautukset ja sisältää perustuslain 76 §:n 2 momentissa ilmenevällä tavalla kirkkolain säätämistä koskevaa aloiteoikeutta ja kirkkolain

säättämisyjärjestystä koskevien säännösten ohella vain perustuslain 76 §:n 1 momentin mukaisesti kirkkolain alaan kuuluvia säännöksiä.

2.3 Eduskuntakäsittely

2.3.1 Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 4/2020 vp

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on antanut hallintovaliokunnalle lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle kirkkolaiksi (HE 19/2019 vp) ja hallituksen esityksestä eduskunnalle kirkkolaiksi annetun hallituksen esityksen (19/2019 vp) täydentämisestä (HE 93/2019 vp).

2.3.1.1 Yleisiä huomioita

Perustuslakivaliokunta on todennut, että ehdotettu kirkkolaki on hyvin yksityiskohtainen verrattuna esimerkiksi lakiin ortodoksisesta kirkosta. Kirkkolakiin on otettu edelleen myös selvästi tunnustuksellista sääntelyä (esim. 1 luvun 2 §), joka ei kovin hyvin sovellu eduskunnan säätämään lakiin, mutta joka voi olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta.

Perustuslakivaliokunta katsoi vuonna 1993, että kirkkolain erityisen käsittelyjärjestyksen tarpeellisuus tulisi ottaa kokonaisuudessaan selvitettäväksi (PeVL 20/1993 vp, s. 2/II). Sittemmin kirkkolain säätämistä koskevaan sääntelyyn valtiopäiväjärjestyksessä ja kirkkolaissa on tehty eräitä muutoksia (PeVM 4/1994 vp, PeVL 23/1996 vp). Perustuslakiuudistuksessa säilytettiin kirkkolain säätämistä koskeva järjestelmä enemmälti ennallaan. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa mainittua selvitystä ei kuitenkaan ole tehty, eikä sellaista esitetä nyt ehdotettavan kirkkolain yhteydessäkään. Perustuslakivaliokunta on nyt katsonut, että edellä esitetyt valtiosääntöiset seikat huomioiden selvityksen tekeminen voisi edelleen olla tarpeellista.

2.3.1.1.1 Säättämisyjärjestys

Kirkkolain valtiosääntöoikeudellinen perusta on perustuslain 76 §:n 1 momentissa, jonka mukaan kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkolain säätämisyjärjestyksestä ja

kirkkolakia koskevasta aloiteoikeudesta on voimassa, mitä niistä mainitussa laissa erikseen säädetään.

Nyt arvioitavassa ehdotuksessa kirkkolain säätämisyjärjestyksestä on poistettu maininta, että ehdotuksen tutkiminen ja vahvistaminen on tasavallan presidentin tehtävä. Kirkkolakiehdotuksen 1 luvun 5 §:n mukaan kirkolliskokouksen ehdotus annetaan eduskunnan tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi hallituksen esityksellä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että säännös antaa epäselvän kuvan valtioneuvoston päätösvallasta hallituksen esityksen antamiseen. Valiokunnan mielestä on selvää, että valtioneuvoston päätösvaltaan kuuluu antaa esitys tai olla antamatta sitä.

Kirkolliskokouksen yksinomaisella aloiteoikeudella samoin kuin eduskunnan asemaa koskevalla kirkkolain sääntelyllä on katsottu olevan ainakin kaksi keskeistä valtiosääntöoikeudellista vaikutusta. Ensinnäkin eduskunnan lainsäädäntövalta on kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa poikkeuksellisen rajoittunutta. Ilman nimenomaista valtuutusta eduskunnan ainoina vaihtoehtoina on kirkkolakiehdotuksen hyväksyminen sellaisenaan tai lakiehdotuksen hylkääminen. Toisaalta kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys heijastuu muuhun lainsäädäntöön, johon ei ole pidetty mahdollisena sisällyttää kirkkolain kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että perustuslain kirkkolakia koskevasta erityisestä lainsäätämisyjärjestyksestä ei seuraa, että kirkkolakiin olisi mahdollista sisällyttää erityisen lainsäätämisyjärjestyksen nojalla poikkeuksia perustuslaista tai Suomea velvoittavista kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista.

2.3.1.1.2 Perustuslain 76 §:n mukainen kirkkolain ala

Perustuslakivaliokunta toteaa, että kirkkolain säätämisyjärjestys on selvä poikkeus siihen perustuslakiuudistuksessa vahvistettuun valtiosääntöiseen pääsääntöön, jossa eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä ja lainsäätäjänä on yksiselitteisesti ensisijainen. Kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys rajoittaa merkittävästi eduskunnan lainsäädäntövaltaa kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa ja on tässä suhteessa valtiosääntöoikeudellisessa järjestelmässämme hyvin poikkeuksellinen, eikä se ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmaton. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta katsoo, että perustuslain 76 §:n mukaista sääntelyvarauksen alaa (kirkon järjestysmuoto ja hallinto) on välttämätöntä tulkita suppeasti. Kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen piiriin

voidaan siten lukea ainoastaan ne asiat, joihin perustuslain 76 §:n 1 momentin säännös nimenomaisesti viittaa.

Kirkkolakiehdotuksen tavoitteena oli siirtää mahdollisimman paljon kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa kirkon omille toimielimille siltä osin kuin kyseessä eivät ole laintasoista sääntelyä edellyttävät asiat. Perustuslakivaliokunnan mukaan norminantovallan siirtoa voidaan pitää perustuslain 76 §:n mukaisena, kun lisäksi otetaan huomioon, että lakiehdotus sisältää riittävät perussäännökset kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta.

2.3.1.1.3 Perustuslain 11 §:n mukainen uskonnonvapaus, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen suhde sekä tunnustuspykälä

Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välinen suhde perustuu perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnonvapauteen, johon on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus määrätä omista asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien, pappien ja opettajien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s.1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan osa esityksen säännöksistä olisi perustuslaillisista syistä ollut perustellumpaa jättää kirkkojärjestyksen sääntelyn varaan.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan kirkon tunnustuksessa ei ole kyse perustuslain 76 §:ssä tarkoitetusta kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Uskonnolliseen yhdistymisvapauteen sisältyy myös uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia, johon voidaan katsoa sisältyvän myös oikeus päättää uskonnollisen tunnustuksen sisällöstä. Valiokunta ei siten pidä ongelmattomana sitä, että kirkkolain sääntelyn myötä kirkon tunnustus voisi olla riippuvainen lainsäätäjän poliittisesta tahdosta esimerkiksi tilanteessa, jossa kirkko haluaa muuttaa tunnustuksen sisältöä, mutta lainsäätäjä ei tällaista muutosta tee. Kirkon tunnustusta koskeva sääntely olisi tämän ja perustuslain 76 §:n sanamuodon vuoksi perustellumpaa sisällyttää kirkkolain sijasta kirkkojärjestykseen.

2.3.1.2 Välttämättömiä muutostarpeita

2.3.1.2.1 Tuomioistuimen velvollisuus ilmoittaa tiettyjen asioiden vi- reille tulosta ja tietyistä tuomituista rangaistuksista kirkon toimieli- mille

Perustuslakivaliokunta toteaa, että toimintavelvoitteiden säätämisessä tuomiovaltaa käyttäville riippumattomille tuomioistuimille ei ole kyse kirkon järjestysmuotoa tai hallintoa koskevasta asiasta. Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä ei perustuslaista johtuvista syistä voida säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

2.3.1.2.2 Muutoksenhaku terveystarkastukseen määräämisestä

Kirkkolakiehdotuksen 12 luvun 14 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi muutoksenhaku-kiellosta työnantajan viranhaltijalle esittämään terveystarkastukseen osallistumista koskevaan pyyntöön tai määräykseen. Perustelujen mukaan määräys osallistua terveydentilaa koskeviin tarkastuksiin tai tutkimuksiin olisi työnjohdollinen toimenpide. Vasta, jos selvitykset johtavat palvelussuhdetta koskevan päätöksen tekemiseen, esimerkiksi virkasuhteen irtisanomiseen terveydellisistä syistä, viranhaltija voisi vedota siihen, että annetut pyynnöt tai määräykset eivät ole olleet perusteltuja.

Perustuslakivaliokunta toteaa, että velvollisuus osallistua terveystarkastuksiin ja tutkimuksiin puuttuu perustuslain 7 §:ssä turvattuun yksilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Tähän perusoikeuteen ei perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan saa puuttua mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Pakollinen terveystarkastus rajoittaa myös henkilön itsemääräämisoikeutta. Määräys terveystarkastukseen vaikuttaa itsessään viranhaltijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin perustuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Perustuslakivaliokunta katsoo, että määräyksen antamista koskevaan hallintopäätökseen kohdistuvaa valituskieltoa ei perustuslaista johtuvista syistä voida säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

2.3.1.2.3 Muutoksenhaku varoituksesta

Kirkkolakiehdotuksen 12 luvun 14 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi muutoksenhaku-kiellosta viranhaltijalle annettuun varoitukseen. Perustelujen mukaan viranhaltija voi kuitenkin saattaa varoituksen lainmukaisuuden tutkittavaksi irtisanomista koskevan muutoksenhaun yhteydessä. Varoitus ei ole viranomaisen tekemä hallintopäätös, vaan työnjohdollinen toimenpide, jossa työnantaja kiinnittää viranhaltijan huomiota siihen,

että hän ei ole toiminut virkatehtävien edellyttämällä tavalla. Varoitus ei yksinään vaikuta virkasuhteesta johtuviin oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Ehdotettu sääntely vastaa pitkälti voimassaolevan kirkkolain 24 luvun 14 §:n 1 momentin 9 kohtaa.

Perustuslakivaliokunta toteaa, että kirkkolain 8 luvun 30 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi niistä oikeudellisista edellytyksistä, joiden täyttyessä varoitus voidaan antaa. Tällaisen toimivaltasäännöksen tulkintaa ja soveltamista sisältävän hallintopäätöksen lainmukaisuus on viranhaltijan oikeusturvan kannalta perusteltua saattaa tuomioistuimen arvioitavaksi. Vasta mahdollisen irtisanomisen yhteydessä toteutuva muutoksenhakuoikeus ei mahdollista oikeusturvan toteutumista ja varoituksen lainmukaisuuden arviointia muissa tilanteissa, jolloin muutoksenhakukiellon johdosta varoituksen lainmukaisuutta ei ole mahdollista lainkaan saattaa tuomioistuimen arvioitavaksi. Varoitukseen kohdistuvaa valituskieltoa ei perustuslaista johtuvista syistä voida säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

2.3.1.2.4 Henkilötietojen suoja

Kirkkolakiehdotuksen 3 luvussa säädetään kirkonkirjoista, joita ovat yhteinen jäsenrekisteri ja manuaaliset kirkonkirjat. Jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä manuaalisista kirkonkirjoista siirretyt tiedot ja uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 4 ja 5 §:n mukaiset tiedot. Kirkonkirjoihin talletettavat tiedot ovat henkilötietoja.

Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Perustuslakivaliokunnan mukaan on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuojasetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Valiokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia ja kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään. Tällaista rajausta on valiokunnan uudemmassa käytännössä pidetty säätämisyjärjestyskysymyksenä.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötieto, josta ilmenee uskonnollinen vakaumus, kuuluu erityisiin henkilötietoryhmiin, joita on suojeltava erityisen tarkasti. Kirkkolakiehdotuksessa tarkoitettuihin manuaalisiin kirkonkirjoihin voi sisältyä myös muita arkaluonteiseksi luonnehdittavia tietoja, kuten merkintöjä sairauksista, huostaanottopäätöksistä, huoltopäätöksistä ja huoltosopimuksista ja merkintöjä poliittisista taustoista, sekä myös viittauksia rikosrekisterissä oleviin merkintöihin.

Kirkkolakiehdotuksen 3 luvun 39 §:ssä säädetään kirkonkirjojen käyttötarkoituksesta. Säännöksessä kytketään tietojen käsittely seurakunnan, seurakuntayhtymän ja Kirkkohallituksen lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden toteuttamiseen. Perustuslakivaliokunta katsoo, että säännöstä olisi ollut syytä täsmentää luetteloimalla ne tehtävät ja velvoitteet, joiden täyttämiseksi käsittely on tarpeen.

Kirkkolakiehdotuksen 3 luvun 41 §:n mukaan jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä manuaalisista kirkonkirjoista siirretyt tiedot. Ehdotuksesta ei ilmene lainkaan, mitä tietoja näistä vanhemmista kirkonkirjoista siirretään jäsenrekisteriin. Perustuslakivaliokunnan mukaan arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään. Ehdotettua säännöstä ei perustuslaista johtuvista syistä voida siten säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Kirkkolakiehdotuksen 3 luvun 46 §:n mukaan jäsenrekisteristä luovutettuja tietoja saa luovuttaa edelleen tai muuten antaa sivulliselle vain, jos siitä on säädetty laissa tai jos Kirkkohallitus on antanut siihen luvan. Säännös merkitsee Kirkkohallitukselle myöntävää täysin rajoituksetonta toimivaltuutta antaa lupa arkaluonteisten henkilötietojen edelleen luovutukseen. Perustuslakivaliokunnan mielestä säännöstä olisi ollut välttämätöntä täsmentää esimerkiksi lakiehdotuksen perusteluissa viitatuin maininnoin siitä, että Kirkkohallituksen antama lupa voi perustua vain laissa erikseen säädettyyn perusteeseen. Ehdotettua säännöstä ei perustuslaista johtuvista syistä voida säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

2.3.1.2.5 Arkaluonteisten henkilötietojen käsittely diakoniatyössä

Kirkkolakiehdotuksen 3 luvun 1 §:n mukaan diakonia kuuluu seurakunnan lakisääteisiin tehtäviin. Kirkkolakiehdotuksessa ei määritellä tarkemmin, mitä diakonialla tarkoitetaan. Diakoniaan vaikuttaisi sisältyvän esimerkiksi mielenterveystyötä, vammaistyötä ja kriminaali- ja päihdetyötä. Diakonia rinnastuu valiokunnan mielestä osin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamiseen. Lakisääteisessä diakoniassa

saatetaan siis käsitellä arkaluonteisina pidettäviä henkilötietoja, jotka koskevat esimerkiksi henkilön terveydentilaa, sairautta, tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia ja henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia.

Kirkkolakiehdotuksen säännöksistä ja perusteluista ei ilmene, missä laajuudessa sosiaali- ja terveydenhuollossa sovellettava asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö tulee sovellettavaksi diakoniaan. Perustuslakivaliokunnan mielestä on selvää, että kirkkolakiehdotuksen 10 luvun 4 §:n säännös siitä, että yksityiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniatyötä koskeva asiakirja on pidettävä salassa, ei muodosta riittävää säännöspohjaa arkaluonteisten asiakas- ja potilastietojen käsittelylle lakisääteisen diakonian piirissä.

Mikäli asiakas- ja potilastietojen käsittelyä sosiaali- ja terveydenhuollossa koskeva lainsäädäntö ei ole sovellettavissa kirkon diakoniatyöhön, arkaluonteisten asiakas- ja potilastietojen käsittelystä lakisääteisessä diakoniassa olisi ollut säädettävä olennaisesti laajemmin kirkkolakiehdotukseen otettavin säännöksin tai saattamalla asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö viittaussäännöksin sovellettavaksi kirkkolaissa määritellyssä laajuudessa. Kirkkolakiehdotusta ei tällöin voida ilman tällaista sääntelyä käsitellä ehdotetussa lainsäätämisyksessä.

2.3.2 Eduskunnan hallintovaliokunnan kirje 1.4.2020

Eduskunnan hallintovaliokunta on toimittanut Kirkkohallitukselle 1.4.2020 hyväksymänsä kirjeen koskien kirkkolain kokonaisuudistusta.

Hallintovaliokunta on viitannut perustuslakivaliokunnan tekemään vertailuun Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon välillä, joilla molemmilla on muista uskonnollisista yhdyskunnista poiketen omaa lainsäädäntöään. Suomen ortodoksisella kirkolla on oikeus mainitun lain 4 §:n 1 momentin nojalla tehdä ehdotuksia kyseisen lain muuttamisesta ja muusta ortodoksista kirkkoa koskevasta lainsäädännöstä. Ortodoksisella kirkolla ei kuitenkaan ole säädöspäätösteistä yksinomaista aloiteoikeutta koskien kirkon lainsäädäntöä. Eduskunta ei myöskään ole sidottu ortodoksisen kirkon ehdotuksen pohjalta annettuun hallituksen esitykseen. Lakiin ortodoksisesta kirkosta voidaan ottaa säännöksiä laueammin kuin evankelis-luterilaisen kirkon

kirkkolakiin, jonka ala on määritelty perustuslain 76 §:ssä. Olennainen ero johtuu siitä, ettei eduskunnan lainsäädäntövaltaa ole rajoitettu ortodoksisen kirkon lainsäädännön säätämisen suhteen.

Hallintovaliokunta toteaa, että edellä lausutusta huolimatta laki ortodoksisesta kirkosta on valmisteltu kirkon itsensä toimesta, hallitus on antanut lakiehdotuksen kirkon tahdon mukaisessa muodossa ja eduskunta on puolestaan hyväksynyt lakiehdotuksen sisällöllisesti yhteistyössä ortodoksisen kirkon kanssa, vaikka säädetty laki sisältää huomattavan erityisluonteista sääntelyä.

Hallintovaliokunta on selostanut kirkkolain säätämisyjärjestyksen taustaa. Kirkolla on ollut aloiteoikeus kirkkolain muuttamiseen ja kumoamiseen vuoden 1869 kirkkolaista lähtien. Valiokunta on todennut, että valtion ja kirkon keskinäinen suhde on muuttunut tuosta ajasta. Vuoden 2000 perustuslakiuudistuksessa on haluttu vahvistaa eduskunnan asemaa ylimpänä valtioelimenä. Eduskunta on hyväksymällä lakiehdotuksen vuoden 1993 kirkkolaiksi kuitenkin itse suostunut tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä rajoittamaan keskeisintä omaa toimivaltaansa, lainsäädäntövaltaansa.

Hallintovaliokunta viittaa perustuslakivaliokunnan huomioon siitä, että kirkkolakiehdotuksen 1 luvun 5 §:n säännös, jonka mukaan kirkolliskokouksen ehdotus annetaan eduskunnan tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi hallituksen esityksellä, ei ole selkeä. Perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että valtioneuvoston toimivaltaan kuuluu antaa esitys tai olla antamatta sitä.

Hallintovaliokunta on myös viitannut perustuslakivaliokunnan huomioon siitä, että kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys rajoittaa merkittävästi eduskunnan lainsäädäntövaltaa ja on tässä suhteessa valtiosääntöoikeudellisessa järjestelmässämme hyvin poikkeuksellinen eikä ole valtiosääntöisesti ongelmaton. Kirkkolain sääntelyllä on katsottu olevan ainakin kaksi keskeistä valtiosääntöoikeudellista vaikutusta: 1) eduskunnan lainsäädäntövalta on kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa poikkeuksellisen rajoitettua ja 2) kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys heijastuu muuhun lainsäädäntöön siten, ettei ole pidetty mahdollisena sisällyttää lainsäädäntöön kirkkolain kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä.

Hallintovaliokunta on todennut, että perustuslakivaliokunnan lausuntoon sisältyy useita valtiosääntöisiä huomautuksia koskien kirkkolain säätämisyjärjestystä. Kysymys on asioista, jotka ovat kirkkolakiehdotuksessa sisällöltään perustuslain vastaisia.

Henkilötietojen suojaa koskevat huomautukset vaikuttavat haastavimmilta ongelmakohdilta. Henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn osalta on tehtävä rajankäyntiä myös suhteessa yleiseen tietosuojalainsäädäntöön.

Perustuslakivaliokunnan tekemien säätämisjärjestyshuomautusten osalta on myös syytä arvioida, mikä on kirkkolain alaan kuuluvaa sääntelyä ja mikä ei. Kirkkolain alaan kuulumatonta sääntelyä ei voida sisällyttää kirkkolakiin. Nykyinen kirkkolaki ei välttämättä ole täysin sopusoinnussa perustuslaissa säädetyn kirkkolain alan kanssa.

Hallituksen esitykseen sisältyy vain hyvin suppea ja yleisluonteinen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskeva jakso. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, ettei kirkkolain erityinen säätämisjärjestys poista tarvetta tarkastella ehdotettuja säännöksiä myös perustuslain kannalta perusteluissa.

Kirkkolakiehdotus sisältää säännöksiä, jotka eivät kuulu kirkkolain alaan tai ainakaan niiden kuuluminen perustuslain 76 §:ssä säädettyyn kirkkolain alaan ei ole selvää. Kirkkolain säätämistä koskevaa perustuslain 76 §:ää on tulkittava suppeasti. Tämä tarkoittaa, ettei kirkkolain alan kannalta ongelmallisia tai rajapinnassa olevia säännöksiä sisällytetä kirkkolakiin. Tällaiset säännökset voivat ainakin osin kuulua kirkkojärjestykseen tai kirkkoa koskevaan muuhun lainsäädäntöön. On myös syytä tarkastella, miltä osin kirkkoa koskee yleinen lainsäädäntö. Yleisesti voidaan todeta, että lailla säätämisen laadullinen vaatimustaso perustelut mukaan lukien on noussut olennaisesti sitten vuoden 1993 kirkkolain säätämisen.

Hallintovaliokunta pitää asianmukaisena, että kirkkolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi valmistellaan kokonaan uusi kirkkolakiehdotus, joka vastaa tämän päivän lainsäädännölle asetettavia vaatimuksia ja jonka osalta varmistutaan myös siitä, että lakiehdotus on sopusoinnussa suhteessa perustuslain 76 §:ssä säädettyyn kirkkolain alaan. Tärkeää on muun muassa, että yksityiskohtaiset perustelut tehdään huolella ja tähän päivään päivitettyinä. Riittävää tältä osin ei ole viittaus aiempaan lainsäädäntöön. Lisäksi on ilmeistä, että samassa yhteydessä on tarpeen valmistella myös kirkkolain alaan kuulumatonta kirkkoa koskevaa muuta lainsäädäntöä. Valiokunnan käsityksen mukaan valmisteluun on aiheellista varata tarpeellinen aika ja riittävät resurssit.

Yhteenvedona hallintovaliokunta esittää omana käsityksenään, että

- kirkkolakiehdotus on aiheellista valmistella yhtenä kokonaisuutena uudestaan niin, että se täyttää perustuslakivaliokunnan säätämisjärjestyshuomautukset;
- kirkkolakiehdotus voi sisältää perustuslain 76 §:n 2 momentista ilmenevällä tavalla kirkkolain säätämistä koskevaa aloiteoikeutta ja kirkkolain säätämisjärjestystä koskevien säännösten ohella vain perustuslain 76 §:n 1 momentin mukaisesti kirkkolain alaan kuuluvia säännöksiä;
- kirkkolain sijasta kirkkojärjestykseen otetaan sinne kuuluvat säännökset;
- kirkkolain alaan kuulumattomat kirkkoa erityisesti koskevat säännökset valmistellaan omina kirkkolakiehdotuksesta erillisinä lakiehdotuksinaan;
- asiakokonaisuuden yhteydessä tarkastellaan myös kysymystä, mikä osa yleisestä tai yleisemmästä lainsäädännöstä koskee myös kirkkoa;
- kirkkolain säätämisjärjestyksen osalta valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon; kirkkolakiehdotuksen valiokuntakäsittelyn kannalta olisi tarpeellista, että kirkkolakiehdotuksen muuttaminen olisi mahdollista nykyistä rationaalisemmin/joustavammin (esimerkiksi noudattaen myös sisältöön vaikuttavien muutosten osalta kirkkolain 2 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista lausuntomenettelyä);
- valmistelutehtävien kokonaisuus on laaja ja vaatii paljon työtä, yhteistyötä sekä resursseja; lakiehdotuksen valmistelussa kiinnitetään huomiota tämän päivän vaatimusten mukaisesti laadullisiin kysymyksiin ja että muun muassa perustelut kattavat yksityiskohtaiset säännöskohtaiset säätämisajankohdan mukaiset perustelut;
- välttämättömät kirkkolain alaan kuuluvat muutokset voidaan tehdä nykyiseen kirkkolakiin uuden kirkkolain kokonaisuudistuksen valmistelun aikana.

Valiokunta on päätenyt siihen, ettei se ehdota tässä vaiheessa käsiteltävänä olevien lakiehdotusten hylkäämistä, vaan ne jäävät odottamaan kokonaisuudistuksen uutta valmistelua.

Hallintovaliokunnan tavoitteena on, että saadaan valmisteltua ja säädettyä hyvässä hengessä aikaa kestävä ja perustuslain kanssa sopusoinnussa oleva tämän päivän

lainsäädännöltä edellytettävien vaatimusten mukainen kokonaisuudistus ja muu tarpeellinen kirkkoa koskeva lainsäädäntö.

3 Lakivaliokunnalle toimitetut lausunnot

3.1 Piispainkokouksen lausunto 1/2021

Piispainkokous on lausunnossaan todennut, että eduskunnan valiokuntien esille tuomat näkökohdat kirkkolain alasta ilmentävät muutosta aikaisempaan tulkintaan kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kyse ei siten ole pelkästään kodifioinnista, vaan laajasta ja periaatteellisesta uudistuksesta. Kirkolliskokouksen on syytä ottaa valiokuntien näkökohdat huomioon päättäessään uudesta kirkkolakiesityksestä. Huolena kuitenkin on, ettei kaikkia kirkolle tärkeitä lainsäädäntökysymyksiä ehditä käsitellä riittävän huolellisesti nyt kaavaillussa aikataulussa. Kirkolliskokouksen ja erityisesti lakivaliokunnan on syytä perusteellisesti arvioida, onko kirkkohallituksen esityksen huolellinen käsittely mahdollista suunnitellussa aikataulussa. Piispainkokous on katsonut, että valmistelun huolellisuus on tärkeämpi asia kuin aikataulu.

3.1.1 Yleiset kysymykset uudessa lainsäädäntökokonaisuudessa

3.1.1.1 Kirkon järjestysmuoto ja hallinto

Piispainkokous on todennut, että eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslain 76 §:n säännöstä kirkkolain alasta on välttämätöntä tulkita suppeasti, jolloin se viittaisi lähinnä kirkon organisoitumiseen ja hallintoon. Kirkossa ilmaisua kirkon järjestysmuoto ja hallinto on perinteisesti tulkittu laajemmin. Kirkon järjestysmuoto ei ole vain organisatorinen käsite, vaan se viittaa kirkon olemukseen eli siihen, mikä konstituoii kirkon, toisin sanoen tekee kirkon kirkoksi. Järjestysmuodossa ei siten ole kysymys vain kirkon hallinnollisesta rakenteesta, vaan siihen kuuluu olennaisesti kirkon teologinen perusta ja siitä johtuvat kirkon rakenteet.

Kirkkohallituksen esitys perustuu perustuslakivaliokunnan suppeampaan tulkintaan, jolloin kirkkolakiehdotukseen otetaan pääosin vain säännöksiä, jotka koskevat organisoitumista ja hallintoa. Kirkon tunnustukseen ja oppiin pohjautuvat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi kirkkojärjestykseen. Suppeampi tulkinta tekee kirkkolaista organisaation rakennetta ja hallintoa säätelevän lain, jolloin kirkon identiteettiä koskevat

säännökset siirtyvät kirkkojärjestykseen. Piispainkokous pitää tätä mahdollisena, mutta kiinnittää huomiota siihen, että muutos on aikaisempaan verrattuna merkittävä, mikä kirkkohallituksen esityksestä ei riittävästi käy ilmi.

3.1.1.2 Vaikutukset kirkon ja valtion suhteeseen

Kirkkolakiin sisältyneeseen kirkon tunnustusperustan määritelmään on sisällynyt kaksi ulottuvuutta, joilla on ollut merkitystä myös kirkon ja valtion suhteen ymmärtämisessä. Yhtäältä tunnustuspykälä identifioi kirkon. Hyväksyessään kirkkolain valtio legitimoii evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisen aseman ja sen oikeuden toimia tunnustuksensa mukaan. Toisaalta tunnustuspykälä on heijastunut kirkkolain kokonaisuuteen luoden perustan laissa kuvatuille kirkon hengellisen työn rakenteille, kuten esimerkiksi pappisviralle.

Lakiehdotuksen mukaan kirkolla on edelleenkin yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa. Asiallisesti tilanne kuitenkin muuttuu, kun kirkkolaista siirretään noin sata säännöstä erillislakeihin. Niihin kirkolla on edelleen aloiteoikeus, mutta aloitteen erillislakien muuttamisesta voi tehdä myös valtioneuvosto. Vaikka kirkolta tuleekin pyytää lausunto ja lakeja todennäköisesti valmisteltaisiin yhteistyössä kirkon kanssa, muutos supistaisi kirkon autonomiaa ja siten muuttaisi kirkon ja valtion välistä suhdetta. Erillislakien käsittelyssä kirkolliskokouksessa ei ehdotetun kirkkolain 5 luvun 4 §:n mukaan myöskään edellytetä määräänemistä.

Kirkkojärjestys on lähtökohtaisesti yhtälailla sitova kuin kirkkolakikin. Sen aseman turvaa perustuslain 11 §:n mukainen kirkon sisäinen autonomia, jonka piiriin kuuluvat esimerkiksi kirkon oppiin perustuvat asiat. Niin sanottuihin normikollisiotilanteisiin lain ja kirkkojärjestyksen välillä saattaa kuitenkin liittyä ongelmia. On mahdollista, että tällöin laki menisi normihierarkiassa kirkkojärjestyksen säännösten edelle.

3.1.2 Periaatteellisesti merkittävät kysymykset esityksessä

3.1.2.1 Kirkon tunnustus

Piispainkokous katsoo, että kirkon ja sen tunnustusperustan kannalta kirkkohallituksen esitys kirkkolain 1 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentiksi on asianmukainen ja hyvä tapa muotoilla kirkkolain tunnustuspykälä.

Piispainkokouksen näkemyksen mukaan on perusteltua, että kirkko päättää itse omasta tunnustuksestaan. Kirkolliskokous hyväksyy kirkkojärjestyksen ja siihen sisältyvän velvoittavan määritelmän kirkon tunnustuksesta. Piispainkokouksen mielestä on tarkoituksenmukaista, että kirkkolaki määrittelee tunnustuksen merkityksen ja lisäksi viittaa kirkkojärjestykseen, joka tarkemmin määrittää sen uskonnollisen yhteisön, josta kirkkolaissa säädetään. Tässä ratkaisussa tunnustuksen lähteet ja sisältö määritellään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Piispainkokouksen mielestä on tarpeellista, että tunnustuspykälän säännöskohtaisissa perusteluissa tunnustukseen liittyviä ulottuvuuksia avataan esitettyä laajemmin.

3.1.2.2 Kirkollisten lakien käsittely

Nykyisen kirkkolain mukaan kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta käsiteltäessä sen hyväksyminen edellyttää määräenemmistöä. Käsiteltävä ehdotus muuttaa tätä tilannetta, sillä merkittävä osa nykyisen kirkkolain sisällöstä esitetään siirrettäväksi joko kirkkojärjestykseen tai ns. kirkollisiin lakeihin. Aloiteoikeus kirkollisten lakien muuttamiseen ei enää ole kirkon yksinoikeus vaan myös valtiolta voi tehdä aloitteen lakien muuttamiseksi ja muuttaa niitä. Kirkollisten lakien hyväksyminen kirkolliskokouksessa ei myöskään enää edellytä määräenemmistöä. Molemmat muutokset ovat periaatteellisesti merkittäviä, joten niitä on syytä arvioida perusteellisemmin.

Piispainkokouksen mielestä ehdotukset, jotka koskevat lakia evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta (myöhemmin viranhaltijalaki), tulee kirkolliskokouksessa hyväksyä määräenemmistöllä.

3.1.2.3 Rajaus kirkkolain ja viranhaltijalain välillä

Oman erityisen kysymyksensä muodostaa pappisvirkaa koskevien säännösten sijoittuminen esityksen kokonaisuudessa. Piispainkokouksen mielestä pappisvirkaa ja papin virkoja koskevien säännösten jakaminen viranhaltijalakiin, kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen voi käytännössä monimutkaistaa kirkkoa koskevien säännösten soveltamista.

Piispainkokous toteaa, että tuomiokapitulin toimintaan olennaisesti liittyvät seurakuntapastorien viranhoitomääräyksiä koskevat säännökset ovat tarkoituksenmukaisia. Ne vastaavat nykyistä käytäntöä eikä niihin ole muutostarpeita. Mahdolliset muutokset

johtaisivat erittäin laajaan seurakuntapastorien henkilöstöhallintoa koskevaan muutosprosessiin.

Piispainkokouksen mielestä virkasuhteen kelpoisuusehdoissa tulee säilyttää vaatimus konfirmaatiosta. Kirkko on lähtenyt siitä, että työntekijän on sitouduttava siihen yhteisöön, jonka palvelukseen hän tulee. Sen lisäksi pykälässä mainittuja tehtäviä tekeviltä työntekijöiltä on edellytetty jonkinlaista ymmärrystä siitä, mikä kirkko on ja sitoutumista sen uskoon. Konfirmaatiovaatimus tukee näitä periaatteita. Piispainkokous pitää myös epäjohdonmukaisena sitä, että seurakunnan luottamushenkilöltä edellytetään konfirmaatiota, mutta viranhaltijalta ei.

3.1.3 Yksityiskohtiin liittyvät kysymykset kirkkolakiesityksessä

3.1.3.1 Kirkkolakiehdotuksessa olevien lainsäädäntötekniisten virheiden korjaaminen

Piispainkokous pitää tavoiteltavana aikaisempaa suurempaa joustavuutta lainsäädäntötekniisten virheiden oikaisemisessa. Perusteluissa tulee kuitenkin vielä tarkentaa, milloin kysymyksessä on lainsäädäntötekniinen virhe ja milloin virheellä on sisällöllistä merkitystä. Tarkoituksenmukaista on, että näkemykset lainsäädäntöteknisistä virheistä ovat yhteneväisiä.

3.1.3.2 Pappisviran hoitoa koskeva muistutus

Piispainkokous katsoo, että pappisviran hoitoon liittyvä varoitus tulee säilyttää. Kirkkolakiehdotuksessa pappisvirkaa koskeva varoitus on ehdotettu muutettavaksi muistutukseksi. Muutoksen taustalla on näkemys, että varoituksen antaminen on varattu palvelussuhteeseen liittyvään moitteeseen. Vaikka muutoksella halutaan selkeyttää eroa työnjohdollisiin reagoimiskeinoihin, piispainkokous ei pidä tehtyä muutosesitystä hyvänä.

3.1.4 Kirkkojärjestysesitykseen liittyvät kysymykset

3.1.4.1 Kirkon tunnustus (KJ 1:1)

Piispainkokous pitää kirkkojärjestyksen pykälän muotoilua pääosin onnistuneena, mutta kiinnittää huomiota siihen, että pykälään sisältyvää teologista jäsennyttä voisi

kehittää. Pykälää olisi tarkoituksenmukaista muuttaa niin, että se ilmaisee selkeämmin tunnustuskirjojen osien suhdetta. Piispainkokous ehdottaa, että ehdotetun kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 §:n 1 momentti muutettaisiin seuraavaan muotoon:

”Suomen evankelis-luterilainen kirkko (*kirkko*) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa ja muissa luterilaisen kirkon Yksimielisyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa.”

3.1.4.2 Piispainkokouksen tehtävät

Piispainkokous ehdottaa, että ehdotettua kirkkojärjestyksen 5 luvun 10 §:n 4 e kohtaa täydennettäisiin lisäämällä siihen piispainkokoukselle annettu mahdollisuus antaa täytäntöönpanomääräyksiä myös pappien ja lehtorien täydennyskoulutusta koskevissa asioissa. Vastaava muutos on ehdotettu kirkkohallituksen tehtäviä koskevaan kirkkojärjestyksen 5 luvun 13 §:n 4 kohtaan. Lisäykselle on tarve, sillä kansallisten tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen voidaan liittää vain sellaisia osaamiskokonaisuuksia, jotka perustuvat lakiin tai sen nojalla annettuun säädökseen. Säännös ehdotetaan muutettavaksi seuraavaan muotoon:

”papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa ja täydennyskoulutusta.”

3.1.4.3 Henkilöstö

Piispainkokous katsoo, että kirkon henkilöstöä koskevat säädökset vastaavat tarkoitustaan. Piispainkokous on kuitenkin kiinnittänyt huomiota ehdotetun kirkkojärjestyksen 8 luvun 27 §:n 3 momentin kanttoreita koskevaan erivapaussäädökseen, joka on koettu hankalaksi. Säännös vastaa voimassa olevan kirkkojärjestyksen 6 luvun 29 §:ää. Piispainkokous toteaa, että tilanne on muuttunut siitä ajasta, jolloin pykälä on tullut kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen. Nykyisin kanttoreita koulutetaan riittävästi ja tutkinnon suorittamisessa voidaan huomioida yksilölliset opintopolut ja hyödyntää ns. AHOT-menettelyä (aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen). Muuttuneessa tilanteessa aiemmin tarpeellinen erivapausjärjestelmä on raskas ja tuottaa ratkaisuja, jotka poikkeavat normaaleista tutkintojen suorittamisväylistä.

Piispainkokous esittää siksi harkittavaksi, että erivapausjärjestelystä luovutaan ja kirkkojärjestyksen ehdotettu 8 luvun 27 §:n 3 momentti poistetaan.

3.1.5 Esitykset kirkollisiksi laeiksi

Viranhaltijalakia koskevat huomiot on esitetty edellä.

Piispainkokouksen mielestä laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta herättää kysymyksiä, sillä lähes vastaava erillislaki kumottiin vain muutama vuosi sitten ja sääntely siirrettiin kirkkolakiin. Piispainkokous toteaa, että ratkaisu saattaa olla tarkoituksenmukainen, mutta sen perusteluja on syytä vielä selkiyttää.

3.1.6 Muuta

3.1.6.1 Aikataulu

Ehdotukseen sisältyy merkittäviä periaatteellisia kirkon olemusta ja itseymmärrystä koskevia teologisia kysymyksiä sekä ratkaisuja, jotka koskevat kirkkolain alaa, säätämisyjärjestystä ja laajemminkin kirkon ja valtion suhteita. Tällaiset kysymykset edellyttävät huolellista harkintaa ja laaja-alaista valmistelua. Piispainkokous pitää välttämättömänä, että kirkolliskokous varaa kirkkolakiesityksen käsittelyyn riittävästi aikaa.

3.1.6.2 Lausuntojen ja kuulemisten tarve

Käsillä olevasta esityksestä on pyydetty lausuntoa ainoastaan kirkon laintarkastusosastolta ja piispainkokoukselta. Tämä merkitsee suurta haastetta kirkolliskokoukselle, jonka tulee huolellisesti arvioida esitettyjä periaatteellisia kysymyksiä. Erityisesti lakivaliokunnan on otettava tämä huomioon harkitessaan eri tahojen kuulemisia.

3.1.7 Tiivistelmä piispainkokouksen huomioista

Piispainkokous esittää kantanaan, että

- a) kirkolliskokouksen, erityisesti lakivaliokunnan, on syytä perusteellisesti arvioida, onko kirkkohallituksen esityksen huolellinen käsittely mahdollista nyt kaavailussa aikataulussa;
- b) kirkkohallituksen esitystä kirkkolain 1 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentista voi pitää hyväksyttävänä;

- c) tunnustuspykälän säännöskohtaisia perusteluja tulee avata laajemmin;
- d) koska kirkollislainsäädäntöön esitetään merkittäviä muutoksia nykyiseen verrattuna (aloiteoikeus, määräenemmistö), tarvitaan tarkempia perusteluja;
- e) viranhaltijalakia koskevat kirkolliskokouksen päätökset tulee tehdä määräenemmistöllä;
- f) pappisvirkaa ja papin virkoja koskevien säännösten sijoittaminen kolmeen kokonaisuuteen on ongelmallista (kirkkolakiin, kirkkojärjestykseen ja viranhaltijalakiin). Tämä voi käytännössä monimutkaistaa pappisvirkaa ja papin virkoja koskevien säännösten soveltamista;
- g) virkasuhteen kelpoisuusehdoissa tulee säilyttää vaatimus konfirmaatiosta (KV 2:10);
- h) KL 1:4 perusteluissa tulee tarkentaa sitä, milloin kysymyksessä on selkeästi lainsäädäntötekkinen virhe ja milloin virheellä on sisällöllistä merkitystä;
- i) se ei pidä hyvänä ehdotusta, jossa pappisvirkaa koskeva varoitus ehdotetaan muutettavaksi muistutukseksi (KL 10:3), vaan pappisviran hoitoon liittyvä varoitus tulee säilyttää;
- j) KJ 1:1 1 momentti muutetaan muotoon: "Suomen evankelis-luterilainen kirkko (*kirkko*) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa ja muissa luterilaisen kirkon Yksimielisyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa.";
- k) KJ 5:10 4 e kohta muutetaan muotoon: "papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa ja täydennyskoulutusta.";
- l) kanttorien erivapausjärjestelystä luovutaan ja kirkkojärjestysesityksen 8 luvun 27 §:n 3 momentti poistetaan ja
- m) Kirkon työmarkkinalaitosta koskevan erillislain perusteluja on syytä vielä selkiyttää.

3.2 Kirkolliskokouksen perustevaliokunnan lausunto 2/2020

3.2.1 Aikaisempi keskustelu tunnustuspykälästä kirkkolaissa ja -järjestyksessä

Perustevaliokunta on lausunnossaan selostanut aikaisempaa keskustelua tunnustuspykälästä kirkkolaissa ja -järjestyksessä. Kirkolliskokous ja perustevaliokunta ovat aiemmin pitäneet selvänä, että kirkolle kuuluu itsenäinen valta määrätä tunnustuksen sisällöstä. Vaikka tunnustus on kirkon sisäinen asia, osoittamalla kirkkolaissa mihin kirkko on yhteisönä sitoutunut, säännös antaa kirkolle sen identiteetin myös suhteessa muuhun yhteiskuntaan.

3.2.2 Tunnustuksen merkitys kirkon ja valtion suhteen määrittelyssä

Perustevaliokunta toteaa, että niin demokraattisen valtion tehtävistä kuin kirkon uskonnonvapaudesta käsin on tärkeää, että valtio hyväksyy luterilaisen kirkon luonteen tunnustusyhteisönä. Kirkkolain perusteella luterilaisella kirkolla on oikeus olla tunnustukseen perustuva uskonyhteisö. Samalla kun valtio antaa tästä oikeudelliset takeet kirkkolaissa, se hyväksyy, että kirkko itse yksin määrittää tunnustuksensa sisällön kirkkojärjestyksessään. Perustevaliokunta on käsitellyt regimenttiopin sisältöä ja merkitystä ja todennut, ettei regimenttioppi anna suoraan välineitä kirkon ja valtion suhteen ymmärtämiseen. Sekä kirkko että valtio kuuluvat niin hengellisen kuin maallisen regimentin piiriin.

3.2.3 Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen suhde

Säädöksinä kirkkolaki ja kirkkojärjestys ovat kirkkoa yhtä velvoittavia ja sitovia. Vain tilanteessa, jossa ne olisivat ristiriidassa keskenään, sovellettaisiin kirkkolakia kirkkojärjestyksen väistyessä. Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen keskinäisestä suhteesta seuraa, että tunnustuspykälä on yhtä sitova, olipa se kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä, ja että eduskunta ei voi muuttaa kirkkolaissa olevaa kirkon tunnustusta, mutta se voisi jättää sen hyväksymättä. Tämä kuitenkin tapahtuu yhdessä muun kirkkolain kanssa.

3.2.4 Tunnustus sekä kirkon järjestysmuoto ja hallinto

Kirkon tunnustama usko määrittää kirkkoa olemuksellisesti. Tämä tarkoittaa, että usko on välttämätön osa kirkkoa eikä kirkkoa voi olla ilman uskoa. Koska usko kuuluu kirkon olemukseen, se edeltää ja määrittää kirkon kaikkea toimintaa. Kirkon järjestysmuodon ja hallinnon ollessa osa kirkon toimintaa, myös ne perustuvat kirkon uskoon. Valiokunta katsoo, että edellisestä johtuen kirkon tunnustusperusta on syytä todeta kirkkolaissa. Kirkkolaissa säädetään kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta, jotka perustuvat kirkon uskoon. Uskon sisältö on kuvattu tunnustusperustassa, josta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

3.2.5 Tunnustus ja kirkon autonomia

Mikäli tunnustus sisältyy kirkkolakiin, tästä seuraa kaksi vastakkaista johtopäätöstä kirkon autonomiasta suhteessa valtioon riippuen siitä, painotetaanko kirkon mahdollisuutta määrittää kirkkolain sisältö itse vai eduskunnan mahdollisuutta hyväksyä tai hylätä kirkkolaki. Valiokunta pitää tärkeänä, että eduskunnan hyväksyessä kirkkolaissa olevan tunnustusperustan se samalla vahvistaa, että kirkon toiminta perustuu sen omaan tunnustukseen. Näin eduskunta tunnustaa kirkon oikeuden perustaa toimintansa uskoon, jota kirkon tunnustusperusta kuvaa.

3.2.6 Tunnustus, pappisvirka ja kirkolliset juhlapäivät kirkkolaissa

Kirkollisten juhlayhien sisällyttämistä kirkkolakiin puoltaa se, että niillä on merkitystä muun lainsäädännön kannalta. Koska muu eduskunnan hyväksymä lainsäädäntö viittaa kirkkopyhiin, olisi ongelmallista, jos niistä määrättäisiin ainoastaan kirkon säättämässä kirkkojärjestyksessä. Koska kirkolliset juhlapäivät ovat rakentuneet kirkon uskonilmaisun pohjalle, on perusteltua viitata kirkkolain alussa kirkon tunnustukseen.

Säädökset pappisvirasta eivät tiukasti ottaen ole pelkkää hallintoa, vaan ne ilmaisevat kirkon tunnustukseen perustuvaa järjestäytynyttä muotoa.

3.2.7 Erillislait ja kirkon autonomia

Säännösten siirtäminen erillislakeihin tarkoittaa sitä, että eduskunta voi halutessaan myös muokata lakien sisältöjä. Vaikka tämä edellyttäisi lausuntoa kirkolta, eduskunnan mahdollisuus säätää lain sisältö kaventaisi merkittävästi kirkon autonomiaa.

Lisäksi kirkolliskokous ei päättäisi näiden lakien sisällöstä enää määräenemmistöllä. Perustevaliokunnan mukaan lakivaliokunnan on syytä kiinnittää tähän seikkaan huomiota.

Ehdotuksessa viranhaltijalaiksi ei kelpoisuusvaatimuksiin hengellisiin tehtäviin virkai tai työsopimussuhteeseen otettaessa sisälly konfirmaatiota. Kirkkohallituksen perusteluissa viitataan yhdenvertaisuuslain vaatimuksiin ja Euroopan unionin tuomioistuimen päätökseen, jonka mukaan kirkon jäsenyyden edellyttämisessä on kyseessä ”kirkon tai organisaation eetokseen nähden tarpeellinen ja objektiivinen vaatimus, jonka kyseessä olevan ammatillisen toiminnan luonne tai suorittamisedellytykset ratkaisevat”.

Voidaan kuitenkin katsoa, että rippikoulu ja konfirmaatio muodostavat yhden hengellisen kokonaisuuden kirkon jäsenyyden kannalta. Ne liittyvät ”kirkon eetokseen” ja palvelevat sen tehtävän toteuttamista. Kirkkolakiesityksessä konfirmaatiota edelleen vaaditaan kirkon luottamustoimeen. Valiokunta pitää johdonmukaisena, että konfirmaatiota edellytettäisiin myös virkaan ja työsopimussuhteeseen otettavilta, kun kyseessä ovat kirkon jäsenyyttä vaativat hengelliset tehtävät.

Lisäksi voidaan kysyä, tulevatko pappisvirka ja papin virka riittävän vahvasti kiinnitetyiksi toisiinsa, kun pappisvirasta säädetään kirkkolaissa ja seurakuntapastorille annettavaan viranhoitomääräykseen liittyvästä muutoksenhakukiellosta erillislaissa. Asialla on erityistä merkitystä, sillä tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen papille samalla kertaa, kun päätetään papiksi vihkimisestä. Papiksi ei voi vihkiä ilman viranhoitomääräystä, joka puolestaan edellyttää vokaatiota seurakunnalta tai erikseen määritetyltä muulta toimijalta. Muutoksenhakukielto takaa, että myös papiksi vihkimättömät voivat hakea seurakuntapastorin virkoja saadakseen vokaation vihkimistä varten.

Lakivaliokunnan toivotaan kiinnittävän erityistä huomiota siihen, millä tavalla tai missä tilanteissa eduskunnan säätämät erillislait mahdollisesti rajoittavat kirkon autonomiaa.

3.2.8 Perustevaliokunnan kanta

Valiokunta on yksimielinen siitä, että kirkon tunnustus on tuotava esiin kirkkolaissa. Kun tunnustus on mainittu kirkkolaissa, tullaan määritelleeksi se, mihin kirkon identiteetti suhteessa muuhun yhteiskuntaan perustuu sekä annetaan riittävä pohja kirkon

tunnustukseen perustuvilla muilla kirkkolain säädöksillä. Kirkolla myös säilyy vapaus päättää tunnustuksensa sisällöstä. Sen sijaan näkemykset hajaantuvat siitä, mikä olisi tunnustuksen esiin tuomisen laajuus. Osan mielestä kirkkohallituksen esitys olisi riittävä, osan mukaan tunnustuksen määrittely tarvitaan nykyisessä laajuudessaan.

3.3 Kirkon laintarkastustoimikunnan lausunto 1/2021

Kirkon laintarkastustoimikunta on esittänyt useita huomioita esitetystä kirkkolainsäädännön uudistuksesta. Teknisluontoisten tai vähäisten huomioiden lisäksi toimikunta on nostanut esiin myös periaatteellisempia kysymyksiä.

Yleisenä huomiona laintarkastustoimikunta katsoo, että jako uuteen kirkkolakiin ja erillislakeihin, etenkin uuteen viranhaltijalakiin, on ongelmallinen, eikä kirkkolain alaa ole otettu tässä jaossa kaikilta osin huomioon. Laintarkastustoimikunta viittaa lausunnon kohtiin B 6-7 (8 §:n 3 mom. 7 ja 8 kohta, 68 §:n 2 mom. ja 10 §:n 2 ja 3 mom.), 10-13 (14 §:n 1 mom., 15 §:n 5 ja 6 mom., 16 §:n 3 ja 4 mom., 29 §:n 2 mom. ja 31 §:n 1 mom.), 15-18 (39 §:n 4 mom., 42 §:n 1 mom., 46 §:n 2 ja 3 mom. ja 47 §), 22 (59 §), 24 (64 §) ja 25 (65 §:n 2 mom.) sekä 27 (68 §:n 2 mom.). Laintarkastustoimikunta katsoo, että ehdotus viranhaltijalaksi sisältää useita säännöksiä, joiden tulisi kuulua kirkkolakiin tai kirkkojärjestykseen. Kirkon järjestysmuodon ja hallinnon piiriin kuuluvaksi voidaan katsoa tuomiokapitulin toimivalta papistoon nähden ja kelpoisuusvaatimuksena oleva kirkon jäsenyys. Kirkkolakiin tai kirkkojärjestykseen siirrettäväksi ehdotettujen säännösten osalta laintarkastustoimikunta viittaa lausunnon kohtiin B 3 (4 §), 6-8 (8 §:n 3 mom. 7 ja 8 kohta, 68 §:n 2 mom. 10 §:n 2 ja 3 mom. ja 11 §:n 3 mom.) 10-18 (14 §:n 1 mom., 15 §:n 5 ja 6 mom., 16 §:n 3 ja 4 mom., 29 §:n 2 mom. ja 31 §:n 1 mom., 35 §, 36 §, 39 §:n 4 mom., 42 §:n 1 mom., 46 §:n 2 ja 3 mom. ja 47 §), 21 (56 § ja 59 §), 22 (59 §), 24 (64 §), 25 (65 §:n 2 mom.), 27 (68 §:n 2 mom. ja 30 (77 §:n 4 mom.).

Kirkkolain 10 luvun pappia ja lehtoria koskevat pykälät voisivat muodostaa oman luvunsa. Erinäisiä säännöksiä koskevaan lukuun sijoitetaan yleensä vain lain kokonaisuuden kannalta irrallisia ja vähemmän tärkeitä säännöksiä. Käytettävyyden kannalta olisi hyvä, jos pappia ja lehtoria koskevat säännökset olisivat kirkkolaissa samassa luvussa kuin vastaavasti kirkkojärjestyksessä (kirkkolain 7 luvussa, jolloin henkilötietojen käsittelyä ja kirkonkirjojen pitoa koskevat säännökset muodostaisivat 8 luvun, luottamushenkilöä ja vaaleja koskevat säännökset 9 luvun jne.).

Kirkkolain 1 luvun 4 §:n 1 momentista voisi kokonaan poistaa kolmannen virkkeen, jonka mukaan kirkolliskokouksen ehdotus annetaan valtioneuvoston tutkittavaksi, koska ehdotettu sääntely on perustuslaissa valtioneuvostolle säädetty toimivalta huomioon ottaen tarpeetonta. Pykälän 2 momentin verbi *tutkia* tulisi korvata verbillä *käsitellä*. Perustuslain 40 §:n mukaan hallituksen esitykset käsitellään eduskunnassa.

Laintarkastustoimikunta on kiinnittänyt huomiota myös järjestelytoimikunnan ja kirkkoneuvoston tehtävien jakamiseen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen ja katsonut, että tehtävien kokonaisuus hahmottuisi paremmin, jos tehtävistä säädettäisiin kokonaisuudessaan kirkkolaissa.

Laintarkastustoimikunta on esittänyt, että asiakirjojen antamisessa sovellettaisiin julkisuuslain mukaista menettelyä ja muutoksenhakusäännöksiä, jolloin viittaus kirkkolain 11 lukuun tulisi poistaa 9 luvun 4 §:n 1 momentista.

Laintarkastustoimikunta on todennut, että kirkkolain 10 luvun 3 §:ssä säädetään pappisviran hoitoon liittyvästä muistutuksesta. Laintarkastustoimikunnan mukaan asiayhteyteen sopisi paremmin varoitus, joka on vakiintunut käyttöön tässä yhteydessä pappisvirkaa koskevana hallinnollisena seuraamuksena.

Kirkon työmarkkinalaitoksen osalta laintarkastustoimikunta on todennut, ettei laista selkeästi ilmene, mikä on työmarkkinalaitoksen suhde kirkkohallituksen organisaatioon, esimerkiksi ovatko sen viranhaltijat kirkkohallituksen viranhaltijoita ja sovellettaisiinko viranhaltijoihin viranhaltijalakia ja missä määrin. Myös kirkon eläkerahaston kohdalla laintarkastustoimikunta on nostanut esiin kysymyksen, sovelletaanko mahdollisiin eläkerahaston viranhaltijoihin viranhaltijalakia ja missä määrin.

4 Lakivaliokunnan yleisperustelut

4.1 Yleistä

Kirkkolakiesityksen eduskuntakäsittelyn (HE 19/2019 vp ja HE 93/2019 vp) keskeydyttyä kirkkohallituksessa on valmisteltu uusi ehdotus kirkkolaiksi, kirkkoa koskeviksi erillislaeiksi ja kirkkojärjestykseksi. Uudistuksessa on erityisesti kiinnitetty huomiota eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan esittämiin säätämisyjärjestystä ja perustuslain 76 §:ssä määriteltyä kirkkolain säätämisalaa koskeviin huomioihin. Lakivaliokunta toteaa, että perustuslakivaliokunta on ylin auktoriteetti

perustuslain tulkinnassa ja perustuslain 3 §:n 1 momentin mukaan lainsäädäntövaltaa maassamme käyttää eduskunta. Tämän huomioon ottaen kirkon on välttämätöntä ottaa kirkkolakia esittäessään huomioon sekä perustuslakivaliokunnan että hallintovaliokunnan esittämät näkökohdat.

Uuden valmistelun tuloksena syntynyt esitys on laaja ja periaatteellisesti merkittävä kirkollisen lainsäädännön kokonaisuudistus, jossa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen lisäksi esitetään säädettäväksi evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa, Kirkon työmarkkinalaitosta ja Kirkon eläkerahastoa koskevat erillislait. Yhteensä noin sata pykälää on siirretty kirkkolaista erillislakeihin ja kirkkojärjestykseen.

Lakivaliokunta katsoo, että uudistusta on pidettävä kokonaisuutena arvioiden oikeasuuntaisena. Lakivaliokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota esitettyyn kirkkolain alaan. Valiokunta toteaa, että perustuslain 76 §:n säännöstä kirkkolain alasta on tullut yhdessä perustuslain 11 §:ssä säännellyn uskonnonvapauden kanssa ja kirkon järjestysmuodon ja hallinnon käsite on kytkettävä kirkon autonomian perusteiden määrittelyyn. Perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen autonomia ja oikeus määrätä omista asioistaan. Tämä peruslähtökohta osaltaan määrittää sitä, mitä on katsottava kuuluvan kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan. Kirkon olemuksen ja itseymmärryksen kannalta keskeisiä tässä yhteydessä ovat kysymykset tunnustuksesta, pappeudesta, papin virasta sekä niistä kelpoisuusvaatimuksista, joita kirkon palvelussuhteissa voidaan edellyttää.

4.2 Lakiehdotuksen valmistelu ja vaikutusarviointi

Lakivaliokunta toteaa, että nyt käsiteltävänä oleva kirkkohallituksen esitys poikkeaa rakenteeltaan merkittävästi aikaisemmin eduskunnan käsittelyyn viedystä kirkkolakiehdotuksesta. Lakiehdotusten uudelleenvalmistelu on tehty kirkkohallituksessa virkatyönä tiukalla aikataululla ilman laajoja kuulemisia. Kirkkolainsäädäntöuudistuksen aikaisemmissa vaiheissa on lausuntoja tosin pyydetty laajasti kirkon eri toimijoilta. Esitystä uudelleen kirjoitettaessa ei sen sijaan ole kuultu yhtä laajasti kirkon eri tahojen edustajia eikä teologian asiantuntijoita. Tätä voidaan pitää puutteena, koska osalla tehdyistä ratkaisuksista on periaatteellisesti merkittäviä teologisia sekä kirkon ja valtion suhteeseen liittyviä ulottuvuuksia, jotka eivät olleet esillä aikaisemman esityksen laatimisen yhteydessä. Onkin kysyttävä, onko ratkaisuun liittyviä periaatteellisia

kysymyksiä ehditty riittävästi tarkastella sekä tehdä perusteellista vaikutusarviointia tässä valmisteluaikataulussa. Lakivaliokunta on jäljempänä nostanut esiin eräitä tähän liittyviä kirkkohallituksen esitykseen sisältyviä puutteita.

Vaikka valmisteluaikataulu on ollut tiukka, kirkkohallituksen ehdotusta voidaan kuitenkin pitää myös monelta osin onnistuneena. Jatkovalmistelussa on kirkkolain säätämisen ohella otettu huomioon perustuslakivaliokunnan esittämät viisi säätämisyjärjestystä koskevaa huomautusta. Henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä on kehitetty selvästi parempaan suuntaan. Valitusoikeutta koskevat säännökset on saatu kuntoon ja diakoniatyötä koskevat säännökset ovat nyt asianmukaiset.

Kirkkohallituksen esityksen tavoitteena on ollut kirkkolainsäädännön selkeyttäminen. Säännösten jakaminen useaan eri lakiin sekä kirkkojärjestykseen ei kuitenkaan ole omiaan lisäämään lainsäädännön selkeyttä ja käytettävyyttä. Säännösten käyttäjän näkökulmasta kokonaisuus on nykyiseen verrattuna sekavampi, vaikkakin selkeyttä lisää kirkon vaalijärjestyksen säännösten sisällyttäminen kirkkojärjestykseen. On kuitenkin selvää, että eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan kannottojen jälkeen säännösten jakamista useisiin eri lakeihin ei ole voitu välttää.

Kirkkohallituksen esitys ei myöskään sisällä juurikaan sisällöllisiä uudistuksia, mikä voi lisätä lainsäädännön uudistuspaineita tulevaisuudessa. Lakivaliokunta pitää tätä kuitenkin ymmärrettävänä ottaen huomioon, että laajemmat sisällölliset uudistukset olisivat voineet muodostua lainsäädäntöhankkeen etenemisen esteeksi.

Kokonaisuutena arvioiden lakivaliokunta katsoo, että ratkaisu toteuttaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan esittämiä näkemyksiä ja kehitystarpeita ja on myös kirkon näkökulmasta perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Eräiltä osin kysymystä siitä, mitkä säännökset kuuluvat kirkkolakiin, kirkkojärjestykseen tai erillislakeihin on kuitenkin syytä arvioida kirkkohallituksen esityksestä poikkeavalla tavalla.

4.3 Kirkkohallituksen esityksen perustelut

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä huomiota on kiinnitetty kirkkolakiesityksen perusteluihin. Erityisesti säätämisyjärjestystä ja suhdetta perustuslakiin käsitteleviä jaksoja on pidetty suppeina ja varsin yleisluonteisina. Eduskunnan hallintovaliokunta on todennut, että lailla säätämisen laadullinen vaatimustaso perustelut mukaan lukien on

noussut olennaisesti sitten vuoden 1993 kirkkolain säätämisen. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, ettei kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys poista tarvetta tarkastella ehdotettuja säännöksiä myös perustuslain kannalta.

Eduskunnan hallintovaliokunta puolestaan on pitänyt asianmukaisena, että kirkkolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi valmistellaan kokonaan uusi kirkkolakiehdotus, joka vastaa tämän päivän lainsäädännölle asetettavia vaatimuksia ja jonka osalta varmistutaan myös siitä, että lakiehdotus on sopusoinnussa suhteessa perustuslain 76 §:ssä säädettyyn kirkkolain alaan. Tärkeää on muun muassa, että yksityiskohtaiset perustelut tehdään huolella ja tähän päivään päivitettyinä. Riittävää tältä osin ei ole viittaus aiempaan lainsäädäntöön. Lisäksi on ilmeistä, että samassa yhteydessä on tarpeen valmistella myös kirkkolain alaan kuulumatonta kirkkoa koskevaa muuta lainsäädäntöä.

Lakivaliokunta pitää eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan huomioita tärkeinä. Kirkkolain säätämisyjärjestys ja kirkon yksinomainen aloiteoikeus rajoittavat merkittävästi eduskunnan lainsäädäntövaltaa. Tämä asettaa kirkkolaille ja sen perusteluille erityisen korkeat vaatimukset.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkkohallituksen esityksen perustelut ovat edelleen joiltain osin suppeat. Lakivaliokunta on tehnyt perusteluihin eräitä täsmennyksiä ja lisäyksiä.

4.4 Kirkkolain säätämisyjärjestys

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtiosääntöoikeudellinen perusta on perustuslain 76 §:ssä. Sen mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Perustuslain säännöksen mukaan kirkkolain säätämisyjärjestyksestä ja kirkkolakia koskevasta aloiteoikeudesta on voimassa, mitä niistä mainitussa laissa erikseen säädetään.

Kirkkolain säätämisyjärjestyksestä säädetään voimassa olevan kirkkolain 2 luvun 2 §:ssä. Säännöksen mukaan kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia asioita, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Vastaava säännös oli kirkkohallituksen esityksen 5/2017 mukaisessa kirkkolain 1 luvun 5 §:ssä. Kirkkohallituksen esityksessä 10/2020 säännös on kirkkolain 1 luvun 4 §:ssä ja se on kirjoitettu muotoon: Kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia

kaikesta, mikä koskee kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista.

Kirkkolain säätämisyjärjestys on vanhaa perua. Jo vuoden 1869 kirkkolaissa oli säädetty kirkolliskokouksen yksinomaisesta oikeudesta ehdottaa kirkkolain säätämistä, muuttamista, selittämistä ja kumoamista. Nykyistä kirkkolakia säädettäessä toteutettiin säännösten jako eduskunnan säätämään kirkkolakiin (1054/1993) sekä kirkon itsensä säätämiin kirkkojärjestykseen (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestykseen (1056/1993), jotka tulivat voimaan vuoden 1994 alussa. Uudistettu kirkon vaalijärjestys (416/2014) on tullut voimaan 1.7.2014.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkkohallituksen esitys säilyttää voimassa olevan säännöksen kirkon yksinoikeudesta ehdottaa kirkkolain säätämistä, muuttamista ja kumoamista. Kirkkohallituksen esitys liittyy kirkkolain säännöksen nykyistä vahvemmin perustuslain 76 §:ään viittaamalla perustuslaissa mainittuihin kirkon järjestysmuotoon ja hallintoon. Pykälä on voimassa olevaa kirkkolain säännöstä tarkkarajaisempi ja täsmällisempi. Lakivaliokunta pitää esitettyä kirkkolain 1 luvun 4 §:n muotoilua selkeänä ja perusteltuna.

4.5 Kirkkolain säätämisa

Lakivaliokunta toteaa, että vaatimustaso niin lainsäädännölle kuin säännösten perusteluillekin on viime vuosina noussut. Vuoden 2000 perustuslakiuudistuksessa on erityisesti korostettu eduskunnan roolia lainsäätäjänä ja ylimpänä valtioelimenä. Myös säännösten perustuslainmukaisuuden tutkiminen on entistä keskeisempi osa lainsäädäntöprosessia. Tämä kehityssuunta on näkynyt kirkkolakiuudistuksen käsittelyssä, yhtäältä perustuslakivaliokunnan säätämisyjärjestyskannanotoissa ja toisaalta yleisempänä kysymyksenä kirkon lainsäädäntöautonomian piiristä ja laajuudesta.

Perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta ovat katsoneet, että kirkkolakiehdotukseen sisältyi säännöksiä, joiden ei voida katsoa kuuluvan kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan. Valiokuntien tulkinta kirkkolain alasta on suppeampi kuin nyt voimassa oleva kirkkolain ala ja mitä kirkon piirissä ja eduskunnassakin on perinteisesti ajateltu. Vaikka kysymys kirkkolain säätämisaalasta on ollut esillä aikaisempien lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä, ei sitä ole pohdittu yhtä kriittisesti kuin perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta nyt omissa kannanotoissaan ovat tehneet.

Valiokunnilla on yhteneväinen näkemys siitä, että eduskunnan lainsäädäntövallan rajoituksia on tulkittava suppeasti. Näin ollen myös kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaa tulee tulkita suppeasti. Rajatapauksissa on tulkittava, että asia ei kuulu kirkkolain alaan.

4.5.1 Aikaisempia selvityksiä kirkkolain säätämisan alaan sisällöstä

Kysymystä kirkkolain alasta on käsitelty useaan otteeseen viime vuosikymmenien aikana.

Kirkkolain alaa on käsitelty muun muassa valtioneuvoston 13.4.1972 asettaman **Kirkko ja valtio -komitean** 2.6.1977 jättämässä mietinnössä (Kirkko ja valtio -komitean mietintö 1977:21). Komitean keskeisiä esityksiä oli tuolloisen kirkkolain jakaminen siten, että kirkkolakiin otetaan vain lain tasoa vaativat säännökset ja muu jätetään kirkon omien säädösten varaan. Kirkkolain alaan katsottiin kuuluvan ainakin kirkon järjestysmuodon ja hallinnon perusteet, kirkon ja valtion suhteita ja kirkon asemaa yhteiskunnassa koskevat säännökset. Kirkon sisäiseen lainsäädäntöön kuuluviksi komitea katsoi uskontunnustusta, opillisia kysymyksiä ja kirkon hengellistä toimintaa koskevat (tunnustus, kirkon pyhät toimitukset jne.) sekä asetuksen luonteiset täytäntöönpano- ja hallintomääräykset (virat, vaalisäännökset jne.). Kirkkolain alan osalta pääpaino mietinnössä ja siitä annetuissa lausunnoissa oli säännösten jakaminen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen. Jo tuolloin joissakin mietinnöstä annetuissa lausunnoissa nostettiin esiin, että komitean olisi tullut tarkemmin selvittää, mitä kirkkolain alaan kuului ja missä määrin kirkkolakiin sisältyi säännöksiä, joiden oikea paikka olisi jossakin muussa yhteiskunnallisessa laissa.

Kysymystä kirkon järjestysmuodosta ja kirkkolain alasta on käsitelty myös kirkolliskokouksen 28.11.1968 asettaman **Kirkon järjestysmuodon tutkimiskomitean** 14.6.1973 antamassa mietinnössä (Kirkon järjestysmuodon tutkimiskomitean mietintö n:o 1), jossa kirkon järjestysmuodon perusteina on mainittu kolminaisuusoppi, kristologia, vanhurskauttamisoppi ja eskatologia.

Kirkon järjestysmuodon tutkimiskomitean työtä jatkoi kirkolliskokouksen 30.12.1974 asettama **Kirkkojärjestyskomitea**, joka jätti mietintönsä (Kirkkojärjestyskomitean mietintö) 10.10.1979. Mietinnön mukaan määritelmillä ”järjestysmuoto” ja ”hallinto” ei juridisessa kielenkäytössä ole selvää ja yksiselitteistä sisältöä. Ne saavat

täsmällisen ja asiallisen sisällön vasta, kun niitä käytetään tietyn toiminnan ja sen järjestämisen yhteydessä. Tämä merkitsee, että käsitteet järjestysmuoto ja hallinto, jotka sääntelevät kirkkolain alaa, on selvennettävä ja arvioitava kirkon tunnustuksen, tehtävien ja toiminnan näkökulmasta. Kirkon järjestysmuodolla tarkoitetaan sitä ulkonaista muotoa, missä kirkon toimintaa harjoitetaan. Säännökset järjestysmuodosta määrittelevät, mitkä elimet päättävät ja toimivat kirkon puolesta sen eri toimintasoilla, mitä tehtäviä kuuluu eri elimille ja mikä on niiden toimivalta, kokoonpano ja asettamistapa. Järjestysmuodon ei tule sisältää säännöksiä vain hallintoelimistä vaan myös kirkon hengellistä toimintaa hoitavista elimistä. Hallinto on toimintaa. Kaikki kirkollinen toiminta ei kuitenkaan ole hallintoa. Kirkollinen hallinto ei käsitä kirkon varsinaista työtä, siis sananjulistusta, sakramenttien hoitoa eikä ylipäänsä kaikkea sitä toimintaa, mikä johtuu kirkon tunnustukseen perustuvista tehtävistä. Komitean käsityksen mukaan hallinto-käsite on rajoitettava vain siihen, minkä tarkoituksena on tukea ja helpottaa kirkon varsinaista toimintaa. Hallinto sisältyy kylläkin kirkon varsinaisiin tehtäviin ja toimiin, mutta sillä ei ole mitään itsenäistä tarkoitusta.

Edelleen komitea on todennut, että kirkon järjestysmuodon perusaineokset ovat kirkon virka ja kirkon jäsenet. Kirkon viran (pappisviran) haltijalla on kaksi tehtävää, evankeliumin julistaminen ja sakramenttien hoito. Virka on siten erottamattomasti yhdistetty kirkon perustekijöihin, sanaan ja sakramentteihin. Viranhaltijat hoitavat virkaan kuuluvat tehtävät vastaten niistä itsenäisesti kirkon tunnustuksen mukaisesti. Kirkon perusrakenne määrää viralle keskeisen aseman kirkon järjestysmuodossa. Virka on näin ollen välttämätön tekijä kirkon organisaatiossa, vaikkakaan sen ei tarvitse olla edustettuna kaikessa kirkollisessa toiminnassa.

Kirkon jäsen on osallinen yleiseen pappeuteen. Tästä johtuu, että jokaisella jäsenellä on kristittynä oikeus ja myös velvollisuus vaikuttaa sanoin ja teoin evankeliumin levittämiseen. Tähän sisältyy myös vastuu omaa seurakuntaa kohtaan, vastuu, joka tarkoittaa oikeutta ja velvollisuutta hoitaa asioita. Niinpä yksityisellä jäsenellä on osavastuu siitä, että luodaan ulkonaiset edellytykset kirkon viran harjoittamista sekä muuta hengellistä toimintaa ja hallintoa varten. Samalla jäsenillä on oikeus ja vapaus ottaa itse osaa sellaiseen kirkolliseen toimintaan, joka ei kuulu yksinomaan kirkon viran tehtäviin.

Komitea käsitteli mietinnössään myös kirkkolain ja tavallisen lain suhdetta. Komitean mukaan hallitusmuodon säännös kirkkolain alasta ei välttämättä sulje pois sitä

mahdollisuutta, että joitakin kirkollisia asioita säädellään tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä syntyneillä laeilla ja niiden perusteella annetuilla asetuksilla. Tämä ratkaisu on perusteltavissa sellaisissa tapauksissa, jolloin asiaan liittyy valtion oleellinen etu, tai kysymyksessä on asia, jonka valvominen on valtion tehtävä. Komitean käsityksen mukaan voitaisiin harkita tavallisen lainsäädäntöjärjestyksen käyttämistä eräissä tapauksissa, jotka koskevat kirkon taloutta ja kirkon hoitamia yhteiskunnallisia tehtäviä kuten väestökirjanpitoa tai hautaustoimen tehtäviä.

Kirkolliskokous asetti 6.11.1980 **Kirkkolain uudistamiskomitean**, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus uudeksi kirkkolaiksi ja siihen liittyväksi kirkkojärjestykseksi. Komitea jätti mietintönsä 16.6.1988 (Kirkkolain uudistamiskomitean mietintö, I kirja, Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, sarja A, 1988:2/1 ja II kirja, Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, sarja A, 1988:2/2). Mietintö sisälsi ehdotukset kirkkolaiksi, kirkkojärjestykseksi ja kirkon vaalijärjestykseksi. Kirkolliskokous asetti 6.5.1988 **Kirkkolain uudistamisvaliokunnan** valmistelemaan uudistamiskomitean mietintöä ja tekemään sen ja annettujen lausuntojen pohjalta ehdotuksen kirkkolainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Valiokunta antoi 26.2.1991 mietintönsä 1/1991 ja sittemmin vielä 13.9.1991 tarkennetun mietinnön 1a/1991 ja 4.11.1991 mietinnön 1b/1991. Näiden pohjalta kirkolliskokous hyväksyi säädökset 8.11.1991. Kirkkolaki (1054/1993), kirkkojärjestys (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestys (1056/1993) tulivat voimaan vuoden 1994 alussa.

Kirkkohallitus asetti 25.10.2005 **Kirkkolaki 2010 -toimikunnan**, jonka tehtävänä oli tutkia kirkkolainsäädännön perusteita siten, että erityisesti selvitetään kirkko-oikeudellisesti se kirkkolain materiaalin ala, johon kuuluvista asioista olisi välttämätöntä säätää edelleen nykyisessä kirkkolainsäätämisyjärjestyksessä ja hahmotella perusratkaisu sille, millä säädösten alalla ja missä säätämisyjärjestyksessä muusta kirkkoa koskevasta normistosta säädetään.

Kirkkolaki 2010-toimikunta jätti mietintönsä 20.12.2006 (Kirkkolainsäädännön perusteita ja kirkkolain alaa tutkineen toimikunnan mietintö 2005-00751, Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, sarja C, 2006:9). Mietinnössä on mm. viitattu oikeusministeriön vuonna 1995 asettamaan Perustuslaki 2000-työryhmän 5.1.1996 antamaan mietintöön ja kirkkohallituksen asiassa antamiin lausuntoihin. Mietinnössä on muun muassa viitattu kirkkohallituksen lausuntoon, jossa kirkkohallitus on todennut, että kun kirkko on julkisoikeudellinen yhteisö, sitä koskevat tärkeimmät säännökset on annettava

lailla. Niihin sisältyy väistämättä säännöksiä, joilla on oleellinen merkitys kirkon opin ja tunnustuksen kannalta. Näiden säännösten yksipuolista muuttamista kirkkoa kuulematta ei voitane uskonnonvapauden periaatteet huomioon ottaen hyväksyä. Vaihtoehtoinen kirkkolain säätämismalli merkitsisi, että kirkon ulkopuolisille tahoille tarjoutuisi mahdollisuus pyrkiä vaikuttamaan kirkon asioihin tekemällä valtioneuvostolle omia ehdotuksiaan lain muuttamiseksi. Riippuisi ilmeisesti varsin pitkälle ehdotuksen tekijätahoista ja vallitsevista poliittisista suhdanteista, kuinka tällaisten ehdotusten kävisi valtioneuvostossa ja eduskunnassa – kirkon kannasta riippumatta.

Kirkkolaki 2010 -toimikunta käsitteli mietinnössään kysymystä kirkkolain alasta. Toimikunnan mukaan kirkkolain alaa määrittelevät perustuslain 76 §, perusoikeussäännökset ja perustuslain 80 §:n lainsäädäntövallan delegointia koskevat rajoitukset. Perustuslain esitöissä ei ole tarkemmin määritelty, mitä 76 §:ssä tarkoitetaan kirkon järjestysmuodolla ja hallinnolla (HE 1/1998). Sanat ”järjestysmuoto ja hallinto” olivat käytössä jo vanhassa hallitusmuodossa, josta ne sellaisenaan siirrettiin uuteen perustuslakiin. Näin ollen johtoa määritelmille voidaan hakea aikaisemmista selvityksistä ja hallinnon yleisistä määritelmistä. Kirkkolaki 2010 -toimikunta on viitannut edellä mainittuun Kirkkojärjestyskomitean mietintöön, jonka mukaan määritelmillä ”järjestysmuoto” ja ”hallinto” ei juridisessa kielenkäytössä ole selvää ja yksiselitteistä sisältöä. Ne saavat täsmällisen ja asiallisen sisällön vasta, kun niitä käytetään tietyn toiminnan ja sen järjestämisen yhteydessä. Tämä merkitsee, että käsitteet järjestysmuoto ja hallinto, jotka sääntelevät kirkkolain alaa, on selvennettävä ja arvioitava kirkon tunnustuksen, tehtävien ja toiminnan näkökulmasta.

Toimikunta on mietinnössään käsitellyt myös hallinnon käsitettä. Pelkistetysti hallinto-oikeus on luonnehdittavissa julkisen hallinnon toimintaa ja rakenteita koskevaksi oikeudenalaksi. Hallinto-oikeudellisen sääntelyn yhtenä keskeisenä tehtävänä on julkisyhteisöjen ja julkisten laitosten hallinnon organisointi ja niiden harjoittaman julkisen hallintotoiminnan sääntely; säännellään hallinnon toimintaa, menettelyä ja organisatiota. Hallinto-oikeuden sääntelyn toisena keskeisenä tehtävänä voidaan pitää yksityisten ja julkisen hallinnon keskinäisten suhteiden järjestämistä. Vaikka hallinto-oikeus on hallinnon ”omaa” oikeutta, hallinto-oikeudelliset oikeusnormit määrittävät tärkeällä tavalla myös yksityisten oikeudellista asemaa. Hallinto-oikeudellisella sääntelyllä yksityisille perustetaan oikeuksia ja etuuksia sekä asetetaan velvollisuuksia. Hallinto-oikeus määrittää siis yksityisten oikeudellista asemaa, kuitenkin yleensä vain

niiden suhteessa julkiseen hallintoon. Oikeuskirjallisuudessa hallinto on myös määriteltä ensinnäkin oikeusnormien rajoissa tapahtuvaksi lainsäädännön toimeenpanoksi. Toiseksi hallintoelimet voivat käyttää julkista valtaa lainsäädännössä määriteltujen tehtävien toteuttamiseksi. Nämä piirteet voidaan yhdistää kuvaamalla julkishallintoa toimeenpanovallan käytöksi. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Kirkko on kirkkolain 25 luvun 5 §ssä omaksunut hallintolain sovellettavaksi kirkollisissa viranomaisissa käsiteltäessä hallintoasiaa. Näin ollen voitaisiin katsoa, että kaikki se toiminta, joka hallintolaissa on katsottu hallinnoksi, on myös kirkossa hallintoa.

Kirkkolaki 2010 -toimikunta on viitannut Kirkkojärjestyskomitean näkemykseen siitä, että kirkon järjestysmuodon perusaineokset ovat kirkon hengellinen virka (ministerium) ja kirkon jäsenet. Kirkon perusrakenne määrää hengelliselle viralle (pappisviralle) keskeisen aseman kirkon järjestysmuodossa. Kirkkolaki 2010 -toimikunnan mukaan tästä seuraa, että kirkon hengellistä virkaa ja jäsentä koskevien perussäännösten tulee kirkon järjestysmuotoon kuuluvina elementteinä olla kirkkolaissa.

Johtopäätöksenä voidaan Kirkkolaki 2010 -toimikunnan mukaan todeta, että perustuslain 76 § ei anna mitään selvää erillistä määrittelyä käsitteille ”järjestysmuoto ja hallinto” vaan niitä on edellä kerrotulla tavalla tulkittava ja arvioitava yhtenä käsitteenä kirkon tunnustuksen, tehtävien ja toiminnan näkökulmasta ja ottaen huomioon myös yleishallinto-oikeudesta ja yleisestä hallintolaista nousevat hallinnon määrittelyt. Perustuslain 11 §:n uskonnonvapaussäännökseen pohjautuva uskonnollisen yhdyskunnan autonomia tukee osaltaan kirkon tavallista laajempaa norminantovaltaa.

Kirkkolaki 2010 -toimikunta on käsitellyt myös kysymystä kirkollisissa laeissa säädettävistä kysymyksistä. Toimikunta viittaa Kirkkojärjestyskomitean mietintöön, jossa on pidetty mahdollisena sitä, että joitakin kirkollisia asioita säädellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä syntyneillä laeilla ja niiden perusteella annetuilla asetuksilla. Toimikunta on niin ikään viitannut kirkolliskokouksessa tuolloin vireillä olleeseen virkalainsäädännön uudistamiseen. Asiaa valmisteltaessa oli pohdittu, olisiko mahdollista laatia kirkolle erillinen, kuntien viranhaltijoista annettua lakia vastaava kirkon viranhaltijoita koskeva laki. Asiaa valmistellut virkasuhdetyöryhmä on mietinnössään todennut, että parhaana vaihtoehtona pidettiin sitä, että kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännökset uudistetaan vastaamaan nykyajan tarpeita. Työryhmän mukaan erityisesti papiston henkilöstöhallinto liittyy välittömästi kirkon sisäisiin asioihin, kirkon

järjestysmuotoon ja hallintoon, joista säädetään kirkkolaille. Tämän vuoksi kirkkolain säätämistä pidettiin parempana vaihtoehtona kuin erillislainsäädäntöä. Erillislainsäädäntö olisi työryhmän mukaan joka tapauksessa edellyttänyt joidenkin säännösten ottamista myös kirkkolakiin, mitä ei säännösten yhtenäisyyden vuoksi pidetty tarkoituksenmukaisena.

Kirkkohallituksen asettama **Kirkkolainsäädännön kodifiointitoimikunta** on 20.4.2009 jättämässään mietinnössä (Kirkkohallituksen asettaman kirkkolainsäädännön kodifiointitoimikunnan mietintö 2007-00131, Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, sarja C, 2009:2) myös viitannut aikaisempaan, Kirkkolaki 2010 -toimikunnan mietinnössä esitettyyn selvitykseen kirkkolain alasta.

4.5.2 Johtopäätökset kirkkolain alasta

Aikaisemmissa kirkkolain alaa koskevista selvityksistä painopiste on ollut kirkkolain ja kirkkojärjestyksen suhteessa. Selvityksissä on keskitytty erityisesti pohtimaan kysymystä siitä, mitkä seikat edellyttävät laintasoista sääntelyä ja mitä puolestaan on mahdollista säätää kirkkojärjestyksessä. Erillislakeja on pidetty mahdollisina, mutta kirkkolain ja erillislakien suhdetta ei ole kovinkaan laajasti analysoitu. Erillislakien säätämistä on pidetty perusteltuna tapauksissa, joissa asiaan liittyy valtion oleellinen etu tai kysymyksessä on asia, jonka valvominen on valtion tehtävä. Tällaisia olisivat kirkon taloutta ja kirkon hoitamia yhteiskunnallisia tehtäviä kuten väestökirjanpitoa tai hautaustoimen tehtäviä koskevat asiat.

Lakivaliokunta toteaa, ettei aikaisempia kirkkolain alaa koskevia selvityksiä voi sellaisenaan soveltaa nyt käsiteltävänä olevan kirkkolakiehdotuksen arviointiin. Selvitysten tekoajankohtina niin toimintaympäristö, kysymyksenasettelu kuin lainsäädännön vaatimuksetkin ovat poikenneet nykyisestä.

Nyt käsiteltävänä olevassa kirkkohallituksen ehdotuksessa kysymys kirkkolain alasta painottuu paitsi kirkkolain ja kirkkojärjestyksen, myös aikaisempaa laajemmin kirkkolain ja erillislakien suhteeseen. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan kannanottojen perusteella kirkkolain alaa on pidettävä suppeampana kuin mitä tähän asti on yleensä ajateltu. Entistä tarkemmin on siksi harkittava, mikä on sellaista kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan kuuluvaa sääntelyä, josta tulee säätää kirkkolaisissa ja mikä sääntely puolestaan kuuluu erillislakeihin.

Jossain määrin ongelmalliseksi rajanvedon tekee se, ettei käsitettä ”kirkon järjestysmuoto ja hallinto” ole avattu nykyistä perustuslakia säädettäessä vaan käsite on siirretty perustuslain 76 §:ään pääpiirteissään samanlaisena kuin se oli aikaisemmassa hallitusmuodossa. Perustuslain 76 § perustuu aikaisemman hallitusmuodon 83 §:n 1 momenttiin ja valtiopäiväjärjestyksen 31 §:n 2 momenttiin siten, että säännöstä kirkolliskokouksen yksinomaisesta kirkkolakia koskevasta aloiteoikeudesta on täsmennetty. Hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) mukaan uusi perustuslaki säilyttäisi nykyisen järjestelmän, jonka mukaan aloiteoikeudesta kirkkolain säätämiseksi tai muuttamiseksi säädetään tyhjentävästi kirkkolaissa.

Kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaa tulkittaessa lähtökohtana tulee olla Suomen evankelis-luterilaisen kirkon luonne ja asema uskonnollisena yhdyskuntana. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on todettu, että perustuslain 11 §:ssä säädettyyn uskonnonvapauteen on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus määrätä omista asioistaan.

Lakivaliokunta toteaa, että uskonnonvapaus on eräs vanhimmista kansainvälisesti tunnustetuista ihmisoikeuksista, joka on lausuttu myös YK:n ihmisoikeuksien julistuksen 18 artiklassa. Uskonnonvapaus on demokraattisen yhteiskunnan perusvaatimuksia. Myös kansainväliset ihmisoikeussopimukset turvaavat uskonnonvapauden. Suomen ratifioimista kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista uskonnon ja omantunnon vapauden turvaavat muun muassa kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus eli KP-sopimus, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus eli TTS-sopimus ja Euroopan ihmisoikeussopimus.

Tämä peruslähtökohta osaltaan määrittää sitä, mitä on katsottava kuuluvan kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan. Kirkkolain alaan kuuluvat esimerkiksi kirkon toimielimiä, niiden tehtäviä, organisaatiota ja päätöksentekoa koskevat keskeiset asiat. Kirkkolakiin tulee näiden lisäksi ottaa sellaiset laintasoista sääntelyä edellyttävät säännökset, jotka ovat keskeisiä kirkon uskonnollisen yhdyskunnan luonteen ja perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden näkökulmasta.

Kirkkolaki 2010 -toimikunnan näkemystä siitä, että järjestysmuodon ja hallinnon käsitettä on tulkittava ja arvioitava yhtenä käsitteenä kirkon tunnustuksen, tehtävien ja toiminnan näkökulmasta, voidaan edelleen pitää perustuslain 11 §:n kannalta lähtökohdiltaan perusteltuna. Tämä näkökulma ei ole ristiriidassa sen kanssa, että

kirkkolain alaa on tulkittava suppeasti. Pohdinta säännösten sijoittumisesta kirkkolaikiin tai erillislakiin edellyttää kuitenkin aikaisempaa huolellisempaa harkintaa. Rajanvedon tulee yhtäältä taata perustuslain 11 §:n uskonnonvapauden piiriin kuuluvien oikeuksien toteutuminen ja toisaalta eduskunnan lainsäädäntövallan mahdollisimman vähäinen rajoittaminen.

4.5.2.1 Kysymys papin virkaa ja tuomiokapitulin toimivaltaa koskevista säännöksistä

Perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin on katsottu keskeisenä osana kuuluvan uskonnollisen yhdyskunnan oikeus valita pappinsa (PeVL 28/2006 vp, PeVL 20/2003 vp, PeVL 57/2001 vp). Uskonnonvapaussäännöksen suojaaman uskontokunnan sisäisen autonomian piiriin kuuluu uskonnollisen yhdyskunnan oikeus itse päättää, minkälaisin edellytyksin ja uskontokunnan oppiin liittyvin käsityksin se vihkii pappisvirkaan. Saman autonomian piiriin kuuluu myös papiston viranhoidon valvonta ja viranhoitoon liittyvä päätöksenteko.

Kysymys pappisvirasta on kirkon olemukseen keskeisesti liittyvä seikka. Kirkon tunnustuksen mukaan pappisvirka on kirkolle välttämätön. Pappi erotetaan hoitamaan kirkolle keskeisiä tehtäviä, julistamaan evankeliumia ja jakamaan sakramentteja. Kirkon tunnustuksen mukaan kukaan ei saa hoitaa pappisvirkaa ilman erityistä kutsusta. Tämä tarkoittaa tavallisimmin kutsua seurakunnan papin virkaan. Tämän ohella papiksi voidaan vihkiä kirkkohallituksen tai tuomiokapitulin viranhaltija, kirkon lähetysjärjestön tai tietyin edellytyksin muun kristillisen yhteisön palvelukseen kutsuttu sekä yliopiston tai muun korkeakoulun teologisen tieteen opettaja taikka oppilaitoksen uskonnonopettaja, joka sitoutuu tuomiokapitulin harkitsemalla tavalla hoitamaan myös papinvirkaan kuuluvia tehtäviä seurakunnassa sen mukaan kuin hänen päätoimensa sallii. Kun pappisvihkimyksen perusteena on muu kuin kutsu seurakunnan papin virkaan, yleensä edellytetään, että virkaan tai tehtävään sisältyy riittävässä määrin papillisia tehtäviä.

Kirkon virkarakenteen erityispiirteenä on, että pappisvirka eli pappeus ja papin virka julkisoikeudellisena palvelussuhteena ovat elimellisesti kytköksissä toisiinsa ja samalla myös tuomiokapitulin ja piispan toimivaltaan. Papin virka poikkeaa tältä osin muista kirkon palvelussuhteista. Pappeus ja siihen kytkeytyvä papin virka kuuluvat

perustuslain 11 §:n uskonnonvapaussäännöksen ytimeen. Sen vuoksi näitä koskevien säännösten tulisi kuulua kirkon säädösa autonomian piiriin.

Erityisen keskeisiä kirkon tunnustuksen ja itseymmärryksen kannalta ovat seurakuntapastorin viranhoitomääräykseen liittyvät säännökset. Seurakuntapastorin viralla on kiinteä kytkös pappisvihkimykseen. Säädöstasolla tästä seuraa, että seurakuntapastorin virantäyttö muodostaa poikkeuksen virkojen julkisesta hakumenettelystä eikä tuomiokapitulin seurakuntapastorin virkaan antamasta viranhoitomääräyksestä ole muutoksenhakuoikeutta. Kysymys on kirkon tunnustukseen kytkeytyvästä asiasta. Perustelu on teologinen ja liittyy papiksi vihkimiseen. Luterilaisen kirkon näkemys on, että papiksi aikovalla on oltava seurakunnan kutsu (vocatio) virkaa toimittamaan, jotta vihkiminen voidaan suorittaa. Pääsääntönä on, että papiksi voidaan vihkiä henkilö, joka on kutsuttu toimittamaan seurakunnan papinvirkaa. Vaikka papin virkaan lähtökohtaisesti voidaan ottaa vain pappi, on seurakuntapastorin virkaan poikkeuksellisesti mahdollista valita henkilö, joka vasta tuon viran myötä saa pappisvihkimyksen, eikä vielä valinnan hetkellä täytä tätä kelpoisuusvaatimusta. Seurakuntapastorin viran erityinen asema mahdollistaa pappisvihkimykset Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa.

Kysymys on keskeisestä kirkon episkopaaliseen rakenteeseen liittyvästä ominaispiirteestä, jolla on vahvoja liittymäkohtia sekä kirkon teologiseen itseymmärrykseen että ekumeenisiin suhteisiin toisiin kristillisiin kirkkokuntiin. Olisi perustuslain 11 §:n uskonnonvapaussäännöksen kannalta ongelmallista, jos pappisvirka kirkon konstituovana virkana ja siihen kiinteästi liittyvä papin virka eivät olisi kirkon autonomisen päätösvalan ja aloiteoikeuden piirissä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 20/2003 käsitellyt kirkkolain 24 luvun 14 §:n säännöksiä oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakuoikeuden rajoittamisesta. Sääntely oli merkityksellistä perustuslain 21 §:n 1 momentin säännöksen kannalta, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi.

Sääntelyä arvioitaessa oli valiokunnan mielestä otettava huomioon perustuslain 11 §:ään ja uskonnonvapaussäännöksiin pohjautuva evankelis-luterilaisen kirkon sisäinen autonomia. Uskon tunnustamiseen tai uskonnon harjoittamiseen ja opetukseen taikka kirkon muuhun hengelliseen toimintaan liittyvissä asioissa ei ole lähtökohtaisesti

kysymys yksilön sellaisista oikeuksista tai velvollisuuksista, joita koskevat päätökset tulisi perustuslain 21 §:n takia voida saattaa tuomioistuimen tutkittaviksi. Valiokunta katsoi, etteivät pykälän oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakukiellot olleet ongelmallisia perustuslain kannalta. Vastaavanlainen kannanotto sisältyy ortodoksikirkosta annettuun lausuntoon PeVL 28/2006. Myöskään perustuslakivaliokunnan viimeisimmässä lausunnossa PeVL 4/2020 ei kysymystä muutoksenhaun rajoituksista seurakuntapastorin viran osalta nostettu esiin.

Vaikka lähtökohtaisesti oikeus hakea muutosta on oikeusjärjestyksemme keskeisiä oikeuksia, ei se kuitenkaan ole poikkeukseton. Valtion virkamieslain viimeisimmässä uudistuksessa muutoksenhakumahdollisuus on pääsääntöisesti ulotettu valtion virkoihin, mutta poikkeuksena ovat edelleen tuomioistuinten virat. Tuomariston kohdalla ratkaisua on perusteltu tuomioistuinten riippumattomuudella. Perustuslain 103 §:ssä säädetty tuomarin virassapysymisoikeus kuuluu keskeisiin tuomioistuinten riippumattomuuden takeisiin.

Perustuslain 11 §:ssä säädeltyyn uskonnonvapauteen kuuluu uskonnollisen yhdiskunnan oikeus itse valita pappinsa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon näkökulmasta papistoa koskevat normit on perusteltua mahdollisuuksien mukaan sijoittaa kirkkojärjestykseen, joka on kirkon omaa autonomista päätöksentekoa. Koska papin virat ovat virkasuhteita, edellyttävät ne kuitenkin osin laintasoista sääntelyä. Vaikka erillisen viranhaltijalain säätäminen on lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaista, on papiston kohdalla kuitenkin perusteltua ottaa lähtökohdaksi uskonnollisen yhdiskunnan oikeus oman papistonsa valitsemiseen. Tämän oikeuden toteutuminen edellyttää, että pappisviran ohella myös papin virkasuhdetta ja tuomiokapitulin toimivaltaa koskevat eräät säännökset on sijoitettu kirkkolakiin. Ratkaisu edellyttäneen jonkin verran viitauksasäännöksiä sekä viranhaltijalaissa olevien säännösten sisällyttämistä kirkkolakiin siltä osin kuin ne koskevat papin virkoja. Muulla tavoin on vaikea toteuttaa kirkon perustuslain 11 §:ään perustuvia oikeuksia.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkkohallituksen esitys erillisestä viranhaltijalaista, joka sisältäisi myös tuomiokapitulin toimivaltaa ja papistoa koskevia säännöksiä, tarkoittaisi perustavanlaatuista muutosta voimassa olevaan kirkkolakiin nähden. Vaikutusarviointia uudistuksen vaikutuksista erityisesti kirkon itseymmärryksen ja teologian näkökulmasta ei kuitenkaan ole tehty. Lakivaliokunta katsoo, ettei kodifointiprosessin

yhteydessä ole mahdollista toteuttaa näin periaatteellista muutosta ilman perusteellista vaikutusarviointia.

4.5.2.2 Pappisvirkaa koskevat säännökset

Siltä osin kuin edellytetään lain tasoista sääntelyä, tulisi pappisvirkaa koskevat normit sijoittaa kirkkolakiin. Tähän on päädytty myös kirkkohallituksen esityksessä. Lakivaliokunta pitää perusteltuna, että pappisvirkaa koskevat säännökset rippisalaisuudesta, kirjallisesta varoituksesta (kirkkohallituksen esityksessä muistutuksesta), pappisvirasta pidättämisestä, pappisvirasta eroamisesta ja pappisviran menettämisestä on sijoitettu kirkkolakiin. Ne ilmentävät kirkon oikeutta oman papistonsa valitsemiseen ja kaitsemiseen.

Kirkkohallituksen esityksessä pappisvirkaa koskevat säännökset on sijoitettu erinäisiä säännöksiä sisältävään kirkkolain 10 lukuun. Lakivaliokunta yhtyy kirkon laintarkastustoimikunnan näkemykseen siitä, että kirkkolaissa olevat pappeja ja lehtoreita koskevat pykälät on syytä erottaa omaksi luvukseksi. Kysymys on kirkon olemuksen kannalta keskeisestä elementistä eikä sen vuoksi voida pitää perusteltuna pykälien sijoittamista erinäisiä säännöksiä koskevaan lukuun, johon yleensä sijoitetaan vain lain kokonaisuuden kannalta irrallisia ja vähemmän tärkeitä säännöksiä.

Pappisvirkaa koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista siirtää uuteen kirkkolain 7 lukuun, koska vastaavasti kirkkojärjestyksessä pappisvirkaa koskevat säännökset ovat kirkkojärjestyksen 7 luvussa.

4.5.2.3 Kelpoisuusvaatimukset

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 57/2001 valiokunta on arvioinut kirkkolain 6 luvun 1 §:n 2 momentin sääntelyä, jonka mukaan evankelis-luterilaisen kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virassa voi olla vain evankelis-luterilaisen kirkon jäsen. Valiokunnan mukaan säännöstä on arvioitava perustuslain 6 §:n 2 momentin kannalta. Sen mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan mm. uskonnon perusteella. Valiokunta on todennut, että kelpoisuusehtoa koskeva sääntely kohdistuu evankelis-luterilaisen kirkon, uskonnollisen yhdyskunnan palvelukseen pyrkiviin. Perustuslain 11 §:n turvaamaan uskonnonvapauteen sisältyy valiokunnan käsityksen mukaan myös uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia. Valiokunta on katsonut evankelis-luterilaisen kirkon sisäisen

autonomian nauttivan perustuslain suojaa uskonnonvapautta koskevien perusoikeussäännösten perusteella. Tilanne on vastaavanlainen myös kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaan. Uskonnonvapauteen sisältyy uskonnollisten ryhmien oikeus määrätä omista asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien, pappien ja opettajien valinnasta. Valiokunnan mukaan kirkon kirkkolain mukainen perustehtävä on uskonnollinen ja liittyy määrättyyn uskontunnustukseen. Perustuslain 11 §:stä johtuvan kirkon oikeuden sisäiseen autonomiaan huomioon ottaen valiokunta on pitänyt perustuslain 6 §:n 2 momentista huolimatta mahdollisena, että laissa säädetään kirkon jäsenyys edellytykseksi kirkon omiin virkoihin ja tehtäviin valittaville.

Lakivaliokunta yhtyy kirkon laintarkastustoimikunnan näkemykseen siitä, että kirkon jäsenyys palvelussuhteiden kelpoisuusvaatimuksena kuuluu PL 76 §:ssä tarkoitetun kirkon järjestysmuodon ja hallinnon piiriin ja sen vuoksi siitä tulee säätää kirkkolaissa. Kysymys on perustuslain 11 §:n turvaamasta kirkon sisäisestä autonomiasta, johon sisältyy muun muassa oikeus päättää hengellistä työtä tekevien valinnan perusteista.

Lakivaliokunta katsoo myös, että konfirmaatio tulisi säilyttää hengellistä työtä tekevien kelpoisuusvaatimuksena. Hengellistä työtä tekevien edellytetään sitoutuvan kirkon tunnustukseen ja opettavan sen mukaisesti. Konfirmaatiossa seurakunnan jäsen tunnustaa ja sitoutuu kirkon uskoon. Konfirmaatio soveltuu siten pelkkää jäsenyyttä paremmin kelpoisuusvaatimukseksi. Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen mukaan kirkon luottamushenkilöiltä edelleen edellytetään konfirmaatiota. Ehdotettu kirkkolain 9 luvun 2 § vastaa sisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 23 luvun 2 §:ää. Sen mukaan vaalikelpoinen seurakunnan ja seurakuntayhtymän luottamustoimeen on kristillisestä vakaumuksesta tunnettu 18 vuotta täyttänyt seurakunnan konfirmoitu jäsen, joka ei ole vajaavaltainen. Olisi epä johdonmukaista, että luottamushenkilöltä edellytetään konfirmaatiota, mutta viranhaltijalta ei sitä edellytettäisi.

4.5.3 Kirkkohallituksen esityksen muut linjaukset kirkkolain alasta

Kirkkohallituksen jatkovalmistelussa kirkkolaista on siirretty kirkkojärjestykseen kohteita koskevat säännökset, seurakuntarakennemuutoksiin liittyviä omaisuuden jakoperusteita koskevia säännöksiä, sekä osa järjestelytoimikunnan tehtäviä koskevista säännöksistä. Sotilaspaapeista ja vankilapaapeista säädettäisiin niin ikään kirkkojärjestyksessä. Myös kirkkoherranvaaleja koskevat säännökset olisivat pääosin kirkkojärjestyksessä, samoin kuin piispan vaalia ja äänioikeutta sekä äänioikeutta pappisasessorin

vaalissa koskevat säännökset. Kirkkolakiin on jätetty rippisalaisuutta sekä papille annettavaa kirjallista muistutusta (varoitusta) ja pappisvirasta pidättämistä koskevat säännökset samoin kuin pappisvirasta eroamista ja pappisviran menettämistä koskevat säännökset. Pappisviran palauttamisesta säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

Viranhaltijalakiin on siirretty kirkon virkaoikeudelliset säännökset sekä seurakuntarakennemuutoksiin liittyviä henkilöstön siirtoa ja sijoittamista koskevia säännöksiä.

Kirkon eläkerahastoa koskeva sääntely on siirretty osin lakiin evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta ja osin kirkkojärjestykseen. Kirkon työmarkkinalaitosta koskevat pykälät on siirretty lakiin evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta.

Lakivaliokunta katsoo, että nyt käsiteltävänä olevassa kirkkohallituksen esityksessä on otettu huomioon eduskuntakäsittelyn aikana esiin nostetut kirkkolain säätämisalaa koskevat näkökulmat ja muutostarpeet. Lähtökohdaksi on otettu säännösten siirtäminen kirkkolaista kirkkojärjestykseen ja erillislakeihin. Ratkaisua voidaan pitää edellä esitetyin poikkeuksin perusteltuna ja se noudattaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan linjauksia.

4.6 Kirkkohallituksen esityksen vaikutukset kirkon säädösaautonomiaan

Kirkon kannalta merkityksellistä on arvioida, miten ratkaisu vaikuttaa kirkon autonomiaan ja mahdollisuuksiin vaikuttaa sitä koskevaan lainsäädäntöön.

Voimassa olevan kirkkolain 2 luvun 2 §:n mukaan kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia sekä sen muuttamista ja kumoamista. Tämä yksinoikeus koskee kirkkolain säännöksiä mutta ei sen sijaan perustelutekstiä. Hallituksen esitystä laadittaessa ja eduskuntakäsittelyn aikana on siten periaatteessa mahdollista tehdä muutoksia perustelutekstiin ja perustelujen kautta antaa sisältöä ja tulkintalinjauksia kirkkolain säännöksille. Perustuslain 76 §:ssä säädetyn kirkon lainsäädäntöautonomian ja uskonnonvapauden näkökulmasta tällainen menettely ei olisi ongelmallista. Valtioneuvostossa tähän mahdollisuuteen onkin suhtauduttu pidättyväisesti.

Säännösten siirtäminen kirkkojärjestykseen korostaa kirkon autonomiaa. On kuitenkin hyvä toisaalta tiedostaa, että säännösten siirtäminen erillislakeihin puolestaan kaventaa kirkon autonomiaa. Joissakin tapauksissa se saattaa jopa siirtää tosiasiallisen

sisällöllisen päätösvallan kirkkoa koskeissa asioissa eduskunnalle. Myös kansalaisaloitteet ovat väylä erillislakeja koskevien säädöshankkeiden käynnistämiseksi. Kirkolla ei ole erillislakeihin yksinomaista aloitevaltaa eikä niitä kirkkohallituksen esityksen mukaan hyväksyttäisi kirkolliskokouksessa määräenemmistöllä. Eduskuntakäsittelyn aikana niihin on myös mahdollista tehdä sisällöllisiä muutoksia, toisin kuin kirkkolakiin. Kuitenkin on huomattava, että kirkkoa kuullaan vireillä olevista lainsäädäntöhankkeista.

4.7 Kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja muiden lakien suhde

Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välinen suhde perustuu perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnonvapauteen, johon on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus määrätä omista asioistaan.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkkolaki ja kirkkojärjestys ovat yhtä lailla kirkkoa velvoittavaa normistoa. Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen suhde ei ole hierarkkinen vaan pikemminkin työnjaollinen. Kirkkojärjestys ei myöskään rinnastu asetukseen, sillä kirkolliskokous hyväksyy sen samassa järjestyksessä kuin kirkkolainkin. Kirkkojärjestys ei siten ole kirkkolakia vähempiarvoisempi, vaan sen voidaan katsoa ilmentävän kirkon autonomiaa vahvimmillaan. Mitä enemmän kysymys on kirkon sisäisestä asiasta, jolla ei ole liittymäkohtaa kirkon järjestysmuotoon tai hallintoon ja joka ei edellytä laintasoista sääntelyä, sitä perustellumpaa on säätää siitä kirkkojärjestyksessä.

Kirkkojärjestys ei kuitenkaan ole lain tasoista sääntelyä ja näin ollen on mahdollista, että normikollisiotilanteessa lain tasoinen säännös menisi sen edelle. Sen vuoksi keskeiset kirkon toimintaa ohjaavat periaatteet on perusteltua säätää kirkkolaissa. Kollisiotilanteita koskevia ratkaisuja ei aina pysty etukäteen arvioimaan, vaan ne jäävät viime kädessä oikeuskäytännössä ratkaistaviksi. Ratkaisuun vaikuttaa, mihin asiaan normikollisio liittyy. Lopputulos voi olla erilainen riippuen siitä, onko kysymys uskonnonvapauteen ja kirkon autonomiaan vai ennemminkin yhteiskunnallisen lainsäädännön piiriin kuuluvasta asiasta. Esimerkiksi EU:n yleinen tietosuoja-asetus menisi henkilötietojen käsittelyn osalta substanssilakina kirkkolain edelle. Jos sen sijaan kysymys olisi perustuslain 11 §:n uskonnonvapauden piiriin kuuluvasta asiasta, kirkkojärjestyksen säännös olisi määräävä ainakin siinä tapauksessa, että kysymys on papista. Muun viranhaltijan kohdalla sen sijaan tilanne saattaisi olla päinvastainen.

Laintarkastustoimikunta on kiinnittänyt huomiota kirkkolain 1 luvun 1 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan ”Seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viroista, niiden perustamisesta ja kelpoisuusehdoista, virkavapauksien ja vuosilomien myöntämisestä sekä pappisvirasta sekä piispan viran ja papin virkojen valintamenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jollei tästä laista muuta johdu.” Edellä mainitut asiat liittyvät kirkkohallituksen esityksessä viranhaltijaa koskevan sääntelyn kokonaisuuteen, jossa lakitasoiset säännökset erotettaisiin uuteen eduskunnan normaalin lainsäädäntövallan piiriin kuuluvaan viranhaltijalakiin. Tarkemmat lakia alemman asteiset säännökset sijoittuisivat kirkkojärjestykseen, jonka hyväksymisestä kirkolliskokous päättäisi ja valtuutus alemman asteiseen sääntelyyn olisi kirkkolaissa. Kirkon laintarkastustoimikunnan tiedossa ei ole vastaavaa aikaisempaa lainsäädännöllistä järjestelyä. Lakivaliokunta toteaa, että kyseessä on kirkkolainsäädäntöön liittyvä erityisyys. Lakivaliokunnan kuulemat asiantuntijat eivät ole kiinnittäneet asiaan huomiota tai he ovat pitäneet sitä mahdollisena. Lakivaliokunta toteaa kuitenkin, että tältä osin kollisiotilanteen ratkaisun ennustaminen on vieläkin hankalampaa.

4.8 Kirkon tunnustus ja tehtävä

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, ettei kirkon tunnustuksessa ole kyse perustuslain 76 §:ssä tarkoitettusta kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta, eikä tunnustus siten kovin hyvin sovellu eduskunnan säätämään lakiin, vaikka se voikin olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta. Perustuslakivaliokunta on pitänyt jossain määrin ongelmallisena sitä, että kirkkolain sääntelyn myötä kirkon tunnustus voisi olla riippuvainen lainsäätäjän poliittisesta tahdosta esimerkiksi tilanteessa, jossa kirkko haluaa muuttaa tunnustuksen sisältöä, mutta lainsäätäjä ei tällaista muutosta tee. Vaikka tällainen tilanne lienee varsin teoreettinen, perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että kirkon tunnustusta koskeva sääntely olisi perustellumpaa sisällyttää kirkkolain sijasta kirkkojärjestykseen. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan pitänyt kysymystä tunnustuksen paikasta säätämisyjärjestyskysymyksenä.

Lakivaliokunta pitää tärkeinä eduskunnan perustuslakivaliokunnan esittämiä näkökantoja. Perustuslakivaliokunta on tarkastellut kirkon tunnustusta perustuslain 11 §:n uskonnonvapaussäännöksen näkökulmasta. Perustuslain 11 §:ssä turvatun

uskonnonvapauden piiriin on vakiintuneesti katsottu sisältyvän oikeus määrätä omista asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien, pappien ja opettajien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s.1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2). Uskonnonvapauteen sisältyvään autonomiaan kuuluu myös oikeus päättää uskonnollisen tunnustuksen sisällöstä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kirkon tunnustus kuuluu uskonnonvapauden ja siten kirkon oman päätöksenteon piiriin. Näin ollen tuntuisi perustellulta, että kirkon tunnustuksesta säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kuitenkin myös todennut, että vaikka tunnustus ei kovin hyvin sovellu eduskunnan säätämään lakiin, se voi olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta. Lakivaliokunta pitää tärkeänä tätä perustuslakivaliokunnan huomiota. Kirkon – ja muunkin uskonnollisen yhdyskunnan – tunnustus identifioi kysymyksessä olevan kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan. Tämä käy ilmi muun muassa uskonnonvapauslaista, jossa säädetään rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan perustamisesta. Lain 7 §:n mukaan rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tarkoituksena on järjestää ja tukea uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen kuuluvaa yksilöllistä, yhteisöllistä ja julkista toimintaa, joka pohjautuu uskontunnustukseen, pyhinä pidettyihin kirjoituksiin tai muihin yksilöityihin pyhinä pidettyihin vakiintuneisiin toiminnan perusteisiin. Kirkkoa tai muutakaan uskonnollista yhdyskuntaa ei siten voi olla olemassa ilman tunnustusta.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta on merkityksellistä, että kirkon tunnustuksen perusta on määritelty kirkkolaissa. Se legitimoii kirkon oikeuden toimia tunnustuksensa mukaan ja luo perustan kirkon organisaatiolle ja hengellisen työn rakenteille. Tarkemmat tunnustuksen sisällön määrittävät säännökset on sen sijaan perusteltua ottaa kirkkojärjestykseen.

Ratkaisu on perusteltu myös sikäli, että tunnustuspykälän merkitys ei ole yksinomaan kirkon tunnustuksen perustan määrittely, vaan tunnustuspykälällä on liittymäkohtia myös kirkon virka- ja työsopimussuhteisiin, erityisesti pappisvirkaan ja papin virkaan. Esimerkiksi se, että pappi ei pysy kirkon tunnustuksessa, voi johtaa kirjalliseen varoitukseen tai pappisviran määräaikaiseen tai pysyvään menetykseen. Tällä on vaikutusta myös papin palvelussuhteeseen. Papin virka edellyttää pappisvihkimystä ja pappisvirkaa. Pappisviran menetys siten lähtökohtaisesti johtaa myös papin viran menetykseen.

Perustuslain 80 § 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Perustuslain esitöissä laintasoisen sääntelyn vaatimusten todetaan kohdistuvan myös virkamiesten oikeusaseman perusteisiin (HE 1/1998 vp). Laintasoista sääntelyä edellyttää erikseen perustuslain 18 §:n 3 momentti, jonka mukaan ketään ei saa erottaa työstä ilman lakiin perustuvaa syytä. Kirkkojärjestyksessä ei perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös huomioon ottaen ole mahdollista itsenäisesti määritellä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita. Lakivaliokunta toteaa, että kirkkolainsäädännön uudistuksessa on säilytettävä sellainen säädöstaso, että edellä mainittujen pappisvirkaa ja papin virkaa koskevien seuraamusten määrääminen ei muodostu oikeudellisesti ongelmalliseksi. Vaikka asiantuntijakuulemisten perusteella seuraamusten määrääminen on mahdollista kirkkolaissa olevan viittaussäännöksen nojalla, on oikeudellisesti selkeämpää, että tunnustuksesta säädetään kirkkolaissa.

Lakivaliokunta katsoo myös, että kirkon tunnustus ja tehtävä muodostavat kokonaisuuden, joka on syytä ottaa huomioon myös kirkkolakia säädettäessä. Seurakunnan tehtävästä on säädetty kirkkolakiehdotuksen 3 luvun 1 §:ssä. Säännöksessä on viitattu kirkon tehtävän toteuttamiseen. Myös esimerkiksi kirkon keskusrahaston varojen käyttötarkoitus on kirkkolakiehdotuksen 6 luvun 1 §:ssä sidottu kirkolle säädettyjen tehtävien toteuttamiseen. Nämä seikat huomioon ottaen myös kirkon tehtävästä on perusteltua säätää kirkkolaissa. Kirkon tunnustusperusta ja tehtävä muodostavat silloin selkeän perustan kirkon organisaatiolle, kirkon toimielinten toimivallalle ja kirkkoa koskevien säännösten johdonmukaiselle tulkinnalle.

4.9 Kirkkolakiehdotuksen käsittelyjärjestys eduskunnassa

Kirkkolain 1 luvun 5 §:n 2 momenttiin on ehdotettu säännöstä siitä, että valtioneuvosto tai eduskunta voi kirkkolakiehdotusta tutkiessaan oikaista sellaisen lainsäädäntötekni- sen virheen, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Kirkkolakiehdotuksen sisältöön vaikuttavasta lainsäädäntötekni- sen virheen oikaisusta tulee pyytää 1 momentin mukainen ehdotus.

Lakivaliokunta pitää ehdotusta perusteltuna. Säännöksen voidaan arvioida joustavoittavan ja nopeuttavan kirkkolain säätämismenettelyä. Kirkkolakiehdotuksen perusteluissa säännöksen mukaisesta lainsäädäntötekni- sen virheestä on esimerkkeinä mainittu kirjoitusvirhe tai muu tavanomaisen lainsäädäntötekniikan vastainen

kirjoitustapa. Myös ilmeinen viittaussäännöksen virhe voitaisiin oikaista tässä menettelyssä. Lakivaliokunta pitää näitä esimerkkejä riittävinä kuvaamaan säännöksen käyttöalaa.

Kirkolliskokouksen erityisoikeus esittää muutoksia kirkkolakiin turvaa kirkon autonomian. Koska yleinen lainsäädäntö muuttuu nopeasti ja myös lainvalmistelun laadullinen vaatimustaso on jatkuvasti noussut, on mahdollista, että jatkossa entistä helpommin joudutaan tilanteeseen, jossa kirkkolakia koskevaan ehdotukseen joudutaan pyytämään aiempaakin enemmän täsmennyksiä tai korjauksia. Tämä ei ole kovin toivottavaa eikä kirkon autonomian kannalta keskeistä silloin, kun huomautukset ovat sisälöltään täsmennyksiä.

Lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisessa useat asiantuntijat ovat katsoneet, että valtioneuvoston tai eduskunnan mahdollisuuksia korjata kirkkolakiehdotusta tulisi lisätä enemmän kuin nyt on esitetty. Lakivaliokunta katsoo, että tämä merkitsisi niin isoa muutosta kirkon lainsäädäntöautonomiaan ja siten kirkon ja valtion suhteeseen, että se edellyttäisi erillisen, nyt tehtyä laajemman selvittely- ja valmistelutyön.

4.10 Muut eduskunnan perustuslakivaliokunnan huomautukset

4.10.1 Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus

Kysymys on sääntelystä, joka kohdistuu riippumattomiin tuomioistuimiin eli kirkon ulkopuoliseen tahoon. Kirkkolaissa ei voida säätää velvoitteita kirkon ulkopuoliselle taholle.

Lakivaliokunta katsoo, että kirkkohallituksen esitys pykälän sijoittamisesta lakiin tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan on näin ollen perusteltu. Ratkaisu on myös omiaan parantamaan säännöksen tunnettuisuutta tuomioistuimissa.

4.10.2 Muutoksenhaku terveystarkastukseen määräämisestä

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että velvollisuus osallistua terveystarkastuksiin ja tutkimuksiin puuttuu perustuslain 7 §:ssä turvattuun yksilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Valiokunta katsoi, että määräyksen antamista koskevaan hallintopäätökseen kohdistuvaa valituskieltoa

ei perustuslaista johtuvista syistä voida säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkkohallituksen esityksessä on otettu huomioon eduskunnan perustuslakivaliokunnan kanta eikä säännökseen ehdoteta kohdennettavaksi muutoksenhakukieltoa.

4.10.3 Muutoksenhaku varoituksesta

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 4/2020 vp, s.7–8) kiinnittänyt huomiota siihen, että aiemmassa kirkkolakiehdotuksessa (HE 19/2019 vp) ehdotettu kirkkolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettu varoitus rinnastuu valtion virkamieslain mukaiseen kurinpidolliseen varoitukseen, joka on erillinen hallintopäätös. Sen vuoksi siihen tulisi voida hakea muutosta.

Perustuslakivaliokunnan mukaan varoitusta säännellään eri virkamiesoikeudellisissa laeissa eri tavoin. Valtion virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan valtion virkamieslain 24 §:n mukaan antaa kirjallinen varoitus. Varoituksen antamista koskevaan päätökseen on lain 53 §:n mukaan pääsääntöisesti mahdollista hakea muutosta. Kunnalliselle viranhaltijalle annettavan varoituksen edellytyksiä ei säännellä kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa. Varoitusta koskeva sääntely laissa liittyy olennaisesti virkasuhteen päättämisen edellytyksiin. Oikeuskäytännössä (KHO 2005:30) on todettu, että päätöksestä, jolla kunnalliselle viranhaltijalle oli annettu varoitus, ei saanut tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että kirkkolain mukainen varoitus muistuttaa sääntelyavaltaan enemmänkin valtion virkamieslain kuin kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain sääntelyä. Kirkkolain 8 luvun 30 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi niistä oikeudellisista edellytyksistä, joiden täyttyessä varoitus voidaan antaa. Tällaisen toimivaltasäännöksen tulkintaa ja soveltamista sisältävän hallintopäätöksen lainmukaisuus on viranhaltijan oikeusturvan kannalta perusteltua saattaa tuomioistuimen arvioitavaksi. Vasta mahdollisen irtisanomisen yhteydessä toteutuva muutoksenhakuoikeus ei mahdollista oikeusturvan toteutumista ja varoituksen lainmukaisuuden arviointia muissa tilanteissa, jolloin muutoksenhakukiellon johdosta varoituksen lainmukaisuutta ei ole mahdollista lainkaan saattaa tuomioistuimen arvioitavaksi.

Varoitukseen kohdistuvaa valituskieltoa ei perustuslaista johtuvista syistä voida säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Säännöksen taustalla on ennen vuotta 2013 voimassa ollut vanha kirkkojärjestyksen 6 luvun 3 §, jossa säädettiin, että esimies voi antaa alaiselleen huomautuksen. Viime vuosikymmenellä viranhaltijalainsäädäntöä uudistettaessa kirkkolakiin otettiin säännös esimiehen oikeudesta antaa varoitus. Tarkoituksena oli, että toimenpiteen status työnjohdollisena toimenpiteenä säilyy.

Lakivaliokunta pitää perusteltuna kirkkohallituksen esitystä, jossa perustuslakivaliokunnan kanta on otettu huomioon siten, että ehdotuksesta on poistettu valtion virkamieslakiin rinnastuva varoitusmenettely ja jätetty menettely, joka rinnastuu kunnallisista viranhaltijoista annetun lain menettelyyn. Tältä osin muutoksenhakumahdollisuudesta on jo vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

4.10.4 Henkilötietojen suoja

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan toteutumiseen ehdotetussa kirkkolaissa sekä arkaluonteisten asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn kirkon diakonian piirissä.

Lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella lakivaliokunta toteaa, että perustuslakivaliokunnan kannanotot on otettu kirkkohallituksen esityksessä huomioon. Lakivaliokunta pitää myös perusteltuna kirkkohallituksen esityksen ratkaisua, jossa kirkkolakiin otetuilla viittaussäännöksillä on omaksuttu asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö sovellettavaksi kirkon diakoniatyössä.

4.11 Muut huomiot kirkkolain alasta suhteessa kirkkojärjestykseen

4.11.1 Juhlapyhät

Lakivaliokunta katsoo, että säännös kirkollisista juhlapyhistä on syytä säilyttää kirkkolaissa kirkkohallituksen esittämällä tavalla. Lakivaliokunta toteaa, että vaikka kirkolliset juhlapyhät perustuvat kirkon tunnustukseen, on niillä merkittäviä heijastusvaikutuksia virka- ja työoikeudellisiin säännöksiin sekä muun muassa alkoholin myyntiä,

tieliikennettä ja erilaisten lakisääteistä määräaika koskevien säännösten soveltamiseen. Yhtäältä kysymys on yhteiskunnan ja erityisesti työmarkkinalainsäädännön kannalta merkityksellinen. Toisaalta kirkolliset juhlapyhät ovat kirkon itseymmärryksen kannalta keskeisessä asemassa. Ne määrittävät kirkkovuoden ja sitä kautta vaikuttavat seurakuntien toiminnan rakenteeseen. Vaikka kysymys on lähtökohdiltaan tunnus-
tuksellisesta sisällöstä, on sillä laajakantoiset vaikutukset yhteiskuntaan ja työmarkkinoihin. Perustuslakivaliokunta tai hallintovaliokunta ei nähnyt ongelmaa säännösten sijoittamisessa kirkkolakiin. Tähänkään nähden ei ole estettä sille, että pykälä säilytetään kirkkolaissa.

4.11.2 Kirkolliset rakennukset

Lakivaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena kirkkohallituksen esityksen lähtökohtaa, jossa kirkollisesta rakennussuojelusta päättäminen kuuluu edelleen kirkon viranomaisille ja että siitä säädetään kirkkolaissa. Lakivaliokunta pitää niin ikään perusteltuna kirkkohallituksen esityksessä esitettyä lupamenettelyä. Malli ottaa huomioon rakennussuojelun tarpeiden ohella myös seurakuntien taloudellisen tilanteen.

4.11.3 Kirkolliset kunniamerkit, arvonimet ja sinetit

Kirkolla on Pyhän Henrikin ristin kunniamerkki ja Mikael Agricolan ristin kunniamerkki, jotka myöntää arkkipiispa. Käsiteltävänä olevan kirkkolakiehdotuksen mukaan niistä säädettäisiin kirkkolaissa. Saamansa asiantuntijaselvityksen perusteella lakivaliokunta katsoo, että kirkolliset kunniamerkit kuuluvat kirkon sisäisen sääntelyn piiriin ja niitä koskevat säännökset on perusteltua sijoittaa kirkkojärjestykseen.

Arvonimistä säädetään julkisen arvonannon osoituksista annetussa laissa (1215/1999). Tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tasavallan presidentti voi myöntää *director cantus*, *director musices* sekä rovastin arvonimen. Vastaava toimivalta on voimassa olevan ja ehdotetun kirkkolain mukaan tuomiokapitulilla ja rovastin arvonimen osalta piispalla. Rinnakkaisesta toimivallasta on syytä säätää laissa. Tämän vuoksi kirkollisia arvonimiä koskeva säännös on perusteltua säilyttää kirkkolaissa.

Sineteillä ja leimoilla vahvistetaan laajojakin oikeusvaikutuksia sisältävien asiakirjojen oikeellisuus. Valtion viranomaisten sineteistä ja leimoista säädetään laissa

viranomaisen sineteistä ja leimoista (19/2009). Lakia koskevassa hallituksen esityksessä on todettu, että nykyisen perustuslain mukaan alempaa säädöstasoa (valtioneuvoston päätös) ei voida enää katsoa riittäväksi, koska kyse ei ole valtioneuvoston yleistoimivaltaan lukeutuvista seikoista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin sinettien ja leimojen teknisistä yksityiskohdista, joista ei ole tarkoituksenmukaista säätää lakitasolla.

Lakivaliokunta pitää perusteltuna kirkkohallituksen esitystä, jossa sinettejä ja leimoja koskevat tarkemmat säännökset on sijoitettu kirkkojärjestykseen.

4.12 Viranhaltijalaki

Kirkkohallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi viranhaltijalaki. Lakiin siirrettäisiin nykyiset kirkkolaissa olevat säännökset viranhaltijan oikeusaseman perusteista.

Lakivaliokunta katsoo, että nyt esitettyä ratkaisua voidaan pääpiirteissään pitää tarkoituksenmukaisena. Viranhaltijalaissa säädetään kirkon julkisoikeudellisesta palvelusuhteesta, joka lähtökohtaisesti ei kuulu kirkkolain alaan. Esitetty viranhaltijalaki on rakenteeltaan selkeä ja pääosin hyvä kokonaisuus. Ratkaisu erillislain säätämisestä myös edesauttaa sitä, että säännökset ovat yhdenmukaisia muun viranhaltijoita koskevan lainsäädännön kanssa ja kirkon lainsäädäntö seuraa yhteiskunnallisen lainsäädännön kehitystä.

Lakivaliokunta pitää kuitenkin perusteltuna kirkon laintarkastustoimikunnan näkemystä siitä, että eräät tuomiokapitulin toimivaltaa ja papistoa koskevat säännökset kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon piiriin ja siten niistä tulisi edellä kohdassa 4.5. esitetyin perustein säätää kirkkolaissa, ja siltä osin kuin ne eivät edellytä laintasoista sääntelyä, kirkkojärjestyksessä. Kirkkolakiin on syytä sijoittaa sellaiset tuomiokapitulin päätösvaltaa koskevat säännökset, jotka liittyvät kirkon itseymmärryksen ja toiminnan kannalta keskeisiin seikkoihin. Virkasuhteita yleisesti koskevat säännökset kuten terveystarkastukseen ja huumausainetestiin määrääminen on sen sijaan katsottu perustelluksi säätää viranhaltijalaissa.

Piispainkokous on lausunnossaan 1/2021 esittänyt, että viranhaltijalakia koskevat kirkolliskokouksen päätökset tulee tehdä määräenemmistöllä. Lakivaliokunta katsoo, että tilanteessa, jossa kirkolliskokouksella ei ole yksinomaista oikeutta ehdottaa

muutoksia viranhaltijalakiin ja jossa valtiovalta voi tehdä muutoksia lakiin omasta aloitteestaankin, ei ole tarkoituksenmukaista, että viranhaltijalakia koskevia ehdotuksia käsiteltäessä noudatettaisiin määräenemmistösäännöksiä kirkolliskokouksessa.

Lakivaliokunta toteaa, että kirkolliskokouksen määräenemmistöä vaativista päätöksistä säädetään voimassa olevan kirkkolain 20 luvun 10 §:ssä. Säännöksen mukaan ensimmäisessä käsittelyssä kaikilta kohdiltaan hyväksytyksi tullut valiokunnan ehdotus on otettava täysistunnossa kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, jos asia koskee 1) raamatunkäännöstä, kristinoppia, virsikirjaa tai kirkkokäsikirjaa; 2) kirkon uskoa ja oppia koskevaa tai niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin niiden johdosta; 3) kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä. Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä. Säännös rajaa määräenemmistövaatimuksen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen hyväksymiseen säädöksestä päätettäessä. Nyt käsiteltävänä olevien erillislakien sisällön huomioon ottaen sovellettaviksi eivät tule muutkaan kirkkolain 20 luvun 10 §:ssä säädetyt määräenemmistövaatimukset. Näin ollen nyt käsiteltävänä olevia kirkkohallituksen esityksessä ehdotettuja erillislakeja ei hyväksytä määräenemmistöllä, vaan niiden hyväksymiseen riittää yksinkertainen enemmistö.

4.13 Muita huomioita

Kirkolliskokouksen yleisvaliokunta on mietinnössään 3/2020 edustaja-aloitteesta 6/2020 esittänyt, että kirkkohallitus ryhtyy edistämään tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen nimikkeistön käyttöä kirkossa muun muassa muuttamalla nimikkeitä säädösteissä tarkoituksenmukaisessa laajuudessa ja siinä aikataulussa kuin muutokseen tarjoutuu luonteva tilaisuus säädöksiä muuten uudistettaessa. Lakivaliokunta on keskustellut asiasta ja päätenyt siihen, että termistön muuttaminen vaatisi erillisvalmistelun.

Lakivaliokunta on keskustellut myös ehdotetun kirkkolain 7 luvun 5 §:stä, joka vastaa voimassaolevaa kirkkolain 5 luvun 3 §:ää. Ehdotetun säännöksen 1 momentin 2 kohdan mukaan tuomiokapituli määrää papin menettämään pappisviransa, jos pappi ei ole 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa. Pappia kuullaan sekä pappisvirasta pidättämisen yhteydessä että kuuden kuukauden

harkinta-ajan jälkeen ennen päätöstä pappisviran menettämisestä. Tuomiokapitulilla ei kuitenkaan ole tässä tilanteessa seuraamuksen suhteen harkintavaltaa, mikäli katsotaan, että pappi ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa. Säädöksen muotoilu toisin olisi edellyttänyt erillistä valmistelua eikä sitä ole ollut mahdollista tässä yhteydessä käsitellä.

Lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota ehdotetun kirkkojärjestyksen 3 luvun 45 §:ään, jossa säädetään yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä. Säännös vastaa voimassa olevan kirkkojärjestyksen 10 luvun 9 §:ää. Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä riippuu seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärästä. Mikäli seurakuntien läsnä olevia jäseniä on 150.000–300.000 yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan 61 jäsentä ja mikäli seurakuntien jäseniä on yli 300.000 valittavia jäseniä on 91. Lakivaliokunta toteaa, että yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärän pieneneminen kerralla kolmellakymmenellä jäsenellä on huomattava vähennys. Säännöksen tarkoituksenmukaisuus on syytä ottaa tarkasteluun ja pohtia, voisiko yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärän vähennys tapahtua vähittäin pienemmin porrastuksin tai voisiko yhteinen kirkkovaltuusto erityisestä syystä päättää 61 valtuutettua suuremmasta yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärästä. Harkittavaksi voisi tulla kuntalain (410/2015) 16 §:n mukainen malli, jossa valtuutettujen lukumäärästä päättää valtuusto. Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä.

5 Lakivaliokunnan yksityiskohtaiset perustelut

5.1 Kirkkolaki

KL 1:1. Lakivaliokunta on täsmentänyt soveltamisalaa koskevaa säännöstä lisäämällä maininnan siitä, että kirkon viranhaltijoista säädetään viranhaltijalaissa, jollei kirkkolaista muuta johdu. Kirkkolaissa säädetään kirkon viranomaisten päätösvallasta sekä sellaisista kirkon viranhaltijaa ja työsopimussuhteista työntekijää koskevista asioista, jotka katsotaan kuuluvan uskonnonvapauden ja kirkon sisäisen autonomian piiriin. Viranhaltijalaissa säädettäisiin tarkemmin menettelytavoista. Lisäksi lakivaliokunta on tehnyt säännökseen tarpeelliset muutokset sen johdosta, että lakivaliokunta on lisännyt kirkkolakiin kirkon tunnustusta ja tehtävää koskevan pykälän.

KL 1:2. Lakivaliokunta on lisännyt kirkkolakiin kirkon tunnustusta ja tehtävää koskevan pykälän yleisperusteluiden kohdassa 4.8. mainituilla perusteilla ja vastaavasti muuttanut seuraavien pykälien numeroinnin.

KL 1:3. Lakivaliokunta täsmentää säännöksen perusteluita ja toteaa, että oleskeluluvan ja kansainvälisen suojelun hakemisen aikana henkilö oleskelee Suomessa laillisesti.

KL 1:5. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti poistanut kirkkolain 1 luvun 5 §:n 1 momentista kolmannen virkkeen, jonka mukaan kirkolliskouksen ehdotus annetaan valtioneuvoston tutkittavaksi, koska ehdotettu sääntely on perustuslaissa valtioneuvostolle säädetty toimivalta huomioon ottaen tarpeetonta.

Lakivaliokunta toteaa, että eduskunnan perustuslakivaliokunta oli käsitellessään aikaisempaa kirkkolakiehdotusta (HE 19/2019 vp.) kiinnittänyt huomiota siihen, että on selvää, että valtioneuvoston päätösvaltaan kuuluu antaa esitys tai olla antamatta sitä (PeVL 4/2020 vp, s. 3). Tähän valtioneuvostolle kuuluvaan oikeuteen ei ole tarkoitus puuttua. Lakivaliokunta pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena säilyttää pykälässä maininnan siitä, että kirkkolain säätäminen tulee eduskunnassa vireille hallituksen esityksellä, jottei synny virheellistä käsitystä, että kirkkolakiesitys tulisi eduskunnassa vireille suoraan kirkolliskokouksen päätöksellä.

Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti korvannut pykälän 2 momentin verbin ”tutkia” verbillä ”käsitellä”. Perustuslain 40 §:n mukaan hallituksen esitykset käsitellään eduskunnassa.

KL 1:6. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt pykälän 2 momentin, jossa säädetään juhlapäivien ajan määräytymisestä, kirkkojärjestyksen 1 luvun viimeiseksi pykäläksi, koska se ei vaadi laintasoista sääntelyä. Lakivaliokunta toteaa, ettei erillinen viittaussäännös kirkkojärjestykseen ole tarpeen, koska jo ehdotetun luvun 1 §:n 2 momentin mukaan kirkon toiminnasta sekä tarkemmin kirkon tunnustuksesta, tehtävästä, järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkojärjestyksessä.

KL 2:14. Lakivaliokunta on muuttanut viittaussäännöstä samassa yhteydessä kuin se on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt julkisia kuulutuksia koskevan kirkkojärjestyksen 10 luvun 2 §:n 1 momentin kirkkolain 10 luvun 28 §:ksi.

KL 3:15. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän 1 momentin 4 kohtaa yksilöimällä ne seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien henkilöstöhallintoa koskevat asiat, jotka kuuluvat seurakuntayhtymälle. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 11 luvun 2 §:n 2 momenttia kuitenkin niin, ettei siinä enää mainittaisi nimikirjoja, koska seurakunnissa tai seurakuntayhtymissä ei nimikirjanpito olisi enää pakollista.

KL 3:16. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän sanamuotoa siten, että yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan siirtää päätösvaltaa kirkkolain 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettussa asiassa. Käytännössä päätösvaltaa näissä asioissa on jo nyt siirretty yhteiselle kirkkoneuvostolle.

KL 3:22. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän sanamuodon laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siten, että kirkollisen rakennuksen suojelun yhtenä tavoitteena on vaalia kirkollisen rakennuksen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä.

KL 3:23. Lakivaliokunta on lisännyt pykälään uuden 3 momentin, jonka mukaan kirkkohallituksen on ennen 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä varattava tuomiokapitulille tilaisuus antaa asiasta lausunto. Voimassa olevan kirkkolain 14 luvun 2 §:n mukaan kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, jos se koskee uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista tai hankkimista, muun rakennuksen muuttamista kirkoksi tai siunauskappeliksi, kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka sen käyttötarkoituksen muuttamista tai kirkon käyttämättä jättämistä. Tuomiokapituli on antanut asiasta lausunnon ja toimittanut lausuntonsa ja asiakirjat kirkkohallitukselle. Alistusmenettelyn purkamisen myötä ei tuomiokapitulin lausuntoa enää tarvittaisi. Kuitenkin tuomiokapitulilla on sellaista hiippakuntansa seurakuntien ja niiden olosuhteiden tuntemusta sekä kirkollisten rakennusten hengellisen ja teologisen merkityksen ymmärrystä, joka on päätöksenteon kannalta hyödyllistä. Lakivaliokunta on pitänyt perusteltuna, että tuomiokapitulille varataan mahdollisuus lausunnon antamiseen 21 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa asioissa.

KL 4:6. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti ottanut kirkkolakiin papistoon ja lehtoreihin liittyvät tuomiokapitulin päätösvaltaa koskevat keskeiset säännökset. Kirkkolaissa säädettäisiin päätösvallasta ja viranhaltijalaissa puolestaan tarkemmin päätöksenteon edellytyksistä ja menettelytavoista päätösvaltaa käytettäessä. Pykälän kolme viimeistä momenttia liittyvät tuomiokapitulin

päätösvallan rajaamiseen, käyttämiseen ja jakautumiseen, jonka vuoksi ne on ollut välttämätöntä ottaa pykälän yhteyteen. Lakivaliokunta on lisännyt 4 momenttiin säännöksen tuomiokapitulin päätösvallasta tilanteissa, joissa seurakunta jaetaan niin, että osa siitä tulee kuulumaan toiseen hiippakuntaan. Säännöksessä on kysymys yleisperusteluissa selostetusta tuomiokapitulin papistoa koskevasta toimivallasta, joka kuuluu uskonnollisella yhdyskunnalla olevan uskonnonvapauden piiriin ja sen mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

KL 5:12. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän 2 momentin sanamuodon laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siten, että seurakunnan tai seurakuntayhtymän 11 §:n nojalla maksettavaksi määrätty maksu on suoraan ulosottokelpoinen.

KL 7 luku. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esittämällä tavalla siirtänyt ehdotetun kirkkolain erinäisiä säännöksiä koskevan 11 luvun pappia ja lehtoria koskevat pykälät omaan, kirkkolain 7 lukuun. Vastaavasti myöhempien lukujen numerointi on muuttunut. Lakivaliokunta katsoo, että erinäisiä säännöksiä koskevaan lukuun sijoitetaan yleensä vain lain kokonaisuuden kannalta irrallisia ja vähemmän tärkeitä säännöksiä. Pappisvirkaa koskevat säännökset ovat kirkon kannalta keskeisiä eikä niiden sijoittaminen erinäisiä säännöksiä koskevaan lukuun ole sen vuoksi perusteltua. Kirkkojärjestyksessä pappeja ja lehtoreita koskevat säännökset ovat vastaavasti kirkkojärjestyksen 7 luvussa.

KL 7:1. Lakivaliokunta on lisännyt pykälään papin viran määritelmän. Kun keskeisimpiä papin virkaa koskevia säännöksiä on siirretty viranhaltijalaista kirkkolakiin, on perusteltua, että myös papin viran määritelmä on kirkkolaissa.

KL 7:2. Lakivaliokunta on siirtänyt viranhaltijalaista kirkkolain 7 lukuun virkojen ja työsopimussuhteiden kelpoisuusvaatimuksia koskevat säännökset yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla. Lakivaliokunta on lisännyt kelpoisuusvaatimuksia koskevaan säännökseen maininnan konfirmaatiosta. Hengellistä työtä tekevien voidaan edellyttää tuntevan kirkon tunnustuksen ja opettavan sen mukaisesti. Konfirmaatiossa seurakunnan jäsen tunnustaa ja sitoutuu kirkon uskoon. Konfirmaatio soveltuu sen vuoksi pelkkää jäsenyyttä paremmin kirkon palvelussuhteiden kelpoisuusvaatimukseksi.

KL 7:3. Lakivaliokunta on siirtänyt viranhaltijalaista kirkkolain 7 lukuun virkasuhteen päättymistä viranhaltijan erottua kirkosta koskevat säännökset ja lisännyt pykälään maininnan työntekijän työsopimussuhteen päättymisestä työntekijän erottua kirkosta. Lakivaliokunta toteaa, että kelpoisuusvaatimukset koskevat sekä virkasuhteita että työsopimussuhteita. Lakivaliokunta katsoo, ettei kirkon palveluksessa olevia ole perusteltua kohdella eri tavalla palvelussuhteen lajista riippuen. Asianosaisen kuulemisvelvollisuus perustuu hallintolakiin, eikä siitä ole tarpeen erikseen säätää.

KL 7:4. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esittämällä tavalla muuttanut ehdotetun muistutuksen selkeyden vuoksi varoitukseksi. Varoitus on vakiintunut termi, josta on säädetty voimassa olevan kirkkolain 5 luvun 3 §:ssä. Mikäli termiä muutettaisiin, voitaisiin se tulkita niin, että tarkoituksena on muuttaa myös oikeustilaa. Tämä ei kuitenkaan perusteluiden mukaan ole ollut tarkoituksena. Myös piispainkokous on katsonut, että pappisviran hoitoon liittyvä varoitus tulee säilyttää.

KL 7:6. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän sisältöä siten, että siitä käy ilmi, mistä lehtorin viran velvollisuuksien vastaisesta menettelystä lehtorille voi seurata edellä 4 ja 5 §:ssä säädettyjä seuraamuksia. Lakivaliokunta toteaa, että yksilön velvollisuuksista ja niiden laiminlyömisestä aiheutuvista seuraamuksista on säädettävä täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Pykälässä säädetään seuraamuksista niissä tilanteissa, joissa lehtori ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa.

KL 7:7. Lakivaliokunta on siirtänyt viranhaltijalaista kirkkolain 7 lukuun poikkeusta julkisesta hakumenettelystä seurakunnan papin virkaan koskevat säännökset yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla.

KL 7:8. Lakivaliokunta on siirtänyt viranhaltijalaista kirkkolain 7 lukuun papin viran ja lehtorin viran haltijan virkasuhteen päättymistä ilman irtisanomista koskevat säännökset yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla.

KL 8:10. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän 2 momentin perusteluita toteamalla, että rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän vahingonkorvausvastuusta on säädetty EU:n tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa eikä se sisällä kansallista liikkumavaraa vahingonkorvausvastuun kohdentamisen osalta. Tietosuoja-asetuksen nojalla rekisterinpitäjä on lähes ankaraan vastuuseen rinnastuvassa vastuussa henkilötietojen käsittelystä johtuneesta vahingosta ja toisaalta vahingonkorvausvastuusta ei voida säätää kansallisesti, kun käsittely perustuu tietosuoja-asetukseen.

KL 9:11. Lakivaliokunta on lain selkeyden vuoksi lisännyt pykälään kirkkoherran välittömän vaalin määritelmän.

KL 10:4. Laintarkastustoimikunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että tietopyyntöjä koskevaan muutoksenhakuun esitetään sovellettavaksi kirkkolain eikä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) säännöksiä. Julkisuuslaki omaksuttiin kirkollishallintoa koskevaksi kirkkolain muutoksella (706/1999), joka tuli voimaan 1.12.1999. Julkisuuslaki omaksuttiin niiltä osin kuin kirkkolaissa ei toisin säädetty. Siten tietopyyntöjä koskevaan muutoksenhakuun on joulukuusta 1999 lähtien sovellettu kirkkolain muutoksenhakusäännöksiä. Mahdollinen muutoksenhaun käsitteilyjärjestykseen liittyvä epäselvyys ei ole tänä aikana noussut esille. Lakivaliokunta toteaa, että muutoksenhaussa on kysymys oikeusturvan toteuttamisesta. Nykyisessä menettelyssä ei ole havaittu oikeusturvaan liittyviä ongelmia. Myös seurakunnan jäsenen kannalta on selkeää, että muutoksenhakumenettely on kirkollisissa asioissa yhdenmukainen.

Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esittämällä tavalla siirtänyt pykälän 3 momentin 2 momentiksi ja täsmentänyt viimeisen momentin sanamuotoa siten, että momentissa mainituista maksuista päättävät kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

KL 10:8. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälää siten, että siihen on lisätty viittaus tiedonhallintalain 4 §:n 2 momenttiin. Säännöksessä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuuksista. Tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on 1) määritelty tiedonhallinta- ja muussa laissa säädettyjen tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut; 2) ajantasaiset ohjeet tietoaaineistojen käsittelystä, tietojärjestelmien käytöstä, tietojenkäsittelyoikeuksista, tiedonhallinnan vastuiden toteuttamisesta, tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta, tietoturvasuustoimenpiteistä sekä poikkeusoloihin varautumisesta; 3) tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä ja tiedonhallintayksikön lukuun toimivilla on riittävä tuntemus voimassa olevista tiedonhallintaa, tietojenkäsittelyä sekä asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja tiedonhallintayksikön ohjeista; 4) asianmukaiset työvälineet tiedonhallintaa koskevien velvollisuuksien toteuttamiseksi; 5) järjestetty riittävä valvonta tiedonhallintaan liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta.

KL 10:12. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälää siten, että siihen on lisätty maininta mahdollisuudesta osallistua varsinaiseen kokoukseen myös sähköisesti (ns. hybridimalli). Eduskunnan hallintovaliokunta on sähköisiä kokouksia koskevaa kirkkolain muutosta (HE 243/2020) käsittelevässä mietinnössään pitänyt kokousmenettelyjen yhdistelmän mahdollisuutta tarkoituksenmukaisena. Valiokunta on katsonut, että sääntelyä on kuitenkin mahdollista edelleen selkeyttää lisäämällä säännökseen täsmennys, josta käy ilmi, että varsinaiseen kokoukseen voi osallistua myös sähköisesti. Tarkempaa sääntelyä voidaan ottaa myös toimitelmiä ohjaaviin sisäisiin hallinnollisiin määräyksiin. Jos pykälää täsmennetään ottamalla siihen maininta mahdollisuudesta osallistua varsinaisiin kokouksiin myös sähköisesti, on samalla syytä mainita, että ns. hybridikokousta koskevaan järjestelyyn voidaan mennä toimitelimen niin päätettäessä. Jos säädettäisiin vain siitä, että varsinaiseen kokoukseen voisi osallistua myös sähköisesti, jäisi epäselväksi, onko toimitelimen jäsenellä subjektiivinen oikeus vaatia tällaista osallistumismahdollisuutta.

KL 10:19. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän sanamuotoa kirkkohallituksen esityksen perustelujen mukaisesti lisäämällä maininnan, että luottamushenkilön ja viranhaltijan lisäksi myös työntekijä valitaan vaalilla.

10:28. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt julkisia kuulutuksia koskevan kirkkojärjestyksen 10 luvun 2 §:n 1 momentin uudeksi kirkkolain 10 luvun 28 pykäläksi. Perustuslain 10 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti huomioon ottaen julkisista kuulutuksista, salassapidosta ja henkilötietojen poistamisesta tietoverkosta tulee säätää lain tasolla.

KL 11:4. Lakivaliokunta on siirtänyt kirkollisia kunniamerkkejä koskevan pykälän 1 momentin kirkkojärjestyksen 11 luvun 1 §:n 1 momentiksi. Kirkollisia kunniamerkkejä koskeva säännös voidaan kirkon sisäisenä asiana siirtää kirkkojärjestykseen.

KL 12:5. Lakivaliokunta täsmentää säännöksen perusteluita toteamalla, että oikaisuvaatimusvaiheessa esitetyt perusteet eivät sido tai rajoita varsinaisessa valitusvaiheessa esitettäviä kirkkolain mukaisia valitusperusteita.

KL 12:9. Lakivaliokunta on täsmentänyt säännöstä laintarkastustoimikunnan esittämällä tavalla siten, että säännöksestä käy ilmi, ettei Museovirastolla ole mahdollisuutta valita, tekeekö se oikaisuvaatimuksen vai vasta valituksen sellaisessa asiassa, jossa lain mukaan ensisijaisesti on tehtävä oikaisuvaatimus.

KL 12:13. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti muuttanut säännöstä siten, että oikeudenkäynnistä hallintoasioista annetun lain mukainen valituslupajärjestelmä koskee myös kirkkolain mukaisia hallintoriita-asioita. Lakivaliokunta katsoo, ettei poikkeamiselle valituslupajärjestelmästä ole perusteita. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n mukaan hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Erikseen säädetään muutoksenhausta valittamalla muun hallintotuomioistuimen päätökseen. Lain 111 §:ssä on säädetty valitusluvan myöntämisen perusteista. Valituslupa on myönnettävä, jos: 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi; 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy. Korkein hallinto-oikeus voi myöntää valitusluvan myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallintotuomioistuimen päätöksestä.

KL 12:14. Lakivaliokunta on poistanut pykälän 1 momentin 5 kohdan, joka koski seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viranomaisen päätöstä, joka on tehty evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla. Ehdotus laiksi evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta sisältää muutoksenhakukieltoa koskevan 7 §:n, joka sisältää muutoksenhakukiellon myös niistä seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätöksistä, jotka se on tehnyt evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla työmarkkinalaitoksen valtuutamana. Siten ehdotettu 1 momentin 5 kohta sisältäisi tältä osin päällekkäistä sääntelyä. Koska kyseessä on työmarkkinalaitoksen päätösvallan delegoinnin perusteella tehdyn päätöksen muutoksenhakukiellosta, on siitä syytä säätää työmarkkinalaitosta koskevassa laissa.

Lakivaliokunta on siirtänyt viranhaltijalain 2 luvun 8 §:n 3 momentin 7 ja 8 kohtien säännökset kirkkolain uuden 7 luvun 7 §:ksi. Samassa yhteydessä lakivaliokunta on siirtänyt säännökseen liittyvää muutoksenhakukieltoa koskevan säännöksen kirkkolain 12 luvun 14 §:ään.

KL 12:17. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti jakanut eri momenteiksi viittauksen yhtäältä oikaisuvaatimukseen sovellettavaan hallintolakiin ja toisaalta kirkollisvalitukseen ja hallintoriitamenettelyyn sovellettavaan oikeudenkäynneistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Ensiksi mainittu vaihe luetaan hallintomenettelyyn ja jälkimmäinen vaihe hallintolainkäyttöön.

KL 13:6. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti selkeyttänyt säännöstä alustusasioiden osalta. Alistusvalituksiin on 1.1.2020 lukien sovellettu hallintolakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla. Lainkäyttöasioihin sovelletaan puolestaan lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Koska tavoitteena on purkaa alustusmenettely uuden kirkkolain myötä, on tärkeää säätää, mitä lainsäädäntöä sovelletaan lain voimaan tullessa vireillä oleviin alustusasioihin ja alustusvalitusten käsittelyyn. Samoin on tärkeää säätää siitä, että vireillä olevien alustusvalitusten käsittely on saatettava loppuun.

KL 13:9. Lakivaliokunta on täydentänyt siirtymäsäännöksiä siten, että niissä on otettu huomioon tämän lain voimaantullessa vireillä oleva viran täyttö, varoitusmenettely sekä seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuva henkilöstösiirto.

Lakivaliokunta on lisäksi tehnyt teknisiä ja kieliopillisia korjauksia.

5.2 Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta

4 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla siirtänyt pykälän 1 momentista kirkkolakiin säännöksen siitä, että erivapauden kielitaidosta säädetystä kelpoisuusvaatimuksesta myöntää seurakunnan tai seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran haltijalle tuomiokapituli. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti muuttanut 3 momentin viranomaisen työnantajaksi. Sanamuoto on linjassa lain 2 §:ssä säädetyn työnantajan määritelmän kanssa.

6 §:n 4 momentti. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti rajannut määräaikaista virkoja koskevan valtuutussäännöksen koskemaan vain

kirkkohallituksen virkoja. Säännöksessä annetaan mahdollisuus poiketa pääsääntönä olevasta virkasuhteeseen toistaiseksi tai määräajaksi ottamisesta kirkkojärjestyksessä olevalla säännöksellä. Perusteluista käy ilmi, että kysymys on vain kirkkohallituksen eräistä viroista. Valtuutussäännöksen on syytä olla tarkkarajainen.

8 §:n 3 momentti. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt pykälän 3 momentin 7 ja 8 kohdan kirkkolain 7 lukuun yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

9 ja 10 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt 10 §:n 2 ja 3 momentin säännökset kelpoisuusvaatimuksista ja erivapauden myöntämisestä kirkkolain 7 lukuun. Lakivaliokunta on lain selkeyden vuoksi ottanut tätä koskevan viittaussäännöksen viranhaltijalain 10 §:n 1 momenttiin. Pykälän 2 momentin säännös kelpoisuusvaatimuksista kuuluu yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla uskonnollisella yhdyskunnalla olevan uskonnonvapauden piiriin ja siihen liittyvään oikeuteen määritellä henkilöstön kelpoisuusvaatimukseksi kirkon jäsenyys. Pykälän 3 momentissa säädetään tuomiokapitulin papistoon liittyvästä toimivallasta, josta yleisperusteluissa selostetun mukaisesti tulisi säätää kirkkolaissa. Samaan kirkkolain pykälään on siirretty asiayhteyden vuoksi myös 1 momentin virkojen yleiset nimitysperusteet. Alle 18-vuotiaan virkasuhteeseen ottamista koskeva pykälän 4 momentti on siirretty 9 §:n viimeiseksi momentiksi. Seuraavien pykälien numerointia on muutettu vastaavasti.

14 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen huomioon ottaen ottanut yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla kirkkolain 4 luvun 6 §:ään 5 momentin säännöksen papin virassa olevan papin sekä lehtorin virkasuhteen purkamisesta koeaikana. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

Lakivaliokunta on siirtänyt kirkkojärjestyksen 8 luvun 1 ja 2 §:ään pykälän 6 momentin, joka on poikkeussäännös pykälän 1 momentin säännökseen koeajasta ja jossa on lueteltu virat, joissa koeaikaa ei voida käyttää. Koska asiassa ei heikennetä viranhaltijoiden asemaa, yksityiskohtainen sääntely viroista, joita poikkeus koskee, on mahdollista sijoittaa kirkkojärjestykseen. Koska kysymys on poikkeuksesta pääsääntöön, on asiaa koskeva valtuutussäännös syytä ottaa pykälän 6 momentiksi.

15 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen huomioon ottaen siirtänyt pykälän 3 momentin säännöksen viranhoitomääräyksestä kirkkolain 7 lukuun yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

27 §. Lakivaliokunta on siirtänyt 1 momentin viimeisen virkkeen seurakunnan papin viran ja lehtorin viran haltijalle myönnettävästä sivutoimiluvasta kirkkolain 4 luvun 6 §:ään yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

28 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti muuttanut pykälän 2 momentin muotoon ”Viranhaltijan velvollisuuteen esittää huumausainetestistä koskeva todistus sovelletaan, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 7 §:ssä säädetään.”

34 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti ottanut yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla pykälän 2 momentista kirkkolain 4 luvun 6 §:ään säännöksen tuomiokapitulin toimivallasta päättää uutta seurakuntaa perustettaessa mitkä lakkaavien seurakuntien kirkkoherran viroista lakkaavat seurakuntajaon muutoksen tullessa voimaan. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Säännös myös liittyy seurakuntajaon muuttamiseen, josta säädetään kirkkolaissa. Kirkon

viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

35 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla pykälän 2 ja 3 momentista kirkkolain 4 luvun 6 §:ään säännökset tuomiokapitulin toimivallasta päättää kirkkoherrojen ja pappien sijoittamisesta seurakuntajakoa muutettaessa sekä toimivallan jakautumisesta eri tuomiokapitulien välillä. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Säännös myös liittyy seurakuntajaon muuttamiseen, josta säädetään kirkkolaissa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

38 §. Lakivaliokunta on poistanut 4 momentin ensimmäisen virkkeen tarpeettomana. Ehdotetun kirkkolain 1 §:n 3 momentin mukaan seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viroista, niiden perustamisesta ja kelpoisuusehdoista, virkavapauksien ja vuosilomien myöntämisestä sekä pappisvirasta ja piispan viran ja papin virkojen valintamenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jollei tästä laista muuta johdu.

Lakivaliokunta on siirtänyt pykälän 4 momentin toisen virkkeen kirkkojärjestyksen 8 luvun 9 §:n 2 momentiksi. Ehdotetun kirkkolain 5 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan kirkkohallitus antaa tämän lain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä siten kuin siitä tässä tai muussa laissa ja kirkkojärjestyksessä erikseen säädetään. Siirretty virke on yksityiskohtaista sääntelyä, jota ei ole tarpeen säätää laissa.

41 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla pykälän 1 momentista kirkkolain 4 luvun 6 §:ään säännökset tuomiokapitulin toimivallasta antaa lausunto seurakunnan papin ja lehtorin lomauttamisesta. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

Lakivaliokunta on siirtänyt kirkkojärjestyksen 8 luvun 1 ja 2 §:ään 1 momentin säännöksen siitä, että kirkkoherraa, piispaa, kirkkohallituksen viraston johtavaa viranhaltijaa ja kirkkohallituksen osastonjohtajaa ei voida lomauttaa. Kysymys on yksityiskohdaisesta sääntelystä, jolla ei heikennetä viranhaltijan oikeusasemaa eikä se siten edellytä laintasoista sääntelyä. Näin ollen säännös on perusteltua sijoittaa kirkkojärjestykseen.

45 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla kirkkolain 7 lukuun pykälän 3 momentin säännökset papin tai lehtorin viran haltijan virkasuhteen päättymisestä ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

46 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla säännöksen palvelussuhteen päättymisestä viranhaltijan erottua kirkosta kirkkolain 7 lukuun.

Lakivaliokunta on lisännyt uuden 46 §:n, jossa on informatiivinen viittaussäännös edellä mainittuun kirkkolakiin siirrettyyn säännökseen. Lakiviittauksen tarkoituksena on selkeyttää irtisanomistilanteita koskevan sääntelyn kokonaisuutta.

48 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän perusteluita 1 momentissa mainitun varoituksen osalta yleisperustelujen kohdassa 4.10.3. Lakiehdotuksesta on poistettu valtion virkamieslakiin rinnastuva varoitusmenettely ja jätetty menettely, joka rinnastuu kunnallisista viranhaltijoista annetun lain menettelyyn. Tarkoituksena on ollut, että varoituksen luonne työnjohdollisena toimenpiteenä säilyy eikä varoituksen antaminen näin ollen ole erikseen valituskelpoinen päätös.

58 §. Lakivaliokunta on ottanut huomioon laintarkastustoimikunnan esityksen ja siirtänyt kirkkolain 4 luvun 6 §:ään säännökset tuomiokapitulin toimivallasta päättää papin ja lehtorin palvelussuhteen päättämisestä. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa.

Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

63 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt yleisperusteluiden kohdassa 4.5.2. esitetyillä perusteilla kirkkolain 4 luvun 6 §:ään säännöksen tuomiokapitulin toimivallasta päättää papin viran ja lehtorin viran haltijan virantoimituksesta pidättämisestä. Viranhaltijalain 63 §:ään on otettu informatiivinen viittaussäännös, jonka tarkoituksena on selkeyttää virantoimituksesta pidättämistä koskevan sääntelyn kokonaisuutta. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

64 §. Lakivaliokunta on siirtänyt kirkkolain 4 luvun 6 §:ään säännöksen tuomiokapitulin velvollisuudesta varata kirkkoneuvostolle, seurakuntaneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle mahdollisuus antaa lausunto ennen papin virantoimituksesta pidättämistä. Tuomiokapitulin papistoa koskeva toimivalta kuuluu perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden piiriin ja liittyy uskonnollisilla yhdyskunnilla olevaan mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa.

11 luku. Muutoksenhakusäännökset. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt muutoksenhakusäännökset lain viimeiseksi luvuksi. Tämä selkeyttää tulkintaa valituskelpoisista päätöksistä. Lakivaliokunta on vastaavasti muuttanut pykälien numeroinnin.

71 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt työtoimintakokouksen antamista kirkkoherralle koskevan pykälän 4 momentin kirkkojärjestyksen 8 luvun 1 §:ään. Ehdotetun viranhaltijalain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan tuomiokapitulilla on seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranhaltijoita koskevissa virkasuhdeasioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä tai muussa laissa säädetään. Säännös vastaa voimassaolevan kirkkolain 6 luvun 1 §:n 2 momenttia. Kysymys on yleisperusteluissa selostetusta papistoa koskevasta tuomiokapitulin toimivallasta, joka kuuluu uskonnollisella yhdyskunnalla olevan

uskonnonvapauden piiriin ja sen mahdollisuuteen järjestää sisäistä toimintaansa. Kirkon viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet kuuluvat kirkon järjestysmuodon ja hallinnon alaan ja siten niistä tulee säätää kirkkolaissa ja siltä osin kuin ne eivät edellytä lain tasoista säätämistä, kirkkojärjestyksessä. Ehdotetun 4 momentin säännöksen voidaan katsoa olevan lakia täsmentävä ja täydentävä säännös, joka ei edellytä lain tasoista säätämistä, vaan se voidaan siirtää kirkkojärjestykseen.

73 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt kirkkolakiin pykälän 2 momentin säännöksen muutoksenhakukiellosta tuomiokapitulin päätökseen, joka koskee viranhoitomääräyksen antamista seurakunnan seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi ja päätökseen, jolla tuomiokapituli määrää seurakunnan papin virkaan väliaikaisen hoitajan. Lakivaliokunta on siirtänyt näitä tuomiokapitulin päätöksiä koskevat ehdotetun viranhaltijalain 8 §:n 3 momentin 7 ja 8 kohdat kirkkolakiin. Muutoksenhakukiellon tulee olla samassa laissa kuin missä muutoksenhakukiellon kohteena olevasta asiasta säädetään.

77 ja 78 §. Lakivaliokunta on korjannut voimaantulosäännöksen ja täydentänyt siirtymäsäännöksiä siten, että niissä on otettu huomioon tämän lain voimaantullessa voimassa oleva viran täyttö, varoitusmenettely sekä seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuva henkilöstösiirto. Lakivaliokunta on sijoittanut voimaantuloa ja siirtymäsäännöksiä koskevat pykälät omaksi luvukseensa lain loppuun.

Lakivaliokunta on lisäksi tehnyt teknisiä ja kieliopillisia korjauksia.

5.3 Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta

1 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän sanamuotoa siten, että siinä mainitaan työnantajatahoina seurakunta, seurakuntayhtymä, tuomiokapituli ja kirkkohallitus. Lakivaliokunta on lisäksi tehnyt teknisiä ja kieliopillisia korjauksia.

2 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän perusteluja toteamalla, että kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunta käyttää kirkon työmarkkinalaitokselle kuuluvaa itsenäistä päätösvaltaa. Työmarkkinalaitoksen päätösvaltaan ei sovelleta ehdotetun kirkkojärjestyksen 5 luvun 15 ja 16 §:ää, joissa säädetään kirkkohallitukselle kuuluvan päätösvallan siirtämisestä ja siirretyn päätösvallan siirtämisestä takaisin kirkkohallituksen täysistunnolle.

Ehdotetun kirkkojärjestyksen 5 luvun 15 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään, ettei kirkkohallitukselle kuuluvaa toimivaltaa valita kirkon työmarkkinalaitoksen jäsenet ja varajäsenet voida siirtää kirkkohallituksen virastokollegiolle. Koska kysymys on kirkkohallitukselle kirkkolaissa myönnetyn päätösvallan delegointikiellosta ja siten kirkkohallituksen työn järjestelyistä, ei asiasta voitaisi säätää työmarkkinalaitosta koskevassa laissa.

5 § ja 6 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälien perusteluja toteamalla, että kirkkohallituksen työmarkkinaosastolla on sekä kirkkohallituksen toimintaan että työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan toimintaan liittyviä tehtäviä. Työmarkkinaosasto kuuluu kirkkohallituksen virastokokonaisuuteen, jota johtaa kansliapäällikkö, ja sen viranhaltijat ja työntekijät ovat kirkkohallituksen viranhaltijoita ja työntekijöitä. Kirkon työmarkkinalaitosta koskevassa säädöksessä voidaan säätää vain niistä asioista, jotka kuuluvat työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan toimialaan.

Tarkoituksena on, että työmarkkinalaitos toimii edelleen kirkkohallituksen yhteydessä. Tämä käy ilmi ehdotetusta lain 5 §:stä, jonka mukaan kirkkohallituksessa on työmarkkinalaitoksen toimisto tarpeellisine henkilökuntineen. Henkilökunnan työnantajana on kirkkohallitus ja toimistossa työskenteleviin viranhaltijoihin sovelletaan ehdotetun viranhaltijalain 2 §:n nojalla kyseistä lakia.

Sääntely vastaa valtion työmarkkinalaitosta koskevaa sääntelyä. Valtion työmarkkinalaitos toimii valtiovarainministeriön yhteydessä osana sen työnantajatoimintoja. Asiasta on säädetty valtiovarainministeriön työjärjestyksestä annetussa valtiovarainministeriön asetuksen (966/2005) 2 §:n 3 momentissa seuraavasti: ”Valtionhallinnon kehittämisosaston yhteydessä on valtion työnantajatoiminto (Valtion työmarkkinalaitos), joka toimii suoraan hallintopolitiikan alivaltiosihteerin alaisuudessa.”

7 §. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti täsmentänyt pykälää siten, että siitä käy ilmi, että valituskielto koskee myös päätöstä, jonka kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan asettama toimielin tai toimiston viranhaltija on tehnyt sille siirretyn päätösvallan nojalla.

Lakivaliokunta on lisäksi laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti täsmentänyt pykälän sanamuotoa siten, että siinä mainitaan työnantajatahoina seurakunta, seurakuntayhtymä, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

9 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän sanamuotoa siten, että siinä säädetään työmarkkinalaitoksen oikeudesta saada tietoja seurakunnalta, seurakuntayhtymältä, tuomiokapitulilta ja kirkkohallitukselta. Vastaavaa muotoilua lakivaliokunta on käyttänyt lain 1 §:n 2 momentissa.

10 §. Lakivaliokunta on korjannut voimaantulosäännöksen ja täydentänyt laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtymäsäännöstä uudella 2 momentilla, jossa on otettu huomioon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan toimikauden jatkuminen. Samalla ehdotettu 2 momentti on siirretty 3 momentiksi.

Lakivaliokunta on lisäksi tehnyt teknisiä ja kieliopillisia korjauksia.

5.4 Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lakivaliokunta on korjannut voimaantulosäännöksen.

5.5 Laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta

6 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt 2 momentin tehtäväluetteloa siten, että 6 kohdassa tarkoitetut yksittäiset sijoitukset on määriteltä johtokunnan johtosäännössä eikä sijoitussuunnitelmassa ja 9 kohdassa tarkoitetut päätökset on rajattu koskemaan sijoitustoiminnassa tehtäviä ratkaisuja.

8 §. Lakivaliokunta täsmentänyt pykälän sanamuotoa siten, että siitä käy ilmi, että kirkon eläkerahaston viranhaltijaan sovelletaan kirkon viranhaltijoita koskevaa sääntelyä. Kirkon eläkerahaston viranhaltijat ja työntekijät ovat eläkerahaston johtajaa lukuun ottamatta eläkerahaston työntekijöitä. Eläkerahaston henkilöstö toimii läheisessä yhteydessä kirkkohallituksen henkilöstön kanssa ja eläkerahaston hallintona toimivat kirkkohallituksen hallintoelimet. Tämän vuoksi on perusteltua, että kirkon eläkerahaston viranhaltijaan sovelletaan kirkon viranhaltijoita koskevaa sääntelyä.

9, 11, 12, 14 ja 18 §. Lakivaliokunta on yhdenmukaistanut kirkon eläkerahaston kirjoitusasun siten, että se kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella. Laissa evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta (68/2016) ja voimassa olevassa kirkkolaissa kirkon eläkerahasto on kirjoitettu pienellä alkukirjaimella. Myös ehdotetun lain 1 §:ssä

kirjoitusasuksi on ehdotettu pienellä alkukirjaimella alkavaa nimeä. Ehdotetun lain pykälissä on syytä käyttää yhdenmukaista kirjoitusasua.

10 §. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän 2 momentin säännöstä siten, että kirkon eläkerahaston velvollisuus ylläpitää luottamustehtäviä koskevaa luetteloa rajataan kirkon eläkerahaston omaan henkilöstöön. Ei ole tarkoituksenmukaista, että velvollisuus koskisi toisen organisaation palveluksessa olevia ns. salkunhoitajia.

13 §. Lakivaliokunta on lisännyt pykälän 1 momenttiin maininnan siitä, että kirkon eläkerahastosta maksetaan eläkkeiden ja eläketoiminnan muiden kulujen lisäksi myös kirkon eläkerahaston hallinnon kulut.

19 §. Lakivaliokunta on lisännyt pykälän 1 momenttiin maininnan henkilöpiiristä, jota koskee velvollisuus tehdä sisäpiiri-ilmoitus, ja 3 ja 4 momenttiin tarkemmat säännökset sisäpiirirekisteristä. Laissa on syytä säätää sekä niistä henkilöistä, joita sisäpiiri-ilmoitusvelvollisuus koskee, että tarkemmin sisäpiirirekisteristä. Rekisteriä koskevat säännökset vastaisivat pitkälti muiden julkisten eläkelaitosten säännöksiä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on aiemmin pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeänä sääntelykohteena rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia, mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn lain tasolla tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Tietosuoja-asetusta täydentävän kansallisen lainsäädännön käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta on tarkistanut aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Henkilötietojen suoja tulisi turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Erityislainsäädäntö tulisi rajata vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp).

Kirkon eläkerahasto ei tällä hetkellä tee suoria osakesijoituksia, joiden yhteydessä olisi mahdollista saada haltuunsa sisäpiiritietoa, joten kirkkohallitus voisi päättää ilmoitusvelvollisuuden alan edellä kuvattua suppeammaksi. Mikäli eläkerahaston sijoitustapa jossain vaiheessa muuttuisi, kirkkohallituksen tulisi muuttaa päätöstään ilmoitusvelvollisuuden laajuudesta. Tarkoituksena on yhtenäistää sääntelyä julkisten alojen muiden eläketoimijoiden kanssa (laki Kevasta 66/2016, 28–30 § ja valtion eläkerahastosta annetun lain 4 d-4f §). Näiden toimijoiden varallisuus on kuitenkin

huomattavasti Kirkon eläkerahaston varallisuutta suuremmat (60 miljardia ja 20 miljardia / Kirkon eläkerahasto 1,8 miljardia). Ottaen huomioon sekä nykyisen sijoitustoiminnan muodon että rahaston suuruuden, perusteltua on, että kirkkohallitus tekee päätökset sisäpiiri-ilmoitusten piiriin kuuluvasta toiminnasta.

17 ja 21 §. Lakivaliokunta on selkeyttänyt muutoksenhakua koskevia pykäläitä siten, että 17 §:ssä säädetään ainoastaan perustevalituksesta ja 21 §:ssä puolestaan muusta muutoksenhausta. Tällä tavoin pykäläistä käy selkeämmin ilmi, miten haetaan muutosta eläkerahaston hallinnossa tehtyihin päätöksiin. Johtokunnan päätöksestä haetaan kirkkolain mukaan muutosta ensisijaisesti oikaisuvaatimuksella.

20 §. Lakivaliokunta on korjannut pykälän virheellisen viittauksen siten, että pykälässä viitataan 19 §:ään.

22 §. Lakivaliokunta on korjannut voimaantulosäännöksen.

5.6 Kirkkojärjestys

KJ 1:1. Lakivaliokunta on lisännyt kirkkolakiin kirkon tunnustusta ja tehtävää koskevan pykälän yleisperusteluiden kohdassa 4.8. mainituilla perusteilla ja vastaavasti poistanut kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 §:stä ja pykälän otsikosta maininnan kirkon tehtävästä.

KJ 1:4. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt kirkkojärjestyksen 1 luvun viimeiseksi pykäläksi ehdotetun kirkkolain 1 luvun 6 §:n 2 momentin säännöksen, jossa säädetään juhlapäivien ajan määräytymisestä. Kirkollisista juhlapäivistä säädettäisiin mietinnön ponnien mukaan kirkkolain 1 luvun 6 §:ssä.

KJ 2:2. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti poistanut pykälän 1 momentista selvittäjän tiedonsaantioikeutta koskevan kohdan. Selvittäjän tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin lakivaliokunnan ehdotuksen mukaan kirkkolain 10 luvun 5 §:n 2 momentissa, jonka mukaan selvittäjällä on oikeus salassapitoa koskevien säännösten estämättä saada kirkon viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jotka hän pitää tarpeellisena selvitystehtävän hoitamiseksi. Nyt ehdotettu kirkkojärjestyksen säännös on päällekkäinen ehdotetun kirkkolain säännöksen kanssa.

KJ 3:30. Lakivaliokunta on pitänyt tärkeänä kirkon laintarkastustoimikunnan huomiota kirkkoneuvoston jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta kirkkovaltuuston kokouksessa

ja palauttanut pykälään maininnan muun kirkkoneuvoston jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta kirkkovaltuuston kokouksessa. Vaikka kirkkovaltuuston kokoukset ovat julkisia, on tarkoituksenmukaista, että kirkkoneuvoston jäsenillä on valtuuston kokouksissa myös puheoikeus. Säännös vastaa tässä muodossa voimassa olevaa kirkkojärjestyksen 8 luvun 7 §:ää.

KJ 3:37. Lakivaliokunta on muuttanut pykälän sanamuotoa siten, että seurakunnan osa-aluehallinnon edustajien läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa jää ratkaistavaksi paikallistasolla. Läsnäolo- ja puheoikeutettuja viranhaltijoita voi olla esimerkiksi isoissa seurakunnissa tai seurakuntaliitosten seurauksena paljon. On tarkoituksenmukaista jättää paikallistasolla ratkaistavaksi, miten läsnäolo- ja puheoikeus ratkaistaan ja määritellään. Ratkaisu lisää paikallistason hallinnollista autonomiaa ja mahdollistaa toimintaympäristön erityispiirteiden huomioon ottamisen.

KJ 3:40. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti poistanut pykälän 2 momentista selvittäjän tiedonsaantioikeutta koskevan kohdan. Selvittäjän tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti kirkkolain 10 luvun 5 §:n 2 momentissa, jonka mukaan selvittäjällä on oikeus salassapitoa koskevien säännösten estämättä saada kirkon viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jotka hän pitää tarpeellisenä selvitystehtävän hoitamiseksi. Nyt ehdotettu kirkkojärjestyksen säännös on päällekkäinen ehdotetun kirkkolain säännöksen kanssa. Lakivaliokunta on tehnyt vastaavan muutoksen ehdotetun kirkkojärjestyksen 2 luvun 22 §:ään.

KJ 3:62. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän perusteluja toteamalla, että uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain (614/1998) 5 §:ssä säädetään, että uskontokunnan jäsenrekisteriin voidaan tallettaa lisäksi tietoja, jotka koskevat muun muassa uskontokunnan jäsenen kastetta, vihkimistä, hautaamista tai muuta vastaavaa toimintaa sekä uskontokunnan jäsenen uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää, jos ne ovat uskontokunnan toiminnan ja hallinnon kannalta tarpeellisia. Talletettavista tietojen perusteista on siten säädetty laissa. Kirkkolakiehdotuksen 8 luvun 4 §:ssä on valtuutussäännös säätää asiasta tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Vastaava säännös on ollut aiemmassa hallituksen esityksessä kirkkolaiksi, sen 3 luvun 41 §:ssä (HE 19/2019 vp, s. 143). Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota kyseiseen pykälään, mutta ei ole huomauttanut

valtuutussäännöksen virheellisyydestä. Siten on katsottava, ettei perustuslakivaliokunta ole löytänyt tältä osin asiasta huomautettavaa (PeVL 4/2020 vp, s. 9).

KJ 4:16. Lakivaliokunta on selkeyden vuoksi lisännyt pykälään 5 kohdan, jonka mukaan tuomiokapituli hoitaa hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot. Säännös vastaa voimassa olevan kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n 7 kohtaa.

KJ 5:3. Lakivaliokunta on muuttanut pykälän termit muotoon puheenjohtajien neuvosto, laajennettu puheenjohtajien neuvosto ja valitsija. Termit vastaavat kirkolliskouksen työjärjestyksessä käytettyjä termejä.

KJ 5:10. Lakivaliokunta on täydentänyt pykälän 4 e kohtaa lisäämällä siihen piispainkokoukselle mahdollisuuden antaa täytäntöönpanomääräyksiä myös pappien ja lehtorien täydennyskoulutusta koskevissa asioissa. Vastaava muutos on ehdotettu kirkkohallituksen tehtäviä koskevaan tämän luvun 13 §:n 4 kohtaan. Lisäys on tarpeellinen, koska kansallisten tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen voidaan liittää vain sellaisia osaamiskokonaisuuksia, jotka perustuvat lakiin tai sen nojalla annettuun säädökseen.

KJ 5:13. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti täydentänyt pykälän 5 kohtaa siten, että siinä on mainittu myös kirkon eläkerahaston taloushallinnon hoitaminen. Täydennetty säännös on linjassa ehdotetun saman luvun 21 §:n kanssa, jonka mukaan kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston taloushallinnon asioita.

KJ 8:1 ja KJ 8:2. Lakivaliokunta on siirtänyt ehdotetun viranhaltijalain 14 §:n 6 momentista kirkkojärjestykseen säännökset, jotka koskevat poikkeusta koeajan soveltamisesta, 41 §:n 1 momentin lomautusta koskevan säännöksen sekä 71 §:n 4 momentin säännöksen kirkkoherran työtodistuksesta. Kysymys on yksityiskohtaisesta sääntelystä, josta ei ole tarpeen säätää lain tasolla.

Lakivaliokunta on poistanut 2 §:n 3 momentista maininnan kirkon tutkimuskeskuksesta, joka yhdistyy vuoden 2022 alusta kirkon koulutuskeskukseen. Koska kirkon tutkimuskeskus -nimistä kirkkohallituksen erillisyyksikköä ei sen jälkeen ole, on pykälää syytä tältä osin korjata. Säädöstasolla ei ole tarpeen säätää kirkkohallituksen

erillisyyksiköiden nimistä. Käytännössä tutkijan virkoja tullee jatkossakin olemaan vain koulutuksen ja tutkimuksen erillisyyksikössä.

Lakivaliokunta on täsmentänyt kirkkojärjestyksen 8 luvun 2 §:n perusteluja. Kirkko-hallituksen esityksen perusteluissa on viitattu lehtorin äänioikeuteen. Lakivaliokunta täsmentää perusteluja toteamalla, että lääninrovastia ei enää valita vaalilla, vaan tuomiokapituli nimittää lääninrovastin neljäksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

KJ 8:3. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti poistanut pykälän 2 momentista sanan ”kaksikielinen” tarpeettomana.

Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti täsmentänyt 3 momentin sanamuotoa siten, että säännöksen mukaan tuomiokapituli päättää muun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetun seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksesta.

KJ 8:9. Lakivaliokunta on siirtänyt ehdotetun viranhaltijalain 38 §:n 4 momentista kirkkojärjestykseen säännöksen, joka koskee kirkkohallituksen oikeutta antaa tarkempia määräyksiä seurakunnan pappien virkavapaan sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä. Kysymys on yksityiskohtaisesta ja täydentävästä sääntelystä, josta ei ole tarpeen säätää lain tasolla. Lakivaliokunta on lisäksi laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti muuttanut otsikossa mainitun virkavapauden muotoon virkavapaan.

KJ 8:10. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti muuttanut otsikossa mainitun virkavapauden muotoon virkavapaan.

KJ 8:13. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän perusteluja toteamalla, että säädösten tasolla ei ole syytä määritellä esimiesvastuita kirkkoherranviraston tai seurakuntatoimiston henkilöstön kohdalla, vaan tarkoituksenmukaisempaa on, että organisaatiolla on mahdollisuus päättää vastuuhenkilöistä itsenäisesti. Tärkeää kuitenkin on, että esimiesvastuut on selkeästi määritelty.

KJ 8:18. Lakivaliokunta on lisännyt kirkkolain 9 luvun 11 §:ään kirkkoherran välittömän vaalin määritelmän lain selkeyden vuoksi. Vastaavasti määritelmä on poistettu kirkkojärjestyksen 8 luvun 18 §:stä.

KJ 9:6. Lakivaliokunta on korjannut pykälän sanamuodon siten, että äänioikeutettujen luettelon nähtävänä pitämistä koskeva kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle.

KJ 9:55. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti poistanut pykälästä maininnan yhtäläisestä äänioikeudesta, koska asiasta on säädetty ehdotetun kirkkolain 9 luvun 11 §:n 3 momentissa.

KJ 9:59. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälän perusteluja toteamalla, ettei ole es-tettä sille, että seurakuntavaaleja varten asetettu vaalilautakunta toimittaa myös kirk-koherran välittömän vaalin, mikäli kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto on asetta-nut vaalilautakunnan ennen toimikautensa aikana tapahtuvaa kirkkoherran välitöntä vaalia. Huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen, että lähtökohtaisesti kirkkovaltuus-ton tai seurakuntaneuvoston asettamat toimitelimet voivat toimia vain asettajansa toi-mikauden ajan. Tämä koskee myös seurakuntavaaleja varten asetettua vaalilautakun-taa, joka voi toimia siihen saakka, kun uuden, vaaleilla valitun kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston toimikausi alkaa. Jos kirkkoherran välitön vaali tulee eteen uu-della toimikaudella, on uuden kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston asetettava uusi vaalilautakunta.

Estettä ei myöskään ole sille, että kirkkoherran välitöntä vaalia varten asetettu vaali-lautakunta toimittaa myös seuraavat seurakuntavaalit. Vaalilautakunnan jäseniä kos-kevat esteellisyysäännökset saattavat kuitenkin aiheuttaa tarpeen joltain osin vaihtaa vaalilautakunnan kokoonpanoa. Selkeyden vuoksi vaalilautakuntaa asetettaessa on syytä määritellä, minkä vaalin tai vaalien toimittamista varten se on asetettu.

KJ 9:86. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti korjannut pykälän 3 momentin viimeisessä virkkeessä olevan viittaussäännöksen sekä täsmen-tänyt 1 momentin 6 kohdan sanamuotoa lisäämällä maininnan hiippakunnan tuomio-kapitulin lakimiesasessorista ja maallikkojäsenestä.

KJ 10:2. Lakivaliokunta on laintarkastustoimikunnan esityksen mukaisesti siirtänyt py-kälän 1 momentin kirkkolain 10 lukuun alaotsikon *Hallintopäätöksen ja muun asiakir-jan tiedoksi* alle luvun viimeiseksi pykäläksi. Samassa yhteydessä lakivaliokunta on muuttanut myös ehdotetun kirkkolain 2 luvun 14 §:n viittaussäännöstä.

KJ 10:10-12. Lakivaliokunta on täsmentänyt pykälien perusteluista sähköisen arkistoinnin osalta toteamalla, että ehdotetun kirkkolain 10 luvun 7 §:n mukaan arkistotoimeen omaksuttaisiin sovellettavaksi arkistolaki, jossa on säännöksiä sähköisestä arkistoinnista ja ehdotetun kirkkolain 10 luvun 8 §:ssä osittain omaksuttavaksi ehdotetussa tiedonhallintalaissa säädetään myös tietoaaineistojen sähköisistä muodoista.

KJ 11:1. Lakivaliokunta on siirtänyt kirkollisia kunniamerkkejä koskevan säännöksen ehdotetusta kirkkolain 11 luvun 4 pykälästä kirkkojärjestyksen 11 luvun 1 §:n 1 momentiksi. Kirkollisia kunniamerkkejä koskeva säännös voidaan kirkon sisäisenä asiana siirtää kirkkojärjestykseen.

Lakivaliokunta on lisäksi tehnyt teknisiä ja kieliopillisia korjauksia.

6 Lakivaliokunnan ponsiesitys

Edellä esitetyin perustein lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous

- 1) päättäisi ehdottaa valtioneuvostolle, että se ryhtyisi toimenpiteisiin kirkkolain säätämiseksi seuraavasti:

Kirkkolaki

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon (*kirkko*) järjestysmuodosta ja hallinnosta.

Kirkon toiminnasta sekä tarkemmin kirkon tunnustuksesta, tehtävästä, järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkojärjestyksessä. Jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista määrätään lisäksi kirkkokäsikirjassa.

Kirkon viranhaltijoista säädetään laissa evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta (/), jollei tästä laista muuta johdu. Seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viroista, niiden perustamisesta ja kelpoisuusehdoista, virkavapauksien ja vuosilomien myöntämisestä sekä pappisvirasta sekä piispan viran ja papin virkojen valintamenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jollei tästä laista muuta johdu.

Kirkkojärjestyksen ja kirkkokäsikirjan hyväksyy kirkolliskokous. Kirkkojärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

2 §

Kirkon tunnustus ja tehtävä

Kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa. Kirkon tunnustus ilmaistaan lähemmin kirkkojärjestyksessä.

Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

3 §

Kirkon jäsenyys

Kirkon jäseneksi liittymiseen ja kirkosta eroamiseen sovelletaan uskonnonvapauslakia (453/2003). Alle 12-vuotias lapsi voidaan liittää kirkon jäseneksi, jos hänen vanhempansa tai huoltajansa on kirkon jäsen ja jos lapsen jäsenyydestä on sovittu tai päätetty siten kuin uskonnonvapauslaissa säädetään. Kirkon jäseneksi ottamisesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkon jäseneksi voi liittyä Suomen kansalainen sekä ulkomaalainen, jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa. Suomessa asuva, kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen voi liittyä kirkon jäseneksi, jos hän on osallistunut seurakunnan toimintaan kolmen kuukauden ajan.

Kirkon jäseneksi liittyvä voi samaan aikaan olla vain sellaisen muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen, jonka kanssa kirkko on hyväksynyt sopimuksen jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä.

4 §

Jäsenyyden lakkaaminen

Kirkon jäsenyys lakkaa, kun:

- 1) jäsen eroaa kirkosta;
- 2) jäsen liittyy muun uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, jollei 3 §:n 3 momentista muuta johdu;
- 3) jäsenellä ei ole enää kotikuntaa tai väestökirjanpitokuntaa Suomessa;
- 4) kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen jäsen ei enää asu Suomessa.

5 §

Kirkkolain säätäminen sekä esitykset ja lausunnot

Kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Kirkon ehdotuksen tekee kirkolliskokous. (Poist.) Kirkkolain säätäminen tulee vireille eduskunnassa hallituksen esityksellä.

Valtioneuvosto tai eduskunta voi kirkkolakiehdotusta käsitellessään oikaista sellaisen lainsäädäntöteknisen virheen, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Kirkkolakiehdotuksen sisältöön vaikuttavasta lainsäädäntöteknisen virheen oikaisusta tulee pyytää 1 momentin mukainen ehdotus.

Kirkolla on oikeus tehdä ehdotuksia kirkkoa koskevasta muusta lainsäädännöstä. Kirkolle on varattava tilaisuus antaa lausunto säädettäessä asiasta, joka koskee kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Kirkolla on oikeus tehdä valtion viranomaisille esityksiä ja antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

6 §

Kirkolliset juhlapäivät

Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä.

(Poist.)

Kirkon hallinnollinen jako

Hallinnollinen jako ja kielisäännökset

1 §

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Seurakuntajako noudattaa kuntajakoa siten, että seurakunnan tai seurakuntayhtymän alue muodostuu yhden tai useamman kunnan alueesta.

Samalla alueella voi olla kielen perusteella useita seurakuntia. Saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä.

2 §

Seurakunnan jäsenet

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka taikka väestökirjanpitokunta. Kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Kirkkohallitus voi antaa määräyksiä siitä, milloin kirkon jäsen voi olla kotikuntansa alueella olevan muun seurakunnan jäsen.

Jäsenet, joilla on väestökirjanpitokunta Suomessa, ovat seurakunnan poissa olevia jäseniä. Muut jäsenet ovat seurakunnan läsnä olevia jäseniä.

3 §

Hiippakunta

Seurakunta kuuluu hiippakuntaan, jolla on määrätty alue.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

4 §

Hiippakuntajaosta päättäminen

Kirkolliskokous päättää hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen rajojen muuttamisesta.

Kirkkohallitus päättää:

- 1) seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta;
- 2) seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yhdistetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai niistä muodostetaan seurakuntayhtymä, taikka seurakunta liittyy toisen hiippakunnan tuomiokapitulin toimivallan piiriin kuuluvaan seurakuntayhtymään.

5 §

Seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan

Seurakuntayhtymä kuuluu siihen hiippakuntaan, jonka alueella se sijaitsee. Jos seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, seurakuntayhtymä kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Jos seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on vuoden vaihteessa toimitettavan laskennan mukaan vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta, on yhteisen kirkkovaltuuston todettava tämä päätöksellään. Seurakuntayhtymä siirtyy enemmistön kielen mukaiseen hiippakuntaan seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Yhteisen kirkkovaltuuston on lähetettävä päätös tiedoksi tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle.

6 §

Seurakunnan kieli

Seurakunta on suomenkielinen, ruotsinkielinen tai kaksikielinen, jollei seurakunnan kielestä tai siihen liittyvistä muista jäsenyyshedellytyksistä seurakuntaa perustettaessa tai muutoin erikseen muuta määrätä. Seurakunta on kaksikielinen, kun seurakunnan läsnä olevien jäsenten suomenkielinen tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (423/2003) säännösten mukaan on kaksikielinen. Jos samalla alueella on kielen perusteella useita seurakuntia, ne ovat aina yksikielisiä.

Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat ruotsinkielisiä. Kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvat seurakunnat ovat kaksikielisiä siten, että niissä noudatetaan, mitä saamen kielestä tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Kirkkohallitus määrää joka viides vuosi seurakunnassa edellisen kalenterivuoden lopussa läsnä olleiden jäsenten kielellisen jakauman perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä. Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston esityksestä kirkkohallitus voi määrätä seurakunnan kaksikieliseksi seuraavaksi viisivuotiskaudeksi, vaikka seurakunta olisi 1 momentin perusteella yksikielinen.

7 §

Seurakuntayhtymän kieli

Seurakuntayhtymä on yksikielinen, jos siihen kuuluu ainoastaan saman kielisiä seurakuntia, ja kaksikielinen, jos siihen kuuluu erikielisiä seurakuntia tai vähintään yksi kaksikielinen seurakunta. Seurakuntayhtymän enemmistön kieli määräytyy siihen kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kielen mukaan.

8 §

Kirkon keskushallinnon ja hiippakunnan viranomaisten kieli

Kirkolliskokous, piispainkokous ja kirkkohallitus ovat kaksikielisiä viranomaisia.

Hiippakunnan viranomaiset ovat yksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vain yksikielisiä seurakuntia, ja kaksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vähintään yksi kaksikielinen seurakunta tai seurakuntayhtymä.

Kaksikielinen tuomiokapituli voi toimia seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellä, kun se hoitaa yksikielisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoon liittyviä tehtäviä.

9 §

Kirkon viranomaisessa noudatettavat kielisäännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kirkon viranomaisessa sovelletaan kielilain säännöksiä:

- 1) oikeudesta käyttää suomen ja ruotsin kieltä viranomaisessa;
- 2) asian käsittelykielestä viranomaisessa;
- 3) toimituskirjan ja muun asiakirjan kielestä;
- 4) kielellisten oikeuksien turvaamisesta;
- 5) viranomaisen työkielestä;

6) yleisessä tiedottamisessa käytettävästä kielestä;

7) kielellisten oikeuksien edistämisestä.

Hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisesta. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään kunnallisesta viranomaisesta.

Ahvenanmaan maakunnan alueella sovelletaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) kieli-säännöksiä. Kirkon jäsenellä, jonka oma kieli on suomi, on omassa asiassaan oikeus käyttää maa-kunnassa toimivassa seurakunnassa suomen kieltä.

Mitä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään valtion viranomaisesta, koskee Oulun hiippakun-nan tuomiokapitulia ja hiippakuntavaltuustoa, ja mitä kunnan viranomaisesta, koskee saamelaisten kotiseutualueella kokonaan tai osittain olevaa seurakuntaa.

10 §

Toiminnassa käytettävä kieli

Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa on tarpeen mukaan järjestettävä sekä suomen että ruotsin kielellä ja saamelaisten kotiseutualueella myös saamen kielellä. Jumalanpalveluksessa ja kirkolli- sessa toimituksessa voidaan käyttää muutakin kieltä.

Kirkon jäsenellä on oikeus saada häntä koskevat kirkolliset toimitukset omalla kielellään suo- meksi tai ruotsiksi tai saamelaisten kotiseutualueella saameksi.

Seurakuntajaon muuttaminen

11 §

Seurakuntajaon muuttaminen

Seurakuntajaon muuttamisella tarkoitetaan, että:

- 1) seurakunta lakkaa sen liittyessä toiseen seurakuntaan;
- 2) seurakunnat lakkaavat niiden yhdistyessä uudeksi seurakunnaksi;
- 3) seurakunnan alue jaetaan kahden tai useamman seurakunnan kesken siten, että jaettava seura- kunta lakkaa;
- 4) osa seurakunnan alueesta siirretään toiseen seurakuntaan;
- 5) perustetaan uusi seurakunta; tai
- 6) seurakunta lakkautetaan.

Seurakuntajaon muuttamisesta päättää kirkkohallitus.

12 §

Seurakunnan nimen muuttaminen

Seurakunnan nimi voidaan muuttaa seurakuntajaon muuttamisessa sovellettavaa menettelyä noudattaen.

13 §

Seurakuntajaon muuttamisen edellytykset

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien tai seurakuntayhtymän toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa vain erityisen painavasta syystä, jos muutoksesta aiheutuu, että seurakunnan enemmistön kieli muuttuu vähemmistön kieleksi.

14 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa. Jos seurakuntajaon muutostarve johtuu kuntajaon muutoksesta tai koskee muuta kuin suomenkielistä, ruotsinkielistä tai kaksikielistä seurakuntaa, asian voi panna vireille myös kirkkohallitus.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta noudattaen, mitä julkisista kuulutuksista 10 luvun 28 §:ssä ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.

Jos kirkkohallitus päättää seurakunnan osan siirtämisestä toiseen seurakuntaan valtioneuvoston tai ministeriön kuntarakennelain (1698/2009) 19 §:n ja 21 §:n 1 tai 2 momentin nojalla tekemää päätöstä vastaavasti, 2 ja 3 momenttia ei sovelleta.

15 §

Omaisuuuden siirtyminen

Kun seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, myös sen omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset siirtyvät. Jos seurakunnat tulevat kuulumaan seurakuntayhtymään, omaisuuden jakoa koskevat määräykset otetaan seurakuntayhtymän perussääntöön.

Kun seurakuntia jakamalla perustetaan uusi seurakunta tai kun seurakuntajaon muutos vaikuttaa huomattavasti seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriin, seurakuntien omaisuus jaetaan seurakuntien kesken. Jakoperusteista säädetään kirkkojärjestyksessä.

Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.

16 §

Järjestelytoimikunta

Kun kirkkohallitus on päättänyt seurakuntajaon muuttamisesta, jolla perustetaan uusi seurakunta tai jolla seurakuntia yhdistetään, tuomiokapitulin on viipymättä asetettava järjestelytoimikunta, joka toimii siihen saakka, kun seurakunnalla on kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto.

Järjestelytoimikunnan tehtävänä on edustaa uutta tai laajentuvaa seurakuntaa sekä huolehtia sen hallinnon järjestämisestä. Järjestelytoimikunta päättää seurakunnan tuloveroprosentista ja muista seurakunnan toiminnasta aiheutuvista välttämättömistä ja kiireellisistä toimenpiteistä.

Järjestelytoimikuntaan sovelletaan muutoin, mitä kirkkoneuvostosta tai seurakuntaneuvostosta säädetään.

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunta

1 §

Seurakunnan tehtävä

Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä ja muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

2 §

Seurakunnan itsehallinto

Seurakunta hoitaa tehtävänsä, hallintonsa ja omaisuutensa tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä erikseen annettujen säädösten mukaan.

Seurakunnat voivat hoitaa asioitaan ja omaisuuttaan myös seurakuntayhtymänä.

3 §

Seurakunnan jäsenen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä aloiteoikeus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus osallistua seurakunnan toimintaan ja vaikuttaa seurakunnan päätöksentekoon. Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston on pidettävä huolta monipuolisista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Seurakunnan jäsenille on sopivin tavoin annettava riittävät tiedot yleistä mielenkiintoa herättävistä vireillä olevista seurakunnan ja seurakuntayhtymän asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä ja tehdyistä ratkaisuista. Seurakunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voidaan edistää erityisesti järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia ja selvittämällä seurakunnan jäsenten mielipiteitä ennen päätöksentekoa.

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloite seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa ja hallintoa koskevassa asiassa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin seurakunta on ryhtynyt aloitteen johdosta.

4 §

Seurakunnan toimielimet

Seurakunnan hallintoa hoitavat kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto ja niiden jaostot, johtokunnat sekä seurakunnan viranhaltijat.

Kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston jaostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta tai seurakuntaneuvostosta säädetään.

5 §

Kirkkovaltuuston tehtävä ja toimikausi

Kirkkovaltuusto käyttää seurakunnan päätösvaltaa, jollei toisin säädetä tai määrätä. Kirkkovaltuuston toimikausi on neljä kalenterivuotta.

6 §

Kirkkovaltuuston päätösvalan siirtäminen

Kirkkovaltuusto voi siirtää päätösvaltaa kirkkoneuvostolle, sen jaostolle, johtokunnalle, viranhaltijalle ja kirkkoneuvoston varapuheenjohtajalle. Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos:

- 1) kirkkovaltuuston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen määräysten tai muun lain mukaan;
- 2) päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistö.

Kirkkovaltuusto ei voi siirtää kirkkoneuvostolle kuuluvaa päätösvaltaa jaostolle, johtokunnalle, viranhaltijalle tai kirkkoneuvoston varapuheenjohtajalle, jos:

- 1) kirkkoneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen määräysten tai muun lain mukaan;
- 2) asia koskee esityksen tekemistä kirkkovaltuustolle;
- 3) asia koskee kirkkovaltuuston tekemän päätöksen täytäntöönpanoa;
- 4) asian käsittelemistä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisena asian merkityksen vuoksi.

7 §

Hallinto- ja johtosääntö

Kirkkovaltuusto määrää päätösvalan siirrosta hallinto- tai johtosäännössä.

Kirkkovaltuusto hyväksyy seurakunnan hallintosäännön. Hallintosääntö sisältää tarpeelliset määräykset:

- 1) seurakunnan hallinnon järjestämisestä ja toimielimistä;
- 2) päätösvallan siirtämisestä toimielimelle ja johtaville viranhaltijoille;
- 3) toimielinten päätöksentekotavoista ja hallintomenettelyistä;
- 4) toimielinten kokousmenettelyistä.

8 §

Seurakunnan osa-alueen hallinto

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi järjestää seurakunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa turvatakseen seurakunnan tehtävän toteutumisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetetun toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan alueella asuvien seurakunnan jäsenten esityksestä ja että toimielimen jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella alueella.

9 §

Kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Kirkkoneuvoston on valmisteltava kirkkovaltuuston käsiteltäväksi tulevasta asiasta päätösehdotus, jollei asia koske kirkkovaltuuston toiminnan sisäistä järjestelyä.

Kirkkovaltuuston päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmasosaa läsnä olevista ja enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä sitä kannattaa asiassa, joka koskee:

- 1) kirkollisen rakennuksen, kappelin, seurakuntatalon, seurakunnan virastotalon taikka leiri- tai kurssikeskuksen rakentamista tai hankkimista;
- 2) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista, sen käyttötarkoituksen muuttamista taikka muun rakennuksen muuttamista kirkolliseksi rakennukseksi;
- 3) hautausmaan perustamista tai laajentamista;
- 4) kiinteän omaisuuden luovuttamista;
- 5) uuden viran perustamista.

10 §

Kirkkoneuvoston tehtävät

Kirkkoneuvosto, jollei toisin säädetä tai määrätä:

- 1) johtaa yleisesti seurakunnan toimintaa;
- 2) valvoo seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa;
- 3) johtaa seurakunnan hallintoa ja viestintää sekä seurakunnan talouden ja omaisuuden hoitoa;
- 4) tekee seurakunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

11 §

Kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Kirkkoneuvosto ei saa panna kirkkovaltuuston päätöstä täytäntöön, jos se on tehty virheellisessä järjestyksessä, kirkkovaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen. Asia on viipymättä saatettava kirkkovaltuuston uudelleen käsiteltäväksi.

Seurakuntayhtymä ja seurakuntien yhteistoiminta

12 §

Seurakuntayhtymän perussääntö ja omaisuusluettelo

Seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään seurakuntayhtymän toimivaltaan siirrettävät tehtävät ja annetaan tarpeelliset määräykset seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toimivallan jakautumisesta.

Seurakuntayhtymään liittyvien seurakuntien ja seurakuntayhtymien varat ja velvoitteet siirtyvät seurakuntayhtymälle. Siirtyvän omaisuuden saantokirjana on siitä laadittu perussääntöön liitettävä luettelo.

Perussäännössä voidaan määrätä, että siinä mainittu seurakunnan omaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa taikka että seurakunta vastaa siinä mainitusta velvoitteesta.

13 §

Päätös seurakuntayhtymän perustamisesta ja perussäännön muuttamisesta

Kirkkohallitus päättää seurakuntayhtymän perustamisesta hyväksymällä seurakuntayhtymän perussäännön ja luettelon sille siirtyvästä omaisuudesta. Kirkkohallitus päättää myös seurakuntayhtymän alueen muutoksesta hyväksymällä perussäännön muutoksen. Kirkkohallituksen on ennen

päätöksen tekemistä varattava tuomiokapitulille tilaisuus antaa asiasta lausunto. Jos seurakuntayhtymän perustaminen tai sen alueen muuttaminen ei liity kuntajaon muutokseen, päätöksessä on otettava huomioon 2 luvun 13 §:ssä säädetty seurakuntajaon muuttamisen edellytykset.

Kirkkohallitus ei saa ilman erityistä syytä poiketa seurakuntien ja seurakuntayhtymien omaisuuden siirtoa koskevasta sopimuksesta.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta perussäännön muutoksesta. Perussäännön muutos on tehtävä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla määräenemmistöllä, jos muutos koskee:

- 1) verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken;
- 2) omaisuuden siirtämistä seurakuntien ja seurakuntayhtymien välillä;
- 3) viran perustamista ja lakkauttamista koskevan päätösvalan siirtämistä seurakuntayhtymän ja seurakuntien välillä.

14 §

Seurakuntayhtymän purkaminen tai lakkaaminen

Seurakuntayhtymä voidaan purkaa, jos se muodostuu kahden tai useamman kunnan alueella olevista seurakunnista. Purkamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Päätöksessä on määrättävä omaisuuden ja velvoitteiden siirtymisestä seurakunnille tai seurakuntayhtymille.

Seurakuntayhtymä lakkaa, kun seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat yhdistetään yhdeksi seurakunnaksi. Seurakuntayhtymän varat ja velvoitteet siirtyvät yhdistetylle seurakunnalle.

Jos kaksi tai useampia seurakuntayhtymiä tulee kuntajaon muuttuessa saman kunnan alueelle, muodostettavan seurakuntayhtymän perussäännössä on määrättävä, mikä tai mitkä seurakuntayhtymät lakkaavat.

Jos seurakuntayhtymän omaisuutta on jaettava perussäännön muuttamisen tai seurakuntayhtymän purkamisen johdosta eikä jaosta päästä sopimukseen, jakoon sovelletaan seurakuntajaon yhteydessä tapahtuvasta omaisuuden jaosta annettuja säännöksiä.

15 §

Seurakuntayhtymän tehtävät

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien:

- 1) kirkollisverotusta sekä kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken;
- 2) kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon suoritettavia maksuja sekä muuta talouden ja omaisuuden hoitoa;
- 3) jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä seurakuntayhtymän toiminnassa 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 4) seuraavia henkilöstöhallintoa koskevia asioita, jollei tästä laista muuta johdu:
 - a) palkan ja työnantajasuoritusten maksamista, työnantajailmoitusten tekemistä ja palkkakirjanpitoa;
 - b) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistusta koskevien esitysten tekemistä kirkon työmarkkinalaitokselle;
 - c) luottamusmiestoimintaa, työsuojelua, työterveyshuoltoa sekä työnantajan ja työntekijän välistä yhteistoimintaa;
- 5) arkistointia.

Seurakuntayhtymä päättää seurakunnan kirkkovaltuuston päätettäväksi säädetystä muusta asiasta, jollei päätösvaltaa ole siirretty seurakunnalle perussäännössä tai 16 §:n nojalla.

Seurakuntayhtymälle voidaan siirtää perussäännössä toimivaltaa myös muissa hallintoon ja talouteen liittyvissä asioissa sekä siinä mainituissa seurakunnalliseen toimintaan liittyvissä tehtävissä ja työmuodoissa.

16 §

Seurakuntayhtymän toimielimet ja päätösvalta

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, seurakuntayhtymän johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat.

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto. Se voi siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja seurakuntayhtymän johtokunnalle sekä päätöksellään seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei saa siirtää 6 §:ssä eikä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan kuitenkin siirtää päätösvaltaa 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettussa asiassa.

Yhteinen kirkkoneuvosto johtaa 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua seurakuntayhtymän toimintaa. Yhteisen kirkkoneuvoston päätösvalan siirtämiseen sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston päätösvalan siirtämisestä säädetään.

17 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon sovelletaan, mitä 9 §:ssä säädetään. Määräenemistä vaaditaan myös, kun päätös koskee perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

18 §

Seurakuntaneuvosto

Seurakuntayhtymään kuuluvalla seurakunnalla on seurakuntaneuvosto, joka käyttää seurakunnan päätösvaltaa ja hoitaa ne kirkkoneuvoston tehtävät, jotka eivät kuulu yhteiselle kirkkoneuvostolle, sekä muut sille määrättyt tehtävät. Seurakuntaneuvostossa voi olla jaostoja, joihin sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston jaostosta säädetään.

Seurakuntaneuvosto hyväksyy seurakunnan 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun hallintosäännön. Seurakuntaneuvosto voi hallintosäännössä siirtää päätösvaltaansa asettamalleen johtokunnalle, seurakunnan johtavalle viranhaltijalle ja seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajalle taikka johtosäännössä seurakunnan viranhaltijalle.

Seurakuntaneuvosto päättää seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa osoitettujen varojen käytöstä ja seurakunnan omaisuudesta.

19 §

Toimielimiin sovellettavat säännökset

Yhteiseen kirkkovaltuustoon, yhteiseen kirkkoneuvostoon ja seurakuntayhtymän johtokuntaan sekä asioiden käsittelyyn niissä sovelletaan, mitä vastaavista seurakunnan toimielimistä ja asioiden käsittelystä niissä säädetään.

Seurakuntaneuvostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta säädetään. Seurakuntaneuvoston käsitellessä sille perussäännössä siirrettyä yhteisen kirkkovaltuuston toimivaltaan kuuluvaa asiaa sen käsittelyyn sovelletaan, mitä kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytyksistä 9 §:n 2 momentissa sekä 21 ja 27 §:ssä säädetään.

20 §

*Sopimukset seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken tai
kunnan tai muun julkisyhteisön kanssa*

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta tai tehtävän hoitamisesta toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi sopimuksen perusteella huolehtia kunnalle tai muulle julkisyhteisölle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää varten perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtokunta, voidaan sopia, että toinen sopijapuoli saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.

Kirkolliset rakennukset ja seurakunnan kiinteistöt

21 §

Kirkollinen rakennus ja lupamenettely

Kirkollinen rakennus on kirkko, kellotapuli, siunaus- ja hautakappeli sekä hautausmaalla oleva niihin rinnastettava rakennus.

Kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan sovelletaan, mitä kirkollisesta rakennuksesta säädetään.

Kirkkovaltuuston on haettava kirkkohallituksen lupa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä, jos asia koskee:

- 1) uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista tai hankkimista;
- 2) muun rakennuksen muuttamista kirkoksi tai siunauskappeliksi;
- 3) suojellun kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka sen käyttötarkoituksen muuttamista;
- 4) luopumista kirkon käytöstä.

Kirkkohallitus voi liittää lupaa koskevaan päätökseen ehtoja, jotka koskevat rakennuksen ulko- ja sisäasua, rakennustapaa, materiaaleja sekä rakennus- tai korjausmenetelmiä. Kirkkohallituksen on otettava huomioon 22 §:n 1 momentin mukaiset kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteet, kun se käsittelee lupaa suojellun kirkollisen rakennuksen olennaiseen muuttamiseen tai purkamiseen taikka sen käyttötarkoituksen muuttamiseen.

22 §

Kirkollisen rakennuksen suojelu

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia kirkollisen rakennuksen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä.

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on lain nojalla suojeltu. Kirkkohallitus voi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättää suojelusta omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taide-
teokset sekä rakennuksen pihapiirin.

23 §

Lausunnot

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän on ennen päätöksen tekemistä tai kirkkohallituksen luvan hakemista varattava Museovirastolle tilaisuus antaa lausunto suunnitelmasta, joka koskee suojellun tai vähintään 50 vuotta sitten käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka käyttötarkoituksen muuttamista.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän on lisäksi ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä tai kirkkohallituksen luvan hakemista varattava Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenanmaalla, tai saamelaiskäräjille, jos rakennus sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella.

Kirkkohallituksen on ennen 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä varattava tuomiokapitulille tilaisuus antaa asiasta lausunto.

Museovirasto voi antaa ohjeita suojeltua kirkollista rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.

24 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun lakkaaminen

Kirkkohallitus voi päättää kirkollisen rakennuksen suojelun lakkaamisesta, jos:

1) rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen;

2) seurakunnalla on useita kirkollisia rakennuksia eikä sillä ole tarvetta toiminnassaan enää käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta;

3) rakennuksen suojeleminen ei ole muusta erityisestä syystä enää perusteltua.

Kirkkohallituksen on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle ja lisäksi 23 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai saamelaiskäräjille tilaisuus antaa asiassa lausunto.

Kirkkohallituksen päätöksestä tulee viipymättä ilmoittaa asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä kirkollisen rakennuksen sijaintikunnalle.

25 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun valvonta

Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Kirkkohallitus voi kieltää kirkollisessa rakennuksessa tehtävän muutos- tai korjaustyön, jos:

1) siihen ei ole saatu 21 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa;

2) on tehty aloite kyseisen rakennuksen suojelemiseksi.

Päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

26 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun kustannukset

Seurakuntaa, joka ei voi toiminnassaan käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakunta voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen.

27 §

Kiinteän omaisuuden luovuttaminen

Seurakunta voi myydä, vaihtaa tai muuten luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi kiinteää omaisuuttaan tarjouskilpailulla. Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.

Jos seurakunta luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi kiinteää omaisuuttaan ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman asiantuntijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.

Hautaustoimi

28 §

Hautausmaan perustaminen ja lakkauttaminen

Kirkkovaltuusto päättää hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta.

29 §

Hautaoikeus

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän velvollisuudesta osoittaa hautasija vainajalle säädetään hautaustoimilaissa (457/2003). Kirkkoneuvosto voi päättää, että seurakunnan hautausmaahan saadaan haudata muukin kuin hautaustoimilaissa siihen oikeutettu vainaja.

Seurakunta luovuttaa hautaoikeuden kuolemantapauksen yhteydessä. Samalla hautaoikeus voidaan luovuttaa myös vainajan omaisille. Kirkkoneuvosto voi erityisestä syystä päättää hautaoikeuden luovuttamisesta muulloinkin.

Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa hautaoikeuden vain seurakunnalle.

30 §

Hautaoikeuden voimassaoloaika

Hautaoikeus luovutetaan enintään 50 vuoden määräajaksi. Määräaika lasketaan haudan luovuttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Hautaoikeuden voimassaoloaika päättyy aikaisintaan sen kalenterivuoden lopussa, jona viimeisestä hautauksesta on kulunut 15 vuotta, ei kuitenkaan ennen kuin hautaa voidaan käyttää uudelleen.

Hautaoikeuden voimassaoloaikaa voidaan oikeudenhaltijan hakemuksesta jatkaa, jollei siitä aiheudu haittaa hautausmaan tarkoituksenmukaiselle järjestelylle tai hoidolle. Hautaoikeus on voimassa vain niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana.

Hautaoikeus lakkaa ilman irtisanomista.

31 §

Hautaoikeuden haltija

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita hautaan voidaan haudata, ja käyttää puhevaltaa hautaa koskevista asioista siten kuin hautaustoimilaissa sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

Hautaa luovutettaessa sovitaan hautaoikeuden haltijasta. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä sopimusta ei voida olosuhteiden muuttumisen johdosta noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi tulee vainajan leski tai, jos leskeä ei ole, ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Näiden on valittava hautaoikeuden haltija edustamaan heitä hautaa koskevista asioista. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on ilmoitettava hautaustoimesta vastaavalle seurakunnan viranomaiselle.

Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät ole sopineet hautaoikeuden uudesta haltijasta, kirkkoneuvosto voi määrätä hautaoikeuden haltijan. Kirkkoneuvosto voi antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille, joka on huolehtinut haudan hoidosta.

32 §

Hautaamisjärjestys

Hautaa luovutettaessa sovitaan siitä, keitä hautaan voidaan haudata. Jos sopimusta ei ole tehty 31 §:n 2 momentin mukaisesti, hautaan voidaan ensisijaisesti haudata vainaja, jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puoliso sekä lisäksi kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja tämän puoliso. Jos tällaista sukulaista ei ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hautaan saadaan haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden adoptio- ja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puoliset.

Hautaustoimesta vastaava seurakunnan viranomainen voi hautaoikeuden haltijan suostumuksella antaa luvan haudata hautaan muunkin vainajan.

33 §

Haudan hoito

Hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että hautaa hoidetaan hautausmaan arvon mukaisesti. Kirkkovaltuusto voi kuitenkin päättää, että seurakunnan kustannuksella huolehditaan hautausmaalla tai sen osalla olevien hautojen perushoidosta. Kirkkovaltuusto voi päättää, että seurakunta vastaa haudan hoidosta, jos vainajan muiston vaalimista pidetään seurakunnan kannalta tärkeänä.

Seurakunta voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakunta ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisten hautojen hoitoon.

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu. Päätöksen tiedoksi antamisesta säädetään **10** luvun 26 §:ssä.

34 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Kirkkoneuvosto ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta ja hänen velvollisuuksistaan, siitä keitä hautaan voidaan haudata, hautamuistomerkistä sekä muusta hautaa tai hautaamista koskevasta asiasta, jollei hautaustoimilaissa toisin säädetä.

35 §

Hautaustoimen ohjesääntö, hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Kirkkovaltuusto hyväksyy hautaustoimen ohjesäännön, hautausmaakohtaisen hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman. Hautaustoimen ohjesäännössä määrätään:

- 1) haudoista;
- 2) hautakirjanpidosta;
- 3) haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista;
- 4) hautamuistomerkkien hyväksymisestä;
- 5) hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

36 §

Hautaustoimen maksut

Hautasijan luovuttamisesta ja hautaamiseen liittyvistä palveluista tulee periä maksut, joiden määräämisessä otetaan huomioon seurakunnalle palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Hautaustoimessa perittäviin maksuihin sovelletaan lisäksi hautaustoimilain 6 §:ää.

Kirkkovaltuusto päättää haudoista perittävistä maksuista.

37 §

Avopuolison asema

Mitä tämän lain hautaustoimea koskevissa säännöksissä säädetään puolisosta tai leskestä, koskee myös kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyttä henkilöä.

4 luku

Hiippakunta

1 §

Hiippakunta

Hiippakunta huolehtii itse toiminnastaan ja hoitaa talouttaan tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen säännösten mukaan.

2 §

Hiippakunnan toimielimet

Hiippakunnan hallintoa hoitavat piispa, hiippakuntavaltuusto, tuomiokapituli, johtokunnat ja tuomiokapitulin viranhaltijat.

3 §

Piispa

Piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa ja toimintaa sekä valvoo seurakuntia ja pappeja.

Arkkihiippakunnassa on arkkipiispa ja piispa, joiden vastuualueiden ja tehtävien jaosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

4 §

Hiippakuntavaltuusto

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on tukea ja edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa.

Hiippakuntavaltuuston toimikausi alkaa 9 luvun 12 §:ssä tarkoitettua hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalia seuraavan toukokuun 1 päivänä ja kestää neljä vuotta.

Hiippakuntavaltuusto voi asettaa toimikaudekseen tuomiokapitulin alaisia johtokuntia, joiden tehtävät määrätään hiippakuntavaltuuston antamissa johtosäännöissä.

5 §

Aloite hiippakuntavaltuustolle

Aloitteen hiippakuntavaltuustolle voi tehdä:

- 1) hiippakuntavaltuuston jäsen;
- 2) tuomiokapituli;
- 3) kirkkoneuvosto;
- 4) yhteinen kirkkoneuvosto;
- 5) seurakuntaneuvosto;
- 6) vähintään kymmenen hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan seurakuntavaaleissa äänioikeutettua jäsentä (*jäsenaloite*).

Kaikkien jäsenaloitteen tekijöiden on allekirjoitettava aloite omakätisesti ja merkittävä allekirjoituksensa yhteyteen selvästi nimensä ja syntymäaikansa sekä se seurakunta, jossa hänellä on äänioikeus. Aloiteasiakirjassa on lisäksi mainittava lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Aloitteen tekijälle on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin hiippakuntavaltuusto on ryhtynyt aloitteen johdosta.

6 §

Tuomiokapituli

Tuomiokapitulin tehtävänä on:

- 1) hoitaa hiippakunnallista toimintaa, hallintoa ja taloutta;
- 2) edustaa kirkkoa hiippakunnan asioissa ja käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tehdä hiippakuntaa koskevat sopimukset ja muut oikeustoimet;
- 3) valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja viranhaltijoiden ja työntekijöiden sekä muun papiston tehtävien hoitoa;

4) päättää seuraavista papin ja lehtorin virkasuhdetta koskevista asioista siten kuin niistä evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetussa laissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään:

- a) viranhoidomääräyksen antamisesta ja kielitaitoa koskevan erivapauden myöntämisestä;
- b) viran haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta, uudesta hakuajasta tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä sekä koeajan määrittämisestä seurakunnan seurakuntapastorin virkasuhteessa;
- c) virantoimituksesta pidättämisestä, lomautukseen liittyvästä lausunnon antamisesta, virkasuhteen irtisanomisesta tai sen purkamisesta;
- d) sivutoimiluvan myöntämisestä;
- e) kirkkoherran viran lakkauttamisesta sekä kirkkoherran viran ja, jos seurakunnat eivät ole tehneet sopimusta muun papin sijoittamisesta ennen kirkkohallituksen päätöstä, pappien sijoittamisesta seurakuntajaon muutoksen yhteydessä;
- f) muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta, jollei päätöstä ole tehty ennen seurakuntajaon muuttamista koskevan päätöksen voimaantuloa, kun seurakunnasta osa on liitetty toiseen seurakuntaan tai uusi seurakunta on perustettu jakamalla seurakunta tai seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin;

5) hoitaa muut tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä sille säädetty tehtävät sekä ne hiippakunnalliset tehtävät, jotka eivät kuulu muulle hiippakunnan viranomaiselle.

Tuomiokapitulin on ennen 1 momentin 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua virantoimituksesta pidättämistä, virkasuhteen irtisanomista tai sen purkamista varattava seurakunnan kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jollei päätöstä tehdä seurakunnan tai seurakuntayhtymän esityksestä.

Tuomiokapitulin on käsiteltävä virkasuhteen purkamista koskeva asia kiireellisenä. Koeaikaa koskeva virkasuhteen purkaminen voidaan päättää koeajan päättymistä seuraavassa tuomiokapitulin istunnossa, jos seurakunta tai seurakuntayhtymä on pannut asian tuomiokapitulissa vireille koeaikana. Tuomiokapituli voi päättää papin tai lehtorin virkasuhteen purkamisesta evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 56 §:ssä säädetyn määräajan päättymistä seuraavassa

tuomiokapitulin istunnossa, jos asia on seurakunnan esityksestä pantu lain 56 §:ssä säädetyn määräajan aikana tuomiokapitulissa vireille.

Päätöksen 1 momentin 4 kohdan e ja f alakohdassa tarkoitetuissa asioissa tekee se tuomiokapituli, jonka hiippakuntaan seurakunta tulee kuulumaan. Jos seurakunta jakautuu niin, että osa siitä tulee kuulumaan toiseen hiippakuntaan, päätöksen tekee se tuomiokapituli, jonka hiippakuntaan alue kuului ennen jakautumista. Tuomiokapituli antaa sijoitetulle papille viranhoidomääräyksen.

7 §

Tuomiokapitulin päätösvalan siirtäminen

Tuomiokapitulin päätösvaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle.

Päätösvaltaa ei saa kuitenkaan siirtää, jos asia koskee:

- 1) pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymistä;
- 2) virka- tai työsopimussuhteen täyttämistä yli kuuden kuukauden ajaksi tai virka- tai työsopimussuhteen päättämistä;
- 3) hiippakuntavaltuustolle tehtävää esitystä;
- 4) oikaisuvaatimusta;
- 5) asiaa, joka on käsiteltävä täysilukuisessa tuomiokapitulissa.

5 luku

Keskushallinto

1 §

Kirkolliskokouksen kokoonpano ja toimikausi

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat:

- 1) hiippakuntien piispat;
- 2) kenttäpiispa;
- 3) 96 valittua edustajaa, joista 32 pappia ja 64 maallikkoa;
- 4) saamelaiskäräjien valitsema saamelaisten edustaja;
- 5) valtioneuvoston määräämä edustaja.

Edustajien tulee olla kirkon jäseniä. Yksi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista maallikkoedustajista tulee valita Ahvenanmaan seurakunnista.

Tuomiokapituli määrää keskuudestaan piispan tilalle pappisjäsenen, jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jollei arkki-piispa eikä piispa osallistu kirkolliskokoukseen.

Kirkolliskokouksen toimikausi alkaa 9 luvun 12 §:ssä tarkoitettua kirkolliskokousedustajien vaalia seuraavan toukokuun 1 päivänä ja kestää neljä vuotta.

2 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokous käsittelee asioita, jotka koskevat kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja ja kirkkokäsikirja;
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta ja 1 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua kirkkoa koskevasta muusta lainsäädännöstä sekä hyväksyä kirkkojärjestys;
- 4) antaa lausuntoja ja tehdä esityksiä valtioneuvostolle kirkon ja valtion suhdetta koskevissa merkittävissä kysymyksissä;
- 5) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;
- 6) päättää kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 7) hyväksyä kirkon keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä talousarviot ja päättää:
 - a) seurakuntien vuosittaisista maksuista kirkon keskusrahastoon;
 - b) perusteista, joiden mukaan valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitettu rahoitus jaetaan seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle;
- 8) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;

9) käsitellä ne muut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä säädetään.

3 §

Esitykset ja aloitteet kirkolliskokoukselle

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle.

4 §

Kirkolliskokouksessa määräenemmistöllä tehtävät päätökset

Valiokunnan ehdotus, joka on tullut kirkolliskokouksen täysistunnossa ensimmäisessä käsittelyssä kaikilta kohdiltaan hyväksytyksi, on otettava eri täysistunnossa kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, jos asia koskee:

- 1) raamatunkäännöstä, kristinoppia, virsikirjaa tai kirkkokäsikirjaa;
- 2) kirkon uskoa ja oppia koskevaa tai niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä.

Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

5 §

Piispainkokous

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat.

Piispainkokouksen tehtävänä on käsitellä kirkon uskoa, opetusta ja työtä koskevia asioita sekä antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä siten kuin siitä kirkkojärjestyksessä säädetään.

Piispainkokouksen jäsenellä, kirkolliskokouksella, tuomiokapitulilla ja kirkkohallituksella on oikeus tehdä aloitteita piispainkokoukselle.

6 §

Kirkkohallituksen kokoonpano ja toimikausi

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen valitsevat kaksi piispaa;
- 3) kirkolliskokouksen valitsevat kaksi pappia;
- 4) kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi jokaisesta hiippakunnasta.

Maallikkojäsenen tulee olla vaalikelpoinen kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

Kirkkohallituksen toimikausi on neljä vuotta.

7 §

Kirkkohallituksen tehtävä

Kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa sekä muut tehtävät, joista säädetään tässä tai muussa laissa tai kirkkojärjestyksessä tai jotka eivät kuulu muulle kirkon viranomaiselle.

Kirkkohallitus antaa tämän lain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä siten kuin siitä tässä tai muussa laissa ja kirkkojärjestyksessä erikseen säädetään.

Kirkkohallitus hoitaa kirkon suhteita valtioon ja muuhun yhteiskuntaan, valvoo kirkon etua ja antaa valtioneuvoston kirkolta pyytämät lausunnot, jollei 2 §:n 2 momentista muuta johdu.

Kirkkohallitus edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekee kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei 4 luvun 6 §:n **1 momentin** 2 kohdasta muuta johdu.

8 §

Kirkkohallituksen päätösvallan siirtäminen

Kirkkohallituksen virastokollegiolle, johtokunnalle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle voidaan antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta siten kuin siitä kirkkojärjestyksessä säädetään.

Virastokollegion jäseniä ovat kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja osastonjohtajat.

9 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti:

- 1) taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen;
- 2) hautaustoimesta, väestökirjanpidosta sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvistä tehtävistä seurakunnille ja seurakuntayhtymille aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen;
- 3) hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin;
- 4) kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon keskusrahaston kotipaikka on Helsinki.

10 §

Kirkon eläkerahasto

Kirkon eläkerahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja huolehtii sen tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään.

11 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon keskusrahastolle vuosittain:

- 1) enintään kymmenen prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen laskennallisesta kirkollisverosta (*perusmaksu*);
- 2) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvän maksun (*palvelumaksu*) niiden tehtävien hoitamisesta, joista säädetään kirkkojärjestyksen 5 luvun 13 §:n 5 kohdassa.

12 §

Maksujen viivästyseuraamukset

Edellä 11 §:ssä säädettyjen maksusuoritusten viivästyessä niille on maksettava kirkolliskokouksen määräämän korkoprosentin mukaista vuotuista viivästyskorkoa. Korkoprosentti saa olla enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen. Viitekoron muutos otetaan huomioon muutosta seuraavan kalenterivuoden alusta. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta vapauttaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän suorittamasta viivästyskorkoa kokonaan tai osittain.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän 11 §:n **nojalla** maksettavaksi määrätty maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

13 §

Keskusrahastoavustukset

Kirkon keskusrahastosta myönnetään seurakunnille ja seurakuntayhtymille verotulojen täydennystä ja harkinnanvaraista avustusta.

14 §

Eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin saadun rahoituksen jakaminen

Kirkon keskusrahasto jakaa valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa tarkoitetun vuosittaisen rahoituksen seurakunnille ja seurakuntayhtymille.

Kirkkohallituksella on oikeus käyttää kirkolliskokouksen päätöksen mukainen osa rahoituksesta niihin kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpitoon liittyviin kirkkohallituksen tehtäviin, joista säädetään laissa.

15 §

Kirkon keskusrahastoa koskevat tarkemmat säännökset

Kirkon keskusrahaston sekä muiden kirkkohallituksen ja hiippakuntien hallussa olevien rahastojen ja varojen tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015).

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kirkon keskusrahaston talouden hoidosta, maksujen maksamisesta kirkon keskusrahastolle sekä keskusrahastoavustuksista ja niiden hakemismenettelyä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

6 luku

Seurakunnan ja kirkon talous

1 §

Varojen käyttäminen

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän varoja saa käyttää ainoastaan niiden tehtävien toteuttamiseen. Kirkon keskusrahaston varoja saa käyttää ainoastaan kirkolle säädettyjen tehtävien toteuttamiseen.

2 §

Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenen tulee osallistua seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon tehtävien rahoittamiseen maksamalla kirkollisveroa. Kirkollisveron perusteista ja kirkollisverosta vapauttamisesta säädetään evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle annetussa laissa (1013/2012). Kirkollisverosta vapauttamisesta päättää kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto.

Kirkollisverolla katetaan se määrä, joka kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän talousarvion mukaan tarvitaan muiden tulojen lisäksi menojen suorittamiseen. Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää tuloveroprosentista 0,05 prosenttiyksikön tarkkuudella.

3 §

Tilivelvolliset

Tilivelvollinen on luottamushenkilö tai viranhaltija. Tilivelvollinen ei kuitenkaan ole kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston jäsen, kirkolliskokousedustaja eikä tilintarkastaja.

4 §

Taloussääntö ja taloutta koskevat muut säännökset

Taloushallinnon järjestämisestä määrätään tarkemmin kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai hiippakuntavaltuuston hyväksymässä taloussäännössä. Kirkkohallitus hyväksyy kirkon keskusrahaston taloussäännön.

Siltä osin kuin tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä ei toisin säädetä, seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon keskusrahaston kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastukseen julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015) **(poist.).**

5 §

Tilintarkastajan tehtävät

Tilintarkastajan on tarkastettava hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tilintarkastus on suoritettava viimeistään toukokuun loppuun mennessä sekä kirkon keskusrahaston tilintarkastus maaliskuun loppuun mennessä.

Tilintarkastajan on tarkastettava, että:

- 1) hallintoa on hoidettu laillisesti ja asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti;
- 2) tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja se antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista;
- 3) sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava havaitsemistaan epäkohdista kirkkoneuvostolle, yhteiselle kirkkoneuvostolle, tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle.

Tilintarkastuksesta on annettava kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskoukselle kultakin tilikaudelta tarkastuskertomus. Tarkastuskertomuksessa on esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

6 §

Tilintarkastajan vastuu

Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädettyä tilintarkastajan tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

7 luku

Pappisvirka, papin ja lehtorin virka sekä eräitä virka- ja työsopimussuhteita koskevat säännökset

1 §

Pappisvirka, pappi ja lehtori

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) pappisviralla luterilaisten tunnustuskirjojen mukaista evankeliumin julistamiseksi ja sakramenttien jakamiseksi asetettua kirkon virkaa, johon kutsutaan ja johon vihitään pappisvihkimyksessä;

2) papilla henkilöä, joka kirkkojärjestyksen mukaisesti on joko vihitty pappisvirkaan tai jolle on myönnetty oikeus toimittaa pappisvirkaa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa;

3) lehtorilla henkilöä, jolle tuomiokapituli on hakemuksesta myöntänyt oikeuden toimia lehtorina ja joka tuomiokapitulin antaman viranhoitomääräyksen tai oikeutuksen perusteella toimii lehtorina seurakunnan, seurakuntayhtymän, laitoksen tai muun yhteisön palveluksessa.

4) papin viralla hallinnollisella päätöksellä perustettua seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaa, johon voidaan valita vain pappi.

2 §

Kelpoisuusvaatimukset eräisiin virka- ja työsopimussuhteisiin

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virka- tai

työsopimussuhteeseen voidaan ottaa vain konfirmoitu kirkon jäsen, jos tehtävät liittyvät kirkon jumalanpalveluselämään, diakoniaan, kasvatukseen, opetukseen, sielunhoitoon tai edustamiseen. Muutoin kelpoisuusvaatimuksista säädetään evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetussa laissa.

Tuomiokapituli voi myöntää 1 momentissa tarkoitetusta kelpoisuusvaatimuksesta erivapauden muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan papille, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen pappisviran vastavuoroisen hoitamisen edellytyksistä. Erivapaus voidaan myöntää toistaiseksi tai määräajaksi.

Papin virkaan voidaan antaa viranhoitomääräys vain papille ja lehtorin virkaan vain lehtorille.

3 §

Virka- ja työsopimussuhteen päättyminen viranhaltijan tai työntekijän erottua kirkosta

Jos viranhaltija tai työntekijä, joka on 2 §:n 1 momentissa tarkoitetussa virka- tai työsopimussuhteessa, eroaa kirkosta, virka- tai työsopimussuhde päättyy ilman irtisanomista. Irtisanovan viranomaisen on päätöksellään viipymättä todettava virka- tai työsopimussuhde päättyneeksi. Virka- tai työsopimussuhde katsotaan päättyneeksi sinä päivänä, kun irtisanova viranomainen on antanut virka- tai työsopimussuhteen päättymistä koskevan päätöksen tiedoksi viranhaltijalle tai työntekijälle.

Ennen kuin virka- tai työsopimussuhde todetaan päättyneeksi, viranhaltijalle tai työntekijälle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

4 §

Kirjallinen varoitus ja pappisvirasta pidättäminen

Tuomiokapituli voi antaa papille kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jos:

- 1) pappi ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa;
- 2) pappi toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla.

Tuomiokapituli voi pidättää papin pappisvirasta tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi, jos papin voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyneen:

- 1) virantoimituksessa virkarikokseen tai muuten menetelleen virantoimituksessa velvollisuuksiensa vastaisesti;

2) virantoimituksen ulkopuolella rikokseen ja asiassa ilmenneillä seikoilla voi olla vaikutusta hänen edellytyksiinsä hoitaa pappisvirkaa.

Ilmeinen virkarikos on ilmoitettava viipymättä poliisille.

Piispa voi pidättää papin väliaikaisesti pappisvirasta 2 momentissa tarkoitetulla perusteella enintään neljän viikon ajaksi. Piispan on viipymättä saatettava pappisvirasta pidättäminen tuomiokapitulin päätettäväksi.

Päätös pappisvirasta pidättämisestä voidaan panna täytäntöön heti.

5 §

Pappisvirasta eroaminen ja pappisviran menettäminen

Eron pappisvirasta myöntää tuomiokapituli hakemuksesta.

Tuomiokapituli määrää papin menettämään pappisvirkansa, jos:

1) pappi on eronnut kirkosta;

2) pappi ei ole 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

Tuomiokapituli voi määrätä papin menettämään pappisvirkansa, jos:

1) papin toiminta vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai velvollisuuksien lainlyönti taikka käyttäytyminen osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina;

2) hänet on tuomittu rangaistukseen sellaisesta rikoksesta, joka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina.

6 §

Lehtorin viran velvollisuudet

Lehtorille, joka ei pysy kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli voi antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet lehtorin viran toimittamisesta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tuomiokapituli määrää lehtorin menettämään oikeutensa toimia lehtorina, jos lehtori on eronnut kirkosta tai jos lehtori ei ole 1 momentissa tarkoitetun lehtorin viran toimittamisesta pidättämisen kuluessa luopunut oikeudestaan toimia lehtorina tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

7 §Poikkeus julkisesta hakumenettelystä

Evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua julkista hakumenetelyä ei sovelleta, kun tuomiokapituli antaa virkaan soveltuvalle papille viranhoitomääräyksen seurakunnan seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi tai kun tuomiokapituli määrää seurakunnan papin virkaan väliaikaisen hoitajan.

8 §Papin viran ja lehtorin viran haltijan virkasuhteen päättyminen ilman irtisanomista

Papin viran haltijan tai lehtorin viran haltijan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa:

1) jos tuomiokapituli on 5 §:n perusteella myöntänyt papille eron pappisvirasta tai määrännyt hänet menettämään pappisvirkansa;

2) jos tuomiokapituli on 6 §:n perusteella määrännyt lehtorin menettämään oikeutensa toimia lehtorina.

9 §Rippisalaisuus

Yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa papille uskottua asiaa ei saa ilmaista eikä myöskään sitä henkilöä, joka papille on uskoutunut.

Kun pappia kuullaan todistajana, hän ei saa ilmaista sitä, mitä yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa on hänelle uskottu.

Jos joku yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan törkeän rikoksen olevan hankkeilla, papin on kehotettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen tulematta ilmi suoraan tai välillisesti.

Mitä 1–3 momentissa säädetään papista, koskee myös lehtoria.

8 luku

Henkilötietojen käsittely ja kirkonkirjojen pito

1 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 96/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä *tietosuojasetus*, sekä tietosuojalaissa (1050/2018).

Jollei tässä laissa toisin säädetä:

1) henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan lisäksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 11 ja 13 §:ää ja 3 lukua, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettua lakia (254/2015), potilaan asemasta ja oikeudesta annetun lain (785/1992) 12 ja 13 §:ää sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetusta potilasasiakirjoista (298/2009);

2) kirkonkirjojenpitoon sovelletaan lisäksi uskontokuntien jäsenrekisteristä annettua lakia (614/1998) sekä väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia (661/2009);

3) oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan muutoin, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

2 §

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely

Seurakunta, seurakuntayhtymä, tuomiokapituli tai kirkkohallitus saa käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja vain, jos se on käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

3 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat:

1) kirkon yhteinen jäsentietojärjestelmä (*jäsenrekisteri*);

2) manuaaliset kirkonkirjat.

Manuaalisia kirkonkirjoja ovat ennen vuotta 2005 pidetyt perhelehdet ja luettelot kastetuista, rippikoulun käyneistä ja konfirmoiduista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä. Manuaalisia kirkonkirjoja ovat myös ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat.

Manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin talletetut tiedot ovat osa jäsenrekisteriä.

4 §

Jäsenrekisterin tietosisältö

Jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 4 ja 5 §:n mukaiset tiedot. Manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin talletetaan vastaavat tiedot.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Jäsenrekisteriin voidaan tallettaa tietoja kirkkoon kuulumattomasta henkilöstä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 3–5 kohdan nojalla. Näiden tietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään jäsentä koskevien tietojen käsittelystä.

5 §

Kirkonkirjojen rekisterinpitäjät

Jäsenrekisterin rekisterinpitäjiä ovat seurakuntien yhteiset keskusrekisterit ja kirkkohallitus. Rekisterinpitäjä vastaa omassa toiminnassaan tietosuojasetuksen III luvussa säädettyjen rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta sekä 5 artiklan 2 kohdassa, 24 ja 25 artiklassa ja 31–34 artiklassa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja vastuista.

Keskusrekisteri vastaa siihen kuuluvien seurakuntien jäsenten osalta lisäksi muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista kirkonkirjojen rekisterinpitäjän tehtävistä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Jäljempänä 12 §:ssä tarkoitettujen käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin rekisterinpitäjä on kirkkohallitus.

6 §

Keskusrekisterin ja keskusrekisterin johtajan tehtävät

Keskusrekisterin tehtävänä on siihen kuuluvien seurakuntien osalta, jollei tässä laissa toisin säädetä:

- 1) ylläpitää jäsenrekisterin tietoja seurakuntien jäsenistä;
- 2) antaa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 48 §:ssä tarkoitettuja todistuksia, otteita tai näitä vastaavia muita yksittäisiä kirjallisia selvityksiä sekä yksittäisiä tietoja henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi;
- 3) suorittaa avioliittolain (234/1929) 10 §:ssä tarkoitettu avioliiton esteiden tutkinta sekä huolehtia kirkollisen toimituksen yhteydessä etu- ja sukunimilain (946/2017) 22 ja 23 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta;
- 4) pitää kirkonkirjojen tiedot seurakunnan ja seurakuntayhtymän käytettävissä 8 §:n 1 ja 2 momentin mukaisessa tarkoituksessa.

Keskusrekisterin johtajan tehtävänä on:

- 1) päättää kirkonkirjojen pitämistä koskevista asioista;
- 2) päättää jäsentä koskevien tietojen käsittelystä;
- 3) huolehtia rekisteritietojen virheettömyydestä;
- 4) päättää kirkonkirjaan talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä;
- 5) päättää työtehtävän edellyttämän käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn, jollei hän ole antanut tehtävää keskusrekisterin muulle viranhaltijalle.

7 §

Jäsenrekisteriin liittyvät kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin:

- 1) yleisestä toimivuudesta;
- 2) rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;
- 3) tietohallinnosta;
- 4) tietoturvallisuudesta;
- 5) tietojen sähköisestä arkistoinnista.

Kirkkohallitus päättää työtehtävien edellyttämien käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsenrekisterin tietojen muuhun kuin 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun käsittelyyn.

Kirkkohallitus päättää jäsenrekisterin tietojen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla tapahtuvasta luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Jäsenrekisterin tietoja voidaan luovuttaa vain, jos tässä tai muussa laissa säädetty edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa. Luovutettavan tiedon tulee olla välttämätön siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Ennen tietojen luovuttamista on varmistettava, että vastaanottajalla on tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain mukainen oikeus käsitellä tietoja.

Ennen tietojen luovuttamista kirkkohallitus voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, miten luovutettavien tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää. Selvitys on annettava kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitus varmistaa. Tietojen luovuttamiseen jäsenrekisteristä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla sovelletaan lisäksi, mitä **10** luvun 8 §:ssä säädetään.

8 §

Kirkonkirjojen tietojen käsittely

Kirkonkirjojen tietoja käytetään seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja hallinnossa sekä kirkon jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Seurakunta ja seurakuntayhtymä voivat käsitellä kirkonkirjojen tietoja:

- 1) 3 luvun 1 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisessa;
- 2) seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamisessa;
- 3) muussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamisessa.

Tuomiokapituli voi käsitellä kirkonkirjojen tietoja:

- 1) tässä tai muussa laissa taikka niiden nojalla säädettyjen pappisvirkaan, lehtorin ja papin virkaan liittyvien tehtävien hoitamisessa;

- 2) hiippakunnallisten vaalien toimittamisessa;

- 3) 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun jäsenaloitteen käsittelyssä.

Kirkkohallitus saa käsitellä kirkonkirjojen tietoja:

- 1) 5 §:n 1 momentissa ja 7 §:ssä säädettyssä tarkoituksessa;
- 2) kirkollisten vaalien toimittamisessa;
- 3) tilastojen laatimisessa;
- 4) kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemisessä.

9 §

Jäsenrekisterin tietojen tallettaminen, luovuttaminen ja korjaaminen

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä, avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä, konfirmaatiosta ja hautaan siunaamisesta saa tallettaa jäsenrekisteriin muukin keskusrekisteri kuin se, johon kuuluvan seurakunnan jäsentä tieto koskee.

Keskusrekisteri voi luovuttaa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 48 §:ssä tarkoitettuja todistuksia, otteita tai näitä vastaavia muita yksittäisiä kirjallisia selvityksiä muun keskusrekisterin kirkollisista väestökirjoista ja niihin liittyvistä asiakirjoista, jos tiedot ovat osa jäsenrekisteriä.

Tiedon luovuttamisen yhteydessä jäsenrekisteriin tallennettu tieto voidaan korjata tai puuttuva tieto lisätä. Tämä voidaan tehdä riippumatta siitä, minkä keskusrekisterin seurakunnan jäsentä tieto koskee.

10 §

Vastuu käsittelytoimista

Keskusrekisterin ja kirkkohallituksen työsopimussuhteiseen työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen käsitellessään jäsenrekisterin jäsen- ja väestötietoja. **Työntekijän** vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (**poist.**).

Jäsenrekisteriin 9 §:ssä tarkoitettun tiedon tallettanut tai korjannut keskusrekisteri vastaa tallettun tai korjatun tiedon virheettömyydestä.

11 §

Jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

Kirkkohallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada jäsenrekisteristä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön seuranta ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Kirkkohallituksen määräämällä tarkastajalla on oikeus toimittaa tarkastus jäsenrekisteristä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovutettujen tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin

kuuluviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia.

12 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeusrekisteri ja lokirekisteri

Kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Käyttöoikeusrekisteriin talletetaan:

- 1) käyttäjän nimi, henkilötunnus, käyttäjätunnus ja organisaatio;
- 2) tiedot käyttöoikeuden sisällöstä ja laajuudesta;
- 3) tiedot käyttöoikeuspäätöksestä.

Kirkkohallituksen on pidettävä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä lokirekisteriä käytön seuranta, valvontaa ja suojausta varten. Lokirekisteriin talletetaan:

- 1) käyttäjän käyttäjätunnus;
- 2) käsittelyn tapahtuma-ajankohta;
- 3) käsitellyt tiedot tai tietoryhmät.

Kirkkohallituksen on säilytettävä käyttöoikeusrekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä lukien ja lokirekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta niiden tallentamisajankohdasta seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Kirkkohallituksen oikeuteen käyttää ja luovuttaa käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietoja sovelletaan, mitä Digi- ja väestötietoviraston oikeudesta käyttää ja luovuttaa käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietoja säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 54 §:n 1 momentissa sekä 55, 57 ja 58 §:ssä.

13 §

Kirkkohallituksen määräykset

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä:

1) jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta;

2) kirkonkirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisen edellytyksistä.

Kirkkohallitus määrää tietojen luovuttamisesta perittävistä maksuista.

14 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Kirkonkirjat säilytetään pysyvästi, jollei kirkkohallitus 13 §:n 1 momentin nojalla erikseen tiettyjen tietojen tai asiakirjojen osalta toisin määrää.

Manuaalisia kirkonkirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen. Tallettamisesta säädetään kirkkojärjestyksessä. Talletetut kirkonkirjat ovat seurakunnan ja seurakuntayhtymän omaisuutta.

Pysyvästi säilytettävien jäsenrekisteritietojen säilyttäminen voidaan antaa myös ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi siten kuin kirkkohallitus päättää.

15 §

Ilmoitusvelvollisuus

Kun pappi on kastanut tai siunannut hautaan henkilön, hänen on välittömästi ilmoitettava toimituksesta sille keskusrekisterille, johon kuuluvan seurakunnan jäseneksi henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Jos pappi on kastanut tai siunannut hautaan muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluneen henkilön, tulee ilmoitus tehdä kyseiselle uskonnolliselle yhdyskunnalle. Ilmoituksen tulee sisältää ainakin henkilön nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta sekä tieto alaikäisen kastetun lapsen huoltajista ja kummeista.

Jäsenrekisteriin talletetun 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiedon korjaamisesta on ilmoitettava rekisteröidylle, jollei ilmoitusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Korjauksesta on ilmoitettava seurakunnan jäsenen keskusrekisterille, jos tiedon on korjannut muu keskusrekisteri kuin se, johon kuuluvan seurakunnan jäsentä tieto koskee.

Avioliittoon vihkimisestä tehtävästä ilmoituksesta säädetään erikseen.

9 luku**Luottamushenkilöt ja vaalit***Yleiset säännökset luottamustoimesta ja vaalikelpoisuudesta*

1 §

Luottamushenkilö

Luottamushenkilö on seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan tai kirkon keskushallinnon toimielimeen tai muuhun luottamustoimeen valittu henkilö. Viranhaltija tai työntekijä, joka on tehtävänsä perusteella toimielimen jäsenenä, ei ole luottamushenkilö.

Luottamushenkilön tulee edistää kirkon parasta sekä toimia luottamustoimessaan arvokkaasti ja tehtävän edellyttämällä tavalla.

2 §

Vaalikelpoisuus luottamustoimeen

Vaalikelpoinen seurakunnan ja seurakuntayhtymän luottamustoimeen on kristillisestä vakaumuksesta tunnettu 18 vuotta täyttänyt seurakunnan konfirmoitu jäsen, joka ei ole vajaavaltainen. Vaalikelpoisuusiän on täytyttävä vaalipäivänä.

Vaalikelpoinen hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon luottamustoimeen on hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan vaalikelpoinen maallikkojäsen ja hiippakuntaan kuuluva pappi.

Vaalikelpoinen hiippakuntavaltuuston saamelaisjäseneksi ja kirkolliskokouksen saamelaisedustajaksi on maallikkojäsen, joka on äänioikeutettu saamelaiskäräjävaaleissa ja vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimeen.

Vaalikelpoinen Ahvenanmaalta valittavaksi hiippakuntavaltuuston jäseneksi ja kirkolliskokousedustajaksi on Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevan seurakunnan vaalikelpoinen maallikkojäsen.

3 §

Vaalikelpoisuuden rajoitus

Luottamustoimeen voidaan valita vain sellainen vaalikelpoinen henkilö, joka on antanut tehtävään suostumuksensa.

Seurakuntavaaleissa ei seurakunnan luottamustoimeen saa valita tähän seurakuntaan palvelussuhteessa olevaa henkilöä. Jos seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään, ei seurakuntayhtymään tai siihen kuuluvaan seurakuntaan palvelussuhteessa oleva henkilö ole vaalikelpoinen tämän seurakuntayhtymän eikä siihen kuuluvan seurakunnan luottamustoimeen.

Tuomiokapituliin palvelussuhteessa oleva henkilö tai virkansa perusteella tuomiokapitulin jäsenenä oleva henkilö ei ole vaalikelpoinen hiippakunnan luottamustoimeen. Kirkkohallitukseen

palvelussuhteessa oleva henkilö ei ole vaalikelpoinen kirkkohallituksen jäseneksi. Kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja kirkkohallituksen osastonjohtaja ei ole vaalikelpoinen kirkolliskokousedustajaksi.

Määräaikaisesti pappisvirasta pidätetty pappi ei ole vaalikelpoinen pappisvirkaan perustuvaan luottamustoimeen. Jos tuomioistuin on määrännyt papin viralta pantavaksi, hän ei ole vaalikelpoinen pappisvirkaan perustuvaan luottamustoimeen ennen kuin hän on saanut tuomiokapitulilta uuden viranhoidomääräyksen papin virkaan.

4 §

Vaalikelpoisuuden menettäminen ja ero luottamustoimesta

Toimielimen jäsenen menettäessä vaalikelpoisuutensa kesken toimikauden hänet vapautetaan luottamustoimesta. Luottamushenkilö ei menetä vaalikelpoisuuttaan toimielimeen, jos hänet otetaan 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen enintään kuuden kuukauden pituiseksi määräajaksi. Palvelussuhteen kestäessä hän ei kuitenkaan saa hoitaa luottamustointaan.

Luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä.

5 §

Luottamustoimesta pidättäminen ja erottaminen

Jos on syytä epäillä, että luottamushenkilö on toimessaan syylistynyt virkarikokseen tai muutoin menetellyt siinä velvollisuuksiensa vastaisesti, häneltä on vaadittava asiasta selvitys. Jos kysymyksessä on ilmeinen virkarikos, asiasta on viipymättä tehtävä rikosilmoitus. Luottamushenkilö voidaan tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamustoimestaan, jollei hän ole itse ilmoittanut vetäytyvänsä toimestaan.

Jos luottamushenkilö on asetettu syytteeseen rikoksesta, jonka laatu ja tekotapa osoittavat, ettei hän voi toimia luottamustoimessaan sen edellyttämällä tavalla, hänet voidaan oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamustoimestaan.

Jos luottamushenkilö vaalin toimittamisen jälkeen on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi, hänet voidaan erottaa luottamustoimestaan.

Päätös luottamustoimesta pidättämisestä voidaan panna heti täytäntöön. Päätös luottamustoimesta erottamisesta pannaan heti täytäntöön.

6 §

Päätösvalta luottamushenkilöä koskevassa asiassa

Luottamustoimesta vapauttamisesta, eron myöntämisestä, pidättämisestä tai erottamisesta päättää se toimielin, joka on valinnut luottamushenkilön. Seurakuntavaaleilla, hiippakuntavaltuuston jäsenten vaaleilla tai kirkolliskokousedustajien vaaleilla valittua luottamushenkilöä koskevan päätöksen tekee kuitenkin se toimielin, jonka jäsen luottamushenkilö on.

Toimielimen puheenjohtaja voi väliaikaisesti päättää luottamustoimesta pidättämisestä ennen toimielimen kokousta. Puheenjohtajan on saatettava asia välittömästi toimielimen päätettäväksi. Puheenjohtajan päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta.

7 §

Luottamustoimen hoitaminen

Luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Luottamushenkilön on hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

- 1) luottamushenkilövaalista on tehty kirkollisvalitus;
- 2) eroa ei ole myönnetty;
- 3) kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto on 3 luvun 11 §:n nojalla jättänyt kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

Seurakuntavaaleilla, hiippakuntavaltuuston jäsenten vaaleilla tai kirkolliskokousedustajien vaaleilla valitun luottamushenkilön tilalle kutsutaan varajäsen tai varaedustaja, jos luottamushenkilö kuolee, menettää vaalikelpoisuutensa, hänelle myönnetään ero tai hänet pidätetään taikka erotetaan luottamustoimesta. Muuhun luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö.

8 §

Naisten ja miesten edustus toimielimissä

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisessa toimielimessä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, kirkkovaltuustoa, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

Seurakuntavaalit ja kirkkoherran välitön vaali

9 §

Seurakuntavaalit

Seurakuntavaalit ovat välittömät, salaiset ja suhteelliset.

Seurakuntavaaleissa valitaan seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet. Vaalit toimitetaan joka neljäs vuosi samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa.

10 §

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

Kun kesken vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä taikka seurakuntayhtymä puretaan, kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisten vaalien tulosten perusteella.

Ylimääräiset vaalit toimitetaan, jos 1 momentissa tarkoitettu menettely ei ole mahdollinen tai jokin seurakunta vaatii vaaleja. Muutoksen ollessa vähäinen tai jäljellä olevan toimikauden lyhyt kirkkohallitus voi päättää, että ylimääräisiä vaaleja ei toimiteta tai että seurakuntayhtymässä yhteisenä kirkkovaltuustona toimii jakamattoman seurakunnan kirkkovaltuusto tai entinen yhteinen kirkkovaltuusto.

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan, kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenten paikat jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaosta.

Ylimääräisissä seurakuntavaaleissa valittujen toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun. Jos vaali toimitetaan vaalikauden viimeisenä vuonna, toimikausi kestää seuraavan vaalikauden loppuun.

11 §

Äänioikeus seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa

Seurakuntavaaleissa äänioikeus on jokaisella kirkon jäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 16 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa. Äänioikeutta käytetään siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään vaalivuoden elokuun 15 päivänä. Valituksen johdosta uudelleen toimitettavissa seurakuntavaaleissa ja ylimääräisissä seurakuntavaaleissa äänioikeus on siinä seurakunnassa, jossa vastaava merkintä on tehty viimeistään 70 päivää ennen vaalipäivää.

Kirkkoherran välittömässä vaalissa seurakunnan tässä vaalissa äänioikeutetut jäsenet valitsevat seurakunnan kirkkoherran. Kirkkoherran välittömässä vaalissa sekä valituksen johdosta uudelleen toimitettavassa kirkkoherran välittömässä vaalissa äänioikeus on viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä 18 vuotta täyttävällä kirkon jäsenellä, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa ja joka on merkitty kyseisen seurakunnan jäseneksi viimeistään 70 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

12 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet ja maallikkojäsenet sekä kirkolliskokouksen pappisedustajat ja maallikkoedustajat valitaan erikseen suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla.

Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien saamien äänten painoarvon laskemisesta säädetään kirkkojärjestyksessä.

13 §

Äänioikeus hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja hiippakunnan papit.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja kirkkovaltuustojen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen maallikkojäsenet. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä seurakuntaneuvostossa että yhteisessä kirkkovaltuustossa, äänioikeutta seurakuntaneuvostossa käyttää hänen varajäsenensä.

Saamelaiskäräjien jäsenellä ja varajäsenellä ei ole äänioikeutta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa vaaleissa.

14 §

Saamelaisia edustavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaali

Saamelaiskäräjät valitsee Oulun hiippakunnan hiippakuntavaltuustoon maallikkojäsenen ja kirkolliskokoukseen saamelaisten edustajan sekä heille ensimmäisen ja toisen varajäsenen ja varaedustajan soveltaen, mitä asioiden käsittelystä saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 18 §:ssä säädetään. Valinnat on tehtävä ennen seurakuntavaalien jälkeisen toisen vuoden huhtikuun 1 päivää.

15 §

Papin äänioikeuden rajoitus

Määräaikaisesti pappisvirasta pidätetyllä papilla ei ole pappisvirkaan perustuvaa äänioikeutta.

Erinäiset säännökset vaalien toimittamisesta

16 §

Seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnat

Seurakuntavaalien toimittamista ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten muodostamista varten kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä vähintään viisi varajäsentä. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jonka mukaan he tulevat jäsenten sijaan.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, jolloin vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Jaosto on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Jaoston tehtävänä on huolehtia äänestyksen toimittamisesta äänestysalueella.

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleja varten tuomiokapituli asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja sekä muina jäseninä kaksi pappia ja kaksi maallikkoa sekä viisi varajäsentä. Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia varten tuomiokapituli asettaa maallikoista koostuvan vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä sekä yhtä monta varajäsentä.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä.

17 §

Keskusvaalitoimikunta

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto voi asettaa seurakuntavaaleja varten keskusvaalitoimikunnan, jonka tehtävänä on avustaa seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toimitamisessa.

18 §

Äänioikeutettujen luettelo

Äänioikeutettujen luetteloon on merkittävä kunkin äänioikeutetun täydellinen nimi ja henkilötunnus, äänioikeutettujen lukumäärä sekä tarvittaessa äänestysalue. Jos seurakuntavaaleissa äänioikeutetulla on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalvelusta annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto, äänioikeutettujen luetteloon tulostetaan siitä merkintä. Luettelossa on oltava tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten.

Äänioikeutettujen luetteloa ja siinä olevia tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin vaalin toimittamiseen. Äänioikeutettujen luettelon tietoja voidaan kuitenkin käyttää tilastointiin ja tieteelliseen tutkimukseen.

Arkistotulosteena toimiva äänioikeutettujen luettelo säilytetään erikseen määrätyllä tavalla. Seurakuntavaaleissa kirkkohallitus hävittää kirkon jäsentietojärjestelmään luodun sähköisen rekisterin äänioikeutetuista, kun vaalien tulos on saanut lainvoiman.

19 §

Äänioikeutettujen luettelon itseoikaisu

Vaalilautakunnalla on oikeus lisätä henkilö seurakuntavaaleja varten laadittuun äänioikeutettujen luetteloon tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta, merkitty siihen virheellisesti äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi taikka henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä **11** §:ssä

tarkoitettujen määräpäivien jälkeen. Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä on vaaliluettelossa muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen. Muutokset on tehtävä seurakuntavaaleissa viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Jos henkilö merkitään äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutta vailla olevaksi, tästä on tehtävä kirjallinen päätös ja annettava päätös tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 10 luvun 24 §:n 1 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen.

Jos henkilö lisätään äänioikeutettujen luetteloon, hänelle on viipymättä lähetettävä tästä tieto. Kirkon jäseneksi liittyneellä henkilöllä on äänioikeus seurakuntavaaleissa siinä seurakunnassa, jonka jäseneksi hän on liittynyt.

Jos henkilöä koskeva muu virheellinen merkintä äänioikeutettujen luettelossa korjataan, tästä on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

20 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Seurakuntavaaleissa äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16. päivänä ennen vaalipäivää kello 16 lukien.

Lainvoimaista äänioikeutettujen luetteloa on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeutettujen luetteloa pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeutettujen luettelon tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää.

21 §

Järjestys äänestyspaikalla

Äänestyspaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen.

Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

10 luku

Hallintoasiassa noudatettava menettely ja päätöksenteko

Yleiset säännökset hallintoasioista

1 §

Hallintoasiassa noudatettava menettely ja digitaaliset palvelut

Hallintoasiassa noudatettavaan menettelyyn sovelletaan hallintolakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Digitaalisiin palveluihin sovelletaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia (306/2019). Lakia ei kuitenkaan sovelleta seurakuntien varhaiskasvatuksessa ja rippikouluopetuksessa, kun verkkosivusto tai mobiilisovellus toteutetaan varhaiskasvatuksen tai rippikouluopetuksen yhteydessä ja sen käyttö tapahtuu rajatussa ryhmässä määräaikaaisesti.

2 §

Hankinta-asia

Hankinta-asiaan sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

3 §

Määräajat

Hallintoasian ja lainkäyttöasian käsittelyyn sovelletaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930), jollei tässä laissa toisin säädetä. Kirkkojärjestyksessä säädetään poikkeuksia vaalien järjestämistä koskevien määräaikojen laskemiseen.

4 §

Julkisuus ja salassapito

Hallinnossa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, jollei tämän lain 7 luvun 9 §:stä, 8 luvun 1 §:stä taikka 12 luvusta muuta johdu. Yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa tai diakoniatyötä koskeva asiakirja on pidettävä salassa.

Asiakirjan antamista koskevaa ratkaisuvalltaa voidaan siirtää viranhaltijalle seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen hallinto- tai johtosäännössä sekä tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen työjärjestyksissä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitetuista maksuista päättävät kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

5 §

Tiedonsaantioikeus

Luottamushenkilöllä on oikeus saada kirkon viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää toimessaan tarpeellisina, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tilintarkastajalla ja tuomiokapitulin määräämällä selvittäjällä sekä piispantarkastusta suorittavalla viranhaltijalla ja asiantuntijalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkon viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää tarpeellisina tarkastus- tai selvitystehtävän hoitamiseksi.

6 §

Äänioikeutettujen luettelon julkisuus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloon henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana, kun äänioikeutettujen luettelo pidetään tarkastusta varten yleisesti nähtävänä. Äänioikeutettujen luetteloa ei saa antaa jäljennettäväksi tai kuvattavaksi eikä siitä saa antaa jäljennöksiä. Äänioikeutettujen luetteloon merkityllä on kuitenkin oikeus saada maksutta ote hänestä äänioikeutettujen luetteloon otetuista tiedoista. Sillä, joka on pyytänyt tulla otetuksi äänioikeutettujen luetteloon, on oikeus saada tieto asian käsittelyyn liittyvistä asiakirjoista soveltaen, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään.

Jos äänioikeutettujen luetteloon on merkitty henkilön kohdalle 9 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeutettujen luettelossa olevat tiedot voidaan antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen.

Seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on pidettävä sallassa muuna kuin 1 momentissa tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei estä tiedon antamista äänioikeutettujen luettelosta sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten.

Äänioikeutettujen luettelon julkisuudesta on muutoin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädetään.

7 §

Arkistotoimi

Kirkon viranomaisen arkistotoimen hoitoon, tehtäviin, suunnitteluun ja järjestämiseen sovelletaan arkistolakia (831/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Kirkkohallitus määrää, mitkä kirkon viranomaisen asiakirjat on säilytettävä pysyvästi.

8 §

Tiedonhallinta

Kirkon viranomaisten tiedonhallintaan, tietojärjestelmien käyttöön sekä tietojen sähköiseen luovutustapaan sovelletaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) **4 §:n 2 momenttia**, 12–17 ja 21–24 §:ää sekä 6 lukua.

Hallintoasian käsittely toimielimessä

9 §

Työjärjestykset

Tuomiokapituli, hiippakuntavaltuusto, piispainkokous, kirkkohallitus ja kirkolliskokous hyväksyvät jokainen itselleen työjärjestyksen.

Työjärjestyksessä määrätään toimielimen hallinnosta ja menettelytavoista. Kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätään lisäksi päätösvallan siirtämisestä virastokollegiolle, johtokunnalle tai viranhaltijalle ja tuomiokapitulin työjärjestyksessä päätösvallan siirtämisestä viranhaltijalle.

10 §

Asian siirtäminen ylemmän toimielimen käsiteltäväksi

Kirkkoneuvosto, yhteinen kirkkoneuvosto ja seurakuntaneuvosto voi siirtää käsiteltäväkseen hallintosäännössä määrätyllä tavalla alaisensa toimielimen taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijan tai luottamushenkilön päättämän asian. Sama oikeus on kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston puheenjohtajalla.

Työjärjestyksessä tai johtosäännössä voidaan määrätä, että tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen käsiteltäväksi voidaan siirtää asia, joka tämän lain nojalla on siirretty sen alaisen toimielimen tai viranhaltijan päätösvaltaan ja jossa asianomainen toimielin tai viranhaltija on tehnyt päätöksen.

Ylempi toimielin voi kumota tai muuttaa asiassa tehdyn päätöksen taikka palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi. Kirkkojärjestyksessä voidaan säätää, mitä asiaa ei voida siirtää ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

Asia on siirrettävä ylemmän toimielimen käsiteltäväksi sen ajan kuluessa, jossa 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä.

11 §

Esteellisyys

Kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa ja hiippakuntavaltuustossa jäsen on esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua läheistään.

Kirkolliskokouksessa edustaja on esteellinen osallistumaan valmisteluun ja päätöksentekoon asiassa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

Muun toimielimen jäsenten sekä viranhaltioden ja työntekijöiden esteellisyyteen sovelletaan hallintolain 28 §:ää lukuun ottamatta sen 1 momentin 6 kohtaa. Palvelussuhde seurakuntaan tai seurakuntayhtymään ei tee henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin käsitellyt asiaa.

Käsiteltäessä hiippakuntavaltuustossa ja kirkkohallituksessa kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten ehdollepanoa ja vaalia, käsittelyyn ja päätöksentekoon ottavat osaa vain ne jäsenet, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virkaehtosopimus tai kirkon työehtosopimus ei koske.

12 §

Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (*sähköinen kokous*) tai sähköisesti ennen kokousta (*sähköinen päätöksentekomenettely*). Varsinaiseen kokoukseen voi toimielimen päätöksellä osallistua myös sähköisesti.

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä sekä varsinaiseen kokoukseen sähköisesti osallistuttaessa seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, että salassa pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisen saatavissa.

13 §

Sähköinen kokous

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä.

14 §

Sähköinen päätöksentekomenettely

Toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielinten päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Asia on käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja käsittelyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja voidaan tarkastaa ennen kokousta.

15 §

Toimielimen päätösvaltaisuus

Toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä, jollei päätöksenteolle säädetä tässä laissa muita vaatimuksia. Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätösvaltaisuus ei edellytä, että enemmän kuin puolet edustajista tai jäsenistä on läsnä.

Tuomiokapituli on päätösvaltainen vain täysilukuisena käsitellessään asiaa, joka koskee papin tai lehtorin pysymistä kirkon tunnustuksessa.

Kirkkohallituksen virastokollegio on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä.

Läsnä olevaksi katsotaan myös toimitielimen jäsen, joka osallistuu kokoukseen sähköisesti.

16 §

Kokouksen julkisuus

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja hiippakuntavaltuuston kokous sekä kirkolliskokouksen täysistunto on julkinen. Kokous on suljettu, jos toimitielimessä käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka **on laissa säädetty** salassa pidettäväksi, tai jos toimitielin muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa niin päättää.

Muiden toimitielinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimitielin niin päättää, eikä käsiteltävänä ole asia tai asiakirja, joka **on laissa säädetty** salassa pidettäväksi.

Yleisöllä on oltava mahdollisuus seurata toimitielimen julkista kokousta myös siltä osin kuin kokoukseen osallistutaan sähköisesti.

17 §

Kokouksen johtaminen ja puheoikeuden rajoittaminen

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja huolehtii järjestyksestä toimitielimen kokouksessa. Jos edustaja tai jäsen käytöksellään häiritsee kokouksen kulkua eikä puheenjohtajan kehotuksesta huolimatta käyttäydy asianmukaisesti, puheenjohtaja voi määrätä hänet poistettavaksi. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtaja voi keskeyttää tai lopettaa kokouksen.

Edustajalla ja jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Hänen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos hän poikkeaa asiasta eikä puheenjohtajan kehotuksesta huolimatta palaa asiaan, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos edustaja tai jäsen ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

Työjärjestyksessä tai hallinto- tai johtosäännössä voidaan antaa kokouksen kulun turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa.

Mitä edellä säädetään, koskee myös henkilöä, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus toimitielimen kokouksessa.

18 §

Äänestäminen toimielimessä

Äänestys on toimitettava avoimesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä tai saavuttanut säädetyn määräenemmistön.

Äänien jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Palvelussuhteen irtisanomista, purkamista ja raukeamista sekä papin pappisvirasta pidättämistä tai pappisviran menettämistä sekä lehtorin pidättämistä lehtorinviran toimittamisesta tai lehtorinvirassa toimimisen oikeuden menettämistä koskevassa asiassa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on asianomaiselle lievempi.

19 §

Toimielimessä toimitettava vaali

Toimielimessä luottamushenkilö, viranhaltija ja työntekijä valitaan vaalilla. Vaalissa tulee valituksi henkilö tai henkilöt, jotka ovat saaneet eniten ääniä. Päätöksen perustelut voidaan jättää esittämättä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisenä, jos sitä vaatii läsnä olevista jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättynä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan seuraavaan kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökoh-
taisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai suhteellisessa vaalissa korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellisen vaalin toimittamiseen sovelletaan, mitä seurakuntavaaleista säädetään. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin.

Vaali voidaan toimittaa suljetuin lipuin sähköisessä kokouksessa vain, jos vaalisalaisuus on turvattu.

20 §

Tasaäännet toimielimen toimittamassa vaalissa

Jos äänet tai vertausluvut menevät vaalissa tasan, tulos ratkaistaan arpomalla. Kirkkoherran välillisen vaalin ja kappalaisen vaalin tuloksen määräytymisestä tasaäänitilanteessa säädetään kirkkojärjestyksessä.

Jos virka tai luottamustoimi täytetään ehdollepanon perusteella ja äänet menevät vaalissa tasan, valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen edelle.

21 §

Päätöksen tekeminen esittelystä ja esittelijän vastuu

Työjärjestyksessä tai hallinto- tai johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä.

Jos päätös on tässä laissa tai sen nojalla annetussa säädöksessä taikka virkaesimiehen määräyksellä määrätty tehtäväksi viranhaltijan esittelystä, esittelijä on vastuussa esittelystään tehdystä päätöksestä.

22 §

Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella on oikeus ilmoittaa päätökseen eriävä mielipide, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan. Sama oikeus on asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista annetut kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Kirkolliskokouksen päätökseen ei voi ilmoittaa eriävää mielipidettä.

Päätöstä vastaan äänestänyt jäsen tai eriävän mielipiteen ilmoittanut jäsen tai esittelijä ei ole vastuussa päätöksestä.

Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

23 §

Pöytäkirjan ja päätöksen pitäminen nähtävänä

Pöytäkirja sellaisesta toimielimen tai viranhaltijan päätöksestä, josta seurakunnan jäsen saa tehdä oikaisuvaatimuksen tai valituksen, on pidettävä siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai

valitusosoituksineen tarkastamisen jälkeen yleisesti nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä. Pöytäkirjassa tai viranhaltijapäätöksessä julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä.

Vaalin tuloksen vahvistamista koskeva hiippakunnan vaalilautakunnan tai tuomiokapitulin pöytäkirja siihen liitettyine valitusosoituksineen on pidettävä yleisesti nähtävänä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Kirkkohallituksen 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitettu päätös ja valitusviranomaisen päätös siihen liitettyine valitusosoituksineen on pidettävä seurakunnassa yleisesti nähtävänä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Pöytäkirja ja päätös on pidettävä yleisesti nähtävänä vähintään oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekemiselle varatun ajan.

24 §

Päätöksen tiedoksianto

Päätös on annettava asianosaiselle tiedoksi noudattaen, mitä hallintolain 59 ja 60 §:ssä tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 ja 19 §:ssä säädetään.

Seurakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun pöytäkirja, kirkkohallituksen 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitettu päätös tai valitusviranomaisen päätös on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

25 §

Tiedoksianto vaalin tuloksen vahvistamista koskevasta päätöksestä

Seurakunnan jäsenen seurakuntavaalien tuloksen vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksisaamiseen sovelletaan 24 §:n 2 momenttia.

Äänioikeutetun ja valitsijayhdistyksen sekä seurakuntavaaleissa, hiippakuntavaltuuston jäsenten vaaleissa ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa ehdokkaana olleen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun vaalilautakunnan tai tuomiokapitulin pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

26 §

Tiedoksianto hautaa koskevassa asiassa

Hautaa koskeva päätös annetaan tiedoksi hautaoikeuden haltijalle.

Jos hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus hautaa koskevasta päätöksestä tai muusta hautaa koskevasta asiasta on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä ja hautaustoimilain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettusta hautamuistomerkin poistamista koskevasta asiasta on lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemän päivän kuluttua siitä, kun ilmoitus on julkaistu lehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa.

27 §

Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhtymälle, hiippakunnalle tai kirkolle

Seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava seurakunnassa kirkkoherralle ja seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle. Haaste tai tiedoksianto voidaan antaa myös viranhaltijalle, joka on hallinto- tai johtosäännössä määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

Hiippakunnalle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava tuomiokapitulin puheenjohtajalle tai sille viranhaltijalle, joka on tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

Kirkolle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava kirkkohallituksen puheenjohtajalle tai sille viranhaltijalle, joka on kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

28 §

Julkiset kuulutukset

Seurakunnan jäsenten tietoon saatettava kuulutus pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei muuta säädetä tai salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kuulutusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Kuulutuksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Poikkeusolot

Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkkohallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämäänsä paikkaan.

Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkkohallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:

- 1) kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talousarviosta, talousarvion muutoksesta tai talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;
- 2) kirkkohallituksen hallinnosta ja toiminnasta;
- 3) seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;
- 4) seurakuntavaalien siirtämisestä;
- 5) kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirtämisestä kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösvallan siirtämisestä kirkkoherralle.

Kirkkohallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.

2 §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Tuomiokapituli voi 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tehdä tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston toimivaltaan kuuluvat välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on kolme tuomiokapitulin jäsentä.

Kirkkohallitus voi tehdä 1 §:n (poist.) 2 momentissa tarkoitetut ja muut välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on viisi kirkkohallituksen jäsentä.

3 §

Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkkohallituksen tulee valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluilla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa.

Seurakunnan tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa.

Tuomiokapituli johtaa ja valvoo hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista. Kirkkohallitus johtaa kirkon keskushallinnon varautumista.

4 §

Kirkolliset (poist.) arvonimet

(Poist.)

Sen lisäksi, mitä julkisen arvonannon osoituksista annetussa laissa (1215/1999) ja sen nojalla annetussa tasavallan presidentin asetuksessa säädetään, piispa voi myöntää rovastin arvonimen ja tuomiokapituli director cantus ja director musices -arvonimen.

5 §

Vaakuna

Kirkolla on kirkkohallituksen hyväksymä vaakuna. Hiippakunnalla ja piispalla on tuomiokapitulin hyväksymä vaakuna. Seurakunnalla voi olla kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston hyväksymä vaakuna.

Vaakuna on laadittava heraldisten sääntöjen mukaan. Ennen vaakunan hyväksymistä toimieliimen on hankittava Kansallisarkiston lausunto.

Vaakunan käyttöä valvoo sen hyväksynyt toimielin.

6 §*Sinetti ja leima*

Kirkon viranomaisten asiakirjojen oikeellisuuden varmentamiseen käytettävien sinettien ja leimojen muodosta, koosta, tekstistä, väreistä, tunnuskuvista, hyväksymisestä ja hävittämisestä säädetään kirkkojärjestyksessä.

12 luku**Muutoksenhaku****1 §***Luvun säännösten soveltaminen*

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja kirkollisvalitukseen seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon muun viranomaisen päätöksestä, jollei erikseen lailla toisin säädetä.

2 §*Oikaisuvaatimus*

Kirkon viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

- 1) kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston, sen jaoston ja sen alaisen toimielimen sekä seurakunnan viranhaltijan ja luottamushenkilön päätöksestä kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;
- 2) yhteisen kirkkoneuvoston, sen jaoston ja sen alaisen toimielimen sekä seurakuntayhtymän viranhaltijan ja luottamushenkilön päätöksestä yhteiselle kirkkoneuvostolle;
- 3) järjestelytoimikunnan päätöksestä järjestelytoimikunnalle;
- 4) kirkkoherran päätöksestä, joka koskee papin vapaa-ajan, vuosiloman ja virkavapauden myöntämistä, tuomiokapitulille ja muissa asioissa kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;

5) keskusrekisterin johtajan päätöksestä, joka koskee 8 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jollei tämän pykälän 3 momentista muuta johdu;

6) tuomiokapitulin päätöksestä, joka koskee papin tai lehtorin pysymistä kirkon tunnustuksessa taikka papin pappisviran velvollisuuksien vastaista toimintaa, niiden laiminlyöntiä tai papille sopimatonta käytöstä, sekä tuomiokapitulin alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätöksestä tuomiokapitulille;

7) kirkkohallituksen virastokollegion, johtokunnan ja viranhaltijan päätöksestä kirkkohallitukselle;

8) seurakuntavaaleissa tai kirkkoherran välittömässä vaalissa käytettävästä äänioikeutettujen luettelosta vaalilautakunnalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kirkonkirjoihin sisältyvien väestötietojen oikaisuun sovelletaan, mitä väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa säädetään.

3 §

Kirkollisvalitus

Kirkollisvalituksella haetaan muutosta hallinto-oikeudelta:

- 1) oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn 2 §:n 1 momentin mukaiseen päätökseen;
- 2) kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston, hiippakunnan vaalilautakunnan, piispainkokouksen ja kirkolliskokouksen päätökseen;
- 3) seurakunnan vaalilautakunnan, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen muuhun kuin 2 §:n 1 momentin 6–8 kohdassa tarkoitettuun päätökseen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa;
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitettujen valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

4 §

Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus

Päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta.

5 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä seurakunnan viranomaisen päätöksestä myös seurakunnan jäsen. Seurakunnan jäsenellä ei kuitenkaan ole oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätöksestä, jos se koskee toiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniaa, kristillistä kasvatusta tai opetusta.

Seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen saa tehdä myös seurakuntayhtymän jäsen seurakunta ja sen jäsen sekä seurakuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen seurakunta ja sen jäsen.

Kirkkohallituksen 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitetusta päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen saa tehdä lupaa hakeneen seurakunnan tai seurakuntayhtymän taikka sen jäsen seurakunnan viranomainen. Asianosaisen tai seurakunnan jäsenen valitusoikeuteen sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kirkollisvalituksella vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, siihen saa hakea muutosta kirkollisvalituksella myös se, jolla on 1 tai 2 momentin nojalla oikeus tehdä kirkollisvalitus.

Tämän lain tai kirkkojärjestyksen nojalla päätöksen tehneellä viranomaisella on valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

6 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus äänioikeutettujen luettelosta

Poiketen siitä, mitä oikaisuvaatimus- ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, oikaisuvaatimuksen ja valituksen seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelosta saa

tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen.

Hallinto-oikeuden on ratkaistava vaalilautakunnan päätöksestä tehty kirkollisvalitus kiireellisenä ennen vaalin toimittamista ja lähetettävä tieto päätöksestä henkilölle, jonka äänioikeutta päätös koskee, sekä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeutettujen luetteloon tarvittavat merkinnät.

7 §

Valitusoikeus vaalin tuloksen vahvistamista koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä valitusperusteista 3 §:n 3 momentissa ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, vaalin tuloksen vahvistamista koskevaan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta:

- 1) asianosainen, vaalissa ehdokkaana ollut henkilö ja valitsijayhdistys sillä perusteella, että päätös on lainvastainen;
- 2) jokainen vaalissa äänioikeutettu henkilö sekä seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa seurakunnan jäsen sillä perusteella, että vaali on toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja tämä on saattanut vaikuttaa vaalin tulokseen.

8 §

Oikeusturvakeinot hankinta-asiassa

Oikeusturvakeinoista seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa hankinta-asiassa tekemään päätökseen sovelletaan, mitä oikeusturvakeinoista siinä laissa säädetään.

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa seurakunnan tai seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta tämän lain nojalla.

9 §

Museoviraston oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Museovirasto saa tehdä oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen kirkkohallituksen päätöksestä, joka koskee:

- 1) 3 luvun 21 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettua suojeltua kirkollista rakennusta;

2) 3 luvun 22 §:n 2 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettua kirkollisen rakennuksen suojelua tai suojelun lakkaamista.

10 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän ja kirkollisvalitus 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelosta on kuitenkin jätettävä kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan viimeistään kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä äänioikeutettujen luettelon nähtävillä pitämiseksi säädetyn ajan päättymisen jälkeisenä toisena arkipäivänä.

Kirkollisvalitus 9 luvun 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua äänioikeutettujen luettelon itseoikaisu koskevasta päätöksestä ja kirkkojärjestyksen 9 luvun 7 §:n 1 momentissa ja 61 §:n 2 momentissa tarkoitettua vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä on tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on osoitettava hallinto-oikeudelle ja jätettävä sanotussa ajassa kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Vaalilautakunnan tulee toimittaa valitus, ote pöytäkirjasta, vaalilautakunnan lausunto ja muut asiassa kertyneet asiakirjat kiireellisesti hallinto-oikeudelle.

11 §

Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus

Päätökseen, josta saa tehdä oikaisuvaatimuksen, on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

Päätökseen, josta saa tehdä kirkollisvalituksen, on liitettävä valitusosoitus.

Päätökseen, josta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta, on liitettävä ilmoitus muutoksenhakukiellosta. Ilmoituksessa on mainittava, mihin säännökseen kielto perustuu.

12 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus

Kirkollisvalitus tehdään:

1) tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston sekä hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tuomiokapituli sijaitsee;

2) kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkkohallituksen päätöksestä Helsingin hallinto-oikeudelle.

Hallintoriita-asia käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, joka 1 momentin mukaan on toimivaltainen käsittelemään hallintoriidassa asianosaisena olevan kirkon viranomaisen päätöksestä tehdyn valituksen. Jos hallintoriidan osapuolina on kaksi kirkon viranomaista, asian käsittelee se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä vastaajana oleva viranomainen 1 momentin mukaan sijaitsee.

13 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloa, ei saa hakea valittamalla muutosta.

Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta (poist.) vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee kirkollisvalitusta seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, se on pidettävä nähtävänä yleisessä tietoverkossa 10 luvun 23 §:ssä säädetyllä tavalla.

14 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Muutosta ei saa hakea oikaisuvaatimuksella tai kirkollisvalituksella:

- 1) kirkolliskokouksen muutoin kuin 9 luvun 6 §:n 1 momentin nojalla tekemään päätökseen;
- 2) piispainkokouksen kirkkojärjestyksen 5 luvun 10 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen;
- 3) piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemään päätökseen pappisvirkaan hyväksymisestä, pappisviran palauttamisesta eikä piispan yksin muutoin kuin 4 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla tekemään päätökseen;
- 4) kirkkohallituksen 8 luvun 13 §:ssä ja 9 luvun 10 §:n 2 momentissa sekä kirkkojärjestyksen 5 luvun 13 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen;

(Poist.);

5) tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt 7 luvun 7 §:ssä sekä kirkkojärjestyksen 3 luvun 6 §:n 2 momentissa ja 39 §:ssä, 8 luvun 19 §:n 2 momentissa, 22 §:n 3 momentissa, 29 §:n 1 momentissa ja 33 §:ssä, 9 luvun 1 §:n 3 momentissa, 52 §:n 1 momentissa ja 56 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, eikä päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 8 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamista.

Muutosta ei saa erikseen hakea oikaisuvaatimuksella tai kirkollisvalituksella:

1) tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt kirkkojärjestyksen 8 luvun 18 §:n 1 ja 2 momentissa, 21 §:n 1 momentissa ja 9 luvun 58 §:ssä tarkoitetuissa asioissa;

2) vaalilautakunnan päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 9 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustamisasiakirjan tutkimatta jättämistä sekä 16 tai 19 §:ssä tarkoitettua asiaa, eikä vaaliviranomaisen toimenpiteeseen tai päätökseen, joka koskee ennakkoäänestyksen toimittamista kotona;

3) piispan päätökseen, joka koskee 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettua väliaikaista pappisvirasta pidättämistä.

15 §

Vaalituloksen oikaiseminen

Jos luottamushenkilön tai viranhaltijan vaalissa on menetelty lainvastaisesti, vaali on kumottava. Jos virheellisyys koskee vain vaalin tuloksen laskemista, vaalin tulos on määrättävä oikaistavaksi. Jos piispanvaalissa, kirkkoherran välittömässä vaalissa, seurakuntavaaleissa taikka kirkolliskokousedustajan tai hiippakuntavaltuuston jäsenen vaalissa on menetelty lainvastaisesti ja tämä on saattanut vaikuttaa vaalin tulokseen, vaali on määrättävä toimitettavaksi uudelleen, jollei valitusviranomainen voi oikaista vaalin tulosta.

16 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Kirkon viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta

hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkkohallituksen, tuomiokapitulin, kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

17 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Oikaisuvaatimukseen sovelletaan hallintolakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Kirkollisvalitukseen muutoin ja hallintoriita-asian käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019).

13 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan kirkkolaki (1054/1993).

2 §

Ennen lain voimaantuloa valittujen toimielinten toimikausi

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kirkkolain mukaisesti valitut seurakuntien ja seurakuntayhtymien sekä hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon toimielimet jatkavat toimintaansa, kunnes tämän lain mukaisten vastaavien toimielinten toimikausi alkaa.

3 §

Seurakunnan osa-alueen hallinto

Mitä tässä laissa säädetään seurakunnan osa-alueesta ja sen hallinnosta, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun kappeliseurakuntaan ja seurakuntapiiriin ja niiden hallintoon.

4 §

Seurakunnan erityiset oikeudet

Jos seurakunnalle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, seurakunta säilyttää nämä oikeudet tämän lain voimaan tullessa.

5 §

Seurakunnan kuuluminen keskusrekisteriin

Jos seurakunta ei ole ennen tämän lain voimaantuloa liittynyt keskusrekisteriin, katsotaan se liittyneeksi hiippakunnassaan maantieteellisesti lähimpään keskusrekisteriin tämän lain voimaan tullessa. Seurakunnan kirkonkirjojenpidon hoitamiseen sovelletaan kyseisessä keskusrekisterissä käytössä olevaa yhteistoimintasopimusta.

6 §

Vireillä olevien hallintoasioiden käsittely

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hallintoasioihin ja alistusasioihin, joissa alistusta ei vielä ole toimitettu, sekä lainkäyttöasioihin ja alistusasioihin liittyvään muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tuomioistuimen päätöksellä uuteen käsittelyyn palautettuihin asioihin sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä.

Mitä 10 luvun 12–16 ja 19 §:ssä säädetään sähköisestä kokouksesta ja sähköisestä päätöksentekomenettelystä, sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hallintoasioihin.

7 §

Hallinnolliset määräykset

Tämän lain tultua voimaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän kirkkovaltuuston työjärjestystä, yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestystä, kirkkoneuvoston ohjesääntöä, yhteisen kirkkoneuvoston ohjesääntöä, seurakuntaneuvoston ohjesääntöä tai johtokunnan johtosääntöä sovelletaan enintään kuuden kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

8 §

Hautaustoimi

Jos seurakunta on ennen tämän lain voimaantuloa luovuttanut haudan ainiaaksi, tämä luovutus on edelleen voimassa niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaan sovelletaan kuitenkin 3 luvun 33 §:ää.

Hautoihin, jotka on luovutettu määräajaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja määräyksiä siltä osin kuin ne eivät rajoita hautaoikeuden haltijalla tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita oikeuksia.

9 §

Eräät virkasuhteita koskevat säännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan viran täyttöön, varoitusmenettelyyn sekä seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuvaan henkilöstösiirtoon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kirkkolain säännöksiä.

2) päättäisi esittää valtioneuvostolle, että se ryhtyisi toimenpiteisiin evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa koskevan lain säätämiseksi seuraavasti:

L a k i**evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon (*kirkko*) viranhaltijoihin, jollei kirkkolaissa (/) tai sen nojalla toisin säädetä tai määrätä, muussa laissa toisin säädetä taikka evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974) nojalla toisin sovita.

Kirkon työsopimussuhteisiin työntekijöihin sovelletaan työsopimuslakia (55/2001), jollei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetä taikka evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain (829/2005) nojalla toisin sovita.

2 §

Työnantaja ja henkilöstö

Kirkon työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa seurakuntaa, seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia ja kirkkohallitusta. Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat palvelussuhteen ehtoja koskevilla asioissa yksi työnantaja.

Tuomiokapitulilla on seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranhaltijoita koskevilla virkasuhdeasioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä tai muussa laissa säädetään.

Työnantajan palveluksessa olevat henkilöt ovat virkasuhteessa tai työsopimussuhteessa.

3 §

Virkasuhde, virka ja viranhaltija

Virkasuhteella tarkoitetaan työnantajan ja viranhaltijan välistä julkisoikeudellista palvelussuhdetta.

Virkasuhteessa suoritettavaa tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan ottaa virkasuhteeseen määrääjäksi virkaa perustamatta.

Viranhaltijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on virkasuhteessa työnantajaan.

4 §

Kielitaito

Viranhaltijalta vaadittavasta kielitaidosta säädetään erikseen. Kielitaidosta säädetystä kelpoisuusvaatimuksesta voidaan myöntää erivapaus erityisestä syystä. **Päätösvallasta myöntää erivapaus seurakunnan tai seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran hakijalle säädetään kirkkolaissa.** Muun viran hakijalle erivapauden myöntää se viranomaisen, jonka toimivaltaan viran perustaminen kuuluu.

Virkaa täytettäessä tai työsopimussuhteeseen otettaessa otetaan huomioon myös sellainen hakija, joka on osoittanut vaaditun kielitaidon hakuajan päätyttyä, jos asian käsittely ei tästä syystä viivästy.

Työnantajan on koulutusta järjestämällä ja muilla henkilöstöpoliittisilla toimilla huolehdittava siitä, että sen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003) ja muussa lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti.

5 §

Vaitiolovelvollisuus

Viranhaltijan ja työntekijän **vaitiolovelvollisuudesta säädetään kirkkolaissa. Sen lisäksi viranhaltijan ja työntekijän** vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan **(poist.)**, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muussa laissa säädetään.

2 luku

Virkasuhteen alkaminen

6 §

Virkasuhteen kesto

Viranhaltija otetaan virkasuhteeseen toistaiseksi tai määräajaksi.

Viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi vain, jos:

- 1) viranhaltija sitä itse pyytää;
- 2) määräajaksi ottamisesta säädetään erikseen; tai
- 3) tehtävän luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu näihin rinnastettava työnantajan toimintaan liittyvä seikka sitä vaatii.

Viranhaltijalla, joka on ilman 2 momentin mukaista perustetta otettu määräajaksi tai joka on ilman

perusteltua syytä toistuvasti otettu peräkkäin määräajaksi, on oikeus saada virkasuhteen päättyessä vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvausvaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

Kirkkohallituksen viroista, joihin on tehtävien laadun vuoksi aina otettava määräajaksi, säädetään kirkkojärjestyksessä.

7 §

Pitkäaikaistyöttömän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Määräaikaiseen virkasuhteeseen ottaminen ei edellytä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua perustetta, jos palkattava henkilö on ollut työ- ja elinkeinotoimiston ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään kahden viikon pituinen palvelussuhde ei kuitenkaan katkaise työttömyyden yhdenjaksoisuutta. Virkasuhteeseen ottamista määräajaksi ei estä se, että työnantajan työvoimatarve on 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla pysyvää.

Henkilöä pidetään työttömänä työnhakijana sen mukaan kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:ssä säädetään.

Määräaikaisen virkasuhteen enimmäiskesto on yksi vuosi. Viranhoitomääräys voidaan uusien vuoden kuluessa ensimmäisen määräaikaisen virkasuhteen alkamisesta enintään kahdesti. Virkasuhteiden yhteenlaskettu kokonaiskesto ei kuitenkaan saa ylittää yhtä vuotta.

8 §

Julkinen hakumenettely ja siitä poikkeaminen

Virkasuhteeseen otetaan julkisella hakumenettelyllä. Hakuaika on vähintään 14 kalenteripäivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu kirkkolain **10** luvun 23 §:ssä säädetyllä tavalla yleisessä tietoverkossa.

Virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä. Uutta hakumenettelyä koskevassa ilmoituksessa on mainittava, otetaanko aikaisemmat hakemukset huomioon.

Julkisesta hakumenettelystä voidaan poiketa, kun:

- 1) henkilö otetaan hoitamaan virkaa sijaisena tai avoinna olevaan virkasuhteeseen määräajaksi;
- 2) taloudellisista ja tuotannollista syistä irtisanottu viranhaltija otetaan toiseen virkasuhteeseen;
- 3) **31** §:ssä tarkoitettu virkasuhde tarjotaan osa-aikaiselle viranhaltijalle;
- 4) **33** §:ssä tarkoitettu viranhaltija siirretään toiseen virkasuhteeseen;

5) virkaan valitun irtisanouduttua ennen hänelle määrättyä virantoimituksen aloittamispäivää virkaan valitaan joku muu virkaa hakenut, kelpoisuusehdot hakuajan päättyessä täyttänyt hakija;

6) muun työnantajan palveluksessa oleva henkilö otetaan virkasuhteeseen 36 §:ssä tarkoitetun toiminnan siirtämisen yhteydessä;

(Poist.)

7) siihen on muu erityisen painava syy.

9 §

Virkasuhteeseen ottaminen

Julkisesti haettavana olleeseen virkasuhteeseen voidaan ottaa vain henkilö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä ja tuolloin täyttänyt kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta.

Kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan voidaan suostumuksensa nojalla ottaa sellainen henkilö, joka ei ole hakenut virkaa ja jonka kelpoisuudesta on esitetty selvitys.

Alle 18-vuotias henkilö voidaan ottaa vain määräaikaiseen virkasuhteeseen.

10 §

Kelpoisuusvaatimukset

Yleisistä nimitysperusteista julkisiin virkoihin säädetään perustuslaissa. Kelpoisuusvaatimuksista eräisiin virka- tai työsopimussuhteisiin säädetään kirkkolaissa.

Lisäksi virkasuhteeseen otettavan on täytettävä erikseen säädetyt tai työnantajan päättämät erityiset kelpoisuusvaatimukset, jollei tämän lain tai kirkkolain nojalla toisin säädetä.

Määräaikaiseen virkasuhteeseen voidaan ottaa erityisistä kelpoisuusvaatimuksista riippumatta, jos siitä erikseen säädetään tai työnantaja perustellusta syystä yksittäistapauksessa niin päättää.

Jos viran kelpoisuusvaatimuksena on säännönmukaisesti viran hoitamisen yhteydessä suoritettava erityiskoulutus, hakija on kelpoinen hakemaan virkaa, jos hän täyttää viran muut kelpoisuusehdot ja kirjallisesti sitoutuu suorittamaan erityiskoulutuksen.

(Poist.)

11 §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitetun ammattipätevyyden tuottamaan kelpoisuuteen seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaan sovelletaan sanottua lakia.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta säädetään ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetussa laissa (1385/2015).

Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan kansalaiseen sovelletaan 1 ja 2 momentissa mainittujen lakien lisäksi Pohjoismaiden välillä pohjoismaisista työmarkkinoista henkilöille, jotka ovat saaneet vähintään kolmevuotisen korkeamman koulutuksen, tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta annettua lakia (651/1998).

Kirkon viranomaisen tulee antaa päätös 1–3 momentissa tarkoitettujen ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on toimitettu viranomaiselle, jollei toisin säädetä.

12 §

Rikosrekisteriote

Virkasuhteeseen ottamisen edellytyksenä on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, että henkilö on toimittanut viran täyttävän viranomaisen pyynnöstä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä. Rikosrekisteriotteen esittämiseen sovelletaan myös lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (poist.) 6–10 §:ää.

Päätös viran täyttämisestä tehdään ehdollisena, jollei 1 momentissa tarkoitettua rikosrekisteriotetta ole käytettävissä. Virkaan ehdollisesti valitun on esitettävä rikosrekisteriote viimeistään 30 päivän tai viran täyttävän viranomaisen erityisestä syystä myöntämän pidemmän määräajan kuluessa ehdollista valintaa koskevan päätöksen tiedoksisaannista uhalla, että päätös muutoin raukeaa. Viranomainen päättää virkasuhteen jatkumisesta tai raukeamisesta.

13 §

Terveystilaa koskeva selvitys virkasuhteeseen otettaessa ja papiksi tai lehtoriksi vihittäessä

Virkasuhteeseen ottamisen tai pappisvihkimyksen ja lehtoriksi vihkimisen edellytyksenä on, että siihen otettava henkilö antaa päättävälle viranomaiselle tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevat tiedot sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Virkaan otettava henkilö voidaan velvoittaa esittämään huumausainetestistä koskeva todistus yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa virkaan nimittämisen edellytyksenä. Työnantajan määrittämisestä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvista välttämättömistä kustannuksista vastaa työnantaja.

Virkaan ottamisesta päättävä viranomainen voi perustellusta syystä päättää, ettei 1 momentissa tarkoitettua selvitystä vaadita.

Päätös virkasuhteeseen ottamisesta tehdään ehdollisena, jollei tietoja terveydellisistä edellytyksistä ole tuolloin käytettävissä. Viranhaltijan on esitettävä tiedot viranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Jos tietoja ei esitetä määräajassa tai viranomainen pitää tietojen perusteella viranhaltijaa soveltumattomana virkaan, se tekee päätöksen virkasuhteeseen ottamispäätöksen raukeamisesta. Päätös tulee voimaan, kun se on annettu viranhaltijalle tiedoksi. Muussa tapauksessa viranomainen päättää, että henkilön virkasuhde jatkuu.

Kirkkoherran viran hakijan on liitettävä hakemusasiakirjoihin tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevat tiedot sekä tarvittaessa osallistuttava tuomiokapitulin määräyksestä asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin.

14 §

Koeaika

Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta, enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi olla enintään puolet virkasuhteen kestosta. (Poist.)

Jos viranhaltija on koeaikana ollut työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa työstä, työnantajalla on oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Työnantajan on ilmoitettava viranhaltijalle koeajan pidentämisestä ennen koeajan päättymistä.

Jos viranhaltija otetaan saman työnantajan toiseen virkasuhteeseen ja hänen tehtävänsä tai asemansa huomattavasti muuttuvat ja viranhaltija itse on hakeutunut toiseen virkasuhteeseen, työnantaja voi määrätä koeajan noudatettavaksi uudessa virkasuhteessa.

Koeajan kuluessa virkasuhde voidaan molemmin puolin purkaa päättymään välittömästi. Purkaminen ei saa tapahtua syrjivillä tai koeajan tarkoitukseen nähden muutoin epäasiallisilla perusteilla.

Päätösvallasta määrätä koeaika seurakunnan seurakuntapastorin virkasuhteessa sekä purkaa papin virassa olevan papin ja lehtorin virkasuhde säädetään kirkkolaissa.

Seurakunnan, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viroista, joihin tehtävän laadun vuoksi ei sovelleta koeaikaa, säädetään kirkkojärjestyksessä.

15 §

Viranhoitomääräys ja selvitys virkasuhteen ehdoista

Viranhaltijalle on annettava viipymättä virkasuhteeseen ottamisesta kirjallinen viranhoitomääräys. Lisäksi työnantajan on vähintään kuukauden kestävässä virkasuhteessa annettava viranhaltijalle selvitys keskeisistä virkasuhteen ehdoista, jolleivät ne ilmene viranhoitomääräyksestä.

Selvitys on annettava viimeistään ensimmäisen täyden palkanmaksukauden päättymiseen mennessä, ja siitä tulee ilmetä ainakin:

- 1) virkanimike;
- 2) virkasuhteen kesto aika;
- 3) mahdollinen määräaikaisuuden peruste
- 4) mahdollinen koeaika;
- 5) virkapaikka virkasuhteen alkaessa;
- 6) virantoimituksen alkamisajankohta;
- 7) pääasialliset tehtävät tai niiden määräytymisperuste;
- 8) palkkauksen perusteet sekä palkanmaksukausi;
- 9) osa-aikaisen virkasuhteen säännöllinen työaika tai, jos viranhaltijaan ei sovelleta työaikalakia (872/2019), työmäärän suhteellinen osuus viran täydestä työmäärästä;
- 10) vuosiloman määräytyminen.

Päätösvallasta antaa viranhoitomääräys seurakunnan ja seurakuntayhtymän papin ja lehtorin virkaan säädetään kirkkolaissa. Selvityksen keskeisistä virkasuhteen ehdoista antaa työnantaja.

Viranhoitomääräys seurakunnan ja seurakuntayhtymän papin viran väliaikaiseksi hoitajaksi voidaan antaa myös oman viran ohella.

16 §

Virkasuhteen sekä viranhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien alkaminen

Virkasuhde alkaa virkasuhteeseen ottamista koskevan päätöksen tekemisestä.

Viranhaltijan oikeudet ja velvollisuudet alkavat virantoimituksen alkamispäivästä, jollei aikaisemmasta alkamisajankohdasta tässä laissa tai muualla toisin säädetä.

Viranhaltijan palvelussuhde ei katkea hänen siirtyessään välittömästi saman työnantajan toiseen virkasuhteeseen.

3 luku

Työnantajan velvollisuudet

17 §

Yleisvelvoite

Työnantajan on huolehdittava siitä, että viranhaltijalle annetaan virkasuhteesta johtuvat etuudet ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat.

18 §

Tasapuolinen kohtelu ja syrjäntäkielto

Työnantajan on kohdeltava viranhaltijoita tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole viranhaltijoiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.

Määräaikaisissa ja osa-aikaisissa virkasuhteissa ei saa pelkästään virkasuhteen kestoajan tai työajan pituuden vuoksi soveltaa epäedullisempia palvelussuhteen ehtoja kuin muissa virkasuhteissa, ellei se ole perusteltua asiallisista syistä.

Yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014). Tasa-arvosta ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986).

19 §

Työyhteisön ja työilmapiirin kehittäminen

Viranhaltijan hoidettavana olevaa tehtävää tai työmenetelmiä muutettaessa tai kehitettäessä työnantajan on pyrittävä huolehtimaan siitä, että viranhaltija voi suoriutua tehtävänsä hoidosta.

Työnantajan on pyrittävä edistämään viranhaltijan mahdollisuuksia kehittyä kykyjensä mukaan uralaan. Työnantajan on pyrittävä edistämään hyvää ja luottamuksellista ilmapiiriä työyhteisössä.

20 §

Työnantajan velvollisuus huolehtia työturvallisuudesta

Työnantajan on huolehdittava työturvallisuudesta viranhaltijan suojelemiseksi tapaturmilta ja terveydellisiltä vaaroilta. Työturvallisuudesta säädetään työturvallisuuslaissa (738/2002) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

Jos raskaana olevan viranhaltijan työtehtävät tai työolot vaarantavat hänen tai sikiön terveyden eikä työssä tai työoloissa olevaa vaaratekijää voida poistaa, viranhaltija on pyrittävä raskauden ajaksi siirtämään muihin, hänen työkykynsä ja ammattitaitonsa huomioon ottaen sopiviin tehtäviin.

21 §

Nimikirjan pitäminen

Työnantaja voi pitää viranhaltijoista ja työntekijöistä nimikirjaa. Tuomiokapituli pitää nimikirjaa hiippakunnan papeista ja lehtoreista.

Nimikirjaan merkittävien tietojen tallettamiseen, käyttämiseen ja poistamiseen sovelletaan nimikirjalakia (1010/1989).

22 §

Tietojen luovuttaminen

Viranhaltijaa tai työntekijää koskevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan nimikirjalain 6–9 §:ää.

23 §

Palkkalaskelma

Työnantajan on annettava viranhaltijalle palkanmaksun yhteydessä laskelma, josta ilmenevät palkan määrä ja sen määräytymisperusteet.

24 §

Kokoontumisoikeus

Työnantajan on sallittava viranhaltijoiden ja heidän järjestöjensä käyttää maksutta työnantajan hallinnassa olevia sopivia tiloja taukojen aikana ja työajan ulkopuolella virkasuhdeasioiden sekä ammatillisen yhdistyksen toimialaan kuuluvien asioiden käsittelyyn. Kokoontumisoikeuden käyttö ei saa aiheuttaa haittaa työnantajan toiminnalle.

4 luku

Viranhaltijan velvollisuudet

25 §

Yleiset velvollisuudet

Viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti, tasapuolisesti ja viivytyksettä noudattaen säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Viranhaltijan on käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Kiellosta vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä taloudellista tai muuta etua säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvussa.

26 §

Välttämättömät ja kiireelliset virkatehtävät

Viranhaltijan, johon ei sovelleta työaikalakia, on vapaa-aikanaan hoidettava välttämättömät ja kiireelliset virkatehtävät, jollei niiden hoitoa ole voitu muulla tavalla järjestää.

Viranhaltija on velvollinen toimimaan oman virkansa ohella toisen viranhaltijan sijaisena tämän vuosiloman ja vapaapäivän aikana.

27 §

Sivutoimi ja kilpaileva toiminta

Sivutoimella tarkoitetaan virkasuhdetta, palkattua työtä ja pysyväisluonteista tehtävää, josta

viranhaltijalla on oikeus kieltäytyä, sekä ammatin, elinkeinon ja liikkeen harjoittamista. Viranhaltija ei saa ottaa vastaan eikä pitää sellaista sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei työnantaja hakemuksesta myönnä siihen lupaa. Sivutoimilupa vaaditaan myös päätoimiselta viranhaltijalta, jolla ei ole kiinteää työaikaa. **Päätösvallassa myöntää sivutoimilupa seurakunnan papin viran ja lehtorin viran haltijalle säädetään kirkkolaissa.**

Sivutoimilupa voidaan myöntää määräajaksi tai muutoin rajoitettuna. Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muuten häiritä tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimena ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka kilpaillevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa. Viranhaltija ei saa virkasuhteen kestäessä ryhtyä kilpailevan toiminnan valmistelemiseksi sellaisiin toimenpiteisiin, joita ei voida pitää hyväksyttävänä.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta sivutoimesta viranhaltijan on tehtävä ilmoitus työnantajalle.

Työnantaja voi 2 momentissa tarkoitetuilla perusteilla ja varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi:

- 1) kieltää 3 momentissa tarkoitetun sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen;
- 2) peruuttaa sivutoimiluvan.

28 §

Terveystietojen antaminen ja terveystarkastuksiin osallistuminen

Viranhaltija on velvollinen antamaan työnantajan pyynnöstä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot työ- ja toimintakyvystään sen lisäksi, mitä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään.

Viranhaltija on myös velvollinen työnantajan määräyksestä osallistumaan terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi välttämätöntä. Viranhaltijalle on ennen määräyksen antamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Seurakunnan papin viran haltijalle määräyksen antaa tuomiokapituli. **Viranhaltijan velvollisuu- teen esittää huumausainetestiä koskeva todistus sovelletaan**, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 7 §:ssä säädetään. Potilaan itsemääräämisoikeuteen sovelletaan muutoin, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 6 §:ssä säädetään.

Työnantajan määräämistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvista välttämättömistä

kustannuksista vastaa työnantaja.

29 §

Viranhaltijan velvollisuus huolehtia työturvallisuudesta

Viranhaltijan on huolehdittava työturvallisuudesta siten kuin työturvallisuuslaissa ja sen nojalla säädetään.

5 luku

Virkasuhteessa tapahtuvat muutokset

30 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Työnantaja voi varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi **49 §**:ssä tarkoitetulla irtisanomisperusteella irtisanomisaikaa noudattaen. Seurakunnan kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin virkasuhteen muuttamiseen osa-aikaiseksi sovelletaan, mitä papin virkasuhteen irtisanomisesta ja purkamisesta **58 §**:n 2 (**poist.**) momentissa säädetään.

Jos työnantaja on työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta sovitun virkaehtosopimuksen mukaan velvollinen neuvottelemaan taloudellisella tai tuotannollisella perusteella tapahtuvan osa-aikaistamisen perusteesta viranhaltijoiden tai heidän edustajiensa kanssa, työnantajalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua vastaavaa velvollisuutta.

Kirkkoherran virkasuhde voidaan muuttaa osa-aikaiseksi vain viranhaltijan hakemuksesta. Piispan, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan ja kirkkohallituksen osastonjohtajan virkasuhdetta ei voi muuttaa osa-aikaiseksi.

31 §

Osa-aikaisen viranhaltijan oikeus kokoaikaiseen virkasuhteeseen

Työnantajan, joka tarvitsee uusia viranhaltijoita kokoaikaiseen virkasuhteeseen, on **61 §**:n estämättä ensisijaisesti tarjottava toistaiseksi virkaan otetulle, samankaltaisia tehtäviä osa-aikatyönä tekevälle viranhaltijalle mahdollisuus siirtyä tällaiseen virkasuhteeseen. Edellytyksenä on, että

viranhaltija on etukäteen kirjallisesti ilmoittanut haluavansa kokoaikaiseen virkasuhteeseen ja täyttää tämän virkasuhteen kelpoisuusvaatimukset ja että tehtävä on hänelle sopiva.

Edellä 1 momentissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden ja 61 §:ssä säädetyn takaisinottovelvollisuuden estämättä työnantaja voi tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun oppisopimuksen ja ottaa opiskelijan määrääjäksi virkasuhteeseen.

32 §

Virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen

Jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää, viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta voidaan muuttaa. Päätöksen virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta tekee toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi.

Seurakunnan kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin viran haltijan virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää kirkkoherra. Seurakuntayhtymän seurakuntapastorin ja lehtorin virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää yhteinen kirkkoneuvosto, jollei hallinto- tai johtosäännöllä toisin määrätä.

33 §

Viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen

Työnantaja voi siirtää viranhaltijan toiseen virkasuhteeseen, jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana, jos:

1) hänen asemansa toistaiseksi otettuna tai määräaikaisena viranhaltijana ei muutu ja perusteena on toiminnan tai tehtävien uudelleenjärjestelyyn liittyvä perusteltu syy, ja:

- a) hänen varsinainen palkkansa ei alene; tai
- b) hän on antanut siirtoon suostumuksensa;

2) siirtoon on muu hyväksyttävä syy ja viranhaltija on antanut siirtoon suostumuksensa.

Työnantaja voi perustellusta syystä siirtää viranhaltijan enintään vuoden määrääjäksi toiseen virkasuhteeseen, jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana, edellyttäen, ettei viranhaltijan varsinainen palkka alene. Viranhaltijalle annettu määräys voidaan peruuttaa ja asianomainen on velvollinen siirtymään välittömästi takaisin entiseen virkasuhteeseen siihen kuuluvien palkkaeduin. Peruutus tulee voimaan heti.

Viranhaltijalle on ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettua siirtämistä tai 2 momentissa tarkoitettua peruuttamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

34 §

Henkilöstön siirtäminen

Jos seurakunta liitetään toiseen tai lakkautetaan tai jos seurakunnassa oleva virka tai tehtävä tulee tarpeettomaksi seurakunnan alueen supistumisen vuoksi, sen toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään heille soveltuviin laajentuvan tai uuden seurakunnan taikka asianomaisen seurakuntayhtymän virkoihin tai työsopimussuhteisiin tehtäviin.

Päätösvallasta lakkauttaa kirkkoherran virka, kun perustetaan uusi seurakunta, säädetään kirkko-laissa. Lakkaavan seurakunnan kirkkoherran virka tai uutta seurakuntaa perustettaessa lakkautettava kirkkoherran virka lakkaa seurakuntajaon muutoksen tullessa voimaan, jolloin viran haltija siirretään laajentuvan tai uuden seurakunnan kappalaisen virkaan.

Siirretyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada palvelussuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne siirron ajankohtana ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

35 §

Sopimus henkilöstön sijoittamisesta

Jos aloite seurakuntajaon muuttamiseksi koskee seurakunnan liittämistä toiseen seurakuntaan kokonaan tai osittain tai seurakuntien lakkauttamista ja uuden seurakunnan perustamista niiden tilalle, kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen on hyväksyttävä pappien ja muun henkilöstön sijoittamista koskeva sopimus. Jos aloite koskee seurakunnan jakamista alueellisesti tai kielellisesti siten, että perustetaan uusi seurakunta, pappien ja muun henkilöstön sijoittamista koskevan sopimuksen hyväksyy jaettavan seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto.

Päätösvallasta sijoittaa kirkkoherra ja muu pappi säädetään kirkkolaissa.

Järjestelytoimikunta tai uusi kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta, kun seurakunnat on liitetty yhteen tai lakkautettujen seurakuntien tilalle on perustettu uusi seurakunta, jos sopimusta viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta ei ole tehty ennen seurakuntajaon muuttamista koskevan päätöksen voimaantuloa eikä kirkkolaissa ole toisin säädetty. Päätösvallasta, kun osa seurakunnasta on liitetty toiseen seurakuntaan tai

uusi seurakunta on perustettu jakamalla seurakunnat tai seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin, säädetään kirkkolaisissa.

36 §

Viranhaltijan asema liikkeen luovutuksessa

Työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan tässä luvussa työnantajan toiminnan tai sen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, kun luovutettava kokonaisuus pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena.

Liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät uudelle omistajalle tai haltijalle. Jos luovutus tapahtuu yksityisoikeudelliselle yhteisölle tai säätiölle, viranhaltijat siirtyvät työsopimussuhteeseen luovutuksensaajan palvelukseen. Tällöin luovutuksensaajalle eivät siirry ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsopimussuhteelle.

Ennen luovutusta erääntyneestä palkasta tai muusta virkasuhdetta koskevasta saatavasta vastaavat luovuttaja ja luovutuksensaaja yhteisvastuullisesti. Luovuttaja on kuitenkin vastuussa luovutuksensaajalle ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu.

Luovutuksensaaja on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virkaehtosopimuksen määräyksiä, kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

6 luku

Virkavapaa

37 §

Virka- ja työvapaa

Viranhaltijalle voidaan hakemuksesta myöntää määräajaksi vapautus virkatehtävien hoitamisesta joko kokonaan tai osittain.

Viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada vapaata työstään kirkon keskushallinnon luottamustoimen hoitamista varten. Viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada vapaata työstään myös kunnallisen luottamustoimen hoitamista varten noudattaen, mitä kuntalain (410/2015) 80 ja 81 §:ssä säädetään.

Viranhaltijan osa-aikaiseen sairauspoissaoloon sovelletaan työsopimuslain 2 luvun 11 a §:ää.

38 §

Virkavapaan hakeminen ja myöntäminen

Virkavapaata haetaan kirjallisesti, jollei muualla toisin säädetä tai virkaehtosopimuksessa toisin määrätä.

Virkavapaan myöntäminen ja sen pituus ovat työnantajan harkinnassa, jollei muualla toisin säädetä tai virkaehtosopimuksessa toisin määrätä. Jos virkavapaata ei voida myöntää hakemuksen mukaisesti, hakemus on hylättävä, jollei viranhaltija kirjallisesti suostu sen myöntämiseen muulla tavalla.

Jos viranhaltija on ollut poissa virantoimituksesta eikä hänelle ole myönnetty virkavapaata, poissaolo merkitään jälkikäteen virkavapaaksi, mikäli työnantaja toteaa poissaolon johtuneen ylivoimaisesta esteestä tai muusta pätevästä syystä.

(Poist.)

39 §

Virkavapaan keskeyttäminen ja peruuttaminen

Virkavapaan keskeyttäminen tai peruuttaminen viranhaltijan pyynnöstä on työnantajan harkinnassa, jollei laissa toisin säädetä tai virkaehtosopimuksessa toisin määrätä.

Virkavapaa keskeytyy siksi ajaksi, kun virkavapaana oleva viranhaltija suostumuksensa perusteella perustellusta syystä määrätään suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

Virkavapaa voidaan keskeyttää tai peruuttaa, jos virkavapaata käytetään muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty. Ennen päätöksen tekemistä viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

40 §

Perhevapaat

Viranhaltijalla on oikeus saada virkavapaata perhevapaiden vuoksi siten kuin työsopimuslain 4 luvun 1–8 §:ssä säädetään.

7 luku

Lomauttaminen**41 §***Lomauttaminen*

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 49 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Seurakunnan, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viroista, joiden haltijaa ei voida lomauttaa, säädetään kirkkojärjestyksessä. Seurakunnan muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta pyydetävästä lausunnosta säädetään kirkkolaissa. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

Jos tehtävät tai työnantajan edellytykset tarjota työtä ovat tilapäisesti vähentyneet eikä työnantaja voi kohtuudella järjestää muita tehtäviä tai työnantajan tarpeisiin sopivaa koulutusta, viranhaltija voidaan lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi. Enimmäisajan pidentämisestä ei voida sopia virkaehtosopimuksella.

Viranhaltija ja työnantaja voivat työnantajan aloitteesta sopia viranhaltijan lomauttamisesta virkasuhteen kestäessä, kun se on tarpeen työnantajan toiminnan tai taloudellisen tilan vuoksi.

Jos viranhaltija on lomautettu toistaiseksi, virantoimituksen alkamisesta on ilmoitettava vähintään viikkoa ennen, jollei toisin ole sovittu.

Jos lomauttamista koskeva päätös on kumottu oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta muulla kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettulla perusteella ja työnantaja on uudella lainvoimaisella päätöksellä päättänyt samasta lomauttamisesta, lomauttaminen katsotaan tehdyksi ensin tehdyn päätöksen mukaisesti, jollei ensin tehdyn päätöksen lomautuksen ilmoitusajasta tai lomautuksen peruuntumisesta muuta johdu.

42 §*Lomautusmenettely*

Työnantajan on käytettävissään olevien tietojen perusteella esitettävä viranhaltijalle ennakko selvitys lomautuksen perusteista sekä sen arvioidusta laajuudesta, toteuttamistavasta, alkamisajankohdasta ja kestosta. Jos lomautus kohdistuu useaan viranhaltijaan, selvitys voidaan antaa

luottamusmiehelle tai viranhaltijoille yhteisesti. Selvitys on annettava viipymättä lomautuksen tarpeen tultua työnantajan tietoon. Selvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on virkaehtosopimuksen perusteella esitettävä vastaava selvitys.

Lomautusta koskeva päätös on annettava viranhaltijalle tiedoksi kirjallisesti vähintään 14 päivää ennen lomautuksen alkamista. Lomautuspäätös annetaan viranhaltijalle henkilökohtaisesti. Jos lomautuspäätöstä ei voida antaa henkilökohtaisesti, sen saa toimittaa kirjeitse samaa määräaikaa noudattaen. Kirjeitse toimitetun päätöksen katsotaan tulleen viranhaltijan tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on lähetetty. Lomautuspäätöksessä tulee mainita lomautuksen peruste, sen alkamisaika ja määräaikaisen lomautuksen kesto sekä toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen osalta sen arvioitu kesto. Lomautuspäätös on annettava tiedoksi luottamusmiehelle.

Ennakkoselvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta sovitun virkaehtosopimuksen mukaan esitettävä vastaava selvitys tai neuvoteltava lomauttamisesta viranhaltijoiden tai heidän edustajansa kanssa.

43 §

Virkasuhteen irtisanominen lomautuksen yhteydessä

Lomautetulla viranhaltijalla on oikeus irtisanoa virkasuhde ilman irtisanomisaikaa päättymään milloin tahansa lomautusaikana, ei kuitenkaan viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä, jos lomautuksen päättymisaika on hänen tiedossaan. Muu sopimus on mitätön.

Jos lomauttaminen on tullut voimaan viranhaltijan saamatta hyväkseen 54 §:n 1 momentin mukaista irtisanomisaikaa ja työnantaja irtisanoo viranhaltijan ennen lomautuksen päättymistä, viranhaltijalla on oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa. Irtisanomisajan palkasta saadaan vähentää 14 päivän palkka, jos viranhaltija on lomautettu lain tai sopimuksen mukaista yli 14 päivän lomautusilmoitusaikaa noudattaen.

Jos lomauttaminen on tullut voimaan viranhaltijan saamatta hyväkseen virkasuhteen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja toistaiseksi voimassa oleva lomauttaminen on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää, lomautetulla viranhaltijalla on virkasuhteen irtisanoessaan oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa kuten 2 momentissa säädetään.

44 §

Menetettyjen ansioiden korvaaminen lomautusajalta

Jos lomautusta koskeva päätös **41** §:n 1 tai 2 momentin vastaisena kumotaan lainvoimaisella päätöksellä, viranhaltijalle maksetaan lainvastaisen lomautuksen vuoksi saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio siten kuin **60** §:ssä säädetään.

8 luku

Virkasuhteen päättyminen

45 §

Virkasuhteen päättyminen ilman irtisanomista

Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa:

- 1) kun määräaika, joksi viranhaltija on otettu, on kulunut loppuun;
- 2) kun määrätehtävää varten otetun viranhaltijan tehtävä on suoritettu;
- 3) sijaiseksi otetun määräaikaisen viranhaltijan määräajasta riippumatta, kun toistaiseksi otettu viranhaltija palaa virantoimitukseen, jos toistaiseksi otetulla viranhaltijalla on lakiin tai virkaehtosopimuksen määräykseen perustuva ehdoton oikeus palata virantoimitukseen;
- 4) kun viranhaltijalle on virkasuhteen perusteella myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke toistaiseksi, sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana viranhaltijan oikeus sairausajan palkan saamiseen on päättynyt, tai jos työnantaja on saanut työkyvyttömyyseläkepäätöksestä tiedon myöhemmin, tiedoksisaantipäivästä lukien;
- 5) viranhaltijan **12** §:n 2 momentissa tai **13** §:n **3** momentissa tarkoitetun valinnan raukeamista koskevan päätöksen tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä lukien;
- 6) sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana viranhaltija täyttää eroamisiän, jollei viranhaltijan kanssa sovita virkasuhteen määräaikaisesta jatkamisesta. Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

Työnantaja ja viranhaltija voivat sopia virkasuhteen määräaikaisesta jatkamisesta 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun ajankohdan jälkeen. Sopimuksen seurakunnan papin ja lehtorin kanssa tekee kuitenkin tuomiokapituli seurakuntaa kuultuaan.

(Poist.)

46 §

Virkasuhteen päättyminen viranhaltijan erottua kirkosta

Virkasuhde voi päättyä myös viranhaltijan erottua kirkosta, mistä säädetään kirkkolaissa.

47 §

Viranhaltijasta johtuvat irtisanomisperusteet

Työnantaja ei saa irtisanoa virkasuhdetta viranhaltijasta johtuvasta syystä ilman asiallista ja painavaa syytä. Tällaisena syynä voidaan pitää virkasuhteeseen liittyvien velvoitteiden vakavaa rikkomista tai laiminlyöntiä sekä sellaisia viranhaltijan henkilöön liittyvien työntekoedellytysten olennaisia muutoksia, joiden vuoksi viranhaltija ei enää kykene selviytymään tehtävistään. Syyn asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja viranhaltijan olosuhteet kokonaisuudessaan.

Edellä tarkoitettu syy ei ole ainakaan:

- 1) viranhaltijan sairaus, vamma tai tapaturma, ellei viranhaltijan työkyky ole näiden vuoksi vähentynyt olennaisesti ja niin pitkäaikaisesti, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää virkasuhteen jatkamista;
- 2) osallistuminen viranhaltijayhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen;
- 3) viranhaltijan poliittinen, uskonnollinen tai muu mielipide tai osallistuminen yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan;
- 4) turvautuminen viranhaltijan käytettävissä oleviin oikeusturvakeinoihin.

Jos viranhaltija ei suorita **10 §**:n 4 momentissa tarkoitettua erityiskoulutusta työnantajan asettamassa kohtuullisessa määräajassa, hänet voidaan irtisanoa irtisanomisaikaa noudattaen.

48 §

Viranhaltijasta johtuvaan irtisanomisperusteeseen vetoaminen

Viranhaltijaa, joka on laiminlyönyt virkasuhteesta johtuvien velvollisuuksiensa täyttämisen tai rikkonut niitä, ei saa irtisanoa ennen kuin hänelle on varoituksella annettu mahdollisuus korjata menettelynsä.

Työnantajan on ennen irtisanomista selvitettävä, olisiko irtisanominen vältettävissä sijoittamalla viranhaltija muuhun virkasuhteeseen.

Jos irtisanomisen perusteena on niin vakava virkasuhteeseen liittyvä rikkomus, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää virkasuhteen jatkamista, 1 ja 2 momenttia ei sovelleta.

Viranhaltijasta johtuva irtisanominen on tehtävä kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut irtisanomisesta päättävän viranomaisen tietoon.

49 §

Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet

Virkasuhde voidaan irtisanoa, kun viranhaltijan tehtävät ovat vähentyneet olennaisesti ja pysyvästi taloudellisista syistä, työnantajan tai asianomaisen yksikön tehtävien uudelleen järjestelyn vuoksi taikka muista niihin verrattavista syistä. Irtisanominen edellyttää lisäksi, ettei viranhaltijaa voida ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa toiseen virkasuhteeseen tai ottaa sellaiseen **työsopimussuhteeseen**, jonka tehtävät eivät olennaisesti poikkea viranhaltijan tehtävistä, tai kouluttaa uusiin tehtäviin.

Perustetta irtisanomiseen ei katsota olevan ainakaan silloin, kun:

- 1) irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä työnantajan toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia;
- 2) irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleen järjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä työnantajalla tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua.

Kirkkoherran sekä seurakunnan ainoan kanttorin tai diakonian viranhaltijan virkasuhdetta ei voida irtisanoa taloudellisella ja tuotannollisella perusteella.

50 §

Työllistymisvapaa ja työllistymistä edistävä valmennus tai koulutus

Viranhaltijalla on sama oikeus työllistymisvapaaseen kuin työntekijällä työsopimuslain 7 luvun 12 §:n mukaan.

Työnantaja on velvollinen tarjoamaan 49 §:n perusteella irtisanomalleen viranhaltijalle tilaisuuden osallistua työnantajan kustantamaan työllistymistä edistävään valmennukseen tai koulutukseen, jos:

- 1) työnantajan palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä; ja
- 2) viranhaltija on ollut ennen virkasuhteen päättymistä yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta työnantajan palveluksessa.

Valmennuksen tai koulutuksen on arvoltaan vähintään vastattava viranhaltijan laskennallista palkkaa kuukauden ajalta tai irtisanotun viranhaltijan kanssa samassa toimipaikassa työskentelevän henkilöstön keskimääräistä kuukausiansiota riippuen siitä, kumpi on suurempi. Valmennus tai koulutus on toteutettava irtisanomisajan päättymisen jälkeen kahden kuukauden kuluessa. Painavasta syystä valmennus tai koulutus saadaan toteuttaa myöhemminkin. Valmennuksen tai koulutuksen toteutusaika tai arvioitu aika on kuitenkin oltava viranhaltijan tiedossa palvelussuhteen päättymishetkellä.

Työnantaja ja viranhaltija voivat sopia, että työnantaja täyttää 2 momentissa tarkoitetun velvollisuutensa kustantamalla viranhaltijan itsensä hankkiman koulutuksen tai valmennuksen kokonaan tai osittain.

Työnantaja ja henkilöstö saavat sopia toisin siitä, mitä 3 momentissa säädetään arvon määräytymisestä. Lisäksi työnantaja ja henkilöstö saavat sopia valmennuksen tai koulutuksen sijasta muustakin järjestelystä, jolla edistetään irtisanottavan työllistymistä. Henkilöstön edustaja määräytyy työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta sovitun virkaehtosopimuksen mukaisesti. Henkilöstön edustajan tekemä sopimus sitoo kaikkia niitä viranhaltijoita, joita sopimuksen tehneen viranhaltijoiden edustajan on katsottava edustavan.

51 §

Työllistymistä edistävän valmennuksen tai koulutuksen laiminlyönti

Työnantaja, joka ei ole noudattanut **50 §**:ssä säädettyä velvollisuuttaan, on velvollinen suorittamaan viranhaltijalle kertakaikkisena korvauksena koulutuksen tai valmennuksen arvoa vastaavan määrän.

Jos valmennuksen tai koulutuksen järjestämisvelvollisuus on laiminlyöty vain osittain, korvausvelvollisuus rajoittuu vastaamaan velvollisuuden laiminlyötyä osuutta.

52 §

Eriytinen irtisanomissuoja

Viranhaltijalla, jolle on myönnetty virkavapaata perhevapaiden vuoksi, on sama irtisanomissuoja kuin työntekijällä työsopimuslain 7 luvun 9 § mukaan. Sama koskee viranhaltijaa, joka on raskaana tai joka tulee käyttämään oikeuttaan edellä tarkoitettuihin vapaisiin.

Luottamusmiehen virkasuhde voidaan irtisanoa **47 §**:n perusteella vain, jos niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden enemmistö, joiden luottamusmiehenä hän on, antaa siihen suostumuksensa.

Virkasuhde voidaan irtisanoa 49 §:n perusteella vain, jos työ päättyy kokonaan eikä viranhaltijalle voida järjestää muuta työtä, joka vastaa hänen ammattitaitoaan, tai kouluttaa häntä muuhun työhön.

53 §

Irtisanomisoikeus liikkeen luovutuksen yhteydessä

Luovutuksensaaja ei saa irtisanoa viranhaltijan palvelussuhdetta pelkästään 36 §:n 1 momentissa tarkoitetun liikkeen luovutuksen perusteella.

Viranhaltija saa virkasuhteessa muutoin sovellettavaa irtisanomisaikaa noudattamatta tai sen kestoajasta riippumatta irtisanoa virkasuhteen päättymään luovutuspäivästä, jos hän on saanut tiedon luovutuksesta työnantajalta tai liikkeen uudelta haltijalta viimeistään kuukautta ennen luovutuspäivää. Jos hänelle on annettu tieto luovutuksesta myöhemmin, hän saa irtisanoa palvelussuhteensa päättymään luovutuspäivästä tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa tiedon saamisesta.

54 §

Irtisanomisaika

Työnantajan irtisanoessa viranhaltijan virkasuhteen irtisanomisaika on vähintään:

- 1) 14 päivää, jos palvelussuhde on jatkunut enintään vuoden;
- 2) yksi kuukausi, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli vuoden mutta enintään neljä vuotta;
- 3) kaksi kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli neljä vuotta mutta enintään kahdeksan vuotta;
- 4) neljä kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli kahdeksan vuotta mutta enintään 12 vuotta;
- 5) kuusi kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 12 vuotta;
- 6) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kirkkoherran, piispan, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan tai kirkkohallituksen osastonjohtajan virka.

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

- 1) 14 päivää, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä enintään viisi vuotta;
- 2) yksi kuukausi, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli viisi vuotta;
- 3) kaksi kuukautta, jos viranhaltijan ottaminen kuuluu kirkkovaltuustolle tai yhteiselle

kirkkovaltuustolle;

4) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kappalainen, kirkkoherra, piispa, kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija tai kirkkohallituksen osastonjohtaja.

Irtisanomisaika alkaa kulua irtisanomisen tiedoksiantoa seuraavasta päivästä. Viranhaltijan suostumuksella voidaan noudattaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua lyhyempää irtisanomisaikaa.

55 §

Virkasuhteen purkaminen

Työnantaja saa purkaa viranhaltijan virkasuhteen päättyväksi heti riippumatta noudatettavasta irtisanomisajasta tai määräajan pituudesta. Virkasuhde voidaan purkaa vain erittäin painavasta syystä. Tällaisena syynä voidaan pitää laista tai määräyksistä johtuvien, virkasuhteeseen olennaisesti vaikuttavien velvoitteiden niin vakavaa rikkomista tai laiminlyöntiä, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää virkasuhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa.

56 §

Purkamisoikeuden raukeaminen

Purkamisoikeus raukeaa, jollei syy ole jo aikaisemmin menettänyt merkitystään, 14 päivän kuluessa siitä, kun työnantaja on saanut tiedon purkamisen aiheesta tai, jos syy on jatkuva, siitä, kun työnantaja on saanut tiedon sen lakkaamisesta.

Jos purkaminen estyy pätevästä syystä, virkasuhde saadaan purkaa 14 päivän kuluessa esteen lakkaamisesta.

57 §

Virkasuhteen päättämismenettely

Ennen kuin työnantaja irtisanoo tai purkaa tai päättää virkasuhteen raukeamisesta 13 §:n 3 momentin mukaisesti, viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi virkasuhteen päättämisen syistä. Viranhaltijalla on oikeus häntä kuultaessa käyttää avustajaa. Oikeudesta käyttää avustajaa on ilmoitettava viranhaltijalle. Työnantajan päätös irtisanomisesta, purkamisesta tai raukeamisesta on perusteluineen merkittävä pöytäkirjaan.

Jos työnantaja on työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta sovitun

virkaehtosopimuksen mukaan velvollinen neuvottelemaan taloudellisella tai tuotannollisella perusteella tapahtuvan irtisanomisen perusteesta viranhaltijoiden tai heidän edustajiensa kanssa, työnantajalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua vastaavaa velvollisuutta.

Päätös virkasuhteen irtisanomisesta, purkamisesta tai raukeamisesta on annettava viranhaltijalle todisteellisesti tiedoksi siten kuin hallintolain (434/2003) 56 ja 60 §:ssä säädetään.

58 §

Virkasuhteen irtisanova tai purkava viranomainen

Viranhaltijan irtisanoo ja hänen virkasuhteensa purkaa:

- 1) seurakunnassa kirkkoneuvosto, seurakuntaneuvosto tai hallintosäännössä määrätty muu viranomainen;
- 2) seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto tai hallintosäännössä määrätty muu viranomainen;
- 3) tuomiokapitulissa tuomiokapituli;
- 4) kirkkohallituksessa kirkkohallitus, jollei toisin säädetä.

Päätösvallasta irtisanoa seurakunnan tai seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran haltija 47 §:ssä säädetyllä viranhaltijasta johtuvalla perusteella tai 49 §:ssä säädettyillä taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla tai purkaa virkasuhde 55 §:ssä säädetyllä perusteella säädetään kirkkolaissa.

(Poist.)

59 §

Virkasuhteen jatkuminen

Viranhaltijan virkasuhde jatkuu katkeamattomana, jos virkasuhteen irtisanominen, purkaminen tai virkasuhteeseen ottamispäätöksen raukeaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman laissa säädettyä perustetta.

Jos irtisanomista, purkamista tai raukeamista koskeva päätös on kumottu oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla perusteella ja työnantaja on uudella päätöksellä päättänyt virkasuhteen ja tämä päätös on saanut lainvoiman, virkasuhde katsotaan päättyneeksi asiassa ensin tehdyn päätöksen mukaisesti, jollei irtisanomisajasta muuta johdu.

Jos virkasuhde on purettu ilman säädettyä purkamisperustetta ja tuomioistuin katsoo, että työnantajalla on ollut irtisanomisperuste, virkasuhteen katsotaan jatkuvan viranhaltijaan noudatettavan

irtisanomisajan päättymiseen saakka ja viranhaltijalla on oikeus saada palkka irtisanomisajalta.

60 §

Menetettyjen ansioiden korvaaminen

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on **59 §**:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio. Ansiosta vähennetään samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu vastaava ansio, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Ansiosta vähennetään myös viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki sekä vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetus.

Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamisestaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta, työmarkkinatuesta sekä sairausvakuutuskorvauksista.

Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun peruspäivärahan tai työmarkkinatuen. Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä otettu huomioon 1 momentissa tarkoitettussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai työmarkkinatukea. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa mainittuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta ja työmarkkinatuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua ansioon suhteutettua päivärahaa ja peruspäivärahaa sekä työmarkkinatukea.

61 §

Irtisanotun viranhaltijan takaisin ottaminen

Jos työnantaja on irtisanonut toistaiseksi otetun viranhaltijan **49 §**:n mukaisilla perusteilla ja

työnantaja tarvitsee neljän kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä viranhaltijaa tehtäviltään samankaltaiseen toistaiseksi voimassa olevaan tai yli kuusi kuukautta kestävään virkasuhteeseen, työnantajan on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko irtisanottuja viranhaltijoita etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjottava työtä ensisijaisesti irtisanotuille kelpoisuusvaatimukset täyttävillä viranhaltijoille. Jos virkasuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta. Sama velvollisuus koskee 36 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa silloin, kun luovuttaja on irtisanonut viranhaltijan ennen luovutushetkeä.

Työnantajan, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämisen, on korvattava viranhaltijalle näin aiheuttamansa vahinko.

9 luku

Virantoimituksesta pidättäminen

62 §

Virantoimituksesta pidättämisen peruste

Jos viranhaltijan voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyneen virantoimituksessa virkarikokseen tai muuten menetelleen siinä velvolluuksiensa vastaisesti, hänet voidaan pidättää tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi virantoimituksesta. Ilmeinen virkarikos on ilmoitettava viipymättä poliisille.

Jos viranhaltijan voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyneen rikokseen virantoimituksen ulkopuolella ja asiassa ilmenneillä seikoilla voi olla vaikutusta edellytyksiin hoitaa virkatehtäviä, viranhaltija voidaan pidättää tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi virantoimituksesta.

Muussa kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa viranhaltija voidaan pidättää virantoimituksesta siksi ajaksi, kun viranhaltija ei voi hänestä johtuvasta syystä hoitaa virkatehtäviään asianmukaisesti.

Viranhaltija voidaan väliaikaisesti pidättää virantoimituksesta edellä tarkoitetuilla perusteilla enintään neljän viikon ajaksi.

63 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Virantoimituksesta pidättämisestä päättää:

(Poist.)

- 1) seurakunnan muun viran haltijan osalta kirkkoneuvosto, seurakuntaneuvosto tai hallintosäännössä määrätty muu viranomainen;
- 2) seurakuntayhtymän muun viran haltijan osalta yhteinen kirkkoneuvosto tai hallintosäännössä määrätty muu viranomainen;
- 3) tuomiokapitulin viran haltijan osalta tuomiokapituli;
- 4) kirkkohallituksen viran haltijan osalta kirkkohallitus.

Väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä päättää:

- 1) kirkkoherran ja tuomiokapitulin viran haltijan osalta piispa;
- 2) seurakunnan muun viran haltijan osalta kirkkoherra;
- 3) seurakuntayhtymän viran haltijan osalta yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja;
- 4) kirkkohallituksen viran haltijan osalta kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija.

Päätösvallasta pidättää papin ja lehtorin viran haltija virantoimituksesta säädetään kirkkolaissa.

64 §

Virantoimituksesta pidättämisessä noudatettava menettely

Väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä päättäneen viranhaltijan on viipymättä saatettava virantoimituksesta pidättäminen toimivaltaisen viranomaisen päätettäväksi.

Ennen kuin virantoimituksesta pidättämisestä tehdään päätös, viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. **(Poist.)**

Päätös virantoimituksesta pidättämisestä voidaan panna täytäntöön heti.

65 §

Virantoimituksesta pidättämisen uudelleenarviointi

Virantoimituksesta pidättämisestä päättäneen toimielimen tulee seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja olosuhteiden muututtua tarvittaessa tehdä asiasta uusi päätös. Virantoimituksesta pidättämisen jatkaminen tulee ottaa viipymättä käsiteltäväksi viranhaltijan sitä vaatiessa.

10 luku**Henkilöstöä koskevat erinäiset säännökset****66 §***Yhdistymisvapaus*

Viranhaltijalla on oikeus kuulua yhdistykseen sekä osallistua tällaisen yhdistyksen toimintaan. Hänellä on myös oikeus perustaa yhdistys. Viranhaltijalla on niin ikään vapaus olla kuulumatta edellä tarkoitettuun yhdistykseen. Tämän oikeuden ja vapauden käytön estäminen ja rajoittaminen on kiellettyä.

67 §*Palkkasaatavan vanhentuminen*

Viranhaltijan on esitettävä virkasuhteesta johtuvaa palkkaa tai muuta taloudellista etuutta koskeva kirjallinen vaatimus kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona asianomainen palkkaerä tai muu etu olisi ollut maksettava tai annettava. Jos vaatimusta ei ole esitetty määräajan kuluessa, oikeus palkkaan tai muuhun taloudelliseen etuuteen on menetetty.

Mitä 1 momentissa säädetään viranhaltijasta, koskee myös henkilöä, jonka virkasuhde on lakanut, sekä viranhaltijan kuolinpesää.

68 §*Palkan takaisinperiminen*

Työnantaja voi päättää aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden perimisestä takaisin. Takaisinperintä voidaan suorittaa myös siten, että perittävä määrä vähennetään seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä viranhaltijan palkasta, jos tämä on edelleen saman työnantajan palveluksessa. Päätöksessä on mainittava takaisin perittävä määrä ja takaisinperinnän peruste.

Kulloinkin suoritettavasta palkasta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin mitä palkasta ulosottokaaren (705/2007) mukaan saadaan ulosmitata.

Työnantaja voi luopua takaisinperinnästä joko kokonaan tai osittain, jos takaisinperintää on olosuhteet huomioon ottaen pidettävä kohtuuttomana tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Oikeus takaisinperintään lakkaa, jos takaisinperinnästä ei tehdä päätöstä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton palkka tai muu etuus on maksettu.

69 §

Viivästyskorko

Virkasuhteeseen perustuvan saatavan suorituksen viivästyessä sovelletaan, mitä korkolaissa säädetään viivästyskorosta.

Hallintolainkäyttöasiassa on korkolain 6 ja 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa maksettava viivästyskorkoa viimeistään siitä päivästä, jona velallisen katsotaan saaneen tiedon velan maksua koskevan valituksen tai hakemuksen vireilletulosta, tai jos vaatimus esitetään oikeudenkäynnin aikana, sen esittämisestä lukien.

Edellä 60 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa viivästyskorkoa on maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut päivästä, jona viranhaltija esitti työnantajalle mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen.

70 §

Korvausvaatimusten käsittelyjärjestys

Edellä 6 §:n 3 momentissa, 43 §:n 2 ja 3 momentissa, 51 §:ssä sekä 61 §:n 2 momentissa tarkoitettua korvausta koskevat vaatimukset käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa.

71 §

Työtodistus

Viranhaltijalla on virkasuhteen päättyessä oikeus pyynnöstä saada työnantajalta kirjallinen todistus virkasuhteen kestoajasta ja tehtävien laadusta. Viranhaltijan nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa on lisäksi mainittava virkasuhteen päättymisen syy sekä arvio viranhaltijan työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Työnantajalla on velvollisuus antaa viranhaltijalle työtodistus, jos sitä pyydetään kymmenen vuoden kuluessa virkasuhteen päättymisestä. Todistusta viranhaltijan työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä on kuitenkin pyydetävä viiden vuoden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

Jos virkasuhteen päättymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta, työtodistus on annettava vain,

jos siitä ei aiheudu työnantajalle kohtuutonta hankaluutta. Samoin edellytyksin työnantajan on annettava kadonneen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle uusi todistus.

(Poist.)

11 luku

Muutoksenhaku

72 §

Muutoksenhakumenettely

Työnantajan tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kirkkolaissa oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kirkollisvalituksesta säädetään. Oikaisuvaatimusaika **49 §**:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kuitenkin kulua vasta **54 §**:n 1 momentissa säädetyn irtisanomisajan päättymisestä.

73 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Viranhaltija ei saa valittamalla hakea muutosta viranomaisen päätökseen evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 2 §:ssä tarkoitettussa asiassa eikä saattaa sitä oikaisuvaatimuksin tai hallintoriita-asiana ratkaistavaksi, jos hänellä taikka viranhaltijayhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan vain viranhaltijaan, joka on jäsenenä sellaisessa viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa, tai sen alayhdistyksessä.

(Poist.)

Muutosta ei saa erikseen hakea oikaisuvaatimuksella tai kirkollisvalituksella päätökseen, joka koskee **62 §**:n 4 momentissa tarkoitettua väliaikaista virantoimituksesta pidättämistä.

74 §

Irtisanomisperusteiden tutkiminen virkasuhteen purkamista koskevassa asiassa

Jos tuomioistuin katsoo virkasuhteen purkamista koskevaa asiaa käsitellessään, että **55 §**:ssä säädetyt purkamisperusteet eivät täyty, tuomioistuimen on vaadittaessa harkittava, onko työnantajalla

ollut **47** §:ssä säädetty irtisanomisperuste.

75 §

Valituksen käsittely

Virkasuhteen irtisanomista, purkamista ja osa-aikaistamista sekä virantoimituksesta pidättämistä koskeva kirkollisvalitus on käsiteltävä tuomioistuimessa kiireellisenä.

76 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Sen estämättä, mitä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään, on kirkollisvalituksen tehnyt asianomainen viranhaltija tai muu henkilö, jonka on katsottava tehneen valituksen viranhaltijan puolesta, vaadittaessa velvoitettava korvaamaan työnantajan kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, mikäli valitus koskee tässä laissa tarkoitettua asiaa eikä valitusta hyväksytä. Vastaavasti viranomainen on velvoitettava korvaamaan kirkollisvalituksen tehneen asianosaisen kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, mikäli päätös valituksen johdosta osittain tai kokonaan kumotaan.

Edellä 1 momentista poiketen oikeudenkäyntikuluja ei velvoiteta korvattavaksi silloin, kun päätös koskee virkaan ottamista tai jos asia on ollut oikeudellisesti niin epäselvä, että oikeudenkäyntiin on ollut perusteltu syy tai oikeudenkäyntikulujen korvaamista on muutoin pidettävä asian laatu tai olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

77 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

78 §

Siirtymäsäännökset

Viranhaltija säilyttää 1 päivänä tammikuuta 1994 kumotun kirkkolain (635/1964) mukaisen korkeamman eroamisikänsä, jos hänellä on ollut siihen oikeus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kirkkolain 26 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan viran täyttöön, varoitushennettelyyn sekä seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuvaan henkilöstösiirtoon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kirkkolain säännöksiä.

3) päättäisi esittää valtioneuvostolle, että se ryhtyisi toimenpiteisiin evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitosta koskevan lain säätämiseksi seuraavasti:

L a k i **evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitos ja sen tehtävät

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitos toimii evankelis-luterilaisen kirkon sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien edunvalvojana työmarkkina-asioissa.

Työmarkkinalaitos neuvottelee ja sopii seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen puolesta niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetussa laissa (968/1974) ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetussa laissa (829/2005) säädettyssä järjestyksessä sekä suorittaa muut lain mukaan sille kuuluvat tehtävät. Työmarkkinalaitoksen päätösvallasta valtuuttaa seurakunta, seurakuntayhtymä, tuomiokapituli tai kirkkohallitus sopimaan virkaehtosopimuksesta säädetään evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentissa.

Työmarkkinalaitos voi antaa suosituksia asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin.

2 §

Työmarkkinalaitoksen valtuuskunta ja sen toimikausi

Työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa 1 §:ssä tarkoitetuissa asioissa käyttää sen valtuuskunta, jollei toisin säädetä tai jollei valtuuskunta päättä siirtää päätösvaltaa asettamalleen jaostolle tai toimielimelle taikka työmarkkinalaitoksen toimiston viranhaltijalle.

Kirkkohallitus valitsee kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan jokaisesta hiippakunnasta yhden palvelussuhteen ehtoja tuntevan työnantajatahoa edustavan jäsenen ja varajäsenen hiippakuntavaltuuston tekemän ehdollepanon perusteella. Jäsenten ja varajäsenten vaalia varten hiippakuntavaltuustot asettavat ehdolle neljä henkilöä.

Edellä mainittujen jäsenten lisäksi kirkkohallitus valitsee valtuuskuntaan kaksi muuta palvelussuhteen ehtoja tuntevaa julkista työnantajatahoa edustavaa jäsentä ja näille varajäsenet.

Valtuuskunnan toimikausi on neljä vuotta. Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

3 §

Vaalikelpoisuus

Valtuuskuntaan voidaan valita henkilö, jolla on kirkkolain (/) 9 luvun 2 §:n 1 momentin mukainen vaalikelpoisuus seurakunnan luottamustoimiin ja joka on antanut suostumuksensa tehtävän vastaanottamiseen. Vaalikelpoisia valtuuskuntaan eivät ole evankelis-luterilaista kirkkoa koskevan virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestöön tai sen jäsenjärjestöön luottamushenkilö- tai pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt.

4 §

Kirkkohallituksen ja piispainkokouksen edustaja

Kirkkohallituksen määräämällä kirkkohallituksen jäsenellä ja piispainkokouksen määräämällä piispalla on läsnäolo- ja puheoikeus valtuuskunnassa.

5 §

Työmarkkinalaitoksen toimisto

Työmarkkinalaitoksen asioiden valmistelua ja sen päätösten toimeenpanoa varten on kirkkohallituksessa työmarkkinalaitoksen toimisto tarpeellisine henkilökuntineen.

6 §

Valtuuskunnan työjärjestys

Valtuuskunta päättää työjärjestyksestään. Valtuuskunnan tehtävistä ja toimielimistä määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

7 § *Valituskielto*

Valtuuskunnan sen jaoston, valtuuskunnan asettaman toimielimen tai työmarkkinalaitoksen toimiston viranhaltijan päätökseen työmarkkina-asiaassa ei saa hakea muutosta. Sama koskee seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen päätöstä, joka on tehty evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla.

8 § *Esteellisyys*

Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilön sekä toimiston viranhaltijan ja työsopimussuhteisen työntekijän esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

9 § *Tietojen saanti*

Työmarkkinalaitoksella on oikeus saada seurakunnalta, seurakuntayhtymältä, tuomiokapitulilta ja kirkkohallitukselta 1 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

10 § *Voimaantulo ja siirtymäsäännökset*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kirkkolain mukaan valittu evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunta jatkaa toimintaansa valtuuskunnan toimikauden loppuun saakka.

Mitä muussa laissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua kirkon työmarkkinalaitosta.

4) päättäisi esittää valtioneuvostolle, että se ryhtyisi toimenpiteisiin sellaisen lain säätämiseksi, jolla

muutetaan tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annetun lain (373/2010) 2 § seuraavasti:

2 §

Velvollisuus ilmoittaa virkamiestä ja viranhaltijaa koskevasta rikosasiasta

Tuomioistuimen, joka on tuominnut valtion virkamiehen, kunnallisen tai evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijan rikoksesta, on ilmoitettava ratkaisustaan lähettämällä siitä jäljennös sille viranomaiselle, jonka alainen virkamies tai viranhaltija on. Evankelis-luterilaisen kirkon pappia koskevasta ratkaisusta on ilmoitettava lisäksi tuomiokapitulille. Tuomioistuimen on lähetettävä jäljennös myös oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle edellä tarkoitetusta ratkaisusta samoin kuin ratkaisusta, jolla virkamiestä tai viranhaltijaa koskeva syyte on hylätty.

Ilmoituksen tekemisestä merkitsemällä ratkaisusta tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai toimittamalla tiedot Oikeusrekisterikeskukselle niiden välittämiseksi 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille säädetään tarvittaessa oikeusministeriön asetuksella. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

5) päättäisi esittää valtioneuvostolle, että se ryhtyisi toimenpiteisiin evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastoa koskevan lain säätämiseksi seuraavasti:

L a k i
evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleistä

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta (*kirkon eläkerahasto*). Kirkon eläkerahasto on julkisoikeudellinen oikeushenkilö ja sen kotipaikka on Helsinki.

2 §

Vastuu kirkon eläketurvan rahoituksesta ja toimeenpanosta

Kirkon eläkerahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja vastaa evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstön eläketurvan rahoituksesta.

Keva hoitaa julkisten alojen eläkelain (81/2016) mukaista evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstön eläketurvan toimeenpanoa ja henkilöstön työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvää toimintaa sekä muita mainitussa laissa säädettyjä tehtäviä.

3 §

Valvonta

Kirkon eläkerahaston yleinen valvonta kuuluu kirkolliskokoukselle. Kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkon eläkerahaston hallinnon ja talouden tarkistamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015).

Kirkon eläkerahaston rahoitustoiminnan suunnittelua ja eläkerahaston varojen sijoittamista valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan tietojensaanti- ja tarkastusoikeuteen sovelletaan

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 18 ja 24 §:ää. Finanssivalvonta on velvollinen antamaan vuosittain valvonnastaan kertomuksen kirkkohallitukselle.

2 luku

Hallinto

4 §

Kirkon eläkerahaston hallinto

Kirkolliskokous hyväksyy kirkon eläkerahaston talousarvion sekä vahvistaa kirkon eläkerahaston tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

Kirkkohallitus toimii kirkon eläkerahaston hallituksena. Kirkkohallituksen on annettava vuosittain kirkolliskokoukselle kertomus kirkon eläkerahaston hoidosta.

Kirkon eläkerahaston varojen sijoitustoiminnasta vastaavat kirkkohallitus ja kirkkohallituksen toimikaudekseen asettama kirkon eläkerahaston johtokunta. Johtokunnan toimikausi kuitenkin jatkuu, kunnes seuraava johtokunta on valittu.

5 §

Kirkon eläkerahaston talouden hoitaminen

Kirkon eläkerahaston talouden hoitoon sovelletaan, mitä kirkon keskusrahaston talouden hoidosta kirkkolaissa (/) ja sen nojalla säädetään tai määrätään. Kirkkohallitus hyväksyy kirkon eläkerahaston taloussäännön, jossa annetaan tarkempia määräyksiä talousarvion laatimisesta, sijoitustoiminnasta ja maksuliikenteestä, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä sekä tilintarkastuksesta ja sisäisestä valvonnasta.

6 §

Kirkon eläkerahaston johtokunta

Kirkon eläkerahaston johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja vähintään neljä ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Johtokunnan jäsenten tulee

olla sijoitustoimintaan perehtyneitä kirkon jäseniä. Jäsenistä kolmannes tulee nimittää kirkon merkittävimpien henkilöstöjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Kirkon eläkerahaston johtokunnan tehtävänä on:

- 1) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista ja niissä sovellettavista periaatteista;
- 2) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista;
- 3) päättää sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista;
- 4) hyväksyä vuosittain kirkon eläkerahaston varojen sijoitussuunnitelma;
- 5) päättää omaisuudenhoitajista ja näiden kanssa laadittavista sopimuksista;
- 6) päättää niistä johtokunnan johtosäännössä määritellyistä yksittäisistä sijoituksista, jotka on määrätty johtokunnan tehtäväksi;
- 7) laatia vuosittain kirkon eläkerahaston toimintakertomus ja tilinpäätös;
- 8) huolehtia sijoitustoiminnan kokonaisuuden valvonnasta sekä
- 9) päättää muut kuin 1–8 kohdassa tarkoitetut sijoitustoimintaa koskevat periaatteellista laatua olevat tai muuten tärkeät asiat.

Kirkkohallitus hyväksyy johtokunnan johtosäännön. Kirkkohallitus voi siirtää johtokunnalle myös muita toimivaltaansa kuuluvia eläkevarojen sijoittamiseen liittyviä tehtäviä.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

7 §

Sähköinen kokous

Johtokunnalle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa taikka sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (*sähköinen kokous*).

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä.

Sähköisessä kokouksessa on huolehdittava tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisten saatavissa.

8 §

Kirkon eläkerahaston henkilöstö

Kirkon eläkerahaston johtajana toimii kirkkohallituksen talousosaston johtaja. Kirkon eläkerahastolla voi olla myös muuta virkasuhteista ja työsopimussuhteista henkilöstöä. Viranhaltijaan sovelletaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annettua lakia (/).

9 §

Omistajaohjauksen periaatteet

Kirkon eläkerahaston johtokunnan on vahvistettava periaatteet siitä, miten kirkon eläkerahaston omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös kirkon eläkerahaston johtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon kirkon eläkerahaston edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinnalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöjen toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhtiössä;
- 4) miten kirkon eläkerahasto käy vuoropuhelua kohdeyhteisöjen, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa.

Kirkon eläkerahaston on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Kirkon eläkerahaston on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos kirkon eläkerahasto ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitettuihin tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

10 §

Luottamustehtäviä koskeva luettelo

Kirkon eläkerahaston tulee ylläpitää ajantasaista julkista luetteloa, josta käyvät ilmi tiedot **kirkon** eläkerahaston johtokunnan jäsenten sekä **kirkon** eläkerahaston johtajan jäsenyyksistä muiden taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti merkittävien yhteisöjen tai säätiöiden hallituksissa, hallintoneuvostoissa tai niihin rinnastettavissa toimielimissä lukuun ottamatta jäsenyyksiä asunto-osakeyhtiöiden hallituksissa.

Jos kirkon eläkerahaston palveluksessa olevalla henkilöllä on mahdollisuus vaikuttaa kirkon eläkerahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen, tiedot hänen työtehtäviinsä liittyvistä jäsenyyksistä muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallituksissa, hallintoneuvostoissa tai niihin rinnastettavissa toimielimissä lukuun ottamatta jäsenyyksiä asunto-osakeyhtiöiden hallituksissa, merkitään myös 1 momentissa tarkoitettuun luetteloon.

11 §

Eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet

Kirkon eläkerahastolla on oltava **kirkon** eläkerahaston johtokunnan hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista.

12 §

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa

Kirkon eläkerahaston johtokunnan on päätettävä **kirkon** eläkerahastoa koskevasta merkittävästä liiketoimesta silloin, kun liiketoimen toisena osapuolena on:

1) kirkkohallituksen jäsen, **kirkon** eläkerahaston johtokunnan jäsen, **kirkon** eläkerahaston johtaja, tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta;

2) muu kirkon eläkerahaston palveluksessa oleva henkilö;

3) 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun henkilön aviopuoliso, hänen kanssaan rekisteröidystä parisuhteesta annetussa laissa (950/2001) tarkoitetussa parisuhteessa oleva, hänen edunvalvonnassaan oleva vajaavaltainen tai hänen kanssaan vähintään vuoden samassa taloudessa asunut avopuoliso.

Kirkon eläkerahastossa on pidettävä ajantasaista julkista luetteloa 1 momentissa tarkoitetuista liiketoimista, niiden osapuolista ja niiden keskeisistä ehdoista. Luettelon ylläpito on järjestettävä luotettavalla tavalla. Luetteloon merkityt tiedot on säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä.

Luonnollisen henkilön henkilötunnus ja osoite sekä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun henkilön nimi eivät kuitenkaan ole julkisia.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisiin liiketoimiin, jotka on tehty kirkon eläkerahaston ja muun tahon kuin 1 momentissa tarkoitetun henkilön välillä, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää 1 ja 2 momentin säännöksiä.

3 luku

Rahoitus

13 §

Maksut kirkon eläkerahastosta

Kirkon eläkerahastosta maksetaan eläkkeet, eläketoiminnan muut kulut ja kirkon eläkerahaston hallinnon kulut.

Valtionneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstön eläkkeiden maksamiseen tarvittavien varojen siirrosta ja kustannusten korvaamisesta Kevalle.

Eläketoiminnan kuluihin luetaan myös Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain (879/2008) mukainen valvontamaksu, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 5 §:n mukaiset toimintokohtaiset palvelumaksut ja eläkelaitoksen kustannusosuus.

14 §

Maksut kirkon eläkerahastolle

Kirkolliskokous vahvistaa vuosittain kirkon eläkerahaston talousarvion hyväksymisen yhteydessä seuraavat maksut kirkon eläkerahastolle:

1) jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä, tuomiokapituli ja kirkkohallitus maksaa kirkon eläkerahastolle vuosittain:

a) eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamista ja rahastoimista varten julkisten alojen eläkelain piiriin kuuluvalla henkilöstöllä sinä varainhoitovuonna maksamastaan palkasta prosentteina määrätyn maksun (*eläkemaksu*), jolloin palkkaan luetaan myös vapaa asunto lämpöineen;

b) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvät työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet;

2) jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä maksaa vuosittain kirkon eläkerahaston kartuttamista varten enintään kahdeksan prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen kirkollisverosta (*eläkerahastomaksu*).

Kirkon työntekijän eläkemaksusta ja siihen liittyvistä kirkon työnantajan velvollisuuksista säädetään työntekijän eläkelaissa (395/2006) ja julkisten alojen eläkelaissa.

Keva huolehtii työnantajan ja työntekijän eläkemaksujen perimiseen liittyvistä tehtävistä siten kuin siitä Kevasta annetussa laissa säädetään (66/2016). Kirkon työnantajan on tilitettävä työnantajan ja työntekijän eläkemaksut Kevalle sen määräämällä tavalla. Keva tilittää maksut edelleen **kirkon** eläkerahastolle.

Kirkon eläkerahasto huolehtii 1 momentin 2 kohdan mukaisten maksujen perimisestä.

15 §

Eläkemaksun maksaminen ja eläkemaksun ulosottokelpoisuus

Eläkemaksu on suoritettava kirkon eläkerahastolle kuukausittain, jollei kirkon eläkerahaston ole määrännyt maksua suoritettavaksi joka toinen kuukausi.

Eläkemaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

16 §

Eläkemaksusaatavan vanhentuminen

Kevan on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu maksettavaksi viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Saatavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä.

Aiheettomasti suoritetun maksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua maksun maksupäivästä, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentumisen katkaisemiseen sovelletaan velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ää.

17 §

Perustevalitus

Asianosainen saa tehdä maksuunpanoa koskevan perustevalituksen, jos hän katsoo, että Kevan kirkon työnantajalle määräämä maksuunpano on ollut lainvastainen. Perustevalitus on tehtävä kirjallisesti ja se on toimitettava työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. **(Poist.)**

Ulosmittauksen takia tehtävästä perustevalituksesta säädetään lisäksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

4 luku

Riskien hallinta ja sisäpiirisäännökset

18 §

Riskienhallinta

Kirkon eläkerahastolla on oltava sen toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä riskienhallintajärjestelmä, joka kattaa **kirkon** eläkerahastoon kohdistuvien riskien ja riskien yhteisvaikutusten jatkuvan tunnistamisen, seurannan, valvonnan ja raportoinnin.

Riskienhallinnan on katettava seuraavat osa-alueet:

- 1) sijoitukset;
- 2) maksuvalmius;
- 3 keskittymäriskit;
- 4) operatiiviset riskit.

Kirkon eläkerahaston on järjestettävä riskienhallinta siten, että se on riippumaton riskejä ottavasta toiminnosta.

19 §

Sisäpiirisäännökset

Kirkon eläkerahaston sisäpiiriläisellä on velvollisuus tehdä sisäpiiri-ilmoitus. **Kirkon eläkerahaston sisäpiiriläisellä tarkoitetaan:**

- 1) kirkon eläkerahaston johtokunnan puheenjohtajaa, varapuheenjohtajaa ja jäsentä;**
- 2) tilintarkastajaa ja sellaista tilintarkastusyhteisön toimihenkilöä, jolla on päävastuu kirkon eläkerahaston tilintarkastuksesta;**

3) kirkon eläkerahaston johtajaa sekä muuta kirkon eläkerahaston palveluksessa olevaa henkilöä, jolla on mahdollisuus vaikuttaa kirkon eläkerahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen tai joka muutoin saa säännöllisesti haltuunsa tällaisia osakkeita tai rahoitusvälineitä koskevaa sisäpiiritietoa.

Kirkkohallitus päättää kirkon eläkerahaston johtokunnan esityksestä

1) mistä kaupankäynnin kohteena olevista sijoituksista on tehtävä sisäpiiri-ilmoitus;

(poist.)

2) missä ajassa sisäpiiri-ilmoitus on tehtävä.

(poist.)

Kirkon eläkerahaston on pidettävä sisäpiiri-ilmoituksista rekisteriä (*sisäpiirirekisteri*), josta on käytävä ilmi kunkin sisäpiiriläisen kohdalla 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Sisäpiirirekisterin ylläpito on järjestettävä luotettavalla tavalla. Rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä. Jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä rekisterin tiedoista. Luonnollisen henkilön henkilötunnus ja osoite sekä muun luonnollisen henkilön kuin sisäpiiriläisen nimi eivät kuitenkaan ole julkisia.

20 §

Sisäpiiri-ilmoitusta ja sisäpiirirekisteriä koskeva valvonta

Finanssivalvonta valvoo 19 §:n sisäpiiri-ilmoitusta ja sisäpiirirekisteriä koskevien säännösten noudattamista. Sisäpiiri-ilmoitusta ja sisäpiirirekisteriä koskevaan valvontaan sovelletaan, mitä kirkon eläkerahaston valvonnasta säädetään 3 §:ssä.

5 luku

Erinäiset säännökset

21 §

Muutoksenhaku

Jollei 17 §:stä muuta johdu, muutosta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen haetaan siten kuin kirkkolaissa oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kirkollisvalituksesta säädetään.

Eläkettä koskevassa asiassa noudatetaan, mitä muutoksen hakemisesta ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta julkisten alojen eläkelaisissa säädetään.

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tällä lailla kumotaan laki evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta (68/2016).

6) päättäisi esittää valtioneuvostolle, että antaessaan edellä kohtien 1-5 ponsissa tarkoitetut esitykset eduskunnalle se peruuttaisi eduskuntakäsittelyssä olevat hallituksen esityksen eduskunnalle kirkkolaiksi HE 19/2019 vp ja hallituksen esityksen eduskunnalle kirkkolaiksi annetun hallituksen esityksen (19/2019 vp) täydentämisestä HE 93/2019 vp.

7) tekisi päätöksen, jolla hyväksytään kirkkojärjestys seuraavasti:

Kirkkojärjestys

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti säädetään kirkkolain (/) 1 luvun 1 §:n 2-4 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Kirkon tunnustus (poist.)

Suomen evankelis-luterilainen kirkko (*kirkko*) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa **sekä** muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa **ja** muissa luterilaisen kirkon Yksimielisyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa.

Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan.

(Poist.)

2 §

Kirkon jäseneksi ottaminen

Kirkon jäseneksi otetaan asianomaisen tai hänen vanhempansa tai huoltajansa hakemuksesta:

- 1) lapsi pyhässä kasteessa tai aikaisemmin oikein toimitetun kasteen perusteella;
- 2) rippikoulun käynyt kirkkoon aikaisemmin kuulunut henkilö, joka ilmoittaa tahtovansa tunnustaa kirkon uskoa;
- 3) toiseen evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja myös muuhun kristilliseen kirkkoon tai uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen kirkon jäseneksi tulemisesta;
- 4) muu 15 vuotta täyttänyt henkilö siten, että hän tarpeellisen opetuksen jälkeen saa kasteen tai, jos hänet on oikein kastettu, tunnustaa kirkon uskon.

Kirkkoherra päättää jäseneksi ottamisesta. Jos hän ei hyväksy hakemusta, hänen on siirrettävä asia kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ratkaistavaksi.

Henkilö, joka on otettu kirkon jäseneksi 1 momentin 2–4 kohdan mukaisesti, katsotaan rippikoulun käyneeksi ja konfirmoiduksi.

3 §

Kirkon jäsenen osallistuminen seurakunnan toimintaan

Kirkon jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten mukaisesti.

Muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta, toimia kummina sekä

saarnata jumalanpalveluksessa ja avustaa ehtoollisen jakamisessa samoin perustein kuin kirkon jäsenellä, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa asiasta tehdyn sopimuksen.

Kirkon jäsenen tulee osallistua jumalanpalvelukseen, käyttää muutenkin armonvälineitä ja edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista. Lisäksi hänen tulee noudattaa kristillistä elämäntapaa, solmia avioliittonsa säädetyllä tavalla, antaa kastaa lapsensa ja huolehtia heidän kristillisestä kasvatuksesta.

4 §

Kirkollisten juhlapäivien määräytyminen

Kirkkolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettujen kirkollisten juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana. Kuitenkin juhannuspäivää vietetään kesäkuun 19 päivää seuraavana lauantaina ja pyhäinpäivää lokakuun 30 päivää seuraavana lauantaina.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako

Seurakuntajaon muuttaminen

1 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi toimitetaan tuomiokapitulille. Aloite on perusteltava ja siihen on liitettävä asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue on yksilöitävä. Seurakuntaneuvoston aloitteeseen on liitettävä yhteisen kirkkovaltuuston lausunto.

Tuomiokapituli voi hylätä aloitteen heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Jos sama aloite tulee vireille uudelleen vuoden kuluessa hylkäämispäätöksen tekemisestä, se on otettava valmisteltavaksi.

2 §

Seurakuntajaon muuttamisen valmistelu

Tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvittäjän valmistelevaan seurakuntajaon muuttamista tai seurakuntayhtymän perustamista, muuttamista taikka lakkauttamista ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta **(poist.)** apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta, selvityksestä ja seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Tuomiokapitulin on tarvittaessa hankittava seurakunnan nimestä Kotimaisten kielten keskuksen lausunto, jos suunniteltu nimi ei ole ollut aiemmin seurakunnan nimenä tai jos nimen asianmukaisuus on muutoin syytä tarkistaa.

Kirkkohallitus voi päättää seurakuntajaon muuttamisesta ilman 2 momentissa tarkoitettuja lausuntoja, jos seurakuntajakoon on kirkkolain 2 luvun 14 §:n 4 momentissa tarkoitetun kuntajaon muutoksen johdosta tehtävä vain vähäinen muutos.

3 §

Sopimus seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä

Seurakuntajaon muutoksen ollessa vireillä kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot voivat tehdä sopimuksen seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Sopimus tulee voimaan samaan aikaan kuin kirkkohallituksen päätös seurakuntajaon muuttamisesta.

4 §

Kirkkohallituksen päätös omaisuuden jaosta

Kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamista koskevassa päätöksessä. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä jättää omaisuuden jaosta päättämisen tapahtuvaksi myöhemmin ja päättää vain jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista.

5 §

Jakoperuste

Kun seurakunta jaetaan alueellisesti eri seurakunniksi, kukin niistä saa omaisuutta läsnä olevien jäsentensä lukumäärän osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantulopäivän tilanteen mukaan.

Kun osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai seurakunnan osasta muodostetaan uusi seurakunta, seurakunnan omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan liitosseurakunnalle tai uudelle seurakunnalle seurakuntajaon voimaantulopäivän tilanteen mukaisten läsnä olevien jäsenten lukumäärän suhteessa.

6 §

Poikkeukset jakoperusteista

Jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta:

1) on jätettävä seurakunnan pääkirkko sekä siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoiineen sekä kirkon yhteydessä oleva hautausmaa sille seurakunnalle, josta alue erotetaan;

2) on annettava sellainen kirkko, kappeli, seurakuntatalo, hautausmaa tai muu kiinteistö tai rakennus, joka pääasiallisesti palvelee tiettyä aluetta, sille seurakunnalle, johon alue tulee kuulumaan.

Jakopäätöksessä voidaan määrätä siirtyvän omaisuuden käytöstä seurakuntien kesken.

Jakoperusteista voidaan poiketa, jos niiden säännönmukaisesta soveltamisesta aiheutuisi jonkin seurakunnan talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta. Jakoperusteista voidaan poiketa myös silloin, kun aiemmin toteutettu seurakuntajaon muutos joudutaan purkamaan ja säännönmukaisten jakoperusteiden soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin on otettava erityisesti huomioon aiemmasta seurakuntajakoa koskevasta päätöksestä kulunut aika sekä asianomaisten seurakuntien taloutta koskevat seikat.

7 §

Järjestelytoimikunnan kokoonpano

Tuomiokapituli määrää järjestelytoimikuntaan puheenjohtajaksi uuden tai laajenevan seurakunnan kirkkoherran sekä muut jäsenet ja näille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla vaalikelpoisia seurakuntajaon muutoksen kohteena olevan seurakunnan luottamustoimeen. Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä puheenjohtaja mukaan lukien määräytyy seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän perusteella seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä
-------------------------	----------------------------------

20 000 tai alle	9
20 001–30 000	11
30 001–40 000	13
yli 40 000	15

Järjestelytoimikunta muodostetaan siten, että tuomiokapituli määrää seurakuntien kirkkoneuvostojen tai seurakuntaneuvostojen ehdotusten perusteella jokaisesta seurakunnasta yhden jäsenen ja jakaa muut paikat seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

8 §

Järjestelytoimikunnan tehtävät

Sen lisäksi, mitä kirkkolain 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään, järjestelytoimikunnan tehtävänä on:

- 1) valita seurakunnan vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja sekä päättää äänestyspaikoista;
- 2) valmistella kirkkovaltuuston ensimmäisen kokouksen asiat;
- 3) hoitaa muut valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;
- 4) tehdä henkilöstön siirtämistä ja sijoittamista koskevat päätökset, jollei evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (/) 34 ja 35 §:stä muuta johdu.

9 §

Uuden tai laajentuvan seurakunnan hallinnon järjestäminen

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu tai kirkkovaltuusto on muodostettu edellisen vaalin tuloksen perusteella, järjestelytoimikunnan puheenjohtajan on viipymättä kutsuttava valtuutetut ensimmäiseen kokoukseen.

Ensimmäisessä kokouksessaan kirkkovaltuusto:

- 1) hyväksyy seurakunnan hallintosäännön;
- 2) valitsee jäsenet kirkkoneuvostoon;
- 3) asettaa toimielimet;
- 4) päättää virkojen perustamisesta;
- 5) hyväksyy talousarvion.

Kirkkoneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisten toimielinten toimikausi alkaa seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan.

Seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan seurakuntaneuvosto järjestää seurakunnan hallinnon soveltaen, mitä tässä pykälässä säädetään kirkkovaltuustosta.

10 §

Selvittäjän ja järjestelytoimikunnan kustannukset

Tuomiokapituli päättää selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta seurakuntien kesken.

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunnan toiminta

1 §

Kirkolliset kirjat ja saarna

Jumalanpalveluksessa ja kirkollisissa toimituksissa on noudatettava kirkkokäsikirjaa ja muita kirkolliskokouksen hyväksymiä kirkollisia kirjoja.

Saarna on pidettävä kirkkokäsikirjan määräämistä teksteistä, ja sen on oltava kirkon tunnustuksen mukainen. Saarna ei saa sisältää kiihotusta tai sopimatonta viittausta henkilöön.

Kirkon pyhissä toimituksissa ja opetuksessa käytettävien kirjojen on oltava tunnustuksen mukaisia.

2 §

Pääjumalanpalvelus ja muut jumalanpalvelukset

Jumalanpalvelus on kaikille avoin.

Pääjumalanpalvelus pidetään sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä seurakunnan kirkossa. Jos seurakunnalla on useita kirkkoja, se pidetään kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päättämässä kirkossa tai kirkoissa. Pääjumalanpalvelus voidaan pitää myös muualla kuin kirkossa.

Itsenäisyyspäivänä ja valtiollisten tilaisuuksien yhteydessä jumalanpalvelus pidetään niin kuin siitä erityisiä tilaisuuksia varten määrätään.

Muita jumalanpalveluksia pidetään tarpeen mukaan.

3 §

Pääjumalanpalveluksen alkamisaika

Pääjumalanpalvelus aloitetaan kello 10. Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto voi perustellusta syystä päättää, että pääjumalanpalvelus aloitetaan säännöllisesti muuhun kellonaikaan. Kirkkoherra voi yksittäistapauksessa päättää pääjumalanpalveluksen alkamisesta muuhun aikaan.

Jos kahdella samaan seurakuntayhtymään kuuluvalla seurakunnalla on yhteinen kirkko, yhteinen kirkkoneuvosto päättää pääjumalanpalvelusten aloittamisajoista.

4 §

Jumalanpalveluksen toimittaja

Jumalanpalveluksen toimittaa seurakunnan pappi. Kirkkoherran suostumuksella tai lääninrovastin määräyksestä sen voi toimittaa myös muu pappi.

Jos pappi on estynyt toimittamasta jumalanpalvelusta, tulee jonkun paikalla olevista seurakunnan viranhaltijoista tai työntekijöistä taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä menettellä siten kuin kirkkokäsikirjassa määrätään.

Kirkkoherra voi yksittäistapauksessa kutsua kirkon konfirmoidun ja kristillisestä vakaumuksesta tunnetun jäsenen tai muun kristillisen kirkon tai siihen rinnastettavan yhteisön papin saarnaamaan jumalanpalveluksessa.

5 §

Kolehti

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto hyväksyy suunnitelman jumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista ottaen huomioon kirkkohallituksen päätöksen seurakunnan pääjumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista.

6 §

Herran pyhä ehtoollinen

Ehtoollista vietetään jumalanpalveluksessa.

Ehtoollista saa viettää kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa. Ehtoollista saa viettää myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä hyväksynyt tähän tarkoitukseen.

Ehtoollista saa tilapäisesti viettää kirkkoherran valvonnassa myös muualla. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä saa kenttäpiispan valvonnassa viettää ehtoollista kirkon tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyn paikan ulkopuolella.

Yksittäiselle henkilölle voidaan tarvittaessa jakaa ehtoollista kirkkokäsikirjassa määrättyllä tavalla myös muualla kuin jumalanpalveluksessa.

7 §

Oikeus osallistua ehtoolliseen

Ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen.

Kastettu lapsi, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, saa osallistua ehtoolliseen yhdessä vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen kristillisestä kasvatuksestaan huolehtivan konfirmoidun jäsenen kanssa. Kastettu seurakunnan jäsen, joka osallistuu rippikouluun, voi ehtoollisopetusta saatuaan osallistua ehtoolliseen seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa.

Piispaankokous määrää, millä edellytyksillä muun kristillisen kirkon kastettu jäsen voi yksittäistapauksessa osallistua ehtoolliseen.

Ehtoollinen voidaan pyynnöstä antaa myös muulle henkilölle kuin kirkon jäsenelle, jos hän on sairaana tai hätätilassa ja käsittää ehtoollisen merkityksen.

8 §

Ehtoollisen toimittaja

Ehtoollisen toimittaa pappi. Lehtori voi avustaa ehtoollisen jakamisessa ja jakaa ehtoollista 6 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Kirkkoherra voi myöntää kirkon konfirmoidulle, kristillisestä vakaumuksesta tunnetulle jäsenelle oikeuden avustaa ehtoollisen jakamisessa. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä kenttäpiispa päättää oikeudesta avustaa ehtoollisen jakamisessa.

Jos joku on kuoleman vaarassa tai muuten erityisessä hätätilassa ja hän haluaa ehtoollista, saa jokainen kristitty antaa hänelle ehtoollisen, jos pappia ei ole saatavissa.

9 §

Pyhä kaste

Kirkon jäsenen tulee saattaa lapsensa kastettavaksi ilman tarpeetonta viivytystä. Jos lapsen kastaminen viivästyy, kirkkoherran asiana on muistuttaa siitä lapsen vanhempia tai huoltajia.

Kasteen toimittaa pappi kirkossa tai muualla sen mukaan kuin pappi ja lapsen huoltajat siitä sopivat. Vähintään kahden kummin tai muun todistajan tulee olla läsnä kastetoimituksessa. Kun kaste on toimitettu, kastetun puolesta rukoillaan sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa. Kastetun nimi voidaan mainita rukouksen yhteydessä kastetun tai hänen huoltajiensa suostumuksella.

Oikea kaste on kristillisessä kirkossa tai kristillisessä uskonnollisessa yhdyskunnassa toimitettu kaste, joka on toimitettu vettä käyttäen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Oikein kastettua ei saa kastaa uudelleen.

10 §

Hätäkaste

Kirkon jäsenen tulee kastaa lapsi tai kastamaton aikuinen vettä käyttäen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, jos tämän pelätään kuolevan eikä pappia ole heti saatavilla toimittamaan kastetta. Hätäkasteen voi toimittaa myös muu kristitty.

Hätäkasteesta on viipymättä ilmoitettava seurakuntaan. Hätäkaste vahvistetaan kirkkokäsikirjassa määrätyllä tavalla.

11 §

Kummit

Kastettavalla tulee olla ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu, evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Kummina voi lisäksi olla evankelis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö.

Lapselle voidaan erityisestä syystä kasteen jälkeen lisätä enintään kaksi kummiä. Päätöksen kummin lisäämisestä voi tehdä lapsen huoltajien hakemuksesta lapsen seurakunnan kirkkoherra. Kummin lisääminen on merkittävä jäsenrekisteriin.

12 §

Avioliittoon vihkiminen ja avioliiton siunaaminen

Avioliittoon vihkimisen toimittaa pappi kirkossa tai muualla sen mukaan kuin vihittävät siitä papin kanssa sopivat.

Vihittävien tulee olla rippikoulun käyneitä kirkon jäseniä. Avioliittoon vihkiminen voidaan toimittaa myös, jos toinen vihittävistä ei ole kirkon jäsen mutta kuuluu muuhun kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskontokuntaan.

Avioliitto, joka on solmittu muussa kuin evankelis-luterilaisen kirkon käyttämässä järjestyksessä, voidaan pyydettyä siunata.

Sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa rukoillaan niiden puolesta, joiden avioliittoaikomus tai solmittu avioliitto kuulutetaan seurakunnalle. Kuulutus edellyttää kihlakumppaneiden tai aviopuolisoiden suostumusta.

13 §

Hautaan siunaaminen

Hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkossa tai siunauskappelissa, kappelissa, haudalla taikka vainajan kotona sen mukaan kuin hautauksesta huolehtivat henkilöt siitä papin kanssa sopivat.

Poikkeustapauksessa kirkon jäsenen hautaan siunaamisen voi toimittaa muunkin kristillisen kirkon tai siihen rinnastettavan yhteisön pappi, jos se perustuu henkilön eläessään selvästi ilmaisemaan tahtoon ja siitä sovitaan seurakunnan kirkkoherran kanssa.

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa siten kuin kirkkokäsikirjassa määrätään.

14 §

Kirkkoon kuulumattoman henkilön hautaan siunaaminen

Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan siunata hautaan, jos vainajan hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos henkilö eläessään on selvästi ilmaissut tahovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa tiedon nojalla katsoo, ettei kirkolliseen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita.

15 §

Kirkollisen toimituksen toimittaja

Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada omasta seurakunnastaan kirkollista toimitusta toimittamaan toivomansa pappi, jollei perusteltu syy sitä estä.

Pappi on velvollinen toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntansa alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle.

Pappi saa toimittaa kirkollisen toimituksen myös toisen seurakunnan alueella, jos sitä häneltä pyydetään.

Papin on annettava pyynnöstä todistus kirkollisesta toimituksesta asianomaiselle.

16 §

Palkkio kirkollisesta toimituksesta

Kirkollisesta toimituksesta ei saa ottaa palkkiota.

Seurakunta voi kuitenkin maksaa palkkion papille, lehtorille ja kanttorille, jonka se on pyytänyt toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakunnan puolesta.

17 §

Kristillinen kasvatus ja opetus

Jokaisella kastetulla lapsella on oikeus saada kristillistä kasvatusta ja kirkon yhteisen uskon opetusta. Kristillisen kasvatuksen ja opetuksen antaminen on vanhempien ja huoltajien tehtävä. Kummien ja seurakunnan tulee tukea vanhempia ja huoltajia tässä tehtävässä.

18 §

Seurakunnan kasvatusvastuu

Seurakunnan tulee huolehtia eri-ikäisten jäsentensä kristillisestä kasvatuksesta ja hengellisen elämän hoitamisesta sekä tarjota mahdollisuus näihin myös niille, jotka eivät ole seurakunnan jäseniä.

19 §

Rippikoulu

Seurakunnan tulee pitää rippikoulua, jossa perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä. Rippikoulussa annetaan opetusta kirkolliskokouksen hyväksymän kristinopin mukaisesti. Rippikoulua johtaa pappi tai lehtori. Opettajina voivat toimia heidän lisäseen kanttorit, nuorisotyönohjaajat ja muut seurakunnan viranhaltijat ja työntekijät.

20 §

Lupa rippikoulun pitämiseen

Tuomiokapituli voi määrääjäksi myöntää kristilliselle yhdistykselle, säätiölle tai muulle yhteisölle luvan pitää rippikoulua.

Tuomiokapituli voi peruuttaa luvan, jos opetus tai järjestelyt eivät täytä luvan edellytyksiä.

21 §

Konfirmaatio

Konfirmaatiossa seurakunnan jäsen tunnustautuu kirkon yhteiseen uskoon ja saa oikeuden käydä itsenäisesti ehtoollisella. Konfirmaatioon voi osallistua rippikoulun perusteella siihen oikeutettu. Konfirmaation toimittaa pappi tai lehtori.

22 §

Sielunhoito ja rippi

Seurakunnan tulee alueellaan huolehtia sielunhoidosta sekä tarjota tilaisuus yksityiseen rippiin. Tämä on erityisesti seurakunnan papin ja lehtorin tehtävä, mutta kuuluu myös muille seurakunnan jäsenille.

23 §

Ohjaus kristilliseen elämäntapaan

Seurakunnan tulee huolehtia jäsentensä kristillisestä uskosta ja elämästä.

Papin tulee opastaa kristilliseen elämäntapaan niitä, jotka aiheuttavat elämällään pahennusta ja lainlyövätkin kirkon jäsenen velvollisuuksia. Kirkkoherran tulee oikaista vastoin kirkon tunnustusta opettavaa seurakunnan jäsentä.

24 §

Diakonia

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa. Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa avun antamista erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei auteta muulla tavoin. Seurakunnan diakoniasta määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

25 §

Lähetystyö

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä. Lähetystyö on evankeliumin levittämistä niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Seurakunnan lähetystyöstä määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä lähetystyön johtosäännössä.

Seurakunnan hallinto

26 §

Kirkkovaltuuston jäsenet

Kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Kirkkovaltuuston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	11
2 001–4 000	15
4 001–7 000	19
7 001–10 000	23

10 001–20 000	27
20 001–50 000	33
50 001–80 000	39
yli 80 000	45

Varajäsenet määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

27 §

Kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja

Kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

28 §

Kirkkovaltuuston koolle kutsuminen

Kirkkovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Jos varapuheenjohtajallakin on este, kokouksen kutsuu koolle kirkkoneuvoston puheenjohtaja.

Ensimmäisen kirkkovaltuuston kokouksen kutsuu koolle kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Kokouksen avaa iältään vanhin valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle, jos piispa, tuomiokapituli tai kirkkoneuvosto sitä vaatii tai vähintään neljännes valtuutetuista on kirjallisesti esittänyt koolle kutsumista ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

29 §

Kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka, ja siihen on liitettävä asialuettelo. Kokouskutsu on lähetettävä kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta ilmoitettava yleisessä tietoverkossa. Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos seurakunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat kutsuttavien käytettävissä.

Kirkkolain **11** luvun **1** §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen voidaan toimittaa muulla tavoin.

Kirkkovaltuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa, jos asia on kiireellinen eikä tarkoita uutta määrärahaa tai entisen korottamista. Jos asia on päätetty siirtää käsiteltäväksi jatkokokouksessa, uutta kokouskutsua ei tarvita.

30 §

Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa

Kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa. Jos molemmat ovat estyneitä, läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus on kirkkoneuvoston määräämällä jäsenellä. Kirkkoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai jäsenen poissaolo ei estä päätöksen tekemistä.

Kirkkoneuvoston muulla jäsenellä on oikeus olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, ellei hän ole valtuutettu.

Kirkkovaltuusto voi määrätä viranhaltijan tai työntekijän olemaan läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa.

31 §

Seurakunnan osa-alueen edustajan läsnäolo- ja puheoikeus

Osa-alueen johtokunnan puheenjohtajalle ja osa-alueen toimintaa johtavalle papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokouksessa.

32 §

Kirkkoneuvoston jäsenet

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä vähintään 5 ja enintään 11 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana kirkkoneuvoston kokouksessa:

- 1) kirkkoherran ollessa estynyt tai esteellinen;

2) kirkkoherran ja kirkkoneuvoston yhteisellä päätöksellä varapuheenjohtajan annettua siihen suostumuksensa. Päätös voidaan tehdä myös määräajaksi, kuitenkin enintään kirkkoneuvoston toimikaudeksi tai siihen saakka, kun kirkkoherra taikka varapuheenjohtaja vaihtuu.

33 §

Kirkkoneuvoston tehtävät

Kirkkoneuvoston tehtävänä on, sen lisäksi mitä kirkkolaissa säädetään, edistää seurakunnan hengellistä elämää ja toteuttaa seurakunnan tehtävää sekä huolehtia kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta.

34 §

Kirkkoneuvoston koolle kutsuminen

Kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Kirkkoneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Kokouksesta ilmoitetaan samalla kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.

35 §

Johtosäännöt

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi hyväksyä johtosääntöjä viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakunnan tai seurakuntayhtymän muun hallinnon järjestämiseksi.

36 §

Johtokunnat

Kirkkovaltuusto voi asettaa toimikaudekseen johtokuntia kirkkoneuvoston alaisuuteen. Johtokunnan tehtävät määrätään kirkkovaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä hallintosäännössä on määrättävä seurakunnan osa-alueen nimi ja rajat sekä osa-alueen johtokunnan kokoonpano ja tehtävät.

37 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa

Läsnäolo- ja puheoikeus on:

1) kirkkoneuvoston kokouksessa kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla

(poist.);

2) kirkkoneuvoston jaoston kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla;

3) johtokunnan kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja kirkkoneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä.

Seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle sekä osa-alueen kappalaiselle tai muulle osa-alueen papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä siinä voi olla läsnä muukin henkilö.

38 §

Päätösten lähettäminen kirkkoneuvostolle

Johtokunnan sekä kirkkolain 3 luvun 6 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan ja luottamushenkilön päätökset on lähetettävä kirkkoneuvostolle siten kuin hallintosäännössä määrätään.

39 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat eri mieltä:

1) jumalanpalveluksesta tai kirkollisesta toimituksesta;

2) kirkon, siunauskappelin tai kappelin käytöstä;

3) seurakunnan päätettävänä olevasta kolehdista.

Seurakuntayhtymä ja seurakuntien yhteistoiminta

40 §

Perussääntöehdotus

Kirkkoneuvostojen tai yhteisten kirkkoneuvostojen on valmisteltava ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Valmistelun aloittaminen on sen seurakunnan kirkkoneuvoston tai seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä, jonka läsnä olevien jäsenten lukumäärä on suurin. Jos seurakunnat ja seurakuntayhtymät eivät pääse yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuusluettelosta, tuomiokapituli määrää selvittäjän valmistelevaan ehdotuksen. Tuomiokapituli voi muulloinkin tarvittaessa määrätä selvittäjän.

Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta (poist.) apua tehtävänsä suorittamiseen.

Tuomiokapituli lähettää ehdotuksen, kirkkovaltuustojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot sekä oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

41 §

Perussäännön sisältö

Perussäännössä on mainittava seurakuntayhtymän nimi ja kotipaikka sekä siihen kuuluvat seurakunnat. Nimen tulee sisältää sana seurakuntayhtymä.

Perussäännössä on määrättävä seurakuntayhtymälle kuuluvat:

- 1) hallinto- ja talousasiat;
- 2) seurakunnalliset tehtävät ja työmuodot, jotka kirkkolain 3 luvun 15 §:n 3 momentin mukaan annetaan seurakuntayhtymän hoidettavaksi;
- 3) tehtävät, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien välisten asioiden hoitamiseksi.

42 §

Väliaikainen seurakuntayhtymä

Jos perussääntöä ei ehditä vahvistaa tai seurakuntavaaleja toimittaa ennen kuin uuden seurakuntayhtymän on kuntajaon muuttuessa aloitettava toimintansa, seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava väliaikaisena seurakuntayhtymänä kirkkolain 3 luvun 15 §:ssä säädetyistä asioista kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien.

43 §

Väliaikaisen seurakuntayhtymän toimitelimet

Kirkkovaltuustot, yhteiset kirkkovaltuustot, kirkkoneuvostot, yhteiset kirkkoneuvostot sekä seurakuntaneuvostot jatkavat toimintaansa, kunnes uudet toimitelimet on muodostettu tai valittu.

Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jakautumisen seurakuntien kesken 45 §:n mukaan. Kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot valitsevat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkovaltuustoon. Väliaikainen yhteinen kirkkovaltuusto valitsee jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkoneuvostoon, johon kuuluu 46 §:n mukaan määrätyn puheenjohtajan lisäksi kahdeksan muuta jäsentä.

44 §

Väliaikaisten toimielinten tehtävät

Seurakuntayhtymän väliaikaisten toimielinten on ryhdyttävä hoitamaan välttämättömiä tehtäviä jo ennen kuin seurakuntayhtymän on aloitettava toimintansa. Väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston on:

- 1) vahvistettava tuloveroprosentti ensimmäistä vuotta varten;
- 2) hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio;
- 3) hyväksyttävä seurakuntayhtymän seurakuntien tilinpäätökset liittymistä edeltäneeltä vuodelta sekä päätettävä vastuuvapaudesta.

Tuomiokapituli määrää seurakuntayhtymän muodostamisen yhteydessä tarvittavat muut väliaikaiset toimenpiteet.

Seurakuntayhtymän väliaikaisiin toimitelmiin sovelletaan, mitä vastaavista seurakuntayhtymän toimitelmista säädetään.

45 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31

20 001–40 000	41
40 001–150 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	91

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on säädettyä pienempi pariton luku, kuitenkin vähintään 11.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

46 §

Yhteisen kirkkoneuvoston jäsenet

Tuomiokapituli määrää yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan seurakuntien kirkkoherrojen keskuudesta. Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee muiksi jäseniksi varapuheenjohtajan ja vähintään viisi ja enintään 15 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään sekä näille henkilökohtaiset varajäsenet.

47 §

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on:

- 1) seurakuntien kirkkoherroilla;
- 2) hallintosäännössä määrätyillä seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä;
- 3) yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä muullakin henkilöllä.

48 §

Seurakuntaneuvoston jäsenet

Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	8

2 001–4 000	10
4 001–10 000	12
10 001–20 000	14
yli 20 000	16

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

49 §

Seurakuntaneuvoston johtokunta

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokuntia, joiden tehtävät määrätään seurakuntaneuvoston hyväksymässä hallintosäännössä. Johtokuntaan sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston alaisesta johtokunnasta säädetään.

50 §

Seurakuntaneuvoston kuuleminen

Seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee:

- 1) perussäännön muuttamista;
- 2) seurakuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaa;
- 3) seurakuntayhtymän talousarviota;
- 4) yhteisten työmuotojen järjestämistä;
- 5) seurakuntajaon muuttamista;
- 6) seurakunnan viran perustamista, lakkauttamista tai muuttamista;
- 7) rakennusta, jota käytetään seurakunnan toiminnassa.

51 §

Yhteistoimintasopimus

Kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa on määrättävä:

- 1) tehtävää hoitava seurakunta tai seurakuntayhtymä;
- 2) perusteet, joiden mukaan tehtävän hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan;
- 3) sopimuksen irtisanomisehdot ja talouden selvittäminen.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän jokin tehtävä on sovittu hoidettavaksi toisessa seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, jossa on tehtävää varten johtokunta, yhteistoimintasopimuksessa voidaan määrätä, että seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita johtokuntaan luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä. Yhteistoimintasopimuksessa määrätään johtokunnan jäsenten lukumäärä ja kuinka monta jäsentä kukin seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita. Sopimusosapuolia on kuultava ennen johtokunnan johtosäännön hyväksymistä.

Kirkolliset rakennukset, hautaustoimi ja kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus

52 §

Kirkko

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa.

Jos samalla alueella toimii kielen perusteella kaksi seurakuntaa, näillä voi olla yhteinen kirkko.

53 §

Kirkon vihkiminen ja käyttö

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi tilaksi.

Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättää kirkkoherra yhdessä kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston kanssa. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra.

54 §

Kappeli

Seurakunnalla voi olla jumalanpalveluksia, muuta hartauselämää ja kirkollisia toimituksia varten kappeli. Kappeliin sovelletaan, mitä kirkon vihkimisestä ja käytöstä säädetään.

55 §

Hautausmaa ja vainajien säilytystila

Seurakunnalla tulee olla oma tai toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata.

Hautausmaan ja tunnustuksettoman hauta-alueen tulee olla aidattu tai muuten selvästi erottuvalla tavalla rajattu.

Seurakunnalla tulee olla säilytystila vainajia varten hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa.

56 §

Hautausmaan vihkeminen

Hautausmaa ja siunauskappeli on vihittävä ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään. Hautaustoimilaissa (457/2003) tarkoitettua tunnustuksetonta hauta-aluetta ei kuitenkaan vihitä.

57 §

Hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma.

Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa on otettava huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy:

- 1) hautausmaan rajat;
- 2) hauta-alueiden ja rakennusten sijainti;
- 3) liikenteen järjestelyt ja käytävien sijainti;
- 4) hauta-alueiden jako;
- 5) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sekä jätehuollon järjestelyt.

Hautausmaan käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyy:

- 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys;
- 2) määräykset hautausmaan tai sen osan käytöstä yhteen tai useampaan hautausyvytyteen;
- 3) määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä;
- 4) hautausmaan käytön rajoitukset.

58 §

Hautausmaan hoitosuunnitelma

Hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakunnalle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.

59 §

Hautakartta

Hautausmaasta on laadittava hautakartta. Hautaan voi kuulua yksi tai useampi hautapaikka. Samassa hautapaikassa voi olla useita hautasijoja. Hautausmaa tai sen osa voi olla muistolehtona, johon vainajan tuhka sirotellaan tai kätketään hautasijaa merkitsemättä.

60 §

Muistomerkit

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskappeli, on merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voida jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin.

61 §

Kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on erityisellä huolella hoidettava omistamaansa tai hallitsemaansa kulttuurihistoriallisesti arvokasta omaisuutta ja esineistöä. Sitä ei saa ilman erityistä syytä korjata sitä muuttaen, siirtää perinteiseltä paikaltaan tai poistaa.

Kirkonkirjat

62 §

Jäsenrekisterin tietosisältö

Kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi jäsenrekisteriin talletetaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetun muun vastaavan toimituksen tietoina tieto jäsenen rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja hautaan siunaamisesta.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää koskevinä tietoina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakuntaneuvostossa, yhteisessä kirkkoneuvostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa, kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnassa ja kirkolliskokouksessa.

63 §

Keskusrekisteri

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät järjestävät kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä keskusrekisterinä kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentin ja tämän luvun 51 §:n mukaisesti.

Seurakuntien kirkkovaltuustot päättävät yhteisen keskusrekisterin perustamisesta. Seurakuntayhtymässä keskusrekisterin perustamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto, jonka tulee pyytää asiasta seurakuntaneuvostojen lausunnot. Keskusrekisterin perustamisesta on pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

Keskusrekisteriin liittymisestä tai siitä eroamisesta päättää kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Päätöksen keskusrekisterin alueen muutoksesta tekee sen seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto, jonka yhteydessä keskusrekisteri toimii. Muutoksesta on pyydettävä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien lausunnot, jos muutos vaikuttaa yhteistointasopimusten sisältöön.

64 §

Todistukset

Kirkonkirjoihin perustuvat todistukset, otteet ja jäljennökset antaa keskusrekisterin johtaja tai hänen määräämänsä muu kirkonkirjojen pitämiseen perehtynyt viranhaltija tai työntekijä.

65 §

Jäsenrekisteritietojen luovuttaminen

Kirkkohallitus voi antaa kirkkolain 8 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettussa jäsenrekisteritietojen luovuttamista koskevassa päätöksessä tarkoitettuja jäsenrekisteritiedot itse tai sopia tietojen luovuttamisesta seurakunnan tai keskusrekisterin kanssa.

66 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Manuaaliset kirkonkirjat on säilytettävä asianmukaisessa arkistotilassa.

Manuaalisia sataa vuotta vanhempia kirkonkirjoja ja jäsenrekisteriin digitoituja sataa vuotta nuorempia kirkonkirjoja voidaan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston päätöksellä tallettaa arkistolaitokseen.

4 luku

Hiippakunta

1 §

Piispan virka ja viran täyttäminen

Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan ja piispojen virat.

Piispan viran tultua avoimeksi tuomiokapitulin on määrättävä toimitettavaksi piispan vaali.

Tuomiokapituli antaa valitulle viranhoidomääräyksen piispan virkaan.

2 §

Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen

Piispan vihkii tai asettaa virkaan arkkipiispa tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhin piispa.

Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen toimitetaan hiippakunnan tuomiokirkossa.

3 §

Piispan lupaus

Vihittävä piispa antaa seuraavan lupauksen: Minä N.N. lupaan kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan edessä, että minä toimittaessani N:n hiippakunnassa piispan virkaa, jonka nyt olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä, puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa evankelisluterilaisen kirkon tunnustuksessa. Tahdon myös tehdä parhaani, että kaikki muutkin, sekä sananpalvelijat että sanankuulijat hiippakunnassani niissä pysyisivät ja niiden mukaan eläisivät. Niin tehdessäni tahdon asettaa itselleni ohjeeksi Pyhän Raamatun opetukset oikean seurakunnan kaitsijan virasta ja velvollisuuksista. Tahdon huolehtia siitä, että minulle uskotussa hiippakunnassa Jumalan sanaa puhtaasti julistetaan ja sakramentteja oikein Kristuksen asetuksen mukaisesti jaetaan. Tahdon vihkiä ja asettaa virkaan pappeja, jotka havaitaan siihen kelvollisiksi. Tahdon myös edistää maan rauhaa sekä kuuliaisuutta laillista esivaltaa kohtaan, noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä ja vakavasti kehottaa ja velvoittaa hiippakunnan pappeja samoin tekemään. Kaiken tämän minä tahdon rehellisesti tehdä, niin että voin siitä vastata Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän auttakoon minua Jumala.

4 §

Piispan tehtävät

Piispa, kukin hiippakunnassaan, on seurakuntien ja pappien ylin kaitsija.

Piispan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

- 1) vaalia kirkon ykseyttä ja kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa sekä edistää seurakuntien yhteistyötä ja hyvää työyhteyttä seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä;
- 2) valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan;
- 3) tukea ja ohjata pappeja heidän työssään sekä valvoa, että he hoitavat pappisviran ja papin virkansa velvollisuudet kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan;
- 4) edistää ja valvoa seurakuntien talouden ja hallinnon tarkoituksenmukaista hoitamista ja niitä koskevien säädösten noudattamista;
- 5) tehdä piispantarkastuksia seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä;
- 6) suorittaa vihkitoimitukset ja virkaan asettamiset tai määrätä muu pappi suorittamaan tällaiset toimitukset, jollei toisin säädetä.

5 §

Arkkipiispan ja arkkhiippakunnan piispan vastualueet

Arkkhiippakunnassa piispallinen vastuu ja piispan tehtävät jakautuvat arkkipiispan ja piispan kesken. Osa arkkhiippakunnan seurakunnista kuuluu arkkipiispan ja osa piispan ensisijaiseen vastuualueeseen.

Arkkhiippakuntaan kuuluvat kirkkohallituksen palveluksessa olevat papit ovat arkkipiispan alaisia.

6 §

Piispan tehtävien tilapäinen hoitaminen

Kun piispan virka on avoinna tai piispa on estynyt hoitamasta virkaansa, hänen kiireelliset ja välttämättömät tehtävänsä hoitaa tuomiorovasti tai tämän estyneenä ollessa virassa vanhempi pappisasessori. Tuomiorovasti tai pappisasessori ei voi toimittaa piispaksi tai papiksi vihkimistä.

Arkkhiippakunnassa arkkipiispa ja piispa hoitavat toistensa hiippakunnalliset tehtävät, kun virka on avoinna tai toinen heistä on estynyt hoitamasta virkaansa. Arkkhiippakunnan piispan kiireellisten ja välttämättömien tehtävien osalta noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään.

7 §

Piispantarkastus

Piispan tulee toimittaa tarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Piispantarkastuksen tarkoituksena on tukea ja ohjata seurakunnan hengellistä elämää ja toimintaa sekä hallinnon ja taloudenhoidon kehittämistä.

Piispa määrää piispantarkastuksen ajan, laajuuden ja ohjelman sekä häntä avustavat henkilöt. Piispa voi määrätä, että tarkastuksessa käytetään apuna asiantuntijoita.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastuspöytäkirja antaa aihetta.

Kirkkohallitus antaa tarkemmat ohjeet hallinnon ja talouden tarkastuksesta.

8 §

Synodaalikokous ja hiippakuntapäivä

Piispa kutsuu tarvittaessa hiippakuntansa papit ja lehtorit synodaalikokoukseen käsittelemään teologisia kysymyksiä sekä seurakuntien hoitoa ja muuta kirkon toimintaa ja hallintoa koskevia asioita.

Piispa kutsuu tarvittaessa koolle seurakuntien luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä yhteisöjen edustajia hiippakuntapäivään, jossa käsitellään kirkon ja hiippakunnan kannalta ajankohtaisia asioita.

9 §

Hiippakuntavaltuuston kokoonpano

Hiippakuntavaltuuston jäseniä ovat 14 maallikkoa ja 7 pappia. Porvoon hiippakunnan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenistä yksi on Ahvenanmaan seurakuntien valitsema. Oulun hiippakunnan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenistä yksi on saamelaiskäräjien valitsema.

Hiippakuntavaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajaksi on valittava maallikkojäsen.

Piispalla, tuomiokapitulin jäsenellä ja kirkkohallitukseen hiippakunnasta valitulla maallikkojäsenellä on hiippakuntavaltuuston kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Arkkihiippakunnassa tämä oikeus on arkkipiispalla ja piispalla.

10 §

Hiippakuntavaltuuston tehtävät

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

- 1) hyväksyä hiippakunnan ehdotus talousarvioksi sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaksi;
- 2) hyväksyä hiippakunnan toiminta- ja talouskertomus;
- 3) perustaa ja lakkauttaa tuomiokapitulin virat, jollei 1 §:stä muuta johdu;
- 4) asettaa ehdolle henkilöt kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten vaalia varten siten kuin siitä evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetussa laissa (/) säädetään.

11 §

Piispa tuomiokapitulin johtajana

Tuomiokapitulin hallintoa ja toimintaa johtaa ja valvoo piispa. Piispa on tuomiokapitulin henkilöstön esimies. Arkkihiippakunnassa nämä tehtävät kuuluvat arkkihiippakunnan piispalle.

12 §

Tuomiokapitulin jäsenet ja läsnäolo- ja puheoikeudet

Tuomiokapitulin jäseniä ovat puheenjohtajana piispa, varapuheenjohtajana tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherra (*tuomiorovasti*), kaksi pappisasessoria, yksi maallikkojäsen sekä tuomiokapitulin lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani.

Arkkihiippakunnassa tuomiokapitulin puheenjohtajana toimii arkkipiispa tai piispa siten kuin tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätään. Piispalla, joka ei toimi puheenjohtajana, on läsnäolo- ja puheoikeus tuomiokapitulin istunnossa.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajalla ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus tuomiokapitulin istunnossa.

13 §

Tuomiokapitulin varajäsenet ja lisäjäsen

Tuomiokapituli määrää viideksi vuodeksi kerrallaan pappisjäsenille varajäseniksi viisi pappia ja tuomiokapitulin lakimiesasessorille kaksi varajäsentä sekä määrää sijaantulojärjestyksen.

Maallikkojäsenellä on ensimmäinen ja toinen varajäsen.

Kenttäpiispa on lisäjäsenenä, kun käsitellään sotilasappia koskevaa kirkkolain 7 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettua asiaa.

14 §

Tuomiokapitulin jäsenten kelpoisuus ja valinta

Pappisasessoriksi on kelpoinen hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan tai seurakuntayhtymän pappi, joka on toistaiseksi voimassa olevassa virkasuhteessa ja joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon. Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet valitsevat tuomiokapitulin maallikkojäsenen ja varajäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Lakimiesasessoriksi ja hänen varajäsenekseen on kelpoinen oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on perehtynyt hallintoon.

Hiippakuntadekaaniksi on kelpoinen pappi, joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon ja joka on perehtynyt kirkolliseen elämään ja koulutustehtäviin.

15 §

Pappisasessorin ja maallikkojäsenen toimikausien rajoitus

Sama henkilö voidaan samassa hiippakunnassa valita maallikkojäseneksi tai pappisasessoriksi enintään kahdeksi toimikaudeksi.

Jos maallikkojäsen tai pappisasessori menettää vaalikelpoisuutensa tai kuolee, toimitetaan uusi vaali maallikkojäsenen valitsemiseksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi ja pappisasessorin valitsemiseksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.

16 §

Tuomiokapitulin tehtävät

Tuomiokapitulin tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

- 1) tukea seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa;
- 2) valmistella asioita hiippakuntavaltuustolle ja huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) ottaa tuomiokapitulin viranhaltijat ja työntekijät palvelussuhteeseen sekä irtisanoa ja purkaa palvelussuhteet;

4) päättää rovastikuntajaosta;

5) hoitaa hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot noudattaen mitä kirkkolain 6 luvun 4 §:ssä säädetään.

17 §

Asian esittely tuomiokapitulissa

Asiat ratkaistaan tuomiokapitulin viranhaltijan esittelystä siten kuin tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätään. Viranhaltijan ratkaistavaksi määrättyt asiat voidaan ratkaista ilman esittelyä.

18 §

Rovastikunta

Hiippakunta jaetaan rovastikuntiin. Rovastikunta muodostuu kahdesta tai useammasta seurakunnasta.

Rovastikunta, johon tuomiokirkkoseurakunta kuuluu, on tuomiorovastikunta.

19 §

Lääninrovastin valinta ja tehtävät

Piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan hallinnossa on lääninrovasti, jonka tuomiokapituli nimittää neljäksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

Lääninrovastin tehtävänä on rovastikunnassaan:

- 1) edistää kirkon tehtävän toteutumista;
- 2) valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa uskollisesti sekä kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niihin perustuvien määräysten ja ohjeiden mukaan;
- 3) asettaa rovastikunnallisia yhteistyöelimiä ja muutoinkin edistää seurakuntien yhteistyötä sekä johtaa rovastikunnallista toimintaa;
- 4) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka lääninrovastille säädetään tai jotka piispa tai tuomiokapituli hänelle antavat.

5 luku

Keskushallinto

1 §

Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jako

Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jaosta hiippakuntien kesken päättää kirkkohallitus. Hiippakunnista valittavien edustajien luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden läsnä olevien jäsenten lukumäärien mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Edustajapaikkoja hiippakuntien kesken jaettaessa ei oteta huomioon Ahvenanmaan seurakunnista valittavaa

maallikkoedustajaa eikä näiden seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriä. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

Jos edustaja siirtyy pois hiippakunnasta, josta hänet on valittu edustajaksi, tai jos hän muutoin menettää vaalikelpoisuutensa, lakkaa hänen edustajantoimensa.

Porvoon hiippakunnassa säännöksiä ehdokkaiden vaalikelpoisuudesta sovelletaan maallikkoedustajien vaalissa erikseen Ahvenanmaahan ja erikseen hiippakunnan muuhun osaan.

2 §

Kirkolliskokouksen kokoontuminen

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen muutoin päättäminä päivinä.

Jos edustaja on estynyt saapumasta kirkolliskokoukseen, hänen on ilmoitettava siitä tuomiokapitulille, joka kutsuu varaedustajan ja antaa hänelle valtakirjan.

Kirkolliskokouksen istuntokausi aloitetaan jumalanpalveluksella.

3 §

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja toimielimet

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa tai, jos arkkipiispan virka on avoinna, virassa vanhin piispa.

Kirkolliskokous valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat. Puheenjohtajien neuvostosta, laajennetusta puheenjohtajien neuvostosta, valitsijoista ja valiokunnista määrätään työjärjestyksessä.

Kirkolliskokous vahvistaa edustajille ja toimihenkilöille maksettavat palkkiot ja korvaukset.

4 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla, kirkkohallituksen osastonjohtajalla ja kirkolliskokouksen toimikaudekseen valitsemalla lainoppineella asiantuntijalla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa.

Kirkkohallituksen jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta täysistunnossa voidaan määrätä kirkolliskokouksen työjärjestyksessä.

5 §

Esitysten ja aloitteiden käsittely kirkolliskokouksessa

Edustajien aloitteista ja niiden tekemisjärjestyksestä, esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä kirkolliskokouksen täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Esitys tai aloite lähetetään valiokuntaan, jollei sitä pöydällepanon jälkeen hylätä.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun toimitelimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

6 §

Lausunnot kirkolliskokoukselle

Piispainkokoukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto kirkkolain 5 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa asiassa. Kirkkohallitukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitetussa asiassa.

7 §

Kirkon laintarkastustoimikunta

Kirkon laintarkastustoimikunta tarkastaa lakiteknisesti ja kielellisesti kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tulevat sekä piispainkokouksen tai kirkkohallituksen kirkkolain tai kirkkojärjestyksen nojalla antamat säädökset.

Laintarkastustoimikunnan ohjesäännön hyväksyy kirkolliskokous ja jäsenet valitsee kirkkohallitus.

8 §

Kirkkohallituksen ohjesääntö

Kirkolliskokous hyväksyy kirkkohallitukselle ohjesäännön, valvoo sen toimintaa ja antaa sille toimintaohjeita.

9 §

Kirkkohallituksen johtava viranhaltija

Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen johtavan viranhaltijan viran sekä valitsee ja myöntää eron kirkkohallituksen johtavalle viranhaltijalle.

10 §

Piispainkokouksen tehtävät

Piispainkokouksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

- 1) käsitellä hiippakuntien hoitoa koskevia asioita;
- 2) käsitellä kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättää kirkon edustamisesta näissä kysymyksissä;
- 3) tehdä esitys kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 4) antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä asioissa, jotka koskevat:
 - a) kirkkoon liittyvälle annettavaa opetusta;
 - b) edellytyksiä, joilla yksittäistapauksessa toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan tai yhteisön pappi voi suorittaa kirkollisia toimituksia taikka muun kristillisen kirkon kastettu jäsen osallistua ehtoolliseen;
 - c) rippikoulua, rippikoulun pitämistä koskevaa lupaa tai rippikoulussa käytettäviä oppikirjoja;
 - d) pappisvirkaa;
 - e) papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa ja täydennyskoulutusta;
- 5) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle.

11 §

Piispainkokouksen puheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet

Piispainkokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa tai, jos hän on estynyt, virassa vanhin läsnä oleva piispa.

Jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapituli määrää keskuudestaan pappisjäsenen osallistumaan piispainkokoukseen. Pappisjäsenellä on piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jos arkkipiispa ja piispa eivät kumpikaan osallistu piispainkokoukseen.

Kenttäpiispalla on piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

12 §

Kirkkohallituksen jäsenten valinta

Kirkolliskokous toimittaa kirkkohallituksen jäsenten vaalin toimikautensa ensimmäisen vuoden toukokuussa ja piispainkokous samana vuonna viimeistään toukokuussa.

Jokaisesta hiippakunnasta valitaan yksi maallikkojäsen hiippakuntavaltuuston tekemän ehdolleperusteella. Maallikkojäsenen vaalia varten hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet asettavat ehdolle kolme maallikkoa ja pappisjäsenten vaalia varten hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet kaksi pappia. Maallikkojäseneksi ja pappisjäseneksi on ehdotettava sekä miehiä että naisia.

Valittujen toimikausi alkaa seuraavan kesäkuun 1 päivänä. Jäsenen muuttaminen toisessa hiippakunnassa olevaan seurakuntaan ei vaikuta hänen jäsenyyteensä. Jos jäsen kuolee tai eroaa, valitaan hänen sijaansa jäljellä olevaksi ajaksi uusi jäsen.

13 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

- 1) toimia kirkon keskusrahaston hallituksena;
- 2) valmistella asioita kirkolliskokoukselle sekä huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä;
- 4) antaa tarkempia määräyksiä sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:
 - a) viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta ja kirkon työntekijöiden täydennyskoulutuksesta, jollei 10 §:stä muuta johdu;
 - b) seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta;

- 5) hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston sekä kirkon eläkerahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne;
- 6) hoitaa kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaa vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta;
- 7) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on pääjumalanpalveluksissa kannettava;
- 8) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetaan;
- 9) perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat, jollei 9 §:stä muuta johdu;
- 10) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset.

14 §

Kirkkohallituksen varapuheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet

Kirkkohallitus valitsee keskuudestaan toimikaudekseen varapuheenjohtajan. Jos puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kumpikin poissa tai esteellisiä, puhetta johtaa vanhin läsnä oleva kirkkohallituksen jäsen.

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla ja osastonjohtajalla on kirkkohallituksen istunnossa läsnäolo- ja puheoikeus.

15 §

Kirkkohallituksen päätösvalan siirtäminen

Virastokollegiolle voidaan antaa valta ratkaista kirkkohallituksen puolesta sen työjärjestyksessä mainittuja asioita, joiden merkitys ei ole sellainen, että asian käsittelemistä kirkkohallituksen täysistunnossa on pidettävä tarpeellisena, ei kuitenkaan asioita, jotka koskevat:

- 1) kirkolliskokoukselle tehtävää esitystä;
- 2) valtioneuvostolle annettavaa kirkon ja valtion suhdetta koskevaa lausuntoa;
- 3) seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle myönnettävää avustusta tai rahoitusta;
- 4) viran perustamista tai lakkauttamista;
- 5) kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenen ja varajäsenen valintaa.

Kirkkohallituksen johtokunnalle ja viranhaltijalle voidaan työjärjestyksessä antaa oikeus ratkaista asioita, jotka 1 momentin mukaan voidaan siirtää virastokollegiolle.

Kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätään asioiden valmistelusta, esittelystä ja käsittelemisestä kirkkohallituksessa sekä kirkkohallituksen osastojen jakautumisesta yksikköihin.

16 §

Päätöksen siirtäminen kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi

Kirkkohallituksen virastokollegion, muun kirkkohallituksen alaisen toimielimen tai viranhaltijan tekemän päätöksen siirtämisestä kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi päättää:

1) kirkkohallitus, arkkipiispa tai kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija, jos kysymyksessä on virastokollegion päätös;

2) edellä mainittujen lisäksi virastokollegio tai asianomaisen osaston osastonjohtaja, jos kysymyksessä on muun toimielimen tai viranhaltijan päätös.

Päätöstä ei kuitenkaan voida siirtää kirkkohallituksen täysistunnossa ratkaistavaksi, jos päätös koskee:

1) kirkon eläkerahaston johtokunnan tehtäväksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annetun lain (/) 6 §:n 2 momentissa säädettyä asiaa;

2) kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston varojen sijoittamista rahamarkkinoille;

3) hankintaa, jonka arvo alittaa täysistunnon päättämän rajan;

4) viranhaltijalle tai työntekijälle myönnettävää vuosilomaa, virka- tai työvapautta, johon hänellä on oikeus lain tai virka- tai työehtosopimuksen nojalla;

5) avoinna olevan viran tai työsopimussuhteen täyttämistä enintään kahdentoista kuukauden ajaksi tai tilapäisen henkilökunnan ottamista enintään kuukauden ajaksi;

6) harkinnanvaraisen palkattoman virka- tai työvapauden myöntämistä viranhaltijalle tai työntekijälle enintään kahdentoista kuukauden ajaksi;

7) vuosisidonnaisen palkanosan tai muun vastaavan palkanlisän myöntämistä;

8) virka- tai työmatkamääräystä;

9) kirkkohallituksen sisäistä järjestystä tai muuta viraston toimintaan liittyvää asiaa;

10) kirkkohallituksen käyttövaroja.

17 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kultakin vuodelta kirkkolain 5 luvun 11 §:n mukainen perusmaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa, josta seurakunta on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua, seurakunnalla on oikeus saada takaisin liikaa maksamansa määrä.

18 §

Verotulojen täydennys

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, kun tämän laskennallinen kirkollisvero läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron erotus kerrottuna seurakuntien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, seurakunnan tai seurakuntayhtymän laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntien tai seurakuntayhtymien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös seurakunnan tai seurakuntayhtymän hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntien ja seurakuntayhtymien saamat avustukset.

19 §

Harkinnanvarainen avustus

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen,

jäsenmäärän pienuuden, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan, seurakuntatalouden kehittämisen tai muun erityisen syyn johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

Avustuksiin käytettävissä olevista varoista voidaan myöntää myös lainaa, joka voi olla korollista tai korotonta.

20 §

Keskusrahastoavustuksen ja valtion rahoituksen myöntäminen

Verotulojen täydennys ja kirkolliskokouksen päättämien perusteiden mukainen osuus valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitetusta rahoituksesta myönnetään seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle hakemusta. Harkinnanvarainen avustus ja rahoitus kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon myönnetään hakemuksesta.

Laskettaessa 18 §:ssä tarkoitettuja tasoitusrajoja ja verotulojen täydennyksen määrää käytetään perusteena myöntämisvuotta edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen laskennallista kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksen seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, joka on saanut avustusta tai rahoitusta.

21 §

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus

Kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston kirjanpidon, ostolaskut, ostoreskontran, myyntilaskut, myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

Tehtävien hoitamisesta sovitaan tarkemmin palvelusopimuksessa.

22 §

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunta

Kirkkohallitus asettaa toimikaudekseen kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunnan.

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kuusi ja enintään kymmenen muuta jäsentä. Kulakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Johtokunnan jäsenten tulee olla taloudenhoitoon perehtyneitä kirkon jäseniä. Jäsenistä vähintään kolmannes tulee nimittää erikokoisten seurakuntatalouksien talousjohdosta.

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) johtaa, kehittää ja valvoa palvelukeskuksen toimintaa;
- 2) valmistella vuosittain palvelukeskuksen toimintasuunnitelma ja toimintakertomus;
- 3) valmistella ehdotus palvelumaksun perusteista;
- 4) hyväksyä palvelusopimukset.

Johtokunnan tehtävistä määrätään tarkemmin kirkkohallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

23 §

Kirkkohallituksen kertomus kirkolliskokoukselle

Kirkkohallituksen on annettava vuosittain kirkolliskokoukselle kertomus toiminnastaan ja kirkon keskusrahaston hoidosta.

6 luku

Seurakunnan ja kirkon talous

1 §

Talouden hoito

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän taloudenhoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja riskit halliten.

2 §

Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma

Jokaista kalenterivuotta varten laaditaan talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksytään toiminta- ja taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

3 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely

Kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakunnan ja yhteisen kirkkovaltuuston seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään talousarviovuotta edeltävän vuoden joulukuussa.

Jos kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää muuttaa talousarvioehdotusta, se on palautettava kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdotukseen ne muutokset, joihin kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Kun ehdotusta käsitellään kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston niiden johdosta tekemät ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarviovuoden aikana tehtävästä talousarvion muutoksesta päättää kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto. Muutosehdotuksesta ei tarvitse hankkia seurakuntaneuvoston lausuntoa, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

4 §

*Kirkon keskusrahaston talousarvion sekä
toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely*

Kirkolliskokouksen on hyväksyttävä kirkon keskusrahaston talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma talousarviovuotta edeltävän vuoden marraskuussa.

Jos kirkolliskokous päättää muuttaa valiokunnan ehdotusta kirkon keskusrahaston talousarvioksi ja toiminta- ja taloussuunnitelmaksi tai talousarvion muutokseksi, asia on palautettava valiokunnalle, jollei kirkolliskokous toisin päättä. Asian jatkokäsittelyssä kirkolliskokous käsittelee vain aiemmin päätetyt muutokset ja valiokunnan niiden johdosta tekemät ehdotukset. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma tai talousarvion muutos on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

5 §

Tilinpäätös

Talousarviovuodelta (*tilikausi*) on seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä sekä kirkon keskusrahastossa helmikuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteineen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä taikka kirkon keskusrahastolla on kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan kirjanpitolakia.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkohallitus ja keskusrahaston johtaja. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston taikka kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen viimeistään tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä ja kirkolliskokous toukokuun loppuun mennessä.

6 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on:

- 1) esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta;
- 2) annettava tietoja sellaisista toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa;
- 3) selostettava oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana;
- 4) annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta;
- 5) tehtävä selkoa talouden tasapainon toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

7 §

Tilintarkastajat

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko vähintään yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja.

Kirkolliskokous valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien ajaksi kirkon keskusrahaston ja hiippakuntien viranomaisten hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-tilintarkastaja.

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai kirkolliskokous voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästä kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskokoukselle.

8 §

Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuksessa tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutuksesta on pyydettävä vastine asianomaiselta. Muistutusta ei voida kohdistaa kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai hiippakuntavaltuuston jäseneneen eikä kirkolliskokousedustajaan.

Kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkkohallituksen on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät vastineet ja oma lausuntonsa kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai kirkolliskokous päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siinä tehdyt muistutukset antavat aihetta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

9 §

Metsäsuunnitelma

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän sekä kirkon keskusrahaston metsää tulee hoitaa metsälaissa (1093/1996) tarkoitetun metsäsuunnitelman mukaisesti.

7 luku

Pappisvirka

1 §

Papin tehtävä

Papin erityisenä tehtävänä on jumalanpalveluksen toimittaminen ja pyhien sakramenttien jakaminen, muiden kirkollisten toimitusten hoitaminen sekä yksityinen sielunhoito ja rippi.

2 §

Päätös pappisvirkaan vihkimisestä

Pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli.

3 §

Pappisvihkimys

Pappisvirkaan vihkimisen toimittaa piispa. Piispan viran ollessa avoinna tai piispan ollessa estynyt tuomiokapituli voi kutsua toisen piispan toimittamaan pappisvihkimyksen.

4 §

Pappisvihkimyksen edellytykset

Papiksi vihittävän tulee olla:

- 1) jumalaapelkäävä ja kristillisestä elämästään tunnettu konfirmoitu kirkon jäsen;
- 2) suorittanut yliopistossa sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt pappisviran kelpoisuusvaatimukseksi; sekä
- 3) muutoinkin pappisvirkaan soveltuva.

Papiksi voidaan vihkiä henkilö, joka:

- 1) on kutsuttu toimittamaan papin virkaa;
- 2) toimii viranhaltijana kirkkohallituksessa tai tuomiokapitulissa;
- 3) on kutsuttu kirkon lähetysjärjestön tai 8 luvun 33 §:ssä mainituin edellytyksin muun kristillisen yhteisön palvelukseen; tai
- 4) toimii teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai muussa korkeakoulussa taikka uskonnon-opettajana oppilaitoksessa ja sitoutuu tuomiokapitulin harkitsemalla tavalla hoitamaan myös papin virkaan kuuluvia tehtäviä seurakunnassa sen mukaan kuin hänen päätoimensa sallii.

Pappisvihkimystä pyytävän tulee tuomiokapitulin määräämällä tavalla osoittaa piispalle ja muille tuomiokapitulin jäsenille kykenevänsä toimimaan pappina.

5 §

Pappislupaus ja pappeuskirja

Pappisvirkaan vihittävä antaa vihittäessä seuraavan lupauksen:

Minä N.N. lupaan kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan edessä, että toimittaessani pappisvirkaa, jonka olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. En julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai

suosi sitä vastaan sotivia oppeja. Tahdon myös oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa pyhiä sakramenteja Kristuksen asetuksen mukaan. Tahdon noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoita. Kaikkea tätä tahdon noudattaa niin, että voin vastata siitä Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän Jumala minua auttakoon.

Pappisvirkaan vihitylle annetaan vihkijän allekirjoittama pappeuskirja todistukseksi siitä, että hänet on kutsuttu ja vihitty pappisvirkaan.

6 §

Toisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeus toimittaa pappisvirkaa

Toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeudesta toimittaa pappisvirkaa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa päättävät piispa ja tuomiokapituli. Hakijan tulee täyttää pappisvihkimyksen edellytykset ja hänen on annettava pappislupaus. Hakija on vihittävä pappisvirkaan, jollei häntä aikaisemmin ole vihitty pappisvirkaan evankelis-luterilaisessa tai sellaisessa kirkossa, jolla on ehtoollisyhteys Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanssa.

Jos kirkolliskokous on hyväksynyt muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen pappisviran vastavuoroisesta hyväksymisestä, pappislupausta ei edellytetä.

7 §

Papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalla kristitylle

Jos pappia pyydetään tekemään papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalla kristitylle, hän ei saa kieltäytyä siitä, ellei pyydetyn palveluksen tekeminen ole ristiriidassa lain, kirkkojärjestyksen tai kirkon tunnustuksen kanssa. Toimitus on suoritettava kirkkokäsikirjan mukaan.

8 §

Papin hiippakunnan määräytyminen

Pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, jossa hänet on vihitty pappisvirkaan tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt. Jos papille annetaan toistaiseksi voimassa oleva tai yli vuoden

kestävä määräaikainen viranhoitomääräys papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Papin virasta taikka muusta seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virasta eronnut pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

Kenttäpiispa kuuluu arkkhiippakuntaan ja muu sotilaspappi siihen hiippakuntaan, jonka alueella hänen varsinainen virkapaikkansa on.

9 §

Papin rovastikunnan määräytyminen

Seurakunnan palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakunta. Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakuntayhtymä. Jos seurakuntayhtymän alueella on useita samankielisiä rovastikuntia, tuomiokapituli määrää, mihin rovastikuntaan seurakuntayhtymän pappi kuuluu.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva, kielen perusteella toiseen hiippakuntaan kuuluva pappi kuuluu sen hiippakunnan asianomaiseen rovastikuntaan.

Jollei pappi ole seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu samaan rovastikuntaan kuin se seurakunta, jonka jäsen hän on. Hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiorovastikuntaan.

10 §

Pappisviran palauttaminen

Piispa ja tuomiokapituli voivat pyynnöstä palauttaa pappisviran.

8 luku

Henkilöstö

Virkoja koskevat yleiset säännökset

1 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

Seurakunnassa tulee olla kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virka. Seurakunnassa voi olla lehtorin virka ja muita virkoja tarpeen mukaan. Kanttorin ja diakonian virka voidaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 49 §:ssä säädetyillä perusteilla tuomiokapitulin suostumuksella perustaa tai muuttaa osa-aikaiseksi taikka jättää täyttämättä tuomiokapitulin päättämäksi määräajaksi tai täyttää määräajaksi osa-aikaisena.

Kirkkovaltuusto päättää seurakunnan viroista. Papin virkoina seurakunnassa voi olla kirkkoherran viran lisäksi kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja. Kirkkoherran virkaan ei sovelleta evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua koeaikaa. Kirkkoherraa ei voida lomauttaa. Työtodistuksen kirkkoherralle antaa tuomiokapituli.

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkovaltuusto päättää seurakuntien ja seurakuntayhtymän viroista, jollei toisin säädetä tai perussäännössä toisin määrätä. Seurakuntayhtymässä voi olla sen tehtäviä varten seurakuntapastorin virkoja.

Tuomiokapituli voi päättää hiippakuntansa kahden tai useamman seurakunnan yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta ja lakkauttamisesta. Samaan hiippakuntaan kuuluvat seurakunnat voivat päättää muusta yhteisestä virasta.

2 §

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virat

Hiippakuntavaltuusto päättää tuomiokapitulin ja kirkkohallitus kirkkohallituksen virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta, jollei toisin säädetä.

Hiippakunnan piispan ja tuomiokapitulin pappisasessorin sekä kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan ei sovelleta evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua koeaikaa. Hiippakunnan piispaa, kirkkohallituksen viraston johtavaa viranhaltijaa ja kirkkohallituksen osastonjohtajaa ei voida lomauttaa.

Evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuja määrääkäsia virkasuhteita kirkkohallituksessa ovat:

- 1) (poist.) tutkijan virkasuhde;
- 2) ulkomailla palvelevan siirtolaispapin tai turistipapin virkasuhde.

(Poist.) Tutkijan toimikausi on enintään viisi vuotta. Virkasuhteeseen voidaan valita yhteensä enintään 10 vuodeksi. Erityisestä syystä toimikautta voidaan jatkaa korkeintaan yhdellä vuodella.

Ulkomailla palvelevan siirtolaispapin tai turistipapin toimikausi on enintään neljä vuotta. Virkasuhteeseen voidaan valita yhteensä enintään 12 vuodeksi.

3 §

Kirkkoherralta vaadittava kielitaito

Yksikielisessä seurakunnassa kirkkoherralta vaaditaan seurakunnan kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa kirkkoherralta vaaditaan seurakunnan enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

Saamelaisten kotiseutualueeseen kokonaan tai osittain kuuluvan **(poist.)** seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää Oulun hiippakunnan tuomiokapituli. Ahvenanmaan maakunnan alueella toimivan seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää Porvoon hiippakunnan tuomiokapituli.

Muun kuin **1 ja 2 momentissa tarkoitettun** seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää tuomiokapituli.

4 §

Muulta henkilöstöltä vaadittava kielitaito

Muulta henkilöstöltä, jolta edellytetään kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, vaaditaan:

- 1) yksikielisessä viranomaisessa viranomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa;
- 2) kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kelpoisuusvaatimuksista voidaan poiketa johto- tai kielisäännöllä, jos:

- 1) työtehtävät sitä edellyttävät;
- 2) eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako viranomaisessa sen sallii; tai
- 3) vaatimuksista poikkeamiselle on muu erityinen syy.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa virassa ja palvelussuhteessa vaadittavasta kielitaidosta määrätään johtosäännössä tai kielisäännössä.

5 §

Kielisääntö

Kielisääntö hyväksytään samassa järjestyksessä kuin johtosääntö. Kaksikielisessä seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä tulee olla kielisääntö, johon on otettava määräykset 4 §:ssä tarkoitetuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista.

6 §

Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittaminen

Suomen ja ruotsin kielen taito osoitetaan siten kuin suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annetussa valtioneuvoston asetuksessa (481/2003) säädetään.

7 §

Saamen kielen taito

Saamen kielen taito katsotaan hakijan erityiseksi ansioksi, kun täytetään virka tai muu palvelussuhde seurakunnassa, joka kuuluu kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueeseen.

8 §

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen johtosäännöt

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja viranhaltijoiden tehtävistä määrätään tarvittaessa johtosäännöissä.

9 §

Virkavapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan myöntäminen

Jollei hallinto- tai johtosäännössä taikka työjärjestyksessä toisin määrätä:

- 1) kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto myöntää virkavapaan ja vuosiloman seurakunnan muulle kuin papin viran haltijalle;
- 2) yhteinen kirkkoneuvosto myöntää virkavapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan kaikille seurakuntayhtymän viranhaltijoille;
- 3) kirkkoherra myöntää vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapaan seurakunnan papin viran haltijalle;
- 4) tuomiokapituli myöntää:
 - a) vuosiloman, virkavapaan ja vapaa-ajan kirkkoherralle;
 - b) yli kahden kuukauden virkavapaan seurakunnan muulle papin viran haltijalle;
 - c) virkavapaan ja vuosiloman tuomiokapitulin viranhaltijalle;
- 5) kirkkohallitus myöntää virkavapaan ja vuosiloman kirkkohallituksen viranhaltijalle.

Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakunnan pappien virkavapaan sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä.

10 §

Papin virkavapaata ja vuosilomaa koskevat lausunnot ja ilmoitukset

Jos seurakunnan papin viran haltija pyytää virkavapaata kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi muun kuin sairauden tai perhevapaan vuoksi, hänen on liitettävä hakemukseensa kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston lausunto.

Papin viran haltijan virkavapaata ja vuosilomaa koskevasta kirkkoherran päätöksestä on ilmoitettava kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle sekä lääninrovastille ja tuomiokapitulille.

Seurakuntayhtymän papin viran haltijan nimikirjaan merkittävästä virkavapaasta on ilmoitettava tuomiokapitulille.

Papin virkoja koskevat erityiset säännökset

11 §

Kirkkoherran ja kappalaisen viran erityiset kelpoisuusvaatimukset

Kappalaisen virkaan on kelpoinen pastoraalitutkinnon suorittanut pappi. Kirkkoherran virkaan vaaditaan pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto. Tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherran virkaan vaaditaan ylempi pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto.

12 §

Pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittaminen

Pastoraalitutkinnon suorittamisen edellytyksenä on, että pappi on vähintään kaksi vuotta hoitanut papin virkaa, toiminut teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai uskonnonopettajana oppilaitoksessa tai tuomiokapitulin oikeuttamana pappina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa sekä käyttäytynyt moitteettomasti.

Tuomiokapituli antaa todistuksen pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamisesta.

13 §

Kirkkoherran tehtävät

Kirkkoherran tehtävä on johtaa 3 luvun mukaista seurakunnan toimintaa. Kirkkoherra:

- 1) vastaa jumalanpalveluksen, pyhien sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta;
- 2) valvoo, että seurakunnan muuta toimintaa kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti;
- 3) on seurakunnan jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä toimivien viranhaltijoiden ja työntekijöiden ylin esimies;
- 4) valvoo kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösten laillisuutta ja noudattamista seurakunnan hallinnossa ja taloudenhoidossa;
- 5) esittelee kirkkoneuvostolle, seurakuntaneuvostolle tai muulle toimielimelle toimialaansa koskevat asiat, jollei hän ole määrännyt esittelyä muulle viranhaltijalle.

14 §

Kirkkoherran alaisuudessa toimiva esimies

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä.

15 §

Seurakuntapastorin viran täyttäminen

Ennen kuin tuomiokapituli täyttää seurakunnan seurakuntapastorin viran toistaiseksi, sen on varattava seurakunnalle tilaisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista. Virkaan ilmoittautuneista tulee pyytää lausunto ennen viranhoitomääräyksen antamista.

16 §

Sotilaspapit

Sotilaspappi on pappisviran toimittamisessa kenttäpiispan alainen. Tuomiokapitulin sotilaspapin pappisvirkaan liittyvistä valtuuksista säädetään 7 luvun 10 §:ssä ja kirkkolain 7 luvun 4 ja 5 §:ssä.

17 §

Vankilapapit

Vankilapappi on pappisviran velvollisuuksien osalta tuomiokapitulin alainen.

Tuomiokapituli täyttää vankilaan perustetun papin viran julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvittaessa viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen.

Kirkkoherran vaali ja kappalaisen vaali

18 §

Kirkkoherran vaali

(Poist.)

Sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään kirkkoherran välittömästä vaalista, tuomiokapituli voi kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan vaalilla, jonka toimittaa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto (*kirkkoherran välillinen vaali*).

Tuomiokapituli voi päättää, että yhteinen kirkkoherra valitaan kirkkoherran välillisellä vaalilla, jos jokin asianomaisista seurakunnista sitä pyytää.

Päätös kirkkoherran välillisen vaalin toimittamisesta tulee tehdä ennen viran haettavaksi julistamista.

19 §

Kirkkoherran ja kappalaisen viran haettavaksi julistaminen

Kun kirkkoherran tai kappalaisen virka on tullut avoimeksi, tuomiokapitulin on julistettava virka haettavaksi. Hakuaika on vähintään 14 päivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu.

Tuomiokapituli voi päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kirkkoherran tai kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi, jos:

- 1) on vireillä hanke seurakuntajaon muuttamiseksi;
- 2) tuomiokapituli katsoo seurakuntaa koskevien järjestelyjen voivan aiheuttaa sen, että virka tulee tarpeettomaksi;
- 3) siihen on muu erityinen syy.

20 §

Hakijoiden kelpoisuuden tutkiminen

Hakuajan päätyttyä tuomiokapituli tutkii hakijoiden kelpoisuuden virkaan.

Kirkkoherran tai kappalaisen virkaan kelpoinen ei ole hakija:

- 1) joka ei täytä 11 §:ssä säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia;
- 2) joka on pidätetty pappisviran toimittamisesta;
- 3) joka on hakijana välittömällä vaalilla valittavaan kirkkoherran virkaan paitsi 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;
- 4) jolta ilmeisesti puuttuvat viran hoitoon tarvittavat edellytykset.

21 §

Tuomiokapitulin vaaliehto ja lausunto

Kirkkoherran välitöntä vaalia varten tuomiokapituli tekee vaaliehtotuksen. Tuomiokapituli voi ennen vaaliehtotuksen tekemistä pyytää kirkkoneuvostolta tai seurakuntaneuvostolta lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Vaaliehtotuksessa tuomiokapituli asettaa vaaliehtokkaiksi kolme

kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

Kun kirkkoherra valitaan välittömällä vaalilla, hakija saa peruuttaa hakemuksensa ennen kuin vaaliehto on tehty. Tuomiokapituli voi erityisestä syystä hyväksyä myöhemmin tehdyn peruutuksen.

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle. Lausunnossa todetaan hakijoiden kelpoisuus ja arvioidaan heidän taitonsa ja kykynsä haettavana olevaan virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

22 §

Viran julistaminen uudelleen haettavaksi ja hakumenettelyn keskeyttäminen

Tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää viran hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä.

Tuomiokapituli voi julistaa kirkkoherran tai kappalaisen viran uudelleen haettavaksi kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai osa-alueen johtokunnan pyynnöstä, jos virkaa on hakenut vain yksi kelpoinen hakija tai jos seurakunnan etu sitä vaatii.

Jos kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei uutena hakuaikana tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaa kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai osa-alueen johtokunnan pyynnöstä kelpoiselle hakijalle viranhoitomääräyksen virkaan. Muussa tapauksessa tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa.

Viran täyttämismenettelyn rauettua virka on julistettava haettavaksi vuoden kuluessa hakuajan päättymisestä.

23 §

Viranhoitomääräyksen antaminen välittömän vaalin jälkeen

Kun kirkkoherran välitön vaali on saanut lainvoiman, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen kirkkoherran virkaan sille, joka on saanut vaalissa eniten ääniä.

Vaaliehdokkaalla, joka vaalin tuloksen mukaan on saamassa viranhoitomääräyksen kirkkoherran virkaan, on oikeus hakea toista kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, jos viranhoitomääräystä ei ole annettu kolmen kuukauden kuluessa vaalin toimittamisesta. Jos hän on saamassa

viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan.

Muulla vaaliehdokkaalla on oikeus hakea toista kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, kun vaali on toimitettu. Hän pysyy kuitenkin ehdolla ensiksi hakemaansa virkaan, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Jos hän on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, asiassa menetellään siten kuin 2 momentissa säädetään.

24 §

Kirkkoherran ja kappalaisen valitseminen välillisellä vaalilla

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli lähettää seurakunnalle hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa hakijoista. Tuomiokapituli määrää henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmisteleminen seurakunnassa.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee virkaan jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan. Seurakunnan osa-alueen johtokunnan johtosäännössä voidaan määrätä, että alueen toimintaa johtavan papin valitsee osa-alueen johtokunta.

Jollei kirkkoherran välillisessä vaalissa kukaan ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan samassa kokouksessa uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

Jos äänet kappalaisen vaalissa tai kirkkoherran välillisen vaalin ratkaisevassa äänestyksessä ovat menneet tasan, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen jollekin eniten ääniä saaneista hakijoista ottaen huomioon 21 §:n 3 momentissa mainitut seikat.

25 §

Viranhoitomääräyksen antaminen välillisen vaalin jälkeen

Kun kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-alueen johtokunta on toimittanut kirkkoherran välillisen vaalin tai kappalaisen vaalin, sen on lähetettävä kirkkoherran tai kappalaisen viran hakemusasiakirjat ja ote pöytäkirjasta tuomiokapitulille. Pöytäkirjan otteeseen on liitettävä ilmoitus siitä, milloin päätös valitusosoituksineen on annettu tiedoksi hakijoille.

Jos virkaan valittu on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka on julistettava uudelleen haettavaksi, jollei kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai

seurakunnan osa-alueen johtokunta menettele evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 8 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaisesti.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoitomääräyksen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston taikka seurakunnan osa-alueen johtokunnan päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

26 §

Kirkkoherran viran täyttämättä jättäminen erityistapauksessa

Tuomiokapituli voi seurakunnan pyynnöstä antaa Suomen saksalaiselle evankelis-luterilaiselle seurakunnalle, Die Deutsche Evangelisch-Lutherische Gemeinde in Finnland, ja Rikssvenska Olaus Petri församlingen -nimiselle seurakunnalle määrääjäksi luvan hankkia papilliset palvelut kirkkoherran virkaa täyttämättä henkilöltä, joka on vihitty papiksi ja jota tuomiokapituli pitää tehtävään sopivana. Tuomiokapituli antaa hänelle viranhoitomääräyksen. Erityisestä syystä lupa voidaan peruuttaa kesken määrääjän.

Kirkkoherran papilliset tehtävät hoitavalla papilla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston kokouksessa. Hänellä on myös läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston jaostossa ja johtokunnassa.

Tuomiokapituli huolehtii tehtävistä, jotka 9 §:n 3 kohdan mukaan kuuluvat kirkkoherralle.

Muita virkoja koskevat erityiset säännökset

27 §

Kanttorin virka seurakunnassa

Kanttori vastaa seurakunnan musiikkitoiminnasta.

Kanttorin virka voidaan perustaa kirkkohallituksen määrittelemää tutkintoa edellyttäväksi viraksi. Tuomiokirkkoseurakunnassa tulee olla kirkkohallituksen määrittelemää ylintä tutkintotasoa edellyttävä virka.

Kirkkohallitus voi antaa kelpoisuuden kanttorin virkaan henkilölle, jolla on virkaan vaadittavaa tutkintoa vastaavat tiedot ja taidot.

28 §

Lehtorin virka seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä

Lehtori hoitaa seurakunnassa kristillistä kasvatus-, opetus- ja sielunhoitotyötä sekä osallistuu muuhun seurakuntatyöhön.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto täyttää lehtorin viran ja pyytää valitulle tuomiokapitulilta viranhoidomääräyksen.

Lehtori voi suorittaa pastoraalitutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksiin sovelletaan 12 §:ää.

29 §

Oikeus toimia lehtorina

Tuomiokapituli voi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on yliopistossa suorittanut sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi.

Tuomiokapituli tutkii hakijan soveltuvuuden seurakunnan palvelukseen noudattaen soveltuvien osin, mitä papiksi vihittävästä säädetään.

30 §

Lehtorin hiippakunnan ja rovastikunnan määräytyminen

Lehtori kuuluu hiippakuntaan, jonka tuomiokapitulilta hän on saanut viranhoidomääräyksen taikka oikeuden toimia kristillisen yhdistyksen tai muun yhteisön palveluksessa. Lehtorin rovastikunnan määräytymiseen sovelletaan, mitä 7 luvun 9 §:ssä säädetään papista.

31 §

Seurakuntien yhteisen viran perustaminen

Aloitteen seurakuntien yhteisen viran perustamisesta voi tehdä kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli.

Kustannusten jakoperusteet vahvistetaan viran perustamisesta päätettäessä.

32 §

Yhteistä virkaa koskevista asioista päättäminen

Yhteisen kirkkoherran välillinen vaali toimitetaan seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa. Vaaliin sovelletaan 24 ja 25 §:ää.

Seurakuntien kirkkoneuvostot tai seurakuntaneuvostot päättävät yhteisessä kokouksessa yhteisen viran täyttöö ja virkaa koskevista asioista, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä. Jos seurakuntien kirkkoherran virka ei ole yhteinen, puheenjohtajana toimii läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan kirkkoherra.

33 §

Oikeus toimia pappina tai lehtorina muussa yhteisössä

Tuomiokapituli voi hakemuksesta antaa papille oikeuden toimia pappina tai lehtorille oikeuden toimia lehtorina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa.

9 luku

Vaalit

Seurakuntavaalit

1 §

Seurakuntavaalien ajankohta

Seurakuntavaalit aloitetaan vaalivuonna marraskuun kolmantena sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen, kuitenkin viimeistään kello 11, ja päätetään samana päivänä kello 20. Seurakuntavaaleissa saa äänestää ennakkoon niin kuin siitä jäljempänä säädetään.

Jos seurakuntajaon muuttaminen vaalivuotta seuraavan vuoden alusta on vireillä vaalivuoden elokuun päättyessä, tuomiokapituli voi määrätä, että vaalit toimitetaan vasta seurakuntajaon muutosta koskevan päätöksen jälkeen.

Tuomiokapituli määrää poikkeuksellisten seurakuntavaalien ajankohdan.

2 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Vaalit toimittaa seurakunnan vaalilautakunta, joka tulee asettaa viimeistään vaalivuoden toukokuussa. Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto nimeää vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsee ensimmäisessä kokouksessaan varapuheenjohtajan.

Jos seurakunta on jaettu äänestysalueisiin, vaalilautakuntaan on valittava niin monta jäsentä, että vaalilautakunta voi jakautua kirkkolain 9 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin päätösvaltaisiin jaostoihin. Jaoston tehtävänä on huolehtia äänestyksen käytännön toteuttamisesta äänestysalueella. Jaosto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan. Jaostoihin sovelletaan muutoin, mitä vaalilautakunnasta säädetään.

Yhteisen kirkkoneuvoston asettaman keskusvaalitoimikunnan tehtävänä on:

- 1) hyväksyä seurakuntavaalien toimenpidesuunnitelma ja aikataulu;
- 2) laatia äänioikeutettujen luettelot;
- 3) huolehtia vaaleja koskevien kuulutusten ja ilmoitusten laatimisesta ja tietoon saattamisesta;
- 4) avustaa muuten seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toteuttamisessa.

3 §

Keskusvaalitoimikunnan yhteiskuulutus

Jos vaaleja koskeva kuulutus tai ilmoitus on julkaistava lehdessä, keskusvaalitoimikunta voi julkaista sen myös yhteiskuulutuksena, jollei kirkkolain 2 luvun 7 §:stä muuta johdu.

4 §

Äänioikeutettujen luettelon laatiminen

Vaalilautakunnan tai keskusvaalitoimikunnan on laadittava äänioikeutettujen luettelo.

Äänioikeutettujen luettelon tulee olla laadittu:

- 1) seurakuntavaaleja varten syyskuun 1 päivään mennessä;
- 2) valituksen johdosta uudelleen toimitettavia seurakuntavaaleja ja poikkeuksellisia seurakuntavaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää.

5 §

Äänioikeutettujen luettelon tarkastaminen

Seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelo on tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun luettelo on ollut laadittava. Äänioikeutettujen luettelon tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Äänioikeutettujen luettelon tarkastajien on:

- 1) lisättävä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä;
- 2) poistettava ylivivaten alle jäävää tekstiä kokonaan peittämättä kuolleiden ja oikeudettomasti äänioikeutetuiksi merkittyjen henkilöiden nimet, sekä merkittävä toimenpiteen syy;
- 3) oikaistava muut luettelossa havaitsemansa virheet.

Tarkastajien on lopuksi merkittävä luetteloon äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä päivätty luettelo ja varmennettava se allekirjoituksillaan. Varmentamisen jälkeen äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muita muutoksia kuin ne, jotka aiheutuvat kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä tarkoitusta itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä.

6 §

Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävänä

Äänioikeutettujen luettelo on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä vähintään neljän tunnin ajan kahtena luettelon tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä luettelo pidetään nähtävänä kello 15–19.

Nähtävänä pitämistä koskevassa kuulutuksessa on mainittava:

- 1) milloin ja missä äänioikeutettujen luettelo on nähtävillä;
- 2) miten äänioikeutettujen luetteloa koskeva oikaisuvaatimus tehdään;
- 3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia.

Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kymmenen päivää ennen nähtävillä pitoajan alkua sekä pidettävä siinä nähtävillä pitoajan päättymiseen asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen nähtävillä pitoajan alkua.

7 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeutettujen luetteloa koskevat oikaisuvaatimukset seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo tulee lainvoimaiseksi siten kuin kirkkolain 9 luvun 20 §:ssä säädetään. Vaalilautakunnan on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon.

8 §

Ilmoituskortti

Seurakunnan jakautuessa äänestysalueisiin seurakunta laatii jokaisesta äänioikeutettujen luetteloon otetusta henkilöstä ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) tiedot äänioikeutetun nimestä ja äänestysalueesta sekä äänestyspaikasta vaalipäivänä ja sen osoitteesta;
- 2) äänioikeutetun vakituinen osoite, joka on jäsentietojärjestelmässä 4 §:ssä määrättyinä päivinä;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ilmoituskortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakkoäänestyksen ajankohdasta;
- 5) kortin lähettäjäksi merkityn vaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tiedot jäsentietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;
- 7) ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

Ilmoituskortti laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää lähetekirjeenä muussa ennakkoäänestyksessä kuin kotiaäänestyksessä.

Vaalilautakunta huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 30. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa.

9 §

Seurakuntavaalien ehdokasasettelua koskeva kuulutus

Vaalilautakunnan tulee vaalivuonna viimeistään elokuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa laatia kuulutus, jossa on ilmoitettava kirkkovaltuustoon tai yhteiseen kirkkovaltuustoon ja seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten määrä, ehdokkaiden vaalikelpoisuuden edellytykset sekä milloin ja minne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on jätettävä.

Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle ennen elokuun 10 päivää sekä pidettävä nähtävillä syyskuun 15 päivään kello 16 asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä elokuun 10 päivään mennessä.

10 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Oikeus asettaa ehdokkaita seurakuntavaaleissa on valitsijayhdistyksellä, jonka on perustanut vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä. Äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston ja vain yhdessä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Jos hän on samassa vaalissa jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, vaalilautakunnan on poistettava hänet kaikista perustamisasiakirjoista.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa perustetaan valitsijayhdistys ja laaditaan perustamisasiakirjat erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

11 §

Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys

Valitsijayhdistys voi nimetä ehdokaslistassaan enintään kirkkovaltuustoon tai seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten kaksinkertaisen määrän ehdokkaita. Yhteiseen kirkkovaltuustoon ehdotettuja voidaan kuitenkin nimetä kolme kertaa niin monta kuin seurakunnasta on valittava. Jos yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnasta vain yksi jäsen, valitsijayhdistys voi nimetä enintään kuusi ehdokasta. Sama henkilö voidaan saman toimielimen jäsenten vaalissa nimetä vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

Valitsijayhdistyksellä on oikeus ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi ehdokaslistan nimitys, johon tulee sisältyä sana ”ehdokaslista”. Nimitys ei saa olla sopimaton eikä harhaanjohtava. Eri valitsijayhdistykset eivät saa käyttää samaa nimitystä.

12 §

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jonka tulee sisältää:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) valitsijayhdistyksen jäsenten allekirjoitukset, jotka on selvennettävä merkitsemällä niiden alle allekirjoittajan nimi sekä arvo, ammatti tai toimi ja osoite;
- 3) ehdokaslista, jossa mainitaan siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen; Erikseen voidaan pyytää, että ehdokaslistojen yhdistelmässä käytettäisiin ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä ja että ehdokkaan tarkempi asuinpaikka mainittaisiin;
- 4) valitsijayhdistyksen jäsenistään nimeämän asiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot; Nämä eivät saa olla vaalilautakunnan jäseniä eivätkä yhdistyksen ehdokkaita.

Perustamisasiakirjaan on liitettävä:

- 1) kunkin ehdokkaan allekirjoittama suostumus ehdokkuuteen ja vakuutus siitä, ettei hän ole suostunut saman toimielimen vaalissa toisen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 2) asiamiehen kirjallinen vakuutus siitä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia seurakunnan luottamustoimeen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat äänioikeutettuja seurakunnan jäseniä.

13 §

Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja liitteineen on toimitettava kirkkoherranvirastoon tai, jos sellaista ei ole, vaalilautakunnan määräämään muuhun paikkaan viimeistään syyskuun 15 päivänä ennen kello 16. Tätä ennen toimitila on pidettävä auki vähintään neljän tunnin ajan.

14 §

Perustamisasiakirjojen käsittely ja huomautukset

Vaalilautakunta tarkastaa perustamisasiakirjat niihin sisältyvine ehdokaslistoineen viimeistään syyskuun 16 päivänä pidettävässä kokouksessa. Määräajan päättymisen jälkeen jätetty perustamisasiakirja on jätettävä tutkimatta. Tutkimatta jättämisestä on ilmoitettava valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, jollekin perustamisasiakirjan allekirjoittajista.

Vaalilautakunnan tulee varata valitsijayhdistykselle tilaisuus antaa selitys tai tehdä oikaisu, jos:

- 1) nimetty ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai jos henkilö on nimetty saman toimielimen jäsenten vaalissa useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 2) ehdokaslistan nimitys on 11 §:n 2 momentin vastainen tai jos sama nimitys on ehdotettu useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen nimitykseksi;
- 3) ehdokaslista on muutoin virheellinen tai puutteellinen;
- 4) valitsijayhdistystä ei ole perustettu laillisesti.

Selityksen tai oikaisun pyytämisestä on annettava todisteellinen tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, jollekin perustamiskirjan allekirjoittajista. Samalla on ilmoitettava havaittu virhe tai puute tai muu tarvittava lisäselvitys sekä määräaika, jonka kuluessa oikaisun tai täydennyksen saa toimittaa. Vaalilautakunnan on ilmoitettava 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu huomautuksesta myös ehdokkaalle.

Perustamisasiakirjat on hyväksyttävä, jos niiden johdosta ei ole esitetty huomautuksia tai päätetty vaatia lisäselvityksiä.

15 §

Toimenpiteet huomautusten johdosta

Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, perustamiskirjan allekirjoittajalla on oikeus viimeistään lokakuun 1 päivänä ennen kello 16 tehdä oikaisu ja täydentää perustamisasiakirjaa. Saman ajan kuluessa hänellä on oikeus tehdä ehdokkaan nimeä, arvoa, ammattia tai tointa, osoitetta tai tarkempaa asuinpaikkaa koskevia tarkistuksia.

Jos huomautus on tehty sen johdosta, että henkilö on suostumuksensa mukaisesti nimetty saman toimielimen jäsenten vaalissa useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, valitsijayhdistyksille on varattava tilaisuus 1 momentissa määrättyyn aikaan mennessä poistaa tällainen ehdokas. Ehdokasta ei saa korvata toisella ehdokkaalla.

Jos samaa nimitystä on ehdotettu useammalle kuin yhdelle valitsijayhdistykselle, valitsijayhdistykselle on varattava tilaisuus 1 momentissa säädettyssä määräajassa luopua nimityksestä ja ehdottaa uutta.

Jollei 2 tai 3 momentissa tarkoitettua oikaisua tehdä, vaalilautakunnan tulee poistaa ehdokkaan nimi tai ehdokaslistan nimitys kaikista kysymyksessä olevan toimielimen vaalin ehdokaslistoista.

16 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Vaalivuoden lokakuun 1 päivänä kello 16 jälkeen pidettävässä kokouksessa vaalilautakunta:

- 1) ottaa lopullisesti käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi ne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat, joiden osalta on pyydetty täydennystä tai oikaisua;
- 2) tekee ehdokaslistoihin 15 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden mukaiset sekä ehdokkaan kuolemasta aiheutuvat muutokset;
- 3) laatii ehdokaslistojen yhdistelmän arpomalla ehdokaslistojen järjestyksen, numeroimalla kaikki listat roomalaisilla numeroilla vasemmalta oikealle ja merkitsemällä yhdistelmään hyväksytyt nimetykset;
- 4) numeroi ehdokkaat juoksevassa numerojärjestyksessä alkaen numerosta 2 siten, että ensin annetaan numerot ehdokaslistojen yhdistelmässä ensimmäiseksi arvotun ehdokaslistan ehdokkaille valitsijayhdistyksen ilmoittamassa järjestyksessä, sen jälkeen toiseksi arvotun ehdokaslistan ehdokkaille ja niin edelleen.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja on hylättävä, jos sitä ei voida täydennyksen tai oikaisun jälkeen hyväksyä. Jos virhe koskee vain ehdokasta, on ainoastaan hänen nimensä poistettava ehdokaslistasta. Samoin on poistettava ehdokaslistan nimitys, jota ei ole hyväksytty.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat numeroidaan samalla tavoin kuin 1 momentin 4 kohdassa säädetään ja seurakuntaneuvoston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat siten, että numerointi jatkuu viimeisestä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen ehdokkaan numerosta.

17 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö

Saman ehdokaslistan ehdokkaat merkitään ehdokaslistan numeron alle yhteiseen kehykseen, jossa kullakin ehdokkaalla on oma ruutunsa, valitsijayhdistyksen ilmoittamassa järjestyksessä ylhäältä alaspäin. Jos ehdokkaat on lukumääränsä vuoksi merkittävä kahdelle tai useammalle vierekkäiselle palstalle, heidät merkitään riveittäin vasemmalta oikealle.

Ehdokaslistojen yhdistelmässä tulee olla yhteinen otsikko, josta käy selville, mitä vaalia varten yhdistelmä on laadittu, sekä 16 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa edellytetyt seikat. Ehdokkaasta merkitään numeron lisäksi nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä tarvittaessa tarkempi asuinpaikka. Ehdokkaan puhuttelunimi tai hänen etunimensä lyhennys merkitään

ehdokaslistojen yhdistelmään vain, jos se on tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä.

Seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa ehdokaslistojen yhdistelmä laaditaan erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten. Ehdokaslistojen yhdistelmän ja vastaavan vaalin äänestyslippujen tulee olla samanvärisiä.

18 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän julkaiseminen

Ehdokaslistojen yhdistelmä on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kolme viikkoa ennen vaalin alkamista. Yhdistelmästä ja sen nähtävillä pitämisestä on samassa ajassa ilmoitettava lehdessä. Ehdokaslistojen yhdistelmä pidetään nähtävillä vaalien päättymiseen asti.

19 §

Vaalien valmisteluun liittyvät muut vaalilautakunnan päätökset

Vaalilautakunnan tulee 14 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kokouksessa:

- 1) määrätä äänestyspaikat ja vaalihuoneistot;
- 2) määrätä ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimitsija ja päättää muista ennakkoäänestystä koskevista asioista sekä laatia ennakkoäänestystä koskeva kuulutus;
- 3) valita vaaliavustajat ja päättää muista vaalin valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä, jollei niistä ole tehty aikaisemmin päätöstä;
- 4) valita tarvittaessa kolme tai useampia ennakkoäänten laskijoita huolehtimaan ennakkoäänten laskennasta jäljempänä 44 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana eikä avustajana. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä.

20 §

Äänestyslippu seurakuntavaaleissa

Äänestyslipun tulee olla vakiokokoa 148 x 210 mm. Lipun sisäpuolelle on painettava vaalin yksilöivä otsikko sekä ympyrä, joka on halkaisijaltaan 90 mm ja joka jää lippua taitettaessa taittamattomaksi. Keskellä ympyrää tulee olla selvästi havaittava merkintä Nro ehdokkaan numeron merkitsemistä varten. Äänestyslipusta on käytävä selvästi ilmi, miten se taitetaan. Äänestyslipun on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun tulee olla kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten vaalissa valkoinen ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa oranssi.

Kirkkohallitus huolehtii seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta. Poikkeuksellisten seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta huolehtii vaalilautakunta.

21 §

Ennakkoäänestyksen ajankohta ja kuulutus ennakkoäänestyksestä

Ennakkoäänestys aloitetaan marraskuun ensimmäistä sunnuntaita seuraavana tiistaina ja se jatkuu saman viikon lauantaihin. Äänestys tapahtuu yhdessä vaalilautakunnan määräämässä paikassa joka päivä kello 9–18 ja muissa paikoissa vaalilautakunnan määrääminä aikoina.

Poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa voidaan äänestää ennakolta vain tämän seurakunnan ennakkoäänestyspaikassa.

Vaalilautakunnan laatima kuulutus ennakkoäänestysajoista ja -paikoista on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle. Kuulutus on julkaistava kahdeksan päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista ja pidettävä nähtävillä ennakkoäänestyksen päättymiseen asti, jollei 48 §:stä muuta johdu. Kuulutuksesta on ilmoitettava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista.

22 §

Ennakkoäänestysasiakirjat

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä 20 §:ssä tarkoitettua äänestyslippua sekä vaalikuorta, lähetekirjelomaketta ja lähetekuorta, jotka kirkkohallitus valmistuttaa. Seurakunnan käyttäessä 8 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia se toimii lähetekirjeenä.

23 §

Äänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa

Äänestäjän on ilmoitauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestyslippu kirkkovaltuuston jäsenten vaalia varten tai äänestysliput yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaaleja varten sekä vaalikuori, lähetekuori ja tarvittaessa lähetekirjelomake.

Oman seurakuntansa alueella olevassa ennakkoäänestyspaikassa äänestävälle on varattava tilaisuus tutustua seurakuntansa ehdokaslistojen yhdistelmiin.

24 §

Äänestäminen ennakkoäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää sen seurakunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutetuksi.

Äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaan numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätie-toisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyssuojassa tai muutoin si-ten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on avustettava häntä äänestä-misessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää äänes-tyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Avustaja on velvollinen tunnollisesti noudattamaan äänes-täjän tahtoa ja pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

25 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon.

Lähetekirjeen tulee sisältää:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä, jos nimi on muuttunut, myös edellinen nimi;
- 2) ilmoitus seurakunnasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutettujen luetteloon, ja sen osoit-teesta.

Äänestäjän on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva va-kuutus siitä, että hän vaalisalaisuuden säilyttäen on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen tai-tettuna vaalikuoreen.

26 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Kun äänestäjä on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, hänen on taitettava se ja vaalitoimitsijan nähden suljettava se taitettuna ja leimaamattomana vaalikuoreen. Toimitsijan on tämän jälkeen leimattava vaalikuori sen seurakunnan leimalla, jossa ennakoon äänestäminen tapahtuu. Vaalikuoreen ei saa tehdä muita merkintöjä.

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että äänestys on tapahtunut oikein, ja ilmoitettava ennakkoäänestyspaikka sekä päivättävä ja allekirjoitettava todistus. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viivytyksettä lähetettävä lähetekuori sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

27 §

Ennakkoäänestäjien luettelo

Ennakkoäänestyspaikassa on pidettävä luetteloa äänestäjistä. Luetteloon merkitään äänestäjän nimi ja seurakunta, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä ennakkoäänestyspäivä. Kirkkohallitus valmistuttaa lomakkeen luetteloa varten.

28 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Vaalilautakunnalle saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalikuoria avaamatta kokouksessa, joka on pidettävä siten, että vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 16 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään siinä käsitellä. Määräajan jälkeen saapuneet lähetekuoret jätetään niitä avaamatta huomioon ottamatta. Määräajan jälkeen saapuneisiin kuoriin merkitään niiden saapumisajankohta.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

- 1) ennakoon äänestänyttä henkilöä ei ole merkitty äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutetuksi;

2) lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida päätellä, kuka henkilö on äänestänyt;

3) vaalikuori on avonainen tai leimaamaton taikka siihen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä;

4) henkilö on äänestänyt useaan kertaan.

Jos äänestys jätetään ottamatta huomioon, siitä on tehtävä merkintä vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon on liitettävä vaalikuori sisältöineen sekä lähetekirje ja -kuori.

Jos lähetekirje ja vaalikuori hyväksytään, äänioikeutettujen luetteloon merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on äänestänyt. Samalla vaalikuoren etupuolelle tehdään merkintä, että äänestäjä on todettu äänioikeutetuksi. Hyväksytyt vaalikuoret lasketaan. Lisäksi tarkastetaan, että vaalikuorien lukumäärä on sama kuin äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä. Hyväksytyt vaalikuoret on lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa.

29 §

Ennakkoäänestys kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (*kotiäänestys*) siinä seurakunnassa, jonka äänioikeutettujen luetteloon hänet on merkitty. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva, omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on merkitty kyseisen seurakunnan äänioikeutettujen luetteloon.

30 §

Kotiäänestyksessä läsnä olevat henkilöt

Kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Vaalilautakunnan puheenjohtaja määrää, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee.

Vaalitoimitsijan on huolehdittava, että hänen lisäkseen kotiäänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka tässä tehtävässään ei toimi vaaliviranomaisena. Vaalissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi toimia tässä tehtävässä.

Avustajan käyttöön sovelletaan 19 §:n 2 momenttia ja 24 §:n 3 momenttia.

31 §

Kotiäänestyksen valmistavat toimenpiteet

Kotiäänestykseen oikeutetun on kirjallisesti tai puhelimitse ilmoitettava vaalilautakunnalle halukkuudestaan äänestää ennakolta kotonaan viimeistään ennakkoäänestyksen alkamista edeltävänä perjantaina ennen kello 16. Ilmoituksen voi tehdä äänestäjän puolesta tämän valitsema henkilö.

Ilmoituksessa on mainittava:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, seurakunta ja puhelinnumero sekä, milloin ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi, osoite ja puhelinnumero;
- 2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan;
- 3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu äänestäjän valitsema henkilö.

Kirjallinen ilmoitus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että lomakkeita on kotiäänestystä haluavien äänestäjien saatavilla. Kirjallinen ilmoitus on allekirjoitettava.

Vaalilautakunnan sihteerin on, mikäli mahdollista, tarvittaessa poistettava ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu äänestäjä tai tämän valitsema henkilö. Vaalilautakunnan tulee pitää ilmoituksista luetteloa.

32 §

Kotiäänestyksen ajankohta ja kotiäänestyksestä annettavat tiedot

Kotiäänestys tulee toimittaa ennakkoäänestyspäivinä kello 9 ja 20 välillä. Viimeisenä päivänä äänestys päättyy kello 16.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kotiäänestykseen halukkuutensa ilmoittaneelle äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaalilautakunnan puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, esteestä ja käynnin uudesta ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Äänestäjälle on annettava edellä säädetyllä tavalla tieto siitä, ettei kotiaänestystä toimiteta, jos:

- 1) äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ei ole voitu poistaa;
- 2) ilmoitus vaalilautakunnalle on tehty säädetyн määräjän jälkeen;
- 3) kotiaänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi.

33 §

Kotiaänestyksen keskeyttäminen

Vaalitoimitsijan on keskeytettävä kotiaänestys, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiaänestyksistä pidettävään luetteloon.

34 §

Kotiaänestyksen lähetekirje

Lähetekirjeen tulee sisältää 25 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi äänestäjän allekirjoittama vakuutus, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoaänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Edellä 30 §:n 2 momentissa tarkoitetun äänestyksessä läsnä olevan henkilön on merkittävä lähetekirjeeseen nimikirjoituksensa.

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että kotiaänestys on tapahtunut siten kuin ennakkoaänestyksestä 21, 23 ja 26 §:ssä säädetään. Vaalitoimitsijan on päivättävä todistus ja allekirjoitettava se. Äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viipymättä toimitettava lähetekuori vaalilautakunnalle.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta 28 §:n 2 momentissa säädetyistä syistä, tai jos lähetekirjeestä puuttuu äänestyksessä läsnä olleen henkilön nimikirjoitus. Kotiaänestykseen ja siinä noudatettavaan menettelyyn sovelletaan muutoin, mitä ennakkoaänestyksestä säädetään.

35 §

Vaalikuulutus

Vaalilautakunta ilmoittaa vaaleista kuulutuksella, jossa mainitaan vaalien alkamis- ja päättymisaika sekä äänestyspaikat.

Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululla viimeistään kahdeksan päivää ennen vaalipäivää. Kuulutus on lisäksi julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen vaalipäivää.

Jos äänestystä ei toimeenpanna 48 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa, tästä on ilmoitettava siten kuin edellä säädetään.

36 §

Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakunnan ja vaaliavustajien läsnäolo

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaleissa on käytettävissä asianmukaiset tilat, vaaliurna, kalusto ja välineet sekä riittävä määrä äänestyslippuja.

Äänestyspaikan odotustiloihin ja äänestys-suojiin on pantava painettuna nähtäväksi kirkkovaltuuston ehdokaslistojen yhdistelmä tai yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen yhdistelmät. Äänestyspaikan ovella tulee olla ilmoitus äänestysajasta.

Äänestyspaikalla pitää vaalia toimitettaessa olla läsnä päätösvaltainen määrä vaalilautakunnan jäseniä. Äänestyspaikalla tulee olla lisäksi yksi tai useampi vaalilautakunnan valitsema, tunnuksella varustettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

37 §

Äänestyksen aloittaminen vaalipäivänä

Vaalipäivänä äänestyksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on:

- 1) julistettava vaalitoimitus alkavaksi;
- 2) ilmoitettava, mitkä vaalit toimitetaan, ja annettava muut äänestysmenettelyä koskevat ohjeet;
- 3) näytettävä läsnä oleville, että vaaliurna on tyhjä, ja sen jälkeen suljettava urna.

Vaaliurnaa ei saa avata sen jälkeen, kun se on vaalitoimituksen alussa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

Vaalitoimituksessa ei sallita keskustelua.

38 §

Äänestys oikeuden selvittäminen

Äänestäjän on ilmoittauduttava äänestyspaikassa vaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia siitä, ettei äänestäjälle anneta äänestyslippua ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.

39 §

Äänestäminen seurakuntavaaleissa

Äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaan numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestysluovutuksessa siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Tehtyään äänestysmerkintänsä äänestäjän on annettava äänestyslippu taitettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi. Leima on lyötävä keskelle taitetun äänestyslipun kääntöpuolta. Äänestäjän on sen jälkeen pantava äänestyslippu vaaliurnaan. Vaalileimasimena käytetään seurakunnan leimasinta.

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää äänestuksessa apuna valitsemaansa avustajaa. Avustajaan sovelletaan, mitä vaalilautakunnan valitsemasta avustajasta 19 §:n 2 momentissa säädetään. Avustaja on velvollinen tunnollisesti noudattamaan äänestäjän tahtoa sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

Vaalilautakunta tekee äänioikeutettujen luetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan.

40 §

Äänestys oikeus äänestysajan päättyessä

Äänioikeutetuilla, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat äänestyspaikalla saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

41 §

Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan keskeyttämään, vaalilautakunnan on huolehdittava vaaliurnasta ja äänioikeutettujen luettelosta ja pidettävä ne valvottuna.

42 §

Pöytäkirjan pitäminen

Jokaisessa äänestyspaikassa on pidettävä pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyksen kulku. Pöytäkirjat liitetään vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon merkitään vaalin tulos ja liitetään valitusosoitukset. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri sekä kunkin äänestyspaikan osalta kaksi siellä läsnä ollutta vaalilautakunnan jäsentä.

43 §

Valitsijayhdistyksen asiamiehen läsnäolo

Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai tämän varamiehellä on oikeus olla läsnä vaalilautakunnan kokouksessa äänestyslippuja laskettaessa ja vaalin tulosta määrättäessä. Läsnä olleista on tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

44 §

Äänten laskeminen

Kun vaalipäivän äänestys on julistettu päättyneeksi, vaalilautakunta ottaa ennakkoäänestyksessä annetut äänestysliput vaalikuorista, leimaa ne ja niitä avaamatta pudottaa ne vaaliurnaan.

Jos ennakkoääniä on annettu enemmän kuin 50 ja voidaan perustellusti arvioida, että vaalipäivänä äänioikeuttaan käyttää enemmän kuin 50 henkilöä, voidaan ennakkoäänestyksessä annettujen, vaalikuorissa olevien äänestyslippujen laskeminen aloittaa vaalipäivänä vaalilautakunnan määräämänä aikana, kuitenkin aikaisintaan kuusi tuntia ennen äänestyksen päättymistä. Ennen laskemisen aloittamista äänestysliput leimataan. Mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee sekä äänestyslippujen että äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärän. Sen jälkeen vaalilautakunta erottaa

mitättömät äänestysliput omaksi ryhmäkseen. Vaalilautakunta laskee kaikki annetut äänet ottaen huomioon myös ennakkoäänestyksessä annetut äänet.

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen laskenta keskeytyksettä loppuun. Jos äänestyslippujen laskenta tai käsittely keskeytyy, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikki laskelmat ja äänestysliput säilytetään valvottuna.

45 §

Äänestyslipun mitättömyys

Äänestyslippu on mitätön, jos:

- 1) vaalikuoressa on useampi kuin yksi samaa vaalia koskeva äänestyslippu;
- 2) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin toimitettavaa vaalia varten valmistettua äänestyslippua;
- 3) äänestyslippu on leimaamaton;
- 4) äänestysmerkintä on tehty niin, ettei siitä selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa;
- 5) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

46 §

Ehdokkaiden vertausluvut

Kun vaalilautakunta on laskenut äänet, kunkin valitsijayhdistyksen ehdokaslistan ehdokkaat asetetaan heidän henkilökohtaisten äänimääriensä osoittamaan järjestykseen. Sen jälkeen ensimmäiselle heistä annetaan vertausluvuksi listan koko äänimäärä, toiselle puolet siitä, kolmannelle kolmannes, neljännelle neljännes ja niin edelleen. Vertausluku on laskettava sellaisellekin ehdokkaalle, joka ei ole saanut yhtään henkilökohtaista ääntä.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai on kuollut, tulevat hänelle annetut äänet sen ehdokaslistan hyväksi, jossa hän on ollut ehdokkaana.

47 §

Vaalin tuloksen määrittäminen ja varajäsenet

Äänestyksen tulos lasketaan erikseen kirkkovaltuuston jäsenten, yhteiseen kirkkovaltuustoon kutsutun seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Tuloksen määrittämiseksi kirjoitetaan eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet heidän saamiensa vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Kunkin kohdalle merkitään myös hänen vertauslukunsa. Valituksi tulee kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin siinä vaalissa on jäseniä valittava.

Ehdokaslistalta valittujen varajäseniksi nimetään kussakin vaalissa esiintyneen saman ehdokaslistan valitsematta jääneet ehdokkaat heidän saamiensa vertauslukujen osoittamassa järjestyksessä.

48 §

Vaali ilman äänestystä

Jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhtä monta kuin on valittavia tai ainakin neljä viidesosaa valittavien määrästä, ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Valitsijayhdistys voi ilmoittaa ehdokaslistan yhteydessä sen varalta, ettei muita hyväksyttäviä ehdokaslistoja anneta, ketkä ehdokkaista tulevat varsinaisiksi jäseniksi ja missä järjestyksessä muut tulevat varajäseniksi ilman äänestystä.

49 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalilautakunnan on viimeistään kolmantena päivänä seurakuntavaalien päättymisestä pidettävässä kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Vaalin tulos julkaistaan yleisessä tietoverkossa kirkkolain 10 luvun 23 §:ssä säädetyllä tavalla viimeistään kahdeksantena päivänä vaalitoimituksen päättymispäivän jälkeen.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava vaalin tuloksesta kirkkovaltuustolle tai yhteiselle kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle sekä kullekin varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi valitulle.

50 §

Vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalin tulosta koskevat laskelmat on säilytettävä seurakunnan arkistossa.

Kaikki äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmä on seurakuntavaaleissa pantava kunkin vaalin osalta erikseen kestävään päällykseen, joka on suljettava sinetillä ja säilytettävä arkistossa, kunnes seuraavat vaalit on toimitettu.

Jos vaalista on valitettu, kirkkoherran on hallinto-oikeuden pyynnöstä lähetettävä vaalin äänestysliput 2 momentissa tarkoitetussa sinetöidyssä päällyksessä hallinto-oikeudelle.

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

51 §

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan kirkkolain 9 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa uusia vaaleja toimittamatta edellisten vaalien tuloksen perusteella seuraavasti:

- 1) kirkkovaltuusto ja yhteinen kirkkovaltuusto edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella;
- 2) seurakuntaneuvosto edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella sen jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu.

Jos edellisen vaalin tuloksena muodostuneessa nimisarjassa ollut henkilö ei enää ole vaalikelpoinen, hänen tilalleen uuteen toimielimeen tulee nimisarjassa seuraava.

Jos yhteisen kirkkovaltuuston ehdokkaita ei ole ollut riittävästi, lisäjäsenet määräytyvät seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella.

Vaalilautakunta tai vaalilautakunnat tekevät 1 momentissa tarkoitetun muodostamispäätöksen ja ilmoittavat siitä siten kuin 49 §:ssä säädetään.

52 §

Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit

Tuomiokapituli määrää vaalipäivän ja vaalitoimien määräajat ja määräpäivät, jos:

- 1) kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä joko yhteisen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston vaalia varten ei 13 §:ssä säädettyyn määräaikaan mennessä ole jätetty yhtään hyväksyttävää

ehdokaslistaa tai jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhteensä vähemmän kuin neljä viidesosaa valittavien määrästä;

2) vaalia tai siihen liittyviä toimia ei ole toimitettu säädettyinä tai määrättyinä aikoina;

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimielinten valittujen jäsenten yhteenlaskettu määrä vähenee vaalikauden aikana alle kolme neljäsosaan säädetystä määrästä;

4) vaali on valituksen johdosta kumottu;

5) ylimääräiset vaalit on tarpeen toimittaa kesken vaalikauden tapahtuvan kirkkolain 9 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun muutoksen johdosta.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa ja toimielimen puheenjohtajan 3 kohdassa tarkoitetun tilanteen syntymisestä viipymättä tuomiokapitulille.

Vaaleissa valituksi tulleiden luottamushenkilöiden toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun.

53 §

Poikkeuksellisten seurakuntavaalien toimittaminen

Jos seurakunta tai osa sen alueesta liitetään toiseen seurakuntaan, on vastaanottavan seurakunnan vaalilautakunnan hoidettava vaalista johtuvat toimet näin muodostetun seurakunnan alueella.

Sen seurakunnan, josta alue siirretään toiseen seurakuntaan, on tarvittaessa annettava vaalilautakunnalle luettelo kaikista niistä äänioikeusiän saavuttaneista seurakunnan jäsenistä, jotka asuvat siirrettävällä alueella.

54 §

Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna

Seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatetaan uutta seurakuntajakoa. Ehdokkaiden ja vaalilautakuntien jäsenten vaalikelpoisuus luottamustoimeen sekä seurakunnan äänioikeutetun jäsenen kelpoisuus valitsijayhdistyksen perustajajäseneksi määräytyvät tällöin uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherran välitön vaali

55 §

Kirkkoherran välittömän vaalin periaatteet

Sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään, kirkkoherran välitön vaali on salainen. (Poist.)

56 §

Kirkkoherran välittömän vaalin vaalipäivän ja vaalinäytteiden määrääminen

Tehtyään vaaliehtotuksen tuomiokapituli määrää, milloin kirkkoherran välitön vaali on toimitettava, ja ryhtyy muutoinkin tarvittaviin toimiin vaalin toimittamiseksi.

Tuomiokapituli määrää vaaliehdokkaiksi asetetut toimittamaan peräkkäisinä sunnuntaipäivinä vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen tuomiokapitulin määräämässä kirkossa. Kaksikielisessä seurakunnassa jumalanpalvelus toimitetaan molemmilla kielillä. Tuomiokapituli voi erityisestä syystä vapauttaa vaaliehdokkaan jumalanpalveluksen toimittamisesta.

57 §

Vaaliehdokkaita ja vaalinäytteitä koskeva kuulutus

Tuomiokapituli lähettää kirkkoherralle kuulutuksen, jossa seurakunnalle ilmoitetaan vaalin alkamispäivä, vaaliehdokkaat, heidän ansioituneisuutensa ja päivät, joina he toimittavat vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen.

Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja on tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle. Kuulutus on julkaistava kaksi viikkoa ennen ensimmäistä vaalinäytepäivää ja pidettävä nähtävänä vaalitoimituksen päättymiseen saakka.

58 §

Vajaa vaaliehdotus ja vaaliehtotuksen muuttaminen

Jos vaaliehdokas ei ole toimittanut vaalinäytteenä jumalanpalvelusta eikä hän viimeistään määrättyä vaalinäytepäivää seuraavana tiistaina esitä tuomiokapitulille hyväksyttävää syytä tähän, hänet poistetaan vaaliehtotuksesta. Jos menettelylle on ollut hyväksyttävä syy, hän pysyy vaaliehdokkaana toimittamatta jumalanpalvelusta.

Tuomiokapitulin on keskeytettävä vaali, jos joku vaaliehdokkaista menettää vaalikelpoisuutensa ennen kuin viranhoitomääräys virkaan on annettu. Tuomiokapitulin tulee tällöin muuttaa

vaaliehdotusta, jollei äänestys ole jo tapahtunut ja joku toinen ole saamassa vaalin tuloksen mukaan viranhoitomääräystä virkaan.

Jos vaaliehdotus tulee vajaaksi ja sen ulkopuolelle on jäänyt kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita, jotka ilmoittavat pysyvänsä hakemuksessaan, tuomiokapitulin tulee tehdä uusi vaaliehdotus.

59 §

Vaalilautakunta

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista varten. Jos seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Vaalilautakuntaan ja sen jaostoon sovelletaan, mitä seurakuntavaalien vaalilautakunnasta ja sen jaostosta säädetään.

60 §

Kirkkoherran välittömän vaalin ajankohta, äänestyspaikka ja ennakkoäänestys

Kirkkoherran välitön vaali aloitetaan viimeistä vaalinäytepäivää seuraavana toisena sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen ja päätetään joko samana päivänä tai sitä seuraavana maanantaina. Seurakunnan vaalilautakunta määrää ennen ensimmäistä vaalinäytepäivää, minä aikoina äänestys suoritetaan. Vaalilautakunta määrää äänestyspaikat ja vaalihuoneistot.

Ennakkoäänestys kirkkoherran välittömässä vaalissa alkaa viimeistä vaalinäytepäivää seuraavan sunnuntain jälkeisenä maanantaina ja päättyy saman viikon perjantaina. Ennakkoäänestys järjestetään vain siinä seurakunnassa, jonka kirkkoherra vaalilla valitaan, joka päivä kirkkoherranvirastossa tai seurakunnan toimistossa kello 9–18 ja lisäksi vaalilautakunnan määräämänä aikana muussa paikassa sekä kotiaänestyksenä.

61 §

Äänioikeutettujen luettelo kirkkoherran välittömässä vaalissa

Kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää ja tarkistettava kahden päivän kuluessa. Turvakiellon merkitsemiseen äänioikeutettujen luetteloon sovelletaan kirkkolain 9 luvun 18 §:n 1 momenttia. Äänioikeutettujen luetteloon ja seurakunnan jakautumiseen äänestysalueisiin sovelletaan muutoin 4–8 §:ää.

Vaalilautakunnan oikeuteen oikaista äänioikeutettujen luetteloa sovelletaan kirkkolain [9](#) luvun 19 §:ää. Muutokset on tehtävä viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Äänioikeutettujen luetteloa koskevat kirkkolain [12](#) luvun 6 §:ssä tarkoitetut oikaisuvaatimukset käsitellään kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien.

62 §

Vaalikuulutus kirkkoherran välittömässä vaalissa

Vaalilautakunta laatii kuulutuksen kirkkoherran välittömästä vaalista ja sen alkamisesta sekä äänestyspaikoista ja -ajoista. Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululla sekä pidettävä nähtävillä viimeisestä vaalinäytepäivästä lukien äänestyksen päättymiseen asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakkö-äänestyksen alkamista.

63 §

Äänestyslippu kirkkoherran välittömässä vaalissa

Vaalilautakunnan painattamassa äänestyslipussa tulee olla omissa sarakkeissaan kunkin vaaliedokkaan nimi, virka-asema ja arvo. Äänestyslipusta on käytävä ilmi, miten se taitetaan, ja sen on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

64 §

Äänestyspaikan ilmoitukset

Äänestyspaikan odotustiloihin ja jokaiseen äänestysuojaan on pantava nähtäväksi ilmoitus vaaliedokkaista. Ilmoitus ei saa muistuttaa äänestyslippua.

65 §

Äänestäminen kirkkoherran välittömässä vaalissa

Äänestäjän on tehtävä selvästi näkyvä merkintä äänestyslipun siihen sarakkeeseen, jossa hänen äänestämänsä ehdokkaan nimi on.

66 §

Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen

Kun äänestys on julistettu päättyneeksi, äänestysliput otetaan vaaliurnasta ja äänestyslippujen lukumäärä ja vaaliluetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä lasketaan. Sen jälkeen 45 §:n nojalla mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi ja kunkin ehdokkaan saamat äänet lasketaan. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 44 ja 49 §:ää.

Kirkkoherran välittömän vaalin pöytäkirja kirjoitetaan kahtena kappaleena. Vaalilautakunta lähettää pöytäkirjan toisen kappaleen tuomiokapitulille ja pöytäkirjanotteet valitusosoituksineen vaaliedokkaille. Kirkkoherran välittömän vaalin tuloksen vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksianto on asianosaiselle ja päätöksen tiedoksisaamiseen sovelletaan kirkkolain 10 luvun 24 §:ää.

Kaikki äänestysliput on pantava kestävään päällykseen, joka on suljettava ja säilytettävä kirkkoherranvirastossa vähintään neljä vuotta.

67 §

Muut kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettavat säännökset

Kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen, ennakkoäänestykseen, kotiäänestykseen ja äänestämiseen sovelletaan muutoin 19, 21–34 ja 36–42 §:ää.

Yhteisen kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen sovelletaan kirkkoherran välitöntä vaalia koskevia säännöksiä. Vaalinäytteenä toimitettava pääjumalanpalvelus ja äänestys toimitetaan kaikissa niissä seurakunnissa, joita yhteisen kirkkoherran välitön vaali koskee.

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

68 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien ajankohta

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit toimitetaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurakuntavaalien toimittamista seuraavan toisen vuoden helmikuun toisena tiistaina. Vaaleissa saa äänestää ennakoon niin kuin siitä jäljempänä säädetään.

69 §

Hiippakunnan vaalilautakunta

Tuomiokapituli asettaa kirkkolain [9](#) luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitetun vaalilautakunnan hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleja edeltävän vuoden syyskuun aikana. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalilautakunnan asettamisesta seurakunnille ja hiippakunnan papeille. Tuomiokapituli määrää lautakunnan sihteerin ja huolehtii lautakunnan kansliatehtävistä.

Vaalilautakunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat pöytäkirjan ja toimituskirjat. Vaalilautakunta valitsee kaksi pöytäkirjantarkastajaa, jollei pöytäkirjaa voida tarkastaa kokouksessa.

70 §

Äänioikeutettujen luettelot hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Tuomiokapituli laatii luettelon äänioikeutetuista papeista ja toimittaa sen vaaleja edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa kullekin lääninrovastille otteen luettelosta viimeistään joulukuun 15 päivänä.

Kirkkoherra toimittaa vaaleja edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle luettelon kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä ja seurakunnasta valituista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä. Jäseneksi valitun papin sijasta luetteloon merkitään 47 §:n 2 momentissa tarkoitettu varajäsen, jonka on oltava maallikko.

71 §

Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien äänimäärät

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalien tulosta määrättäessä ehdokkaille suhteutetaan kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrä sekä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärään että sen kirkkovaltuuston jäsenmäärään tai sen seurakuntaneuvoston jäsenten ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten

yhteenlaskettuun luottamushenkilöpaikkojen määrään. Kunkin seurakunnan äänioikeutetuilla on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänioikeutettujen kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

Seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärällä tarkoitetaan vaaleja edeltävän vuoden viimeisen päivän lukumäärää. Jos uusi seurakunta on perustettu tai seurakuntajakoa on muutoin muutettu vaalivuoden alusta lukien, lukumäärä määräytyy uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherra lähettää vaalilautakunnalle vaalivuoden tammikuun 25 päivään mennessä ilmoituksen seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärästä. Vaalilautakunta laskee ja vahvistaa vaalivuoden helmikuun 1 päivään mennessä erikseen jokaisen seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen äänimäärän.

Seurakunnittain laadittava yhdistelmä merkitään vaalilautakunnan pöytäkirjaan. Yhdistelmä laaditaan läsnä olevien jäsenten lukumäärästä, kirkkovaltuuston jäsenten tai seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä, seurakunnan äänioikeutettujen yhteisestä äänimäärästä ja siitä, miten se jakaantuu äänioikeutettujen kesken.

72 §

Asiakirjojen lähettäminen

Vaalilautakunnalle osoitetut asiakirjat on toimitettava tuomiokapitulille. Tuomiokapituli antaa asiakirjat vaalilautakunnalle.

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia koskevat asiakirjat lähetetään rovastikunnan lääninrovastille.

73 §

Ehdokasasettelu hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Oikeus asettaa ehdokkaita on valitsijayhdistyksellä, jonka on perustanut vähintään kolme hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaalissa äänioikeutettua sekä vähintään kymmenen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalissa äänioikeutettua. Ehdokaslistassa saadaan nimetä enintään kolme kertaa niin monta ehdokasta kuin hiippakunnasta siinä vaalissa valitaan.

Perustamisasiakirja ehdokaslistoineen on toimitettava tuomiokapitulille viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 15 päivänä ennen kello 16, jollei 10 luvun 1 §:n 2 momentista muuta johdu. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan, ehdokaslistaan ja sen julkaisemiseen, asiamiehen vakuutukseen, ehdokkaiden kirjalliseen suostumukseen ja vaaliin ilman äänestystä sovelletaan 11 §:n 2 momenttia sekä 12, 18 ja 48 §:ää.

74 §

Ehdokasasettelu Ahvenanmaalla hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjassa on nimettävä ehdokaslistassa yksi ehdokas jäseneksi ja yksi edustajaksi sekä yksi ensimmäiseksi varajäseneksi ja yksi ensimmäiseksi varaedustajaksi sekä yksi toiseksi varajäseneksi ja yksi toiseksi varaedustajaksi. Ehdokaslistojen yhdistelmässä numeroidaan vain ehdokaslistat.

Jos vaaleja varten jätetään vain yksi ehdokaslista, siinä mainitut ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Jos maallikkojäsenen tai maallikkoedustajan sekä molempien varajäseniksi tai varaedustajiksi valittujen luottamushenkilöpaikat tulevat avoimiksi tai jos vaaleja varten ei ole jätetty yhtään ehdokaslistaa, toimitetaan uudet vaalit tuomiokapitulin määräämänä aikana.

75 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien perustamisasiakirjojen käsitteleminen

Viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa tarkastetaan valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat ehdokaslistoineen ja liitteineen.

Valitsijayhdistyksen perustamisessa tai ehdokasasettelussa tapahtuneiden virheiden oikaisuun sovelletaan 14 ja 15 §:ää.

76 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmien laatiminen

Vaalivuotta edeltävän joulukuun 15 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa tehdään kaikkien vaalien osalta erikseen oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset, numeroidaan ehdokaslistat ja ehdokkaat sekä laaditaan ehdokaslistojen yhdistelmät soveltaen 16 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17 §:n 1 ja 2 momenttia.

Kirkolliskokousedustajien vaaleissa ehdokaslistat ja ehdokkaat numeroidaan siten, että ehdokkaiden numerointi jatkuu hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalien viimeisestä numerosta.

77 §

Äänestyslippu ja muut vaaliasiakirjat hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestyslippujen tulee olla sellaisia kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään. Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten vaalissa äänestysliput painetaan vihreälle ja pappisjäsenten vaalissa keltaiselle paperille sekä kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalissa valkoiselle ja pappisedustajien vaalissa siniselle paperille.

Kirkkohallitus toimittaa vaalilautakunnille tarvittavat vaaliasiakirjat ja äänestysliput. Vaalilautakunta huolehtii ehdokaslistojen yhdistelmien painattamisesta sekä niiden ja vaaleissa käytettävien äänestyslippujen jakelusta.

Ehdokaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin värin tulee olla sama kuin vastaavassa äänestyslipussa.

78 §

Vaalikokoukset hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa äänestetään kunkin rovastikunnan pappien kokouksessa. Piispa äänestää tuomiorovastikunnassa.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa äänestetään kunkin seurakunnan kirkkovaltuuston maallikkojäsenten kokouksessa tai seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta yhteiseen kirkkovaltuustoon valittujen maallikkojäsenten yhteisessä kokouksessa. Tämän kokouksen kutsuu koolle kirkkoherra ja puheenjohtajana toimii seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä yhteisessä kirkkovaltuustossa että seurakuntaneuvostossa, hänen sijaansa seurakuntaneuvostossa kutsutaan 47 §:n 2 momentissa

tarkoitettu varajäsen.

79 §

Ennakkoäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Jos pappi ei voi saapua rovastikunnan pappien vaalikokoukseen tai maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa.

Vaalikokouskutsussa on ilmoitettava ennakkoäänestysmahdollisuudesta ja sen käyttämisen tavasta. Kutsun mukana on toimitettava ennakkoäänestyksessä tarvittava aineisto.

80 §

Vaalikokousten valmistelutoimet

Kirkkoherran on huolehdittava siitä, että seurakunnassa valmistellaan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalit. Tällöin on varmistuttava siitä, että vaaleissa on käytettävissä:

- 1) vaalihuoneeseen nähtäville pantavat ehdokaslistojen yhdistelmät;
- 2) äänestyslippuja, vaalileimasin, jona käytetään seurakunnan leimasinta, vaaliurna sekä sine-töimis- ja muut tarpeelliset välineet.

Ennen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien aloittamista kirkkovaltuuston puheenjohtajan tai seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajan on meneteltävä siten kuin 37 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Lääninrovastilla on pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalien osalta 1 ja 2 momentissa mainitut tehtävät.

81 §

Äänestäminen hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa kukin äänioikeutettu äänestää 74 §:n mukaista ehdokaslistaa.

Äänestyksen alkaessa ennakkoäänenä annetun äänestyslipun vaalikuori, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, on vaalisalaisuus säilyttäen avattava. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan uurnaan kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana äänestäneen nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen ja jätettävä 2 momentissa tarkoitettu vaalikuori avaamatta sekä lähetettävä kuoret vaalilautakunnalle. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

82 §

Äänestyksen päättämistoimet ja vaalikokouksen pöytäkirja

Äänestyksen päätyttyä on laskettava annettujen äänestyslippujen lukumäärä avaamatta niitä ja tekemättä niihin mitään merkintöjä. Tämän jälkeen äänestysliput suljetaan sinetöityyn päällykseen ja toimitetaan viivytyksettä vaalilautakunnalle.

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänioikeuttaan käyttäneet, äänestyslippujen lukumäärä ja mitä vaalitoimituksessa on tapahtunut. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirja on heti tarkastettava ja lähetettävä vaalilautakunnalle yhdessä äänestyslippujen kanssa.

83 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien tulosten laskeminen ja vahvistaminen

Vaalilautakunta avaa sinetöidyt päällykset ja laskee vaalien tulokset soveltaen, mitä seurakuntavaalien tuloksen laskemisesta säädetään.

Vaalilautakunta vahvistaa kunkin vaalin tuloksen erikseen helmikuun kolmantena maanantaina.

84 §

Vaalien tulosten ilmoittaminen ja valtakirjojen antaminen

Vaalilautakunta ilmoittaa vaalien tulokset seurakunnille sekä valittujen nimet ja osoitteet kirkkohallitukselle ja tuomiokapitulille.

Vaalilautakunta antaa valtakirjan jäseniksi ja edustajiksi valituille. Jos vaalin tulosta valituksen vuoksi oikaistaan tai varajäsen tulee jäseneksi tai edustajaksi, valtakirjan antaa tuomiokapituli.

Saamelaiskäräjät ilmoittaa hiippakuntavaltuuston saamelaisjäsenen ja kirkolliskokouksen saamelaisen edustajan sekä heidän varajäsentensä nimet ja osoitteet kirkkohallitukselle ja Oulun hiippakunnan tuomiokapitulille sekä antaa jäsenelle ja edustajalle valtakirjan. Samoin menetellään, jos vaalin tulosta valituksen johdosta oikaistaan tai varajäsen tulee jäseneksi tai edustajaksi.

85 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalien tuloksia koskevat laskelmat on säilytettävä tuomiokapitulin arkistossa.

Vaaleissa käytetyt äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmät on pantava kestävään päällykseen erikseen jokaisen neljän vaalin osalta. Päällykset on suljettava sinetillä ja säilytettävä tuomiokapitulissa, kunnes seuraavat vaalit on toimitettu.

86 §

Piispan vaali ja äänioikeus

Piispan vaali on välitön ja salainen. Vaalissa ovat äänioikeutettuja:

- 1) hiippakunnan papit;
- 2) hiippakunnan lehtorit;
- 3) hiippakunnasta hiippakuntavaltuustoon valitut maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallitukseen valittu maallikkojäsen;
- 4) saamelaiskäräjien kirkolliskokoukseen valitsema edustaja Oulun hiippakunnan piispan vaalissa;
- 5) hiippakunnan seurakuntien maallikkovalitsijat;
- 6) **hiippakunnan** tuomiokapitulin lakimiesasessori ja maallikkojäsen.

Seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta 5 kohdassa tarkoitettua maallikkovalitsijaa, että 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja äänioikeutettuja on yhteensä yhtä monta kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä.

Arkipiispan vaalissa äänioikeus on lisäksi muiden hiippakuntien kirkolliskokousedustajilla ja saamelaiskäräjien valitsemalla kirkolliskokousedustajalla sekä hiippakuntavaltuustojen,

tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen jäsenillä. Vaalin tulosta laskettaessa 1 momentissa tarkoitettujen arkkihiippakunnan äänioikeutettujen äänten painoarvoa vähennetään sen mukaan kuin **95 §:n 2 momentissa** säädetään.

87 §

Piispan vaalin vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määräytyminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon kirkkoherroille ja lääninrovasteille sekä arkkipiispan vaalista myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan 91 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymisestä.

Edellä 86 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien lukumäärä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuukauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston maallikkojäsenet valitsevat 86 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja lääninrovastille. Jokainen seurakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsijan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti. Lukumäärät määräytyvät vaalin määräämistä edeltävän vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaan.

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava rovastikunnittain luettelo piispan vaalissa äänioikeutetuista papeista ja lähetettävä kullekin lääninrovastille ote luettelosta. Tuomiokapitulin on luettelon perusteella määrättävä 86 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seurakuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipymättä kirkkoherroille.

Lääninrovasti laatii 1 momentissa tarkoitetun otteen ja 87 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella luettelon niistä henkilöistä rovastikunnassa, joilla 86 §:n 1 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaalissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava, mihin rovastikuntaan saamelaiden edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapituli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiippakunnassa on 86 §:n 3 momentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaalissa. Arkkihiippakunnan lääninrovastit liittävät 2 momentissa tarkoitettuun luetteloon ne hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat rovastikunnan alueella.

89 §

Äänioikeuden käyttäminen arkkipiispan ja piispan vaalissa

Arkkipiispan vaalissa ja piispan vaalissa kukin äänioikeutettu saa äänestää yhtä ehdokkaaksi asetettua pappia.

Kun äänioikeutetulla on arkkipiispan vaalissa äänioikeus usealla perusteella, sitä käytetään seuraavasti:

- 1) piispa äänestää kirkolliskokousedustajana, jolloin tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää pappisvarajäsen;
- 2) kirkkohallituksen jäsen, joka ei ole piispa, äänestää kirkkohallituksen jäsenenä, jolloin kirkolliskokousedustajana tai hiippakuntavaltuuston taikka tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää varaedustaja tai varajäsen;
- 3) muu äänioikeutettu, jolla on äänioikeus sekä kirkolliskokousedustajana että hiippakuntavaltuuston jäsenenä tai sekä kirkolliskokousedustajana että tuomiokapitulin jäsenenä, äänestää kirkolliskokousedustajana, jolloin hiippakuntavaltuustossa tai tuomiokapitulissa äänioikeutta käyttää varajäsen.

Piispan vaaliin sovelletaan 2 momentin 2 ja 3 kohtaa.

90 §

Valitsijayhdistykset ja ehdokasasettelu piispan vaalissa

Tuomiokapituli määrää ehdokasasettelun alkamispäivän kahden viikon kuluessa valitsijoita koskevien ilmoitusten saapumisesta ja lähettää valitsijoiksi valittujen luettelon hiippakunnan seurakunnille.

Oikeus asettaa ehdokas piispan vaalissa on valitsijayhdistyksellä, jonka muodostaa vähintään 30 tässä vaalissa äänioikeutettua henkilöä. Henkilö saa olla perustajajäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Ehdokashakemuksessa saadaan nimetä yksi pappi, joka on antanut kirjallisen

suostumuksensa ehdokkuudelleen. Valitsijayhdistyksen on toimitettava perustamisasiakirja ehdokashakemuksineen tuomiokapitulille kahden kuukauden kuluessa ehdokasasettelun alkamispäivästä.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan ja asiamiehen vakuutukseen sekä ehdokkaan kirjalliseen suostumukseen sovelletaan 12 §:ää.

Jos vaalissa on asetettu vain yksi ehdokas, hän tulee valituksi piispaksi ilman vaalia.

91 §

Piispan vaalin perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Ehdokasasettelun päätyttyä tuomiokapituli tarkastaa kahden viikon kuluessa perustamisasiakirjat ehdokashakemuksineen ja liitteineen sekä varaa tarvittaessa valitsijayhdistyksen asiamiehelle tilaisuuden kahden viikon kuluessa oikaista asiakirjoissa oleva virhe. Virheiden oikaisuun sovelletaan 14 ja 15 §:ää.

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

- 1) tehtävä oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset perustamisasiakirjoihin;
- 2) laadittava luettelo vaalikelpoisista ehdokkaista;
- 3) laadittava ehdokasluettelo arpomalla ehdokkaiden järjestys ja numeroimalla ehdokkaat juoksevassa järjestyksessä numerosta 2 alkaen;
- 4) toimitettava ehdokasluettelo lääninrovasteille.

Tuomiokapituli huolehtii ehdokasluettelon ja äänestyslippujen painattamisesta. Äänestyslippujen tulee olla sellaisia kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään.

92 §

Piispan vaalin toimittaminen

Äänestys toimitetaan rovastikunnissa samanaikaisesti koko hiippakunnassa lääninrovastin puheenjohtajalla. Lääninrovastin ollessa estynyt tai esteellinen puheenjohtajana toimii virassa vanhin kirkkoherra. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät tuomiorovastikunnassa ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa rovastikunnassa.

Lääninrovasti kutsuu rovastikuntansa äänioikeutetut vaalikokoukseen.

Arkkipiispan vaalissa arkkhiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohtajalla soveltaen, mitä äänestämisestä rovastikunnassa säädetään.

93 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Äänioikeutettu, joka ei voi saapua vaalitoimitukseen, saa äänestää ennakoon lähettämällä taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa. Kuori on, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, avattava äänestyksen alkaessa vaalisalaisuus säilyttäen. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan uurnaan kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana tämän nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen tai jätettävä 2 momentissa tarkoitettu kuori avaamatta sekä lähetettävä kuoret tuomiokapitulille. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

Äänestyslippu on mitätön, jos siinä on asiaton merkintä.

94§

Piispan vaalin pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, ketkä ovat äänestäneet vaalikokouksessa ja ketkä ennakoäänestyksessä, kuinka monta ääntä kukin ehdokas on saanut sekä vaalitoimituksen kulku. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

Puheenjohtajan on lähetettävä äänestysliput ja pöytäkirja tuomiokapituliin suljetussa päällyksessä, johon on merkittävä sen sisältö ja lähettäjä.

95 §

Piispan vaalin tuloksen laskeminen

Tuomiokapituli avaa istunnossaan vaaliasiakirjat sisältävät päällykset ja laskee annetut äänet. Tuomiokapitulin on ratkaistava, otetaanko 93 §:n 3 momentissa tarkoitettu äänestyslippu huomioon ääntenlaskennassa ja onko jokin äänestyslippu mitätön 93 §:n 4 momentin perusteella.

Arkkipiispan vaalissa arkkihiippakunnan äänioikeutettujen antamat äänet jaetaan luvulla kolme. Tämä luku laskettuna yhteen ehdokkaan saamien muiden äänien kanssa on ehdokkaan äänimäärä.

96 §

Piispan vaalin tuloksen vahvistaminen ja uuden vaalin toimittaminen

Jos jonkun ehdokkaan äänimäärä on yli puolet ehdokkaiden yhteen lasketusta äänimäärästä, hän tulee valituksi ja tuomiokapituli vahvistaa vaalin tuloksen. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalin tuloksen pöytäkirjanotteella ehdokkaille ja valitsijayhdistysten asiamiehille. Vaalin tulos on valitusosoituksineen julkaistava yleisessä tietoverkossa kirkkolain [10](#) luvun 25 §:ssä säädetyllä tavalla. Ehdokkaana olleen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun tuomiokapitulin pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

Jollei kukaan ehdokkaista ole saanut 1 momentin mukaista enemmistöä äänistä, tuomiokapituli määrää toimitettavaksi uuden vaalin kahden suurimman äänimäärän saaneen ehdokkaan välillä tuomiokapitulin määräämänä päivänä. Uusi vaali on toimitettava 30 päivän kuluessa ensimmäisestä vaalista siten kuin vaalin toimittamisesta säädetään 92–94 §:ssä. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 1 momenttia ja 95 §:ää.

97 §

Piispan vaalin keskeytyminen

Jos piispan vaalissa ehdokkaaksi asetettu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen ensimmäisen vaalin vaalitoimituksen päättymistä, piispan valitsemiseen on ryhdyttävä uudelleen niin pian kuin mahdollista. Samoin on meneteltävä, jos uudessa vaalissa oleva ehdokas tai piispaksi valittu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt tai viranhoitomääräys annettu.

Aikaisemmin asetettua ehdokasta pidetään ilman uutta perustamisasiakirjaa edelleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana, jollei valitsijayhdistys ole peruuttanut aikaisempaa ehdokashakemustaan tai ehdokkaaksi asetettu antamaansa suostumusta 90 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa.

98 §

Pappisasessorin vaali

Tuomiokapituli määrää pappisasessorin vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon lääninrovasteille.

Pappisasessorin vaaliin sovelletaan 92 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 93–95 §:ää. Äänestyslippuun merkitään vain yksi nimi.

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa ovat äänioikeutettuja hiippakunnan papit ja lehtorit. Vaalissa käytetään äänioikeutettujen luettelona rovastikuntaa koskevaa otetta 88 §:n 1 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelosta. Luettelo on tarkastettava kutakin vaalia varten.

10 luku

Hallintoasian käsittely

1 §

Vaaleja koskevien määräaikojen noudattaminen

Vaalilautakunnan tai muun vaalista vastaavan viranomaisen on kirkkolaissa tai 9 luvussa säädettyinä ajankohtina ryhdyttävä vaalin toimittamista varten tarpeellisiin toimiin.

Äänioikeutetun toimi, jolle kirkkolaissa tai 9 luvussa säädetty tai vaaliviranomaisen kuulutuksessa tai kirjeessä asetettu taikka ilmoitettu määräaika päättyy pyhäpäivänä, arkilauantaina tai muuna säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) mukaan niihin rinnastettavana päivänä, voidaan suorittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Vaalitoimitus, vaaliviranomaisen kokous tai muu viranomaiselle kuuluva vaalitoimi, joka riippuu äänioikeutetun toimesta, siirtyy edellä mainittua vastaavasti.

2 §

Julkiset kuulutukset

Sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään julkisista kuulutuksista, kuulutuksesta on ilmoitettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanoma-, paikallis- tai seurakuntalehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Ilmoituksessa julkaistaan lehdessä kuulutuksen aihe ja pääsisältö. Julkaistavaksi säädetty kuulutus on julkaistava kokonaisuudessaan.

Jos kuulutus koskee useita seurakuntia, se on julkaistava niistä jokaisessa.

3 §

Nimenkirjoitusoikeus

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan ja yhteinen kirkkoneuvosto seurakuntayhtymän nimenkirjoitusoikeudesta.

Tuomiokapituli päättää hiippakunnan ja kirkkohallitus kirkkohallituksen ja kirkon keskusrahaston nimenkirjoitusoikeudesta.

4 §

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsen edun edistämiseksi kirkon viranomaisen on päätöksen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapseen. Vaikutusten arvioinnin tekee se viranomainen, joka käsittelee asiaa ensimmäisenä.

Lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta.

5 §

Nuorten vaikuttajaryhmä

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi seurakunnan on asetettava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vaikuttajaryhmä voi olla usean seurakunnan yhteinen. Vaikuttajaryhmän tehtävänä on vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Vaikuttajaryhmään valittavien tulee olla konfirmoituja alle 29-vuotiaita seurakunnan jäseniä.

6 §

Päätöksenteko toimielimessä

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Jos vastaehdotusta on kannatettu, puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei ole kannatettu, ja ehdotukset, joista äänestetään. Esityksestä ja kaikista kannatetuista vastaehdotuksista äänestetään asettamalla ne kaksi kerrallaan vastakkain. Puheenjohtaja esittää toimieliimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos on toimitettava useita äänestyksiä, äänestysjärjestyksen. Lisäksi puheenjohtaja tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Äänestyksen tuloksen perusteella puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Tuomiokapitulissa kirkkoherranvaalin vaaliehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

7 §

Varajäsenen kutsuminen ja tilapäinen puheenjohtaja

Varajäsenen kutumisesta kokoukseen määrätään hallintosäännössä, toimielimen työjärjestyksessä tai johtosäännössä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

8 §

Pöytäkirja

Toimielimen kokouksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Pöytäkirjan laatimisesta ja tarkastamisesta määrätään hallintosäännössä, toimielimen työjärjestyksessä tai johtosäännössä.

Viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeellonta.

9 §

Velvollisuus antaa tietoja

Seurakunnalla ja seurakuntayhtymällä on velvollisuus antaa toiminnastaan ja taloudestaan kirkkohallitukselle sen pyytämät tiedot.

10 §

Arkistonmuodostajat ja vastuu arkistotoimesta

Arkistonmuodostajia ovat seurakunnat, hiippakunnat ja rovastikunnat. Kirkolliskokous, piispainkokous ja kirkkohallitus ovat yksi arkistonmuodostaja. Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat yksi arkistonmuodostaja.

Arkistotoimen järjestämisestä vastaa seurakunnassa kirkkoneuvosto ja seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto. Tuomiokapituli vastaa hiippakunnan ja rovastikunnan arkistotoimen

järjestämisestä. Kirkkohallitus vastaa kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkkohallituksen arkistotoimen järjestämisestä. Arkistotoimen järjestämisestä vastuussa olevan on määrättävä se viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoimesta.

11 §

Arkistotila

Asiakirjat on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat on säilytettävä arkistonmuodostajan päätearkistossa. Rovastikunnan pysyvästi säilytettävät asiakirjat siirretään tuomiokapitulin päätearkistoon siten kuin tuomiokapituli määrää.

Kirkkohallitukselta on pyydettävä lausunto ennen seurakunnan, seurakuntayhtymän tai tuomiokapitulin päätearkiston piirustusten hyväksymistä.

12 §

Asiakirjojen tallettaminen arkistolaitokseen

Pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen, jos arkistotoimen järjestämisestä vastaava toimielin niin päättää.

Kirkonkirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen säädetään 3 luvussa.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Kirkolliset kunniamerkit

Kirkolla on Pyhän Henrikin ristin kunniamerkki ja Mikael Agricolan ristin kunniamerkki, jotka myöntää arkkipiispa. Kunniamerkkien myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä määrätään kirkkohallituksen hyväksymissä säännöissä.

Kirkkohallituksen asettama toimielin tekee arkkipiispalle esityksen Pyhän Henrikin ristin ja Mikael Agricolan ristin kunniamerkkien myöntämisestä.

Kirkkohallitus määrää kirkon muista kunniamerkeistä ja ansiomerkeistä sekä niiden myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä ja päättää niiden myöntämisestä.

2 §

Vaakunan käyttäminen

Vaakunaa tai sen tunnus kuvaa irrotettuna kilvestä on käytettävä heraldisten periaatteiden mukaan.

3 §

Sinetin ja leiman hyväksyminen

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät omat sinettinsä ja leimansa. Lääninrovastin sinetin ja leiman hyväksyy tuomiokapituli. Seurakunnan sinetin ja leiman hyväksyy kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksyy yhteinen kirkkoneuvosto tai läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan tai seurakuntayhtymän kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto.

4 §

Sinetin ja leiman tunnuskuva

Piispainkokous ja tuomiokapituli käyttävät sinetissään ja leimassaan omia tunnuskuviaan.

Lääninrovasti käyttää sinetissään ja leimassaan kreikkalaista ristiä.

Seurakunta tai keskusrekisteri voi käyttää sinetissään ja leimassaan tunnuskuvana seurakunnan kirkkoa tai sen osaa, ristiä tai muuta kirkollista tunnusta.

5 §

Sinetin ja leiman muoto ja koko

Sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, ja niitä on kahta eri kokoa:

1) piispainkokous ja tuomiokapituli käyttävät sinettiä ja leimaa, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 34 mm ja keskusjana 25 mm;

2) lääninrovasti, seurakunta ja keskusrekisteri käyttävät sinettiä ja leimaa, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 25 mm ja keskusjana 25 mm.

6 §

Sinetin ja leiman teksti ja kieli

Ulkomittojen sisäpuolelle sovitetaan sinetin ja leiman tekstiä varten reunus. Tekstissä käytetään goottilaistyyllisiä kirjaimia.

Kaksikielisessä sinetissä ja leimassa suomenkielinen reunateksti kulkee sinetin yläkulmasta myötäpäivään ja jatkuu alakulmasta ruotsinkielisenä. Yksikielisessä sinetissä ja leimassa teksti alkaa sinetin yläkulmasta.

Sinetin ja leiman teksti voi olla suomen ja ruotsin kielen sijasta latinaa. Saamelaisten kotiseutualueella kokonaan tai osittain sijaitsevassa seurakunnassa voidaan käyttää saamen kieltä.

7 §

Sinetin ja leiman hävittäminen

Käytöstä poistettava sinetti ja leima sekä niiden tekemisen mahdollistavat erityiset välineet on hävitettävä tai otettava talteen. Hävittämisestä päättää sinetin tai leiman hyväksynyt toimielin.

Ennen päätöstä sinetin tai leiman hävittämisestä asiasta on pyydettävä asiantuntijalausunto.

8 §

Sinettiä ja leimaa koskevat tarkemmat säännökset

Mitä tässä kirkkojärjestyksessä säädetään sinetistä ja leimasta, sovelletaan myös muuhun, sinettiä ja leimaa korvaavaan tai täydentävään, asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi käytettävään optiseen merkintään ja painojälkeen.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä kirkkojärjestys tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä kuuta 20 hyväksymä kirkkolaki.

Tällä kirkkojärjestyksellä kumotaan kirkkojärjestys (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestys (416/2014).

2 §

Siirtymäsäännökset

Kirkkojärjestyksessä, sen nojalla annetussa määräyksessä tai muussa määräyksessä suomen tai ruotsin kielen taitoa koskevaksi kelpoisuusvaatimukseksi säädetty tai määrätty kielen täydellinen hallitseminen, täydellinen hallinta tai täydellinen taito vastaa asianomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa.

Viranhaltija tai muussa palvelussuhteessa oleva, joka on nimitetty tai valittu tehtäväänsä ennen 1 päivää elokuuta 2006, säilyttää 8 luvun 3 ja 4 §:ssä tarkoitetuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista huolimatta kelpoisuuden tehtäväänsä sekä kelpoisuuden myös toiseen virkaan tai palvelussuhteeseen, jonka kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset ovat vastaavat kuin sen tehtävän, johon hänet oli nimitetty ennen 1 päivää elokuuta 2006.

Tämän päätöksen voimaan tullessa muuttuu seurakuntien ja seurakuntayhtymien vakinaisen lehtorin ja ylimääräisen lehtorin virkanimike lehtoriksi.

Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli ja Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli voivat käyttää edelleen niille aiemmin vahvistettua sinettiä. Muu kirkon, hiippakunnan, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomainen voi käyttää aiemmin vahvistettua sinettiä siihen saakka, kunnes sinetti on kulumisen vuoksi uusittava.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2021

Lakivaliokunnan puolesta

Antti Savela Ritva Saario

puheenjohtaja valiokuntasihteeri

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Savela sekä jäsenet Ahonen, Jääskeläinen, Kaisanlahti, Kaunisto, Kiiskinen, Kuntsi, Kämäräinen, Laajasalo, Lindbäck, Lumijärvi, Mäkinen, Niiranen, Nissinen, Palmunen, Vuori, Vänskä ja Ylä-Autio.

Eriävä mielipide lakivaliokunnan mietintöön 1/2021

1. Lakivaliokunnan enemmistö on mietinnössä päätenyt esittämään, että uuden kirkkolain 1 luvun 1 §:n 2 momentti säädettäisiin Kirkkohallituksen esityksestä poikkeavasti seuraavasti: *Kirkon toiminnasta sekä tarkemmin kirkon tunnustuksesta, tehtävästä, järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkojärjestyksessä. Jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista määrätään lisäksi kirkkokäsikirjassa.*

Edelleen lakivaliokunta esittää, että lain 1 lukuun säädettäisiin uusi 2 § seuraavasti:

Kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa.

Kirkko julistaa tunnustuksensa mukaisesti Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

Edelleen lakivaliokunta esittää, että kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 § säädettäisiin seuraavasti:

Suomen evankelis-luterilainen kirkko (kirkko) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa ja muissa luterilaisen kirkon Yksimielsyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa. Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan.

Lakivaliokunnan esitykset vastaavat tältä osin kirkolliskokouksen 16.5.2018 hyväksymää kirkkolakiehdotusta ja kirkkojärjestyä muutoin, paitsi että kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 §:ään on tehty piispainkokouksen ehdottama sanamuodon muutos. Esitysten tarkoituksena on ehdottaa, että kirkon tunnustusta koskeva sääntely pidettäisiin

asiallisesti ennallaan voimassa olevaan kirkkolainsäädäntöön nähden siten, että kirkon tunnustuksesta säädettäisiin edelleen myös kirkkolaissa.

2. Kirkkohallitus on esittänyt, että kirkkolain 1 luvun 1 §:n 2 momentti säädettäisiin seuraavasti: *Kirkon tehtävä perustuu kirkon tunnustukseen. Kirkon tunnustuksesta, tehtävästä ja toiminnasta sekä tarkemmin kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkojärjestyksessä. Jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista määrätään lisäksi kirkkokäsikirjassa.*

Kirkkohallituksen esitykseen ei sisälly lakivaliokunnan esittämää kirkkolain 1 luvun 2 §:ää. Sen sijaan Kirkkohallitus on esittänyt, että kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 § säädettäisiin seuraavasti: *Suomen evankelis-luterilainen kirkko (kirkko) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa ja muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa sekä muissa luterilaisen kirkon Yksimielisyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa.*

Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioita Jumalan pyhän sanan mukaan.

Kirkko julistaa tunnustuksensa mukaisesti Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

Kirkkohallituksen esityksen tarkoituksena on ehdottaa, että voimassa olevaan kirkkolainsäädäntöön verrattuna kirkon tunnustusta koskeva sääntely siirrettäisiin kirkkojärjestykseen ja että tähän sääntelyyn viitattaisiin kirkkolaissa.

3. Kirkkohallituksen esityksen taustalla ovat eduskunnan perustuslakivaliokunnan kirkkolainsäädännön kokonaisuudistuksesta esittämät huomiot.

Perustuslain 76 §:n mukaan kirkkolaissa säädetään kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkkolain säätämisyjärjestyksestä ja kirkkolakia koskevasta aloiteoikeudesta on voimassa, mitä niistä kirkkolaissa säädetään. Perustuslakivaliokunta on kirkkolainsäädäntöä koskevassa lausunnossaan todennut, että nykyinen kirkkolain säätämisyjärjestys rajoittaa merkittävästi eduskunnan lainsäädäntövaltaa ja merkitsee siten poikkeusta valtiosääntöiseen pääsääntöön eduskunnan asemasta ylimpänä valtioelimenä. Tämän vuoksi edellä mainittua perustuslain säännöstä siitä, mistä kirkkolaissa voidaan

säätää ("järjestysmuodosta ja hallinnosta") on tulkittava suppeasti (PeVL 4/2020, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on kirkon tunnustusta koskevan sääntelyn osalta todennut, ettei kirkon tunnustuksessa ole kyse perustuslain 76 §:n tarkoittamasta kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta, josta voitaisiin säätää kirkkolaissa. Tämän lisäksi sääntely on perustuslakivaliokunnan mukaan uskonnonvapauden kannalta ongelmallinen, sillä sen myötä kirkon tunnustus voisi olla riippuvainen lainsäätäjän poliittisesta tahdosta siten, että lainsäätjä voisi estää kirkon tunnustukseen kohdistuvat muutokset, vaikka kirkko itse haluaisi muutoksia tehdä. Tämän vuoksi tunnustusta koskeva sääntely olisi perustuslakivaliokunnan mielestä perustellumpaa sijoittaa kirkkojärjestykseen (edellinen, s. 5–6).

4. Perustuslakivaliokunnan edellä selostettu kannanotto ei ole luonteeltaan valtiosääntöoikeudellinen huomautus, joka vaikuttaisi lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen eduskunnassa. Sen sijaan kyseessä on perustuslakivaliokunnan muu valtiosääntöoikeudellinen huomautus, jota ei myöskään tule sivuuttaa ilman asianmukaisia perusteita mietintövaliokunnassa (ks. Eduskunnan kanslian julkaisu 4/2019, Valiokuntaopas 2019, s. 96–97). On selvää, että perustuslakivaliokunnan kannanotot on huomioitava kirkolliskokouksessa vastaavalla tavalla kuin mietintövaliokunnassa, kun käsiteltävänä on kirkkolakiehdotus, jonka antamisen perusteena on edellisen kirkkolakiehdotuksen käsittelyn keskeyttäminen eduskunnassa. Kysymys on asiallisesti ottaen samasta lainvalmisteluprosessista. Siten edellä selostetusta perustuslakivaliokunnan kirkon tunnustusta koskevaan sääntelyyn liittyvästä kannanotosta poikkeamiseen tulee olla painava ja asianmukainen peruste. Todettakoon, että Kirkkohallituksen esityksessä on käsityksemme mukaan otettu asianmukaisesti huomioon kaikki perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudelliset huomautukset ja että myös kirkolliskokouksen lakivaliokunnassa valtiosääntöoikeudelliset huomautukset on kirkon tunnustusta koskevaa sääntelyä lukuun ottamatta otettu huomioon.

5. Kirkolliskokouksen lakivaliokunnan mietinnössä perustuslakivaliokunnan kannanotosta poikkeamista kirkon tunnustusta koskevan sääntelyn osalta on perusteltu kirkon itseidentifikaatiolla ja uskonnollisella identiteetillä. Edelleen lakivaliokunta on perustellut ratkaisuaan sillä, että tunnustusta koskevalla sääntelyllä on liittymäkohtia kirkon virka- ja työsuhteisiin ja sillä, että perustuslain mukaan yksilön (tässä tapauksessa viranhaltijan ja työntekijän) oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on

säädettävä lailla. Vielä poikkeamista on perusteltu sillä, että kirkon tunnustus ja tehtävä muodostavat kokonaisuuden ja että useissa kirkkolakiehdotuksen säännöksissä viitataan kirkon tehtävään, minkä vuoksi myös tehtävästä (ja tunnustuksesta) on syytä säätää samassa laissa.

6. Käsityksemme mukaan edellä selostetut lakivaliokunnan perusteet eivät ole riittävän painavia perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisen kannanoton sivuuttamiseen. Vaikka kirkon itseidentifikaatio ja uskonnollinen identiteetti ovat luonnollisesti tärkeitä asioita kirkolle, eivät ne muodosta riittävää perustetta säätää kirkkolaissa muusta kuin kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkon identiteetti ja itseidentifikaatio ilmenevät selvästi Kirkkohallituksen esityksessä kirkkojärjestyksestä ja niihin myös viitataan Kirkkohallituksen esittämässä kirkkolaissa.

7. Myöskään kirkon tunnustusta koskevan sääntelyn liittymäkohdat viranhaltijoiden ja työntekijöiden oikeusasemaan eivät muodosta perustetta poiketa perustuslakivaliokunnan kannanotosta. Valiokunnan kuulemat valtiosääntöoikeuden asiantuntijat ovat pitäneet tältä osin riittävänä, että kirkkolakiin otetaan viittaussäännös kirkkojärjestyksen tunnustusta koskevaan sääntelyyn. Tämän lisäksi tunnustuksen merkitys viranhaltijan ja työntekijän oikeusasemaan ilmenee myös asianomaisissa kirkkolainsäädännön säännöksissä (esimerkiksi ehdotettu kirkkolain 7 luku) eikä erillistä tunnustus-sääntelyä tältäkään osin voida pitää tarpeellisena.

Todettakoon myös, että nykyisellä tunnustusta koskevalla sääntelyllä ei myöskään ole ollut itsenäistä merkitystä kirkon viranhaltijoiden ja työntekijöiden asemaa koskevassa oikeuskäytännössä. Viranhaltijalle ja työntekijälle asetettava velvollisuus pysyä kirkon tunnustuksessa on johdettavissa myös uskonnonvapautta koskevasta vakiintuneesta tulkintakäytännöstä.

8. Edellä todetuista perusteista myöskään kirkon tunnustuksen ja tehtävän muodostama kokonaisuus ei ole riittävän painava peruste poiketa perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisesta huomautuksesta.

9. Edellä esitetyn perusteella katsomme, että kirkkolain 1 luku sekä kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 § tulisi säätää Kirkkohallituksen esityksen mukaisina.

10. Mietinnön muilta osin olemme samaa mieltä kuin enemmistö.

Helsingissä, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Kauniaisissa, Maarianhaminassa, Mikkelissä ja Turussa 15.10.2021

Timo Kaunisto

Tuulia Kuntsi

Ville Kämäräinen

Peter Lindbäck

Mimosa Mäkinen

Lauri Palmunen

Wiking Vuori